

Worldwide Travel, Inc.

Call for special fares

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਦਿੱਲੀ, ਬੰਬੇ

734-525-7304 ਜਾਂ 800-504-3044

ਵਾਜ਼ਬ ਰੇਟ, ਵਧੀਆ ਸਰਵਿਸ

APPROVED MORTGAGE

THE LENDER YOU CAN TRUST

C.S. Ahluwalia
Mortgage Consultant

916.747.5801 cell
317.423.7000 fax
317.634.4391 office
cgate007@yahoo.com

1740 Lafayette Rd Indianapolis, IN 46222

Headquarters: 107 N. State Rd 135 Ste. 301 Greenwood, IN 46142
www.approvedonline.com

Call Prince Buttar 513-693-5125
7801 Bridgeland Ct. Liberty Township, Ohio 45044

Prince Art Gallery

Professional HD, Video and Digital Photography
Wedding & Birthday Parties, Sweet Sixteen, Marriage Annv.

Discounts for Religious Events

Dj services available Princeart13@hotmail.com

Eleventh Year in Publication

ਮਿਡਵੇਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ

Price 50¢

Email: punjabtimes1@sbcglobal.net

www.punjabtimesusa.com

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਅਤੇ ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 11, Issue 17, April 24, 2010

20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074

Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਯੂਰਪ ਨੂੰ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਦੀ ਰਾਖ ਨੇ ਘੇਰਿਆ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ

ਪੈਰਿਸ: ਆਈਲੈਂਡ ਵਿਚ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਫਟਣ ਨਾਲ ਫੈਲੀ ਰਾਖ ਕਾਰਨ ਤਕਰੀਬਨ ਪੰਜ ਦਿਨ ਬੰਦ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੰਗਲਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਤੋਂ ਯੂਰਪੀ ਆਕਾਸ਼ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਪੱਟੀਆਂ ਹਵਾਈ ਉਡਾਨਾਂ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂਕਿ ਕੁਝ ਪੱਟੀਆਂ ਅਜੇ 'ਨੋ ਫਲਾਈ ਜ਼ੋਨ' ਬਣੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਕੁਝ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸੀਮਤ ਉਡਾਨਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਬੀਤੀ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਆਈਲੈਂਡ ਵਿਚ ਫੁੱਟੇ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਕਾਰਨ ਨਿਕਲੀ ਗਰਮ ਸਵਾਹ ਅਤੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਧੂੰਏਂ ਦੇ ਬੱਦਲਾਂ ਨੇ ਪੂਰੇ ਯੂਰਪ ਦੇ ਆਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਫੈਲ ਕੇ ਹਵਾਈ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਨੂੰ ਨੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਧਰ ਮੱਦੇ ਤੋਂ ਉੱਭਰਨ ਲਈ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਮਾਰ ਰਹੀਆਂ ਹਵਾਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦਰਮਿਆਨ ਉਡਾਨਾਂ ਭਰਨ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ 19 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ 27 ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ। ਪਰ ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਨਾਟੋ ਦੇ ਐਂਫ. 16 ਜਹਾਜ਼ ਨੇ ਟਰਾਇਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਦੇ ਧੂੰਏਂ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਉਡਾਨ ਭਰੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਇੰਜਣ ਨੁਕਸਾਨਿਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਉਡਾਨਾਂ ਭਰਨ ਉਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਯੂਰਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਹਰਜਾਨੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਢਿੱਲੀਆਂ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਇਟਲੀ, ਜਰਮਨੀ, ਹਾਲੈਂਡ, ਇਸਤੋਨੀਆ, ਫਿਨਲੈਂਡ, ਹੰਗਰੀ, ਤੁਰਕੀ, ਆਸਟਰੀਆ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਵਾਈ ਐਂਡੇ ਮੁੜ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਪਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜੇ ਵੀ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਯੂਰਪ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ,

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 14 'ਤੇ)

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਲੈਨਸਿੰਗ 'ਚ ਸਜਿਆ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ

ਲੈਨਸਿੰਗ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਸਟੇਟ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਾਲੇ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਸੈਂਟਰ ਵਲੋਂ ਲੰਘੀ 17 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਮਹਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਗਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ

ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਸਟੇਟ ਦੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਡਿਟਰਾਇਟ, ਕੈਂਟਨ, ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਜ਼, ਕੈਲਮਜ਼, ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ, ਮਸਕੀਗਨ, ਜੈਕਸਨ, ਫਲਿੰਟ, ਸੈਗਨਾਅ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੰਡੀਆਨਾ ਸਟੇਟ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ, ਇੰਡੀਅਨਾਪੋਲਿਸ, ਸਾਊਥ ਬੈਂਡ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੇ ਮਿਲਵਾਕੀ ਤੋਂ ਵੀ ਸੰਗਤਾਂ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਪਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਭਾਈ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਗੀ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਪਰਵਾਹ ਚਲਾਇਆ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੁਪਹਿਰ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਇਥੇ ਰਿਵਰ ਫਰੰਟ ਪਾਰਕ ਤੋਂ ਅਰੰਭ ਹੋਇਆ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਇਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਾਲਕੀ ਵਿਚ ਸਜੀ ਹੋਈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ

ਸਵਾਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਰਵਾਇਤੀ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਵਿਚ ਸਜੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਪਿਛੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਫਲੋਟ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਜਥੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਬੈਨਰ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੰਗਤਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਥਕ ਜੈਕਾਰੇ ਵੀ ਲਗਾ

Wraich Transport LLS North American Truck Stop

14320 Slover Ave., Fontana, CA 92337

ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ (ਟੀਮ ਅਤੇ ਸੋਲੋ) ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਮਿਡਵੇਸਟ ਜਾਂ ਨੌਰਥ ਈਸਟ ਦੇ ਰੂਟ ਹਨ

- *We have trailer engine for carrier and thermo king
- *North american truck stop offer all kind of truck repair @ economy price.
- *We have special deal on oil change \$189+

ਤੁਰਤ ਕਾਲ ਕਰੋ: 800-746-6201, 9093-350-3310

Dhade & Associates, PC Immigration Lawyers

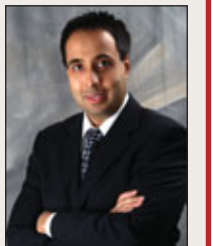

Randhir Singh Garcha
Immigration Lawyer

WE FIGHT FOR YOUR RIGHTS!

ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਕੀਲ

- *ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਵੀਜ਼ੇ (ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਆਦਿ)
- *ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ *ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ
- *ਅਡਜਸਟਮੈਂਟ ਆਫ ਸਟੇਟਸ *ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ
- *ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
- *ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ 6 ਤੋਂ 12 ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

Herman Singh Dhade
Immigration Lawyer

Ph:248-254-3441

www.eagle.pro
e-mail: info@eagle.pro

28800 Orchard Lake Road, Suite 135, Farmington Hills, MI 48334

ਦਸਤਾਰਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਮਾਸਟਰ ਕਾਰਡ ਦਾ ਮੁਖੀ ਨਿਯੁਕਤ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਟਰੇਡ ਹੋਇਆ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਰਥਿਕ ਮਾਹਿਰ ਉਦੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮੋਹਰੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਪੂਨੇ ਵਿਚ ਜਨਮਿਆ, ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਆਈ ਆਈ ਐਮ ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਸਤਾਰਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਅਜੇ ਬੰਗਾ ਮਾਸਟਰ ਕਾਰਡ ਇੱਕ ਦਾ ਚੀਫ਼ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਅਫਸਰ (ਸੀ ਈ ਓ) ਬਣ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਬੰਗਾ ਨੇ ਮਾਸਟਰ ਕਾਰਡ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੀ ਈ ਓ ਰੋਬਰਟ ਸਿਲੈਂਡਰ ਤੋਂ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਚਾਰਜ ਪਹਿਲੀ ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਅਜੇ ਸਿਰਫ ਦਸ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਿਟੀਗਰੁਪ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵੀ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਹਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਅਜੇ ਬੰਗਾ

ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇੰਦਰਾ ਨੂਈ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਡਿਗਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕੀ ਜਾਂ ਬਰਤਾਨਵੀ ਡਿਗਰੀਆਂ ਵੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਬੰਗਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੈਰੀਅਰ ਨੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ 1996 ਵਿਚ ਸਿਟੀਗਰੁਪ ਵਿਚ ਇੰਡੀਆ ਲਈ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਹੈਡ ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਲੈ ਲਈ। ਇਹ ਵੀ ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਰਾ ਸ੍ਰੀ ਐਮ ਐਸ ਬੰਗਾ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਲੀਵਰ ਲਿਮਟਿਡ ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹੈ।

ਸੰਨ 2000 ਵਿਚ ਅਜੇ ਬੰਗਾ ਨੂੰ ਸਿਟੀ ਫਾਇਨਾਂਸ਼ੀਅਲ ਅਤੇ ਯੂ ਐਸ ਕੰਜੀਊਮਰ ਐਸਟਸ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦਾ ਮੁਖੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸੰਨ 2002 ਵਿਚ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਸਿਟੀ ਰਿਟੇਲ ਬੈਂਕ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਸੰਨ 2002 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਟੀਗਰੁਪ ਨੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕੰਜੀਊਮਰ ਬੈਂਕਿੰਗ ਅਤੇ ਫਾਇਨਾਂਸ ਬਿਜਨਸ ਦਾ ਮੁਖੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

ਸ੍ਰੀ ਬੰਗਾ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ ਮਾਸਟਰ ਕਾਰਡ ਦੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਅਤੇ ਚੀਫ਼ ਆਪਰੇਟਿੰਗ ਅਫਸਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਸਿਟੀਗਰੁਪ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਅਜੇ ਬੰਗਾ ਸੀ ਈ ਓ ਬਣਨ ਉਪਰੰਤ ਵੀ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਦਾ ਆਪਣਾ ਮੌਜੂਦਾ ਅਹੁਦਾ ਬਹਾਲ ਰੱਖ ਸਕਣਗੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਿਟੀਗਰੁਪ ਦਾ ਸੀ ਈ ਓ ਜਾਂ ਮੁਖੀ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦਾ ਹੀ ਇੱਕ ਆਰਥਿਕ ਮਾਹਿਰ ਵਿਕਰਮ ਪੰਡਿਤ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈਪਸੀਕੋ ਦੀ ਸੀ ਈ ਓ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੀ ਇੱਕ ਆਰਥਿਕ ਮਾਹਿਰ ਇੰਦਰਾ ਨੂਈ ਹੈ। ਮਾਸਟਰ ਕਾਰਡ ਦਾ ਹੈਡ ਕੁਆਰਟਰ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਰਚੇਜ਼ ਨਾਂ ਦੇ ਕਸਬੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਕਸਬੇ ਨੂੰ ਪਰਚੇਜ਼ ਨਾਂ ਇੱਕ ਬਰਤਾਨਵੀ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਪਰਚੇਜ਼ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੀ ਜੇ ਪੀ ਮਾਰਗਨ ਦਾ ਹੈਡ ਕੁਆਰਟਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਪੀ ਮਾਰਗਨ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਆਰਥਿਕ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੈ।

ਇੱਕ ਦਸਤਾਰਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਅਜੇ ਬੰਗਾ ਨੂੰ ਮਾਸਟਰ ਕਾਰਡ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮੁਖੀ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਖਬਰ ਦੇਵਨੇਤ ਉਸੇ ਦਿਨ ਆਈ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੋਹਰੀਆਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਉਚੇਚੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਨੇ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾਤਾ ਮਨਾ ਕੇ ਇਸੇ ਪਾਸੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਮਰੀਕੀ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਆਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਚੇਚਾ ਦੱਸਿਆ ਵੀ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਅਜੇ ਬੰਗਾ ਦਾ ਜਨਮ ਪੂਨੇ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਖੜਕੀ ਨਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਕਸਬੇ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਇੱਕ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ। ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਪਿਤਾ ਦੀ ਥਾਂ ਥਾਂ ਬਦਲੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਜੇ ਬੰਗਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਕੂਲ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਸਿਕੰਦਰਾਬਾਦ, ਜਲੰਧਰ, ਦਿੱਲੀ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਅਤੇ ਸ਼ਿਮਲਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ। ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਵਾਂਗ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਬਣਨ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਇਕਨਾਮਿਕਸ ਵਿਚ ਬੀ ਏ ਆਨਰਜ਼ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਈ ਆਈ ਐਮ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ਐਮ ਬੀ ਏ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੀ। ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਟਕਸਾਲ ਵਿਚ ਢਲਿਆ ਆਰਥਿਕ ਮਾਹਿਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਐਡੀ ਵੱਡੀ

ਇੰਡੋ-ਪਾਕਿ ਵਾਲੀਬਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪਹਿਲੀ ਨੂੰ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਵਾਲੀਬਾਲ ਦਾ ਇੱਕ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਆਉਂਦੀ 1 ਮਈ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਦੀ ਸਬਰਬ ਸ਼ਾਮਬਰਗ ਦੇ ਸਪੋਰਟਸ ਸੈਂਟਰ (1141 ਵੈਸਟ ਇਰਵਿੰਗ ਪਾਰਕ ਰੋਡ) ਵਿਚ ਕਰਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਹਿਲੇ ਇੰਡੋ-ਪਾਕਿ ਵਾਲੀਬਾਲ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ 3000 ਡਾਲਰ ਦਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ 1000 ਡਾਲਰ ਦਾ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਚ ਸਵੇਰੇ 8 ਵਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਗੇ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸ੍ਰੀ ਟੋਨੀ ਸੰਘੇਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਟੀਮਾਂ ਲਈ ਦਾਖਲਾ ਫੀਸ 200 ਡਾਲਰ ਰਖੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ 15 ਟੀਮਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਕੈਰਾਲੀ ਲਾਇਨਜ਼, ਇਲੀਨਾਏ ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰ, ਚੀ ਟਾਊਨ ਬਾਂਬਰਜ਼, ਸਪਾਈਕਰਜ਼, ਪਾਕਿ ਅਟੈਕ, ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਤੋਂ ਧਾਰਨੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਡਿਟਰਾਇਟ ਤੋਂ ਈਗਲਜ਼ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ, ਟੈਪਾ ਤੋਂ ਟਾਈਗਰਜ਼, ਕਿਨੋਸਾ ਤੋਂ ਗੈਸ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰਜ਼, ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੋਂ ਕੈਰਾਲੀ ਸਪਾਈਕਰਜ਼, ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵੈਸਟ, ਵਿੰਡਸਰ ਤੋਂ ਵਿੰਡਸਰ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਅਤੇ ਟੋਰਾਂਟੋ ਤੋਂ ਓਟਾਰੀਓ ਏ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਟੋਨੀ ਸੰਘੇਤਾ ਨਾਲ ਫੋਨ 630-728-5490 ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰਾਕ ਸਟਾਰ ਮੀਕੇ ਦਾ ਡਿਟਰਾਇਟ 'ਚ ਸ਼ੋਅ 24 ਨੂੰ

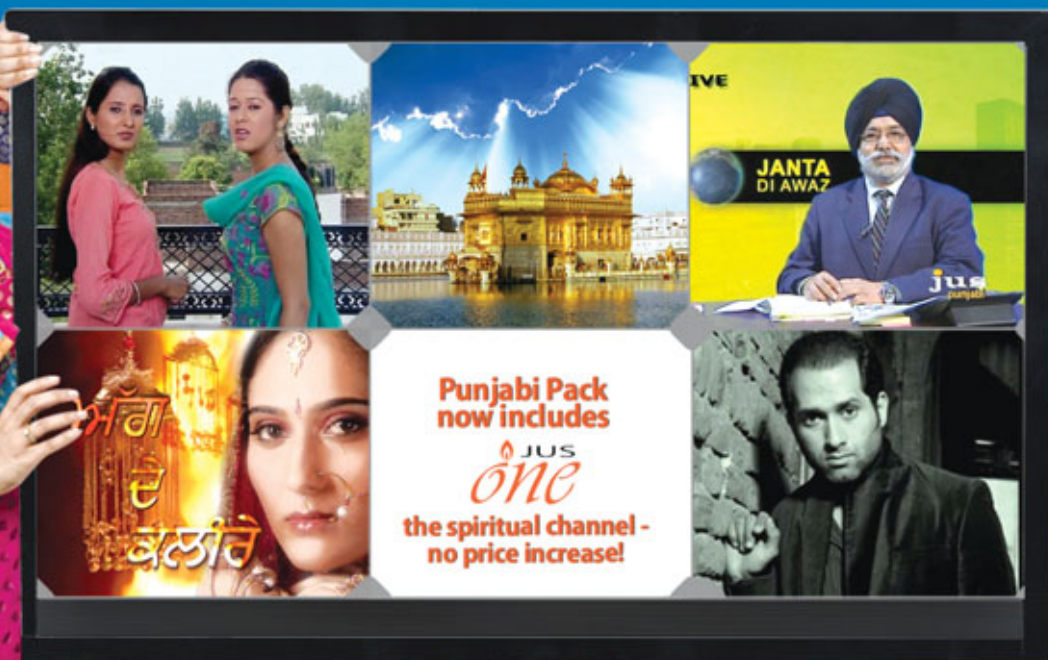
ਡਿਟਰਾਇਟ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਰਾਕ ਸਟਾਰ ਮੀਕੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗਾਇਕ ਰਵਿੰਦਰ ਗਰੇਵਾਲ ਦਾ ਸੰਗੀਤਕ ਸ਼ੋਅ ਢੋਲ ਮਸਤੀ 2010 ਆਉਂਦੀ 24 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਇਥੇ ਗਾਰਡਨ ਹਾਈ ਸਕੂਲ (6500 ਮਿਡਲ ਬੈਲਟ ਰੋਡ, ਗਾਰਡਨ ਸਿਟੀ) ਵਿਚ ਸ਼ਾਮੀ 7:30 ਵਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸ਼ੋਅ ਵਿਚ ਹਾਸਰਸ ਕਲਾਕਾਰ ਭੋਟੂ ਸ਼ਾਹ ਤੇ ਕਾਕੇ ਸ਼ਾਹ, ਗਾਇਕ ਗੁਰਮੁਖ ਦੁਆਬੀਆ ਅਤੇ ਦੀਪਕ ਢਿੱਲੋਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸ਼ੋਅ ਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸ਼ੋਅ ਹੋਵੇਗਾ। ਸ਼ੋਅ ਲਈ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ 7 ਵਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਟਿਕਟਾਂ 25, 35 ਡਾਲਰ ਅਤੇ ਵੀ ਆਈ ਪੀ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸ਼ੋਅ ਦੇ ਸਪਾਂਸਰ ਹਨ ਵਰਲਡ ਵਾਈਡ ਟਰੈਵਲ ਅਤੇ ਸਿਆਨ ਵੀਡੀਓ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਫੋਨ 734-838-9998 ਜਾਂ 734-261-0936 ਤੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਡੀ ਜੇ ਅਫੀ www.djafi.com
847-207-1610
dj.afi.music@gmail.com

DJ / Wedding Singer
Dhol Players
Music Production
Classical Fusion Piano
Equipment Rental

ਦਿਲ ਪੰਜਾਬੀ... ਡਿਸ਼ ਪੰਜਾਬੀ...

PUNJABI PACK \$19.99/mo.

LOCAL CHANNELS \$9.99/mo.

Get Punjabi Pack with American Local channels and receive

- No equipment to buy
- Free Activation (with Agreement)

- Free DVR Upgrade (\$6/mo. DVR Service fee applies)
- No Additional Service Access fee

Subscribe Today

www.dishcityonline.com

(224) 220-1067

SIGN UP AND GET \$50

dish
NETWORK
AUTHORIZED RETAILER

Digital Home Advantage offer requires 24-month commitment and credit qualification. If service is terminated before the end of commitment, a cancellation fee of \$17.50/month remaining will apply. All equipment is leased and must be returned to DISH Network upon cancellation or unreturned equipment fees apply. Limit 6 leased tuners per account; lease upgrade fees will apply for select receivers; monthly fees may apply based on type and number of receivers. HD programming requires HD television. All prices, packages and programming subject to change without notice. Local channels only available in certain areas. Offer is subject to the terms of applicable Promotional and Residential Customer Agreements. Additional restrictions and fees may apply. First-time DISH Network customers only. Offer ends 5/31/10.

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਹਾੜਾ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਲੋਂ ਰਵਾਇਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਜਨਮਭੂਮੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦੂਰੋਂ-ਨੇੜਿਓਂ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਭਾਰੀ ਇਕੱਠ ਜੁੜਿਆ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਦਿਹਾੜਾ ਬਹੁਤੀ ਥਾਈਂ 14 ਅਪਰੈਲ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਐਤਵਾਰ 18 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਵੀ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ।

ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਬੁਧਵਾਰ ਅਤੇ ਫਿਰ ਐਤਵਾਰ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਿਹਾੜੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਹੁਮ ਹੁਮਾ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ। ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਦਾ ਇੰਨਾ ਇਕੱਠ ਸੀ ਕਿ ਪਾਰਕਿੰਗ ਲੱਭਣੀ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ। ਸਵੇਰ ਸਮੇਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਏ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਇਲਾਹੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਕਰਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਵਾਈ। ਛੋਟੀ ਬੱਚੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਗੁਰਮਤਿ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ

ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ

ਰਾਹੀਂ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ।

ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਉਂਦੀ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਬੀਬੀ ਸੁਖਦੇਵ ਕੌਰ ਘੁੰਮਣ, ਜੋਗਿੰਦਰ

ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੌਹਰ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਝੱਟੂ ਅਤੇ ਸੀ ਆਈ ਸੀ ਮੈਂਬਰ ਮੱਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ

ਹਲਫ ਲਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਏ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰਾਂ ਭਾਈ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਅਟਵਾਲ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਵਲੋਂ ਸਿਰੋਪਾਓਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਬੀਬੀ ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਮਰਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੋਂ ਵੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਬਿਲਡਿੰਗ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਆਰਕੀਟੈਕਟ ਸ੍ਰੀ ਸਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਾਰੰਗ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਨਵੇਂ ਬਿਲਡਿੰਗ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਈ ਢਾਲ ਵੀ ਇੱਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਲਈ ਕੋਈ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦੀ ਰਕਮ ਇਕੱਠਤ ਹੋਈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਵੇਰ ਸਮੇਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਉਤੇ ਚੋਲਾ ਚੜ੍ਹਾਉਣ

ਦੀ ਰਸਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਦਿਹਾੜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਵੀ ਹੋਇਆ। ਖਾਲਸਾ ਸਿਰਜਣਾ

ਕਾਰਟਰੇਟ 'ਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ

ਕਾਰਟਰੇਟ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ (ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਮਰਪੁਰੀ): ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਇਥੋਂ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਲੰਘੇ ਸਨਿਚਰਵਾਰ 17 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਇਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਲਗਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਟੇਟਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਗੀ ਬਣੀਆਂ।

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਅਰੰਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰਟਰੇਟ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸਿਟੀ ਹਾਲ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੋਰੋ ਹਾਲ ਕਰਕੇ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਿਖੇ ਦੁਪਹਿਰ ਕਰੀਬ 12 ਵਜੇ ਸੰਗਤਾਂ ਇਕੱਤਰ ਹੋਈਆਂ ਜਿਥੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪਲੈਨਿੰਗ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਨੇ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਫਤਿਹ ਬੁਲਾ ਕੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੇਅਰ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਮਗਰੋਂ ਬੋਰੋ ਹਾਲ ਉਤੇ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪੂਰਾ ਇਕ ਹਫਤਾ ਬੋਰੋ ਹਾਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ 'ਤੇ ਝੂਲਦਾ ਰਹੇਗਾ।

ਉਪਰੰਤ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਚੌਥਾ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਜੁਗੋ

ਜੁਗ ਅਟੱਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾਈ ਬਾਣੇ ਵਿਚ ਸਜੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਜੋ ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ ਦੇ ਖਾਲਸਾਈ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਜਾਹੇ ਜਲਾਲ ਨਾਲ ਅਰੰਭ ਹੋਇਆ। ਇਕ ਸਜੀ ਹੋਈ ਪਾਲਕੀ ਵਿਚ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਦੇ ਪਿਛੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਫਲੋਟ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਲੋਟਾਂ ਨਾਲ ਖਾਲਸਾਈ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਝੰਡੀਆਂ ਅਤੇ ਬੈਨਰ ਫਤੀ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਬੱਚੇ ਬੱਚੀਆਂ ਅਤੇ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀ 'ਸਾਕਾ' ਦੇ ਵਾਲੰਟੀਅਰ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸੁੰਦਰ ਫਲੋਟ ਨਾਲ ਇਸ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਾ ਵਧਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਕਾ ਦੇ ਫਲੋਟ ਦੇ ਪਿਛੇ ਪਿਛੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਦੇ ਬੈਨਰ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਨ ਝੰਡੀਆਂ ਲਈ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਰਸਤੇ ਦੌਰਾਨ ਗੈਰ ਸਿੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਕਿਤਾਬਚੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ 'ਚ ਵੰਡੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪਾਰਕ ਵਿਚ

ਜਾ ਕੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ ਜਿਥੇ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੇਅਰ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਆਗੂ ਡਾ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਅਤੇ ਸ. ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟੈਕਸਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤਕਰੀਰਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਔਕੜਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। 'ਸਾਕਾ' ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਭਾਈ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁਜੱਫਰਪੁਰ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੱਗ ਸੰਤਾਂ, ਸਾਧਾਂ ਅਤੇ ਵਿਕਾਉ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਖਹਿਤਾ ਛੱਡਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਅਖੀਰ ਉਤੇ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰ ਭਾਈ ਜੰਗਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਤਕੇ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਮਾਰਸ਼ਲ ਆਰਟ ਦਾ ਮੁਜਾਹਰਾ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਚਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਗਤਕਾ ਦਲ ਦੇ ਕਰਤਬਾਂ ਨੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਦੀ ਯਾਦ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਥਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਾਂਗ ਇਥੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਭਾਂਤ ਸੁਭਾਂਤੇ ਲੰਗਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ। ਕੁਝ ਵੀਰਾਂ ਵਲੋਂ ਫੋਟੋਆਂ ਦੇ ਸਟਾਲਾਂ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਸੀ। ਮੌਸਮ ਦੀ ਖਰਾਬੀ ਬਾਰੇ ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਕੁਝ ਘੱਟ ਰਹਿਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਸੀ ਪਰ ਦੂਰੋਂ-ਨੇੜਿਓਂ ਸੰਗਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਦਸ਼ੇ ਨੂੰ ਉਲੰਘ ਕੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੀਆਂ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੌਰਾਨ ਸਾਕਾ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਡਾ. ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ ਜੌਹਲ, ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਪਿੰਕੀ, ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ, ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ

ਖਲੀਲ, ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਲਸਾੜਾ, ਦਵਿੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਬੇਬੀ, ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਖੜੋਂਦ, ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਕਾਹਮਾ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਬੋਰੋ ਹਾਲ ਅਤੇ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਸਟੇਜ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਸਮੇਸ਼ ਦਰਬਾਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਭਾਈ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਟੜਾ ਨੇ ਬਖੂਬੀ ਨਿਭਾਈ।

ਆਲਮੀ ਤਪਸ਼ ਕਾਰਨ ਕਣਕ ਦਾ ਝਾੜ ਘਟਿਆ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ

ਜਲੰਧਰ: ਆਲਮੀ ਤਪਸ਼ ਨੇ ਅਖੀਰ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਫਸਲੀ ਚੱਕਰ ਉਪਰ ਅਸਰ ਪਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਲੰਬੇ ਸਿਆਲ ਵਿਚ ਅਣਕਿਆਸੀ ਸਰਦੀ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ ਦੁਨੀਆਂ ਪੱਧਰ ਉੱਪਰ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਾਂਹ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਬਰਫਬਾਰੀ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਆਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਬਰਫਬਾਰੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਰਚ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੇ ਮੁੱਢ ਵਿਚ ਹੀ ਏਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗਰਮੀ ਵਧੀ ਕਿ ਹਾਲੇ ਹਰੀਆਂ ਖੇਤੀਆਂ ਤੇ ਪੱਕਣ 'ਤੇ ਆਈਆਂ ਫਸਲਾਂ ਇਕਦਮ ਲਾਲ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਬਾਰਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਇਕਦਮ ਪੱਕ ਗਈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਏਨਾ ਸਮਾਂ ਵੀ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪੱਕਣ 'ਤੇ ਆਈ ਫਸਲ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਣੀ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਦਾ ਝਾੜ ਆਮ ਵਾਂਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਉਧਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਦਰਿਆ ਵੀ ਪਾਣੀ ਵਲੋਂ ਸੁੱਕੇ ਖੜੇ ਹਨ। ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਹਰ ਆਏ ਦਿਨ ਨੀਵਾਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਗਰਮੀ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਵਧੀ ਗਰਮੀ ਕਾਰਨ ਕਣਕ ਦੇ ਦਾਣੇ ਪਿਚਕ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਸਲ ਦਾ ਝਾੜ ਘਟ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਸੰਭਾਵਤ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ।

ਕਣਕ ਦਾ ਝਾੜ ਤਕਰੀਬਨ 23 ਫੀਸਦੀ ਘਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਮ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਏਕੜ ਮਗਰ ਇਸ ਵਾਰ ਕਣਕ 2 ਤੋਂ 5 ਕੁਇੰਟਲ ਘੱਟ ਝਾੜ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਨੂੰਹ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਬੀਬੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ 500 ਰੁਪਏ ਕੁਇੰਟਲ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਬੋਨਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਣਕ ਦਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਝਾੜ ਘਟ ਗਿਆ ਹੈ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

ਆਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ

ਫਸਲ ਪਾਲਣ ਲਈ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਬਾਲਣਾ ਪਿਆ ਹੈ।

ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਪਾਲਣ ਵੇਲੇ ਵੀ ਸਾਉਣ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸੁੱਕਾ ਲੰਬਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਰਸ਼ਾਂ ਘੱਟ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮਹਿੰਗਾ ਡੀਜ਼ਲ ਬਾਲ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਸਲ ਪਾਲਣੀ ਪਈ ਸੀ। ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੋਕੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ

ਰਾਹਤ ਪੈਕੇਜ ਮੰਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰੇਮੀ ਬਾਬਾ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਅਸਰ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਾਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਲ ਮੁੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰੁੱਖ ਲਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਬਠਿੰਡਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਹਰਸਿਮਰਤ

ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰਚ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਚਾਨਕ ਗਰਮੀ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਕਣਕ ਦੇ ਝਾੜ ਵਿਚ 23 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਕਮੀ ਆ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਣਕ 'ਤੇ 500 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਬੋਨਸ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ 'ਤੇ ਵੀ ਰੋਕ ਲਾਉਣ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਸ ਗੈਰ-ਮਿਸਾਲੀ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਤੁਰੰਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਇਕ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੇਤੀ ਮਾਹਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਕਣਕ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ 160 ਲੱਖ ਟਨ ਤੋਂ ਵਧਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ, ਪਰ ਤਾਪਮਾਨ 44 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਕਣਕ ਦੇ ਦਾਣੇ ਸੁੰਗੜਨ ਨਾਲ ਇਹ ਉਤਪਾਦਨ 150 ਲੱਖ ਟਨ ਤੱਕ ਹੀ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਰਾਹੀਂ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਝਾੜ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ 20 ਕੁਇੰਟਲ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਵਾਰ 12 ਕੁਇੰਟਲ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਝਾੜ ਦੀ ਕਮੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਣਕ ਦਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ 1100 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ

500 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਬੋਨਸ ਵੀ ਤੁਰੰਤ ਐਲਾਨਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਕਮੀ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਖੇਤੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਰਾਂਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਤਾਂ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਗਰਮੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਕਣਕ ਦੇ ਨਵੇਂ ਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੰਤ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਲਮੀ ਤਪਸ਼ ਤੋਂ ਬਚਣ ਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹੋ ਹੀ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਵਿਚ ਸਾਦਗੀ ਲਿਆਈਏ ਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਚੱਪੇ-ਚੱਪੇ ਨੂੰ ਰੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਦੇਈਏ। ਸੰਤ ਸੀਚੇਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਲਮੀ ਤਪਸ਼ ਦੇ ਵਧਣ ਨਾਲ ਤਾਪਮਾਨ 'ਚ ਹੋ ਰਹੇ ਵਾਧੇ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਨਸਪਤੀ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਫਸਲਾਂ 'ਤੇ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕ ਐਂਡਰੀ ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਝਾੜ ਘਟਿਆ ਹੈ। ਅਪਰੈਲ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਵਗ ਰਹੀਆਂ ਤੱਤੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਈ-ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਵਗਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਵਧੇ ਤਾਪਮਾਨ ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਜਨਜੀਵਨ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਰਤੀ ਦੇ ਇਸ ਵਧੇ ਤਾਪਮਾਨ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਦੇ ਜੋ ਆਧੁਨਿਕ ਵਸੀਲੇ ਬਣਾਏ ਹਨ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ 'ਤੇ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤ ਸੀਚੇਵਾਲ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦਸੰਬਰ 'ਚ ਕੋਪਨਹੇਗਨ ਵਿਚ ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਸਬੰਧੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਾਰਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਸਾਰਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਐਵਾਰਡ 2010' ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਅਤੇ ਮੌਸਮ ਗਰਮ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਣਕ ਦਾ ਝਾੜ 4 ਕੁਇੰਟਲ ਤਕ ਘੱਟ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ 200 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਸ. ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ, ਸ. ਹਰਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ. ਸੁਖ ਸਰਕਾਰੀਆ, ਸ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾ, ਐਚ.ਐਸ. ਜੋਸਨ ਅਤੇ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ ਨੇ ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਕਿਸਾਨ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਟਿਊਵੇਲਾਂ ਲਈ ਦੋ-ਦੋ ਦਿਨ ਬਿਲਕੁਲ ਬਿਜਲੀ ਨਾ ਦਿੱਤੀ, ਜੋ ਦਿਤੀ ਵੀ ਗਈ ਤਾਂ 2 ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ

ਬਿਜਲੀ ਆਉਂਦੀ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗਾ ਡੀਜ਼ਲ ਬਾਲ ਕੇ ਕਣਕ ਪਾਲਣੀ ਪਈ। ਕਣਕ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਖੁਰਚਾ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਕਣਕ ਦਾ ਝਾੜ ਘੱਟ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇਸ਼ੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਬਿਜਲੀ, ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਣਕ ਦਾ ਦਾਣਾ ਗਰਮੀ ਕਾਰਨ ਸੁੰਗੜ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਝਾੜ ਘੱਟ ਗਿਆ।

ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੰਡੀਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਕਣਕ ਦੀ ਖ਼ਰੀਦ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੇ ਰੀਪੋਰਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਕਣਕ ਦਾ ਝਾੜ 4 ਕੁਇੰਟਲ ਤਕ ਘੱਟ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਸਿਆ ਕਿ 90 ਲੱਖ ਏਕੜ ਰਕਬੇ ਵਿਚ ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਬੀਜੀ ਗਈ ਸੀ। ਝਾੜ ਘੱਟ ਨਿਕਲਣ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਹੈ ਜੋ ਅਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਦਸਦੇ ਹਨ।

Vicky Vasudeva

MBA, Marquette Univ., Milwaukee, WI

Realtor - Commercial/ Residential Properties

Wisconsin & Illinois

Top Commercial Realtor 2009, Coldwell Banker WI

WI Commercial Properties/Businesses For Sale

Hotels/Motels- 1. Motel – 160 rooms, 6.5+ acres, prime location. Profitable. Appraised over \$4 million 2008. Price \$2.9 million (short sale).

2. Motel – 90 rooms, 7 acres, prime location. Profitable. Appraised at \$3.4 million. Price \$2.7 million.

3. Hotel - established franchise, 70 rooms, high traffic area. Price \$5 million.

4. Hotel – prime franchise, great location. Price \$22 million. Some seller/private financing available to qualified buyers.

12 Liquor Stores (with Real Estate) Available

1. Liquor store w/ grocery/check cashing/deli etc. Averaging \$150,000+/month. North side. Price \$1.2 million +inventory. Busy & profitable.

2. Liquor store w/grocery/check cashing/restaurant etc. Averaging \$80,000+/month. North side. Price \$575,000 +inventory. Very profitable.

3. Liquor store with house. Established. High volume. Averaging \$350,000/monthly. South side. Price \$1.5 million +inventory. Great location. Excellent condition.

4. Liquor store, grocery & restaurant. South side. House & parking lot. Great area. Averaging \$35,000/monthly. Great potential. Price \$450,000 +inventory.

Grocery Stores (with Real Estate)

1. Grocery w/beer. North side. Averaging \$55,000+/monthly. Price \$350,000 +inventory.

2. Grocery w/beer. South side. Established. Busy. Averaging \$60,000/monthly. Price \$450,000 +inventory.

8 Gas Stations Available

1. Unbranded – w/C-store & 3 bay car wash. Liquor permit. Turnkey – ready to move-in. Great location. Price \$369,000.

2. Unbranded – w/ C-store. South side. Operating. Great area. Price \$449,000 +inventory. (Short sale).

3. Popular brand w/C-store. High traffic. South side. Price \$449,000 +inventory. (Short sale).

4. Unbranded – w/ C-store. Gas sale \$30,000/monthly. Store sale \$35,000+/monthly. North side. Price \$349,000. Great opportunity!

Email: vicky.vasudeva@cbexchange.com

Phone: 414-688-4197

ਕਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਪੇਮੈਂਟਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ???

ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਡਾਲਰ ਬਚਾਓ ਅਤੇ ਜਾਨ ਸੁਖੀ ਕਰੋ

- ✓ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਪੇਮੈਂਟ 60% ਤੱਕ ਘਟਾ ਸਕਦੇ ਹੋ
- ✓ ਲੇਟ ਫੀਸ ਅਤੇ ਓਵਰ ਲਿਮਿਟ ਫੀਸ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ
- ✓ ਕਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਵਿਆਜ ਦਾ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਡਾਲਰ ਬਚਾਓ
- ✓ ਆਪਣਾ ਕਰੈਡਿਟ ਬਹਾਲ ਕਰਾਓ, ਬੈਂਕਰਪਸੀ ਤੋਂ ਬਚੋ

ਮੁਫਤ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:

ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 877-899-6244

www.tryemc.com

We Work in All 50 States

ਤਿਰਛੀ ਨਜ਼ਰ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਦ, ਸਟਾਕਟਨ

*ਜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਟਿਕਰ ਲਾਉਣੇ ਬੰਦ ਨਾ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੇਜ਼ ਕਰੇਗੀ

-ਕਦੇ ਕਾਂਵਾਂ ਦੇ ਕਰੇ ਵੀ ਢੰਗੇ ਮਰੇ ਐ?

*‘ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਪੋਕਸਮੈਨ’ ਵਿਰੁਧ ਤਾਜ਼ਾ ਹਮਲੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਆ ਗਿਆ-ਜੇਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

-ਸੁਕਰ ਐ ਬੋਝੇ ਵੀ ਖਾਨੇ ‘ਚ ਕੋਈ ਗੱਲ ਪਈ।

*ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ-ਫਾਤਿਮਾ ਭੁੱਟੋ

-ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਤੋਂ ਮਿਲਦੇ, 2200 ਡਾਲਰ ‘ਚ!

*ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ‘ਤੇ ਕਾਤਲਾਨਾ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਿਮਰਜੀਤ ਬੈਂਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲੀ, ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ‘ਚ ਲੱਭੂ ਵੰਡੇ ਤੇ ਪਟਾਕੇ ਚਲਾਏ

-ਬੜੇ ਧਰਮ ਕਰਮ ਦੇ ਕੰਮ ‘ਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਕੇ ਆਇਆ ਨਾ!!!

*ਮੈਨੂੰ ਛੇਤੀ ਫਾਂਸੀ ਦੇਵੋ-ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾਏ

-ਜਿਸ ਸ਼ਾਨ ਸੇ ਕੋਈ ਮਕਤਲ ਮੇ ਗਇਆ, ਵੇਹ ਸ਼ਾਨ ਸਲਾਮਤ ਰਹਿਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਜਾਨ ਕੀ ਕੋਈ ਬਾਤ ਨਹੀਂ, ਯੇ ਜਾਨ ਤੋਂ ਆਨੀ ਜਾਨੀ ਹੈ।

*ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਮੁੜ ਖਾੜਕੂਵਾਦ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ-ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ

-ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਬਿਨਾਂ।

*ਭਾਰਤ ਉਪਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ-ਅਮਰੀਕਾ

-ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਕਿਉਂ ਪਾਉਣ ਡਰੇ ਓ, ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਈ ਦਿਓ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿਥੇ ਹੋਣੇ ਐ।

*ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਇਨਸਾਨ ਬਣਾਉਣਾ-ਪ੍ਰਿ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ

-ਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ੇ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਜੜ੍ਹਾਂ ਫੈਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਨਕਸਲੀ-ਬਿੱਟੂ

ਜਲੰਧਰ : ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਦਹਿਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਕਸਲੀ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਫੈਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨਾਲ ਗੰਢ-ਸੰਢ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪੰਜਾਬ ਯੂਥ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਮੈਂਬਰ ਰਵਨੀਤ ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ। ਉਹ ਬੀਤੇ ਹਫ਼ਤੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਖੇ ਡਾ. ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਜਨਮ ਉਤਸਵ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਇਕ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖਾੜਕੂ ਫਿਲਹਾਲ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਥਿਆਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਖਤਰਨਾਕ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਗੋਲੀ-ਸਿੱਕਾ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ‘ਤੇ ਤਿੱਖੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਗੋਲੀ-ਸਿੱਕਾ ਆਇਆ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਾਲਾਤ ਵਿਗੜੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਕ ਨਕਸਲੀ ਨੇਤਾ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਥੋਂ ਦੀ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਵੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਸੂਬੇ ਦੀ ਅਮਨ-ਸਾਂਝੀ ਲਈ ਇਹ ਖਤਰੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਖਾੜਕੂ ਵਲੋਂ ਸਮਰਪਣ

ਸੰਗਰੂਰ: ਲਗਪਗ ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਨਾਮ ਦੇ ਇਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਕਮਾਂਡੋ ਫੋਰਸ ਦੇ ਇਕ ਭਗੋੜੇ ਖਾੜਕੂ ਨੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਕਤ ਖਾੜਕੂ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ‘ਤੇ 27 ਅਗਸਤ 1990 ਨੂੰ ਸੁਨਾਮ ਦੇ ਇਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਨਾਗਪਾਲ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸੀ। ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਟਾਡਾ, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਤੇ ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਵੀ ਕਈ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਸਨ।

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ ਵਾਲੀ ਗਲਤੀ ਸੁਧਾਰੀ

ਭੁੱਟੋ ਮੰਡੀ : ਆਖ਼ਿਰ ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾ ਟਕਸਾਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਸੁਧਾਰਦਿਆਂ ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਦੁਰਸੂਤੀ ਕਰ ਹੀ ਦਿੱਤੀ। ਟਕਸਾਲ ਵਲੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਦੇ ਗਲਤ ਨਾਮ ਵਾਲੇ ਸਿੱਕੇ ‘ਤੇ ਰੋਕ ਲਾ ਕੇ ਸਹੀ ਨਾਮ ਵਾਲੇ ਨਵੇਂ ਸਿੱਕੇ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ‘ਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਸਮੇਤ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਟਕਸਾਲ ਵਲੋਂ ਇਸ ਅਤਿ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮੁੱਦੇ

ਤੋਂ ਵਧ ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਉਸਾਰੂ ਸੋਚ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਦਾ ਘੋਰ ਅਪਮਾਨ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਗਲਤੀ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ‘ਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰ ਪ੍ਰੇਮੀ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਾਫ਼ੀ ਰੋਸ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦੇ ‘ਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਨਾਲ ਖ਼ਬਰਾਂ ਛਪੀਆਂ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ ਦੀਆਂ ਖੁਫ਼ੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਕੰਨ ਚੁੱਕ ਲਏ। ਆਖ਼ਿਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰੋਸ ਭਾਂਪਦਿਆਂ ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾ ਟਕਸਾਲ ਨੇ ਤੁਰੰਤ

‘ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੱਜਰ ਗਲਤੀ ਸਬੰਧੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਨਾ ਮੰਗਣੀ ਰਤਕਵੀਂ ਗੱਲ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਦਾਰੇ ਭਾਰਤ ਮੁਦਰਾ ਟਕਸਾਲ ਵਲੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਨਮ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਜੋ ਚਾਂਦੀ ਦਾ 100 ਰੁਪਏ ਵਾਲਾ ਸਿੱਕਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਕਵਰ ‘ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਮ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ‘ਸ਼ਹੀਦ ਸਗਤ ਸਿੰਘ’ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਟਕਸਾਲ ਵਲੋਂ ਇਹ ਸਿੱਕਾ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਦੁਰਲੱਭ ਵਸਤੂ ਵਜੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਕੋਲ ਵਿਰਾਸਤ ਵਜੋਂ ਰਹੇਗਾ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਕਵਰ ‘ਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਇਕ

ਗਲਤ ਨਾਮ ਵਾਲੇ ਸਿੱਕਿਆਂ ‘ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਅਰਸੇ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ‘ਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਟਕਸਾਲ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਹੀ ਨਾਮ ਵਾਲੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਿੱਕਿਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਿੱਕੇ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ 10 ਜੁਲਾਈ 2009 ਤੋਂ 31 ਅਕਤੂਬਰ ਤੱਕ ਬੁਕਿੰਗ ਕਰਾਈ ਹੋਈ

ਸੀ। ਟਕਸਾਲ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੀ ਇਹ ਗਲਤੀ ਤਾਂ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਜੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮਾਫ਼ੀ ਵਗੈਰਾ ਮੰਗਣ ਦੀ ਚਾਰਾਜ਼ੇਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿੱਕੇ ਵਾਪਸ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਨਵੇਂ ਸਿੱਕੇ ਭਿਜਵਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਗਲਤ ਨਾਮ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹੀਦ ਦੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਿੱਕੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸਨ। ਉਘੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਬੰਤ ਸਿੰਘ ਚੱਠਾ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਸਬੰਧੀ ਕੁਝ ਛਾਪਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਾ ਟਕਸਾਲ ਨੂੰ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਢੀਂਡਸਾ, ਗਿੱਲ, ਅਸ਼ਵਨੀ ਤੇ ਖੰਨਾ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ‘ਚ ਸਹੁੰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਸੰਸਦ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਸਦਨ

ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਨਵੇਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ, ਅਵਿਨਾਸ ਰਾਏ ਖੰਨਾ, ਐਮ. ਐਸ. ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਜਦਕਿ ਨਰੇਸ਼ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਹਲਫ਼ ਲਿਆ। ਬਜਟ ਇਜਲਾਸ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ ਗਈ। ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਏ. ਕੇ. ਐਂਟੋਨੀ, ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਾਇਰ ਜਾਵੇਦ ਅਖ਼ਤਰ ਸਮੇਤ 17 ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਤੇ ਮਨੋਨੀਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰੀ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ। ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕੁਲ 19 ਨਵੇਂ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ ਹਨ। ਇਜਲਾਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਹਲਫ਼ ਦਿਵਾਇਆ ਗਿਆ।

ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮਿਲੀ

ਮੋਹਾਲੀ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਵਲੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮੋਹਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਬਾਦਲ ਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ 16 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸੀਨੀਅਰ ਯੂਥ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਕੁੰਭਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੰਬਰਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ 4 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁਚੱਲਕਾ ਭਰਿਆ ਗਿਆ।

The Karn Gill Radio Show

TUESDAY(S)
8:00 PM till 9:00 PM
680/690 AM

Karn Gill, Realtor
44644 Ann Arbor Road Suite A
Plymouth, MI 48170
Cell: (734) 612-9984
Email: KarnGill@Hotmail.com
Website: www.KarnGill.com

COLDWELL BANKER Preferred, Realtors

Serving Michigan's Greater Detroit Communities

Topics:
-Bollywood Movie Songs
-Discussions / Debates
-Community Events
-Every Day Issues
-Interviews

Language:
- Hindi
- English
- Punjabi
- Gujarati
- Urdu

If you want to buy or sell a home in Michigan always go with the winner!

ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ

ਘਰਾਂ/ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਟੀ ਦਾ ਕਾਰਪੈਟ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਪੁਆਉ

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਟੋਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੁਸੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹੋ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਰੱਗ ਹਰ ਇਕ ਕਵਾਲਿਟੀ ਵਿਚ, ਕੀਮਤਾਂ ਇਨੀਆਂ ਘੱਟ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ! ਆਓ! ਦੇਖੋ ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਤੇ ਬੇਹਤਰੀਨ ਚੋਣ ਭਰਪੂਰ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਸ਼ੋਅਰੂਮ

ਫਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟ, ਆਰਡਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਕਾਰਪੈਟ ਪਾਵਾਂਗੇ

Same day service in Chicago and suburbs

Amar Carpets Inc

ਵੈਸਟਰਨ ਅਵੈਨਿਊ ਤੋਂ ਅਧਾ ਬਲਾਕ ਵੈਸਟ, 2423 W Devon Ave. Chicago IL 60659

ਕਾਲ ਕਰੋ : ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

Ph: 773-508-5253, 773-507-8043, Fax: 773-508-5249

PANNUN THE LAW FIRM
ATTORNEYS & COUNSELLORS

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ
ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ

ਤੁਹਾਡਾ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੇਸ ਬੰਦ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਡੀਪੋਰਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ? ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ

ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਾਅ

☐ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਅਪੀਲਜ਼
☐ ਰੀਲੀਜ਼ਿਅਸ ਵਰਕਰਜ਼
☐ ਬੇਨਾਫਾਇਡ ਅਸਾਇਲਮ ਪਟੀਸ਼ਨਜ਼

ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਕੇਸਿਜ਼

☐ ਬੋਰਡ ਆਫ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਜ਼
☐ 9th & 2nd ਸਰਕਟਿਟ ਅਪੀਲਜ਼
☐ ਕੈਨਸੇਲੇਸ਼ਨ ਆਫ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ

NEW YORK
T 718.672.8000
JACKSON HEIGHTS, NY 11370
* ADMITTED IN THE STATE OF NEW YORK ONLY

CALIFORNIA
T 510.796.9000
3930 CIVIC CENTER DR.
SUITE 170 FREMONT, CA 94538
FREMONT, CA 94538

Punjab Times
Established in 2000
11th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018

Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Editor:
Amolak Singh Jammu
Astt. Editor:
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Graphics:
Mandeep Singh

Our Columnists
Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur
Baljit Basi
Prof. Kulwant S. Romana

California Bureau:
Mandeep Mann
661-889-1927
Shiara Dhindsa
Photographer
661-703-6664

Director Community & Business Relations:
Sunita Chopra
Ph:773-370-7106

Jalandhar Bureau:
Jasvir Singh Sheeri
181-325-1889
181-279-1422

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin, Ohio, Iowa, Mississippi, Arkansas, Texas, Nevada, Virginia, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, Massachusetts, Washington, Kansas, Minnesota, New York

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 80 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 375 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

Disclaimer
The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.
Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.
All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਯੂਰਪ ਨੂੰ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਦੀ ਰਾਖ ਨੇ ਘੇਰਿਆ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਜਦੋਂਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਯੂਰਪ ਜਾਣ ਵਾਲੇ 41 ਹਜ਼ਾਰ ਮੁਸਾਫਿਰ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਜੈੱਟ ਏਅਰਵੇਜ਼ ਨੇ ਬਦਲਵੇਂ ਰੂਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਲਈ ਉਡਾਨਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਯੂਰਪੀ ਅੰਬਰ ਦਾ ਇਕ ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸਾ ਅਜੇ ਵੀ ‘ਨੋ ਫਲਾਈ ਜ਼ੋਨ ਹੈ’।
ਯਾਦ ਰਹੇ ਬੀਤੇ ਸੋਮਵਾਰ, ਜਿਉਂ ਹੀ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਹਵਾਈ ਟਰੈਫਿਕ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕੀਤੀਆਂ 5ਵਾਂ ਦਿਨ ਹੋਇਆ, ਇਸ ਸਨਅਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਘਾਟਾ 1 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਏਅਰ ਲਾਈਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਯੂਰਪੀਨ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਮੰਗਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਰਪੀਨ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਉਡ ਰਹੀ ਸੁਆਹ ਦੀ ਘਣਤਾ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਲਈ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਰੀਕੇ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਏ ਗਏ। ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਏਅਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸ੍ਰੀ ਜਿਓਵਾਨੀ ਬੀਸਿਗਨਾਨੀ ਨੇ ਯੂਰਪੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰ ਆਏ ਦਿਨ ਹਵਾਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਘਾਟਾ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂਰਪੀਨ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਡਿੱਗਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਹਵਾਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਆਗੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਗਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਤੱਥੀ ਵਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਏਅਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸੁਆਹ ਦੀ ਬਦਲਵਾਈ ਸਬੰਧੀ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਕਿਤਾਬੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।
ਸ੍ਰੀ ਬੀਸਿਗਨਾਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲਾਵੇ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ

ਪੰਜ ਦਿਨ ਬੰਦ ਰਿਹਾ ਹਵਾਈ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਯੂਰਪ ਨੇ ਸੀਮਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਹਵਾਈ ਸੇਵਾਵਾਂ

ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਵੇਖੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਕਦੀ ਵੀ ਇਸ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਹਵਾਈ ਸਪੇਸ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਦੋਂ 1980 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਮਾਊਂਟ ਸੇਂਟ ਹੇਨਰੀ ਵਿਚ ਲਾਵਾ ਫੁੱਟਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਹਵਾਈ ਆਵਾਜਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੋਕੀ ਗਈ

ਕਿਉਂਕਿ ਹਵਾਈ ਸਪੇਸ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਰਿਸਕ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।
ਉਧਰ ਯੂਰਪੀਅਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਵਾਈ ਸਪੇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਮਸਲਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਪੇਨੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮਨਿਸਟਰ ਜੋਸ ਵਾਲਿੰਟੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਚਿੰਤਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਰੱਖ ਰਖਾਅ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਯੂਰਪ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵੀ ਸਪੇਨ ਕੋਲ ਹੀ ਹੈ। ਬੀਸਿਗਨਾਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਯੂਰਪੀਨ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਕਾਨਫਰੰਸ

ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਹੀ 5 ਦਿਨ ਲੱਗ ਗਏ ਜਦਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ 200 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ 750000 ਮੁਸਾਫਿਰ ਰੁਕੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਤੁਕ ਬਣਦੀ ਹੈ।”

ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਆਈਸਲੈਂਡ ਵਿਚ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਇਹ ਲਾਵਾ ਫੁੱਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਰਾਖ ਯੂਰਪ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਈ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਆਇਰਲੈਂਡ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਫਰਾਂਸ, ਜਰਮਨੀ, ਆਸਟਰੀਆ, ਬੈਲਜੀਅਮ, ਨੀਦਰਲੈਂਡ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ, ਇਟਲੀ, ਸਪੇਨ, ਸਵੀਡਨ, ਡੈਨਮਾਰਕ, ਫਿਨਲੈਂਡ, ਨਾਰਵੇ, ਬੁਲਗਾਰੀਆ, ਪੌਲੈਂਡ, ਚੈਕ ਰਿਪਬਲਿਕ, ਸਲੋਵਾਕੀਆ, ਰੂਸ, ਕਰੋਸ਼ੀਆ, ਤੁਰਕੀ, ਰੋਮਾਨੀਆ, ਸਰਬੀਆ ਅਤੇ ਮਾਉਂਟਗਰੋ ਜਿਹੇ

ਪੀ ਏ ਯੂ ਘੁਟਾਲੇ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ, ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਅਕਾਊਂਟ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿਚ ਹੋਏ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਘੁਟਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ‘ਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਇਕ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਹੈ।
ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਦੋ ਚੈਕ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਵੀ ਉਕਤ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਨਾ ਆਉਣ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਾਰਨ ਇਕ ਚੈਕ ਹੋਰ ਐਸ ਬੀ ਆਈ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਪਾਸ ਹੋ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਫਰਜ਼ੀ ਖਾਤਿਆਂ ਰਾਹੀਂ 4 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵਧ ਰਕਮ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲੱਗ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਨੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਅਸਟੇਟ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨ ਚੈਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜੋ ਪੈਮੈਂਟ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਕਢਵਾਈ ਗਈ ਹੈ ਕੀ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿਚ ਟਰਾਂਸਫਰ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਲੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਇੰਨਾਂ ਕੁਝ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੋਈ ਐਫ ਆਈ ਆਰ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਬਲਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਹੀ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਹੈ।
ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਘੁਟਾਲੇ ਦੇ ਬੇਪਰਦਾ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਨਜਲਾ ਇਕ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਉਪਰ

ਵੀ ਡਿੱਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ‘ਚ ਜਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਹੋ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਕਾਊਂਟ ਸ਼ਾਖਾ ਦਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸੀ ਪੀ ਐਫ ਘੁਟਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ‘ਚ ਵੀ ਜਾਂਚ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਹੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਕੇਸ ‘ਚ ਵੀ ਐਫ ਆਈ ਆਰ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ ਗਈ।
ਯਾਦ ਰਹੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ ਸੀ ਪੀ ਐਫ ਘੁਟਾਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਅਜੇ ਮੁਕੰਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਕਿ ਇਕ ਹੋਰ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਸਕੈਂਡਲ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਅਕਾਊਂਟ ਸ਼ਾਖਾ ਨੂੰ ਕਟਹਿਰੇ ‘ਚ ਲਿਆ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਨੇ ਬਠਿੰਡਾ ਅੰਦਰ ਪੀ ਏ ਯੂ ਦਾ ਖੋਜ ਕੇਂਦਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਐਸ ਬੀ ਆਈ ਬੈਂਕ ‘ਚ ਖਾਤਾ ਖੁਲ੍ਹਵਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੰਟਰੋਲਰ ਅਧੀਨ ਪੈਂਦੀ ਅਕਾਊਂਟ ਸ਼ਾਖਾ ਨੇ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਇਸ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਚੈਕ ਬੁੱਕਾਂ ਮੰਗਵਾਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੋ ਤੋਂ ਚਾਰ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੈਕ ਬੁੱਕਾਂ ਬਾਰੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਡਾਕਖਾਨੇ ਤੋਂ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਇਹ ਪੁੱਛਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀਆਂ ਚੈਕ ਬੁੱਕਾਂ ਆਉਣੀਆਂ ਸਨ ਕੀ ਆ ਗਈਆਂ? ਇਕ ਦਿਨ ਡਾਕਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਪੁੱਛ

ਪਤਤਾਲ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਚੈਕ ਬੁੱਕਾਂ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਲੈ ਜਾਵੇ।
ਅੱਗੋਂ ਇਸ ਨੇ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਇਹ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਵੇ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਬੰਦਾ ਡਾਕ ਘਰ ਤੋਂ ਚੈਕ ਬੁੱਕ ਲੈਣ ਲਈ ਪੁੱਜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਚੈਕ ਬੁੱਕਾਂ ਸੌਂਪਦਿਆਂ ਹੋਰ ਆਈਆਂ ਚਾਰ ਰਜਿਸਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਡਾਕਘਰ ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਡਿਊਟੀ ‘ਤੇ ਤੈਨਾਤ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਵਾ ਕੇ ਚੈਕ ਬੁੱਕਾਂ ਤੇ ਰਜਿਸਟਰੀਆਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ।
ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਚੈਕ ਬੁੱਕਾਂ ਅਕਾਊਂਟ ਸ਼ਾਖਾ ‘ਚ ਪੁੱਜਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਯੂ ਪੀ ਦੇ ਗੌਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਪੁੱਜ ਗਈਆਂ। ਉਥੋਂ ਦੇ ਇਕ ਬੈਂਕ ‘ਚ ਫਰਜ਼ੀ ਖਾਤਾ ਖੁਲ੍ਹਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਚੈਕਾਂ ਉਪਰ ਫਰਜ਼ੀ ਦਸਤਖਤ ਕਰ ਕੇ 1 ਲੱਖ 37 ਹਜ਼ਾਰ ਅਤੇ 1 ਲੱਖ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਚੈਕ ਲਗਾਏ ਗਏ, ਜੋ ਬਠਿੰਡਾ ਦੀ ਐਸ ਬੀ ਆਈ ਸ਼ਾਖਾ ਤੋਂ ਪਾਸ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਕਾਊਂਟ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਸਟਾਫ਼ ਚੈਕ ਬੁੱਕਾਂ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ, ਜਦੋਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਜੋ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਇਕ ਫ਼ਾਇਨਾਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਭੇਜੀ ਸੀ, ਨਾ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਮਹਿਲਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੇ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਪਤਾ ਕੀਤਾ

ਮੁਲਕ ਇਸ ਰਾਖ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਕਰਕੇ ਏਨਾ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਹਵਾਈ ਆਵਾਜਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੋਕੀ ਗਈ। ਆਈਸਲੈਂਡ ਨਾਂ ਦਾ ਇਹ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਟਾਪੂ ਨਿਊਯਾਰਕ ਸਿਟੀ ਤੋਂ 4200 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਅਤੇ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਤੋਂ 860 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਉੱਪਰ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਇਹ ਦੂਜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਆਈਸਲੈਂਡ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਗਰੀਨ ਲੈਂਡ ਦੇ ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੈ।
ਇਥੇ ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 11 ਸਤੰਬਰ 2001 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ‘ਤੇ ਹੋਏ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕੀ ਹਵਾਈ ਖੇਤਰ 3 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਯੂਰਪੀਨ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਰੋਕਣੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰਾਖ ਦਾ ਨਿਕਲਣਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ ਤਾਂ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਹਵਾਈ ਟਰੈਫਿਕ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਬਰਤਾਨਵੀ ਏਅਰ ਨੈਵੀਗੇਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸ ਪ੍ਰੋਵਾਈਡਰ ਤੇ ਯੂਰੋ ਕੰਟਰੋਲ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਸਲਾਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ, ਜੈਟ ਏਅਰਵੇਜ਼ ਤੇ ਕਿੰਗਡਿਸ਼ਰ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਨੇ 17 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਲੰਦਨ, ਪੈਰਿਸ, ਬਰਸਲਜ਼, ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਫ੍ਰੈਂਕਫਰਟ, ਟੋਰਾਂਟੋ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਨੂੰ ਆਣ ਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਮੁੰਬਈ, ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੀਆਂ ਨਾਨ ਸਟਾਪ ਉਡਾਣਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ। ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ ‘ਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਗਾਹ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਏਅਰਵੇਜ਼, ਲੁਫ਼ਥਾਂਸਾ, ਵਰਜਿਨ ਐਟਲਾਂਟਿਕ, ਏਅਰ ਫਰਾਂਸ, ਡੈਲਟਾ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਉਡਾਣਾਂ ਰੱਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਥੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਏਅਰ ਟਰੈਫਿਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੱਪ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।
ਤਾਂ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 13 ਲੱਖ ਦਾ ਡਰਾਫ਼ਟ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੇ ਦਾਲ ‘ਚ ਕੁਝ ਕਾਲਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ‘ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਸਬੰਧਤ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਕੇ ਪੈਮੈਂਟ ਸਟਾਪ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ 3 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਬਚ ਗਏ। ਪਰ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਚੈਕ ਬੁੱਕਾਂ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਫਰਜ਼ੀ ਖਾਤਾ ਖੁਲ੍ਹਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਰਜ਼ੀ ਦਸਤਖਤ ਕਰਕੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਡਕਾਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਇਸੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਾ ਤਾਂ ਕੰਟਰੋਲਰ, ਨਾ ਅਕਾਊਂਟ ਸ਼ਾਖਾ ਦਾ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਬਲਕਿ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਘੁਟਾਲਾ ਸ਼ਾਖਾ ਦੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਹਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਚੈਕ ਬੁੱਕਾਂ ਜਾਂ ਰਜਿਸਟਰੀਆਂ ਜਾਂ ਫ਼ਿਰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਡਾਕ ਆਉਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਕਾਊਂਟ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਡਾਕਘਰ ਤੇ ਬੈਂਕ ਦੀ ਕਾਰਜਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਵੈਰੀਫਾਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗੈਰ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰਾਨਾ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ		
ਬੀਬੀ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ (ਡਾ.)	ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ	ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ (ਮਿਲਵਾਕੀ)
ਸ੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂਤ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)	ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ	ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਪ੍ਰੋ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ	ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ	ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਸ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ	ਸ੍ਰੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ	ਸ. ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ	ਸ. ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ	ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ (ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ)
ਸ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ	ਸ. ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ	
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ		

**ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ
ਵਲੋਂ ਵਿਸਾਖੀ ਮੌਕੇ ਤਲਵੰਡੀ
ਸਾਬੋ 'ਚ ਰਾਜਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ**

ਅਕਾਲੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਇਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਖੂਬ ਵਰ੍ਹੇ

ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਵਿਖੇ ਅਕਾਲੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਬੈਠੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਤੇ ਹੋਰ ਨੇਤਾ

ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ (ਬਠਿੰਡਾ) : ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਮੇਲਾ ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਭੰਬਲਭੁਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 13 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਹੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰ ਕੇ ਵਾਪਸ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਦ ਕਿ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਮੇਲਾ ਸੀਮਤ ਰਿਹਾ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਵਲੋਂ ਭਾਈ ਡੱਲ ਸਿੰਘ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ 'ਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਹਮਲਾਵਰ ਰੁਖ਼ ਅਪਣਾਉਂਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਬੰਨ੍ਹਿਆ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਸੰਕਟ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਕੂਮਤ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੋਂ ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਅਤੀਤ ਵਿਚ ਹੀ ਬਿਜਲੀ ਉਤਪਾਦਨ ਵਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਬਲਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਲੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਅਗਲੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੱਕ ਰਾਜ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਕੱਟਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹਾਸਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰੱਕੀ

ਲਈ ਮੁਢਲੀ ਸ਼ਰਤ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸ੍ਰ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਹਕੂਮਤ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਰਹਿਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਲ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ। ਇਹ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਪੇਂਡੂ ਗਰੀਬ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਵਿਦਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹ ਰਹੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਅਧਿਆਪਕ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਂਸਰ ਵਰਗੀਆਂ ਭਿਆਨਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਫੈਲਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਵੀ ਇਹੋ ਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਤਲੁਜ, ਬਿਆਸ ਤੇ ਘੱਗਰ ਵਿਚ ਪੈ ਰਹੇ ਮਲਮੂਤਰ ਤੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੇ ਕਚਰੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਭੈਮਾਂ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਘਟ ਰਹੇ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਡੂੰਘਾ ਹੋਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਝੋਨੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨਰਮਾ, ਕਪਾਹ ਜਾਂ ਗੁਆਰੇ ਵਰਗੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਬੀਜਣ।

ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਤਾਬਤਤੋਤ ਹਮਲੇ ਕਰਦਿਆਂ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦੋਫ਼ਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਥੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ

ਜਦੋਂ ਤਕ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਰਾਣਾ, ਹੈਡਲੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਨਾ ਸੌਂਪੇ-ਮਾਨ

ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜਣ ਦੇ ਝਾਂਸੇਬਾਜ਼ਾਂ ਤੇ ਠੱਗ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਢਾਈ ਲੱਖ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਕ ਚੁੱਕੀ -ਰਾਮੁਵਾਲੀਆ

ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਸਖਤ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸਰਨੇ ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੂਹਰੇ ਲਾ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਸਫ਼ਲ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਗਰਮੀ ਕਾਰਨ ਕਣਕ ਦਾ ਝਾਤ ਘਟਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਐਲਾਨ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬੋਨਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦਤ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ, ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦਮਾਜਰਾ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਜਥੇਦਾਰ ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ ਆਦਿ ਨੇ ਵੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾਹੀਣ ਅਤੇ ਅਸਫ਼ਲ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਆਰਥਿਕ ਆਕਸੀਜਨ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਦਿਨ ਕਟੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸੀਨੀਅਰ ਸੂਬਾਈ ਲੀਡਰਸਿਪ ਦੀ ਗੈਰ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਜੀਤਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਪਹਿਲ ਕਦਮੀ 'ਤੇ ਹੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਿਆਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਵਿਧਾਇਕ ਸ੍ਰ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਦਿਸ਼ਾਹੀਣ ਤੇ ਪਿੱਛਲਖੁਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਸਿੱਟਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਦਾ ਹਰ ਵਰਗ ਅੱਜ ਦੁਖੀ ਹੈ। ਦਲਿਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਜ਼ੀਫ਼ਿਆਂ, ਬੁੱਢੇ-ਬੁੱਢੀਆਂ ਤੇ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨੌਕਰੀਆਂ ਲਈ ਤਰਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਨੀਤੀ ਅਧੀਨ ਝੂਠੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਜੀਤਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਝੂਠੇ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਣ ਜੋਗੀ ਹੀ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਤੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਧਾਰੀਣ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਗਰ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦੇਣ ਕਿ ਵਣਵਾਲਾ ਬਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਇੰਟ ਵੀ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਸੰਨਿਆਸ ਲੈ ਲੈਣਗੇ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਵਿਧਾਇਕ ਸ੍ਰੀ

ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਵਿਖੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼।

ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ, ਮੰਗਤ ਰਾਮ ਬਾਸਲ ਵਿਧਾਇਕ, ਕੇ ਕੇ ਸਰਮਾ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪੀ ਸੀ ਸੀ, ਸ੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਭਲੇਰੀਆ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਵੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਮਾਨੀ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੈਸ ਸਕੱਤਰ ਰੁਪਿੰਦਰ ਬਿੰਦਰਾ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੁਵਾਲੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਫਨਾਹ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸੰਕਟ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰੀ ਇਸ ਕਦਰ ਖੋਖਲੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਗਿੱਲੇ ਗੋਹੇ ਵਾਂਗ ਧੁਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਜਗਾਓ, ਪੰਜਾਬ ਬਚਾਓ ਬੈਨਰ ਹੇਠ ਅਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮੁਵਾਲੀਆ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜਣ ਦੇ ਝਾਂਸੇਬਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਠੱਗ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਢਾਈ ਲੱਖ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ

ਵਿਕ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਹੱਥੋਂ 50 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਖੁਸ਼ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੌ ਪਰਿਵਾਰ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੁਰੰਤ ਨਾ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਨੇਸ਼ਨਜ਼ ਅਤੇ ਕਾਮਨ ਵੈਲਥ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਕੋਲ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਦਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਯੂਥ ਵਿੰਗ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰ. ਬਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਮੰਡ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਸੇਵਕ ਸਿੰਘ ਜਵਾਹ ਕੇ ਨੇ ਵੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਮੇਲੇ ਸਮੇਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ, ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ, ਲੋਕ ਜਨਸ਼ਕਤੀ ਨੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਕੀਤੀਆਂ।

SUPER TRAVEL

847-676-9090

E-mail: supertravel2003@yahoo.com

Lowest Fares With Excellent Service

AMERICAN AIR,
CONTINENTAL AIR

For Emergency
Call anytime at

847-673-3825

JET AIRWAYS
DELTA, AIR INDIA,
KLM, LUFTHANSA.

EARLY BIRD SALE!!!!

India \$545
London \$250

ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ

Punjabi Dhaba

North Shore Banquet

Fine Indian Cuisine

Restaurant & Banquet Hall

2525 W. Devon Ave., Chicago IL 60659

Lunch & Dinner Buffet

ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਪਾਰਟੀ ਬੁਕ ਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਸੇਵਾ ਲਈ ਦੇਵ ਜਾਂ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ

773-262-2080, 773-764-9392

ਅਸੀਂ ਨਾਨ ਅਤੇ ਤੰਦੂਰੀ
ਚਿਕਨ ਤੰਦੂਰ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ
ਤੁਹਾਡੇ ਟੇਬਲ ਤੇ
ਪਰੋਸਦੇ ਹਾਂ

SYAN VIDEO PRODUCTION, INC.

Professional HD Video & Digital Photo Production

Multiple Camera Shooting / Digital Still Photography
(with flush mount Album)

Live Video Display with Large Screens

DJ Service with Laser Lights

Call Toll Free : 1-888-RAJ- SYAN

(725-7926)

(With 14 years Experienced)

734-261-0936 / 734-890-1767

E-mail: raj@syanvideo.com

or visit at: www.syanvideo.com

SV
PRODUCTION

Desi Bazar

916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143

Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

- FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
- FRESH GOAT MEAT

10% off on all Gurudwara supplies
and Religious programs!!

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਵਿਸਾਖੀ ਪ੍ਰੋਡ ਮੌਕੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਧਿਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

ਬਿੰਦਰ ਬਸਰਾ

ਸਰੀ (ਕੈਨੇਡਾ) ਵਿਖੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ 'ਚ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਵਾਦਾਂ ਅਤੇ ਮੌਸਮ ਦੀ ਖਰਾਬੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਵੇਂ ਸਮੂਲੀਅਤ ਪੱਖੋਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ ਪਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਪੱਖੋਂ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਕਈ ਨਵੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਝੰਡੇ ਅਤੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਸ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਟੀਫਨ ਹਾਰਪਰ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਭਾਰਤ ਵਿਰੋਧੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਉਧਰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਉਜਲ ਦੁਸਾਂਝ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀਆਂ ਦੇ ਮੁੜ ਸਰਗਰਮ ਹੋਣ ਸੰਬੰਧੀ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸਾਖੀ ਪਰੋਡ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਉਜਲ ਦੁਸਾਂਝ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਡੇਵ ਹੇਅਰ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਪਰੋਡ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਖ਼ਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਜਲ ਦੁਸਾਂਝ ਅਤੇ ਡੇਵ ਹੇਅਰ ਨੂੰ ਪਰੋਡ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦਸਮੇਸ਼

ਦਰਬਾਰ ਵਲੋਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਟੋਜ 'ਤੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਮਸਲਿਆਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਝੰਡੇ ਲਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਨਾਅਰੇ ਗੂੰਜਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਅਤੇ ਕੀ ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਇਆ?

ਇਥੇ ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸਾਖੀ ਮੌਕੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇਹ ਪਰੋਡ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਦੋਂ 2007 ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਉੱਚ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਕਨਿਸ਼ਕ ਬੰਬ ਕਾਂਡ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ 2008 ਵਿਚ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉੱਜਲ ਦੁਸਾਂਝ ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਪਰੋਡ ਵਿਚ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਵੱਖਵਾਦੀ ਨਾਅਰਿਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਦੁਸਾਂਝ ਤੇ ਡੇਵ ਹੇਅਰ ਨੂੰ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀ ਪਰੋਡ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ

ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਗੌਰਡਨ ਕੈਂਪਬੈਲ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਤਕ ਸਰੀ ਵਿਖੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਵਿਸਾਖੀ ਪਰੋਡ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਜਦੋਂ ਤਕ ਪਰੋਡ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਉੱਜਲ ਦੁਸਾਂਝ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਡੇਵ ਹੇਅਰ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗ ਲੈਂਦੇ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਅਤੇ ਮੌਸਮ ਦੀ ਖਰਾਬੀ ਤੇ ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਇਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵਧ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਮਿਲੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੁੰਗਾਰੇ ਨੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਖੜੇ ਕੀਤੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਇਕੱਠ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀਆਂ ਦਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ ਬਹੁ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਵਜੋਂ ਮਨਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ।

ਵਿਸਾਖੀ ਪਰੋਡ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਟੀਫਨ ਹਾਰਪਰ ਕੋਲ ਕਨਿਸ਼ਕ ਬੰਬ ਕਾਂਡ ਦੀ 25ਵੀਂ ਬਰਸੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਖਾੜਕੂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਖਾੜਕੂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੁੜ ਖਾੜਕੂਵਾਦ ਨੂੰ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਾਡੇ ਲਈ ਵੱਡੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਹਾਰਪਰ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ

ਭਰੋਸਾ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਆਗੂ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਰਹਿਣਗੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 25 ਜੂਨ 1985 ਵਿਚ ਮਾਂਟਰੀਅਲ ਤੋਂ ਲੰਡਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦਾ ਕਨਿਸ਼ਕ ਜਹਾਜ਼ ਹਵਾ ਵਿਚ ਹੀ ਧਮਾਕੇ ਨਾਲ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਵਾਰ 329 ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ।

ਉਧਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਟੀਫਨ ਹਾਰਪਰ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਖਿਲਾਫ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਮੁੱਦੇ' 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਗੈਰ ਤਰਕ ਪੂਰਨ, ਗੈਰ ਇਖਲਾਕੀ, ਗੈਰ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਰਤਪੂਰਨ ਆਖਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿਚ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਿੱਖਾਂ ਖਿਲਾਫ ਵੱਡੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਹੈ। ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਹਾਰਪਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ। ਸਿੱਖਾਂ ਖਿਲਾਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੋ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਕਨਿਸ਼ਕ ਕਾਂਡ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਵਜ੍ਹਾ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ

ਵਲੋਂ ਇਸ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੇਕਸੂਰ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਾਇੰਜ਼ਤ ਬਰੀ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਬੇਕਸੂਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹਿੰਦੂ ਹਕੂਮਤ ਨੇ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨ' ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਹ ਸੈਤਾਨੀ ਭਰੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਅਤੇ ਇਸ ਘਿਨੌਣੇ ਜੁਰਮ ਵਿਚ ਬੇਕਸੂਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੇਵਜ੍ਹਾ ਫਸਾ ਕੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਲਈ ਘਟੀਆ ਹਥਕੰਡਾ ਵਰਤਿਆ।

ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਉਜਲ ਦੁਸਾਂਝ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੇ ਮੁੜ ਸਰਗਰਮ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਨਵੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰ ਘੋਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਵੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਜਲ ਦੁਸਾਂਝ ਨੂੰ 1980 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਪੱਖੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ 'ਤੇ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਨਾਲ ਕੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦਕਿ ਡੇਵ ਹੇਅਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹੇਅਰ ਨੂੰ ਕਨਿਸ਼ਕ ਬੰਬ ਕਾਂਡ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀਆਂ ਵਲੋਂ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਹਲਾਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੀ ਫੇਰੀ

ਹਰਜਾਪ ਸਿੰਘ ਔਜਲਾ

ਅਪਰੈਲ ਦੀ ਦਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ ਸੀ ਦੇ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਾਢੇ ਨੌਂ ਘੰਟੇ ਦੇ ਅੰਤਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਨਿਚਰਵਾਰ 10 ਅਪਰੈਲ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਪੁੱਜ ਗਏ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਬਹੁਸੰਖਿਆ ਵਸੋਂ ਨੇ ਚੁਣ ਤਾਂ ਲਿਆ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਦੱਬਰ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਦ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਹ ਇਕ ਸੁਘਤ ਸਿਆਣਾ ਅਤੇ ਸੱਚਾ ਸੁੱਚਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦਾਨਿਸ਼ਵਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਹੀ ਕਾਰਨ ਐਤਵਾਰ 11 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਆਮ ਅਮਰੀਕਨ ਚਰਚਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਮਹਿਮਾਨਘਰ ਬਲੇਅਰ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਈ ਸੱਦ ਲਿਆ। ਇੰਜ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੇਤਾ ਤਸੱਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਮਿਲਣੀ ਕੀਤੀ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ

ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਗਹਿਰੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਨੇਕਾਂ ਅਤਿਵਾਦੀ ਗਰੁੱਪ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਫਿਰਾਕ ਵਿਚ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਮੁਲਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਂ ਲਏ ਬਗੈਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅਸਥਿਰਤਾ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਲਾਭ ਅਪਰਾਧੀ ਅਨਸਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਆਤੰਕਵਾਦ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾ ਕੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤ ਮਚਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਪਸਾਰ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ 26 ਸਤੰਬਰ 2008 ਨੂੰ ਹੋਏ ਆਤੰਕਵਾਦੀ ਘਟਨਾ ਚੱਕਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਾਰ ਡੇਵਿਡ ਕੋਲਮੈਨ ਹੈਡਲੀ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹਵਾਲਗੀ ਦੀ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੰਬੰਧ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ

ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਮਰੀਕਾ ਉੱਪਰ ਬਦਸਤੂਰ ਦਬਾਓ ਪਾਉਂਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਘਟਾਏ। ਲੇਕਿਨ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਘਟਾਏਗਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕਾਰਜ ਕਰਦਾ ਰਹੇਗਾ।

ਅਗਲੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਯਾਨੀ ਸੋਮਵਾਰ 12 ਅਪਰੈਲ ਅਤੇ ਮੰਗਲਵਾਰ 13 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ 47 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਬੈਠਕ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਮਸਲੇ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਦਰਸਾਈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਅਨੇਕਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਸਰਬਰਾਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਈਰਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਸਾਫ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਖਤ ਬੰਦਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਰਸਤਾ ਹੀ ਕਾਰਗਰ ਦੱਸਿਆ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ

ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ ਘਟਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਰੂਸ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਸਰਾਹਨਾ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇੰਛਿਆ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ ਘਟਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਦੀ ਵੀ ਜ਼ਾਮਨੀ ਭਰੀ। ਸਭ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲੇ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਗੈਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਨਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਉਦਾਰਤਾ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਜੀਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ।

ਬੁੱਧਵਾਰ 14 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬਰਾਜ਼ੀਲੀਆ ਵਾਸਤੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ ਸੀ ਤੋਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ। ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਦੇ ਸਰਬਰਾਹ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨੀਂ ਹੋਰ ਵੀ ਸੰਘਣੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਵੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸਲਾਮਤੀ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਪੱਕਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਫਰੀਕਨ ਮਹਾਂਦੀਪ ਵਲੋਂ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਘ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦਾ ਸਦੀਵੀ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਦਾ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹੈ। 14 ਅਤੇ 15 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਭਾਰਤ, ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਬੈਠਕਾਂ ਹੋਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਰਾਵਾਂ

ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਵੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸੀ।

16 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਬਰਾਜ਼ੀਲ, ਰੂਸ, ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦੀ ਚਤੁਰਭੁਜਾ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ। ਚਾਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਇਸ ਗਠਬੰਧਨ ਨੂੰ ਬਰਿਕ (ਬੀ-ਬਰਾਜ਼ੀਲ, ਰ-ਰੂਸ, ਆਈ-ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਸੀ-ਚੀਨ) (BRIC) ਆਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਚੀਨ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਗਦਾਨ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਚੀਨ ਵਿਚ ਇਕ ਬੜਾ ਹੀ ਭਿਆਨਕ ਜ਼ਲਜ਼ਲਾ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੈਂਕੜੇ ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਗਠਬੰਧਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਚੀਨ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਜਰਮਨੀ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਉਖਾੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਐਸ ਸਾਲ ਚੀਨ ਨੇ ਜਾਪਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਪਛਾੜ ਕੇ ਦੂਜੇ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਲਿਆ ਹੈ। ਐਸ ਵਕਤ ਸਿਰਫ ਅਮਰੀਕਾ ਹੀ ਚੀਨ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਬਰਾਜ਼ੀਲ, ਰੂਸ, ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਗਠਬੰਧਨ ਬਣਾ ਲਈਏ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਯੂਰਪੀ ਸੰਘ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਚਾਰ ਦੇਸ਼ ਆਪਸੀ ਵਪਾਰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਾ ਲੈਣ ਤਾਂ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਹਾਲੀ ਦੇ ਮਾਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਆਪਸੀ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਉਗਾਸਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਨੇ ਅਹਿਦ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਪਸੀ ਵਪਾਰ ਦਸ ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਜੈਸਿਕਾ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਵਿਨੋਦ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਮਨੂ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਜੈਸਿਕਾ ਲਾਲ ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹਿਰਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

ਜਸਟਿਸ ਸੁਤੰਤਰ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਪੀ ਸਦਾਸ਼ਿਵਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਦੱਈ ਧਿਰ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮਨੂ ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮਨੂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਆਗੂ ਭੀ ਪੀ ਯਾਦਵ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵਿਕਾਸ ਯਾਦਵ ਤੇ ਬਹੁਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਮਰਜੀਤ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਚਾਰ-ਚਾਰ

ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਪਣੇ ਫ਼ੈਸਲੇ 'ਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿਰੁਧ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤੇ ਨਾਕਾਟਯੋਗ ਤਰਕ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦਾ ਪਾਤਰ ਹੈ। ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ 29 ਅਪ੍ਰੈਲ 1999 'ਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮਾਡਲ ਰਹੀ ਜੈਸਿਕਾ ਲਾਲ ਦਾ ਮਨੂ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਮਨੂ ਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਪਰੋਸਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ 'ਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਅਪੀਲ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ

ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 21 ਫਰਵਰੀ 2006 ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਸਮੂਹ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ। 18 ਦਸੰਬਰ 2006 ਨੂੰ ਸੁਣਾਏ ਆਪਣੇ ਫ਼ੈਸਲੇ 'ਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਨੂ ਸ਼ਰਮਾ, ਵਿਕਾਸ ਯਾਦਵ ਤੇ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਉਰਫ਼ ਟੋਨੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਦਕਿ ਆਲੋਕ ਖੰਨਾ, ਵਿਕਾਸ ਗਿੱਲ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੋਪੜਾ, ਰਾਜ ਚੋਪੜਾ, ਸ਼ਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਤੇ ਯੋਗਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿਰੁਧ ਮਨੂ ਸ਼ਰਮਾ ਤੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ 2007 ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬੀਤੀ 19 ਅਪ੍ਰੈਲ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ।

ਭੂਚਾਲ ਅਤੇ ਤੂਫਾਨ ਨੇ ਲਈਆਂ ਸੈਂਕੜੇ ਜਾਨਾਂ

ਬੀਜਿੰਗ: ਚੀਨ ਦੇ ਉਤਰੀ-ਪੱਛਮੀ ਪ੍ਰਾਂਤ ਕਿੰਘਾਈ 'ਚ ਬੀਤੇ ਹਫ਼ਤੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ 7.1 ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਨਾਲ ਆਏ ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਝਟਕਿਆਂ ਨੇ ਭਾਰੀ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਸੈਂਕੜੇ ਮਕਾਨ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਭੂਚਾਲ ਨਾਲ 400 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਜਦਕਿ ਕਰੀਬ ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਭੂਚਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿੱਟੀ ਤੇ ਲੱਕੜੀ ਨਾਲ ਬਣੇ ਘਰ ਹਿੱਲਣ ਲੱਗ ਪਏ ਤੇ ਡਰ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਏ। ਤੇਜ਼ ਗਤੀ ਵਾਲੇ ਭੂਚਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿੰਘਾਈ ਤਿੱਬਤ ਪਠਾਰ 'ਚ ਰੁਕ-ਰੁਕ ਕੇ ਭੂਚਾਲ ਦੇ ਝਟਕੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ। ਚੀਨ ਦੇ ਭੂਚਾਲ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭੂਚਾਲ ਨਾਲ

ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਟੈਲੀਫੋਨ ਦੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਠੱਪ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਚਾਅ ਕਾਰਜਾਂ 'ਚ ਦਿੱਕਤਾਂ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਬੰਗਾਲ ਤੇ ਬਿਹਾਰ 'ਚ ਤੂਫਾਨ ਨਾਲ 110 ਮੌਤਾਂ : ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਉਤਰੀ ਦਿਨਾਜਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਚਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚ 125 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟੇ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਆਏ ਭਿਆਨਕ ਤੂਫਾਨ 'ਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 110 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ 200 ਤੋਂ ਵਧ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਤਰੀ ਦਿਨਾਜਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ 4 ਬਲਾਕਾਂ 'ਚ ਬੀਤੀ ਦੇਰ ਰਾਤ ਆਏ ਭਿਆਨਕ ਤੂਫਾਨ 'ਚ 31 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਜਦਕਿ 100 ਹੋਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ।

ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਵਿਵਾਦ ਨੇ ਆਖਰ ਸ਼ਸ਼ੀ ਥਰੂਰ ਦੀ ਬਲੀ ਲਈ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਸ਼ੀ ਥਰੂਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਬੀਤੀ 18 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਦੇਰ ਸ਼ਾਮ ਹੋਈ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਚ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ, ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ ਚਿਦੰਬਰਮ, ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਏ ਕੇ ਐਂਟਨੀ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਸ਼ੀ ਥਰੂਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਸ਼ੀ ਥਰੂਰ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਸਫ਼ਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਮੰਨਣਗੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਸ਼ਸ਼ੀ ਥਰੂਰ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਹੋਰ ਦਬਾਅ ਬਣਾਇਆ।

ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਸ਼ੀ ਥਰੂਰ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਦੀ ਕੋਚੀ ਫਰੈਂਚਾਈਜ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਮਹਿਲਾ ਮਿੱਤਰ ਸੁਨੰਦਾ ਪੁਸ਼ਕਰ ਨੂੰ 70 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁਫ਼ਤ 'ਚ ਮਿਲੇ ਸ਼ੇਅਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਵਾਦਾਂ 'ਚ ਆਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕਈ ਵਾਰ ਖੰਡਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਮਹਿਲਾ ਮਿੱਤਰ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿੱਤੀ ਲਾਭ ਦੀ ਕੋਈ ਮਨਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੋਚੀ

ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਸ਼ੀ ਥਰੂਰ ਅਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਵਿਵਾਦ ਦਰਮਿਆਨ ਸੁਨੰਦਾ ਪੁਸ਼ਕਰ ਨੇ ਫਰੈਂਚਾਈਜ਼ੀ 'ਚ 70 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਇਕੁਇਟੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਇਹ ਕਦਮ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਸ਼ੀ ਥਰੂਰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸ਼ਸ਼ੀ ਥਰੂਰ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਵੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਰੱਖਿਆ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸੁਨੰਦਾ ਇਸ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਬਾਰੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਰੌਦੇਵ ਸਪੋਰਟਸ ਵਰਲਡ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਰੌਦੇਵ ਸਪੋਰਟਸ ਵਰਲਡ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੁਖੀ ਹਰਸ਼ਦ ਮਹਿਤਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਆਈਪੀਐਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਹਨ। ਉਹ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਦੁਬਈ ਵਿਖੇ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਗ ਲੈਣ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਵੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੁਣ ਸੁਲਝਣ ਨੇੜੇ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਕੀਲ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੁਨੰਦਾ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸ਼ਸ਼ੀ ਥਰੂਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਸ਼ਸ਼ੀ ਥਰੂਰ 'ਤੇ ਸੁਨੰਦਾ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਆਪਣਾ ਪੈਸਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ।

ਉਧਰ ਇੰਡੀਅਨ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਲੀਗ (ਆਈ ਪੀ ਐਲ) ਦੀ ਕੋਚੀ ਫਰੈਂਚਾਈਜ਼ੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ

ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਨਵੀਂ ਟੀਮ (ਕੋਚੀ ਟੀਮ) ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਚੀ ਦੀ ਟੀਮ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਬਈ 'ਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਉਸ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਵਪਾਰੀ ਸੁਨੰਦਾ ਪੁਸ਼ਕਰ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ 'ਚ ਸ਼ੇਅਰ ਦੇਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਸ਼ੀ ਥਰੂਰ ਦੀ ਕਰੀਬੀ ਦੋਸਤ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਰੈਂਚਾਈਜ਼ੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸੱਤਿਆਜੀਤ ਗਾਇਕਵਾੜ ਨੇ ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਡਵਾਨੀ ਸਮੂਹ ਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਦੀ ਬੋਲੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਟੀਮ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਤੇ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੀ ਟੀਮ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਬੀ ਸੀ ਸੀ ਆਈ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਤੋਂ ਟੀਮ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਚੋਣ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ। ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਕੋਚੀ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਬੋਲੀ ਲਾਉਣ ਸਮੇਂ ਵਸੁੰਧਰਾ ਰਾਜੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਲਿਤ 'ਤੇ ਟੀਮ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਸ਼ੀ ਗਾਇਕਵਾੜ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹੁਣ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਟੀਮ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਸਮਰਥਨ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਭਾਰੀ ਹੰਗਾਮੇ ਅਤੇ “ਬਰਖ਼ਾਸਤ ਕਰੋ, ਬਰਖ਼ਾਸਤ ਕਰੋ” ਦੀ ਨਾਹਰੇਬਾਜ਼ੀ ਦਰਮਿਆਨ ਥਰੂਰ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਤੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਜੋ ਜਨਤਕ ਵਿਵਾਦ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਸ ਪਿਛੇ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਕੋਚੀ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਜੋ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹਨ। ਮੈਂ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਪੈਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਿਤਾ। ਥਰੂਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਕੇਰਲ ਕਨਸੇਰਟੀਅਮ ਵਿਚ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਦੀ ਮੇਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਚਿਤ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਅੰਦਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਮੇਰੇ

ਮੰਤਰਾਲੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬੋਲੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ।” ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕਰਤੋਂ ਹੱਥੀਂ ਲੈਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕ੍ਰਿਕਟ ਅੱਜ ਕਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੀ ਖੇਡ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਹੈ। ਇਹ ਖੇਡ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲਾਭ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਸਵਾਰਥੀ ਧੜਿਆਂ ਤਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। “ਕੇਰਲ ਨੂੰ ਫਰੈਂਚਾਈਜ਼ੀ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ। ਕੇਰਲਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਸੂਬਾ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਭਰਦੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਜਗਤ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਸ਼ੀ ਥਰੂਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੋ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇੰਡੀਅਨ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਲੀਗ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਲਾਇਆ ਹੈ।

ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਸਿਰਫ਼ ਪੈਸੇ ਦੀ ਖੇਡ-ਗਿੱਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਡ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਸ਼ੀ ਐਮ ਐਸ ਗਿੱਲ ਨੇ ਇੰਡੀਅਨ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਲੀਗ (ਆਈ ਪੀ ਐਲ) ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬੀਤੀ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਇਕ ਚੈਨਲ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਸ਼ੀ ਗਿੱਲ ਨੇ ਇਹ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਨਾਲ ਜੋ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਜੁੜ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜੋ ਵੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੇਡਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੱਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਸਿਰਫ਼ ਪੈਸੇ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਵਪਾਰਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਪੱਖੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਹੈ।

ਸ਼ਸ਼ੀ ਗਿੱਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਵੱਲੋਂ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਹਿਤ ਬੌਲੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਮਨੋਰੰਜਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

Matrimonials

Jat Sikh parents from Midwest seek suitable match for their US born, handsome, clean shaven, 26, 6'-1" Engineer son, manager in a large national corporation. Please contact: sikh5family@gmail.com

US citizen or green card holder Jatt Sikh match for US citizen girl, 25, 5'-4", Master's in accounting, working with state government. Boy on work visa can also be considered. Contact-bains1956@yahoo.com

Match for 27, 5'-2" Jatt Sikh, MA English, B.ed., doing masters in Information Techonology, has one sistor married in canada, brother doing Mech Engg. e-mail bio data-Hsingh2222@gmail.com

Parents seek professional, slim, attractive Sikh match for handsome Jat Sikh, Canadian born, non-smoker, non-drinker, 6.2', 32, cleanshaven, athletic son, working with energy company in San Diego CA, USA earning very high six figure salary, B.COM & MBA from well reputed Canadian varsities. Photos will be appreciated respond to info@victoriaairportshuttle.com

Handsome Sikh, well settled, educated, divorcee issueless Punjabi Sikh gentleman, 48, 5'-10" seeks well settled, educated US citizen/visitor life partner age 40-50 with no kids, no liability. Call: 516-503-6718

Visit us on the web: punjabtimesusa.com
To Advertise with us
Call: 847-359-0746
Fax: 847-705-9388

Freeway Travel Inc

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ, ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ

Call Raju

Tel: 773-973-0200

Fax: 773-973-0557

2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

Petersen's Auto Body & Repair

Schaumburg, IL Ph: 847-524-8704

ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਆਟੋ ਬਾਡੀ ਤੇ ਰਿਪੇਅਰ ਸ਼ਾਪ

ਅਸੀਂ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਾਡੀ ਅਤੇ ਰਿਪੇਅਰ ਦਾ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਕੰਮ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਾਜਬ ਕੀਮਤਾਂ ਉਤੇ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

Bring in to the professionals

- Auto body repair since 1973
- All Foreign & Domestic Vehicles
- ASE Certified Technicians
- Efficient, Reliable, Dependable,
- Quality Service
- Convenient Location
- Free Computerized Estimates
- Competitive Prices
- Full Tire Service (We carry new tires)
- Insurance Work Specialist

ਪਾਲਿਊਸ਼ਨ ਟੈਸਟ ਵਿਚ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਈਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਠੀਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਅਸੀਂ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਦਾ ਆਟੋ ਬਾਡੀ ਰਿਪੇਅਰ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਹੀ ਕੀਮਤਾਂ ਉਤੇ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਡੀ ਸੀ, ਫੋਨ 847-338-3866

ਪੀਟਰਸਨ ਆਟੋ ਬਾਡੀ ਐਂਡ ਰਿਪੇਅਰ

1212 S. Mitchell Blvd. Schaumburg, IL 60193,
Ph: 847-524-8704, Fax: 847-524-3692

Easy Travel Inc.

7191 Camelot Drive, Canton, MI 48187 Fax: 866-908-6663
www.easytravelinc.net info@easytravelinc.net

ਸਸਤੀਆਂ ਹਵਾਈ ਟਿਕਟਾਂ

Please call us for the lowest fare from your city to india

Tel: 734-451-9526, Toll Free 866-51-INDIA

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਈਸਟ ਵੈਸਟ ਅਤੇ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੇ ਰੂਟ

ਅਸੀਂ ਟਰੇਲਰ ਲੀਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
We pay on weekly basis

ਕਾਲ ਕਰੋ: ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਾਸੀ

Blue Horse Trucking Inc.

Ph. 800-208-3464

ਮੇਰਾ ਸਕੂਲ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਦਸੰਬਰ 1953 ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਜਦੋਂ ਚੌਥੀ ਜਮਾਤ ਤੱਕ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਘੰਗਰਾਲੀ ਖੁਲ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਚੰਦਰ ਕਾਂਤਾ ਇਕੋ ਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਤੇ ਬੱਚੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ ਪੜ੍ਹਨ ਗਿਆਨੀ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂਦੇ ਸੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕੋਟਲਾ ਸਮਸ਼ਪੁਰ ਅਤੇ ਸਰਵਰਪੁਰ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ। ਸਰਵਰਪੁਰ ਪੰਜਵੀਂ ਤੱਕ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਅੱਠਵੀਂ ਤੱਕ ਸ਼ਾਇਦ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲ ਸੀ। ਛੇਵੀਂ ਤੋਂ ਦਸਵੀਂ ਤੱਕ ਦੇ ਲੜਕੇ (ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡੋਂ ਬਾਹਰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ) ਸਮਰਾਲੇ ਦੇ ਲੜਕਿਆਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਕਟਾਲੇ ਦੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸੀ। ਸਕੂਲ ਖੁਲ੍ਹਣ ਦਾ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚਾਅ ਸੀ। ਸਕੂਲ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਇਮਾਰਤ ਨਾ ਬਣੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੱਕੀ ਬਣੀ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਹੀ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬੈਠਣ ਲਈ ਲੱਕੜ ਦੇ ਬਣੇ ਛੱਟੇ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਦਫਤਰ ਲਈ ਕੁਰਸੀਆਂ, ਬਲੈਕ ਬੋਰਡ, ਚਾਕ ਆਦਿ ਸਾਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਉਮਰ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰ ਕੇ ਸਕੂਲ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਿਹੜੇ ਬੱਚੇ ਕੁੱਝ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਿਖਣ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦੂਸਰੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਿਚ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਗੁਰਮੇਲ ਕੌਰ, ਜੋ ਅਖੰਡ-ਪਾਠਣ ਸੀ ਦੂਸਰੀ ਵਿਚ।

ਉਦੋਂ ਮੇਰਾ ਭਤੀਜਾ ਸੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ 2-3 ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਕੂਲ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਘਰਦਿਆਂ ਨੇ ਮਜ਼ਾਕ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕੌਣ ਖਿਡਾਵੇਗਾ? ਤਾਂ ਮੈਂ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਨਾਲ ਹੀ ਲੈ ਜਾਇਆ ਕਰਾਂਗੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਘਰਦਿਆਂ ਨੇ ਵੱਡੀ ਹੋਣ ਤੇ ਦੱਸੀ। ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਸਾਲ ਕੁ ਛੋਟਾ ਮੇਰਾ ਭਤੀਜਾ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਉਦੋਂ ਕੋਟਲਾ ਸਮਸ਼ਪੁਰ ਪਹਿਲੀ ਪੱਕੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਸਾਬੋਂ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਨਸੀਬ ਕੌਰ (ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ), ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੋਂ ਵਿਆਹ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ਸਾਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰਾਉਣ ਲਈ। ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਜਨਮ ਤਰੀਕ ਦਾ ਪੱਕਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਨਾਲ ਅਧਿਆਪਕਾ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ।

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਸੋਚੀਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਬੜੀ ਅਜੀਬ ਤੇ ਹਾਸੇ-ਹੀਣੀ ਲਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾ ਕਿੰਨੇ ਸਿੱਧੇ ਸੁਭਾ ਦੀਆਂ ਸੀ? ਅਧਿਆਪਕਾ ਨੇ ਸਿਆਣਪ ਘੋਟਦਿਆਂ ਮੇਰੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਫਰਕ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੋਟੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵੱਡੀ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ, ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਸ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਸ. ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਫਰਕ ਦਾ ਉਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪੰਜਵੀਂ ਵਿਚ ਕੋਟਲਾ ਸਮਸ਼ਪੁਰ ਦਾਖਲ ਹੋਈ।

ਮੈਂ ਬਾਕੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ 31 ਮਾਰਚ 1954 ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਦੂਸਰੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਹੋ ਗਈ। ਮੇਰਾ ਭਤੀਜਾ ਵੀ ਕੋਟਲਾ ਸਮਸ਼ਪੁਰ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਦੂਸਰੀ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਚੌਥੀ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਤਾਈ ਦੀ ਇਕ ਪੋਤੀ ਨੂੰ, ਜੋ ਉਮਰ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਤੋਂ 2 ਕੁ ਸਾਲ ਵੱਡੀ ਸੀ ਪਰ ਮੇਰੀ ਜਮਾਤਣ ਸੀ, ਕੋਟਲਾ ਸਮਸ਼ਪੁਰ ਦੇ ਸਕੂਲ ਦਾਖਲ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਚੌਥੀ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਹਟ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕੱਲੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਪਿੰਡ

ਪੜ੍ਹਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਭੇਜਦੇ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਹੈੱਡਮਾਸਟਰ ਪੰਜਵੀਂ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਜੇ ਮੇਰੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਦਾ ਨਾਂ ਪੰਜਵੀਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰ ਲੈਣ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਘਰ ਪੜ੍ਹ ਲਿਆ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੇਣ (ਉਦੋਂ ਤਿਆਗੀ, ਛਿਮਾਹੀ ਅਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਪਰਚੇ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ) ਸਕੂਲ ਆ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗੀ। ਮਾਸਟਰ ਅਮਰਨਾਥ (ਜੋ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਰਾਮਗੜੀਆ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਪਿੰਡ ਸਿਹਾਲੇ ਤੋਂ ਸਨ) ਮੰਨ ਗਏ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨੇਕ, ਮਿਹਨਤੀ ਅਤੇ ਲਾਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਸੀ। ਮੈਂ ਭੈਣ ਦਾ ਚੌਥੀ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਲ ਸੱਦ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਗੁਰਮੇਲ ਮੇਰੀ ਸੌਂਕੀ ਭੈਣ ਹੈ? ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਹਾਂ ਕਹੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਨਮ-ਤਰੀਕ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਫਰਕ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਵੱਡੀ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਫਰਕ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਬੜੀ ਹਾਸੇਹੀਣੀ ਗੱਲ ਲਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਅਧਿਆਪਕਾ ਏਨੀ ਸਿੱਧਰੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਚੰਦਰਕਾਂਤਾ ਭੈਣ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਗਾਉਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਕ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਵੇਰ ਦਾ ਇਕ ਘੰਟਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਗਾਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ। ਬਾਕੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਉਹ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਸਾਰੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੀ। ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜਦਿਆਂ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਅੱਗੇ ਬਣੇ ਟੋਭੇ ਦੇ ਕੰਢੇ ਛੱਟੀਆਂ ਧੋ ਕੇ ਗਾਚਣੀ ਮੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸੁਕਾਉਣ ਲਈ ਭੱਜ ਲੈਂਦੇ। ਉਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹੀ ਘਰੀਂ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਦੌੜਦੇ। ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਧਾ ਦਿਨ ਲਗਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਬਾਲ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦਿਆਂ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ। ਚੰਦਰ ਕਾਂਤਾ ਦਾ ਸੁਭਾ ਬਹੁਤ ਮਿਲਾਪਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਆਵ-ਗੁਆਵ ਨਾਲ ਘੁਲ ਮਿਲ ਕੇ ਰਹਿੰਦੀ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਘੁਮਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੱਪ ਲੜਕੇ ਮੋਤ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸੱਪ ਦਾ ਡਰ ਬਹੁਤ ਬੈਠ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਕੋਈ ਬੰਗਲਾ ਗਲੀ ਵਿਚ ਸੱਪ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਗਲੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦੀ ਸਗੋਂ ਬੰਨੇਰੇ ਤੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਹੀ ਦੇਖਦੀ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਦੂਸਰੀ ਜਮਾਤ ਦੀ ਜਨਰਲ ਸਾਇੰਸ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਗੰਦਗੀ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਕੁੰਡਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਫਨ ਫੈਲਾਈ ਬੈਠੇ ਕੋਡੀਆਂ ਵਾਲੇ ਨਾਗ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਨ ਲਗ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਜਮਾਤ ਦੇ ਬਾਕੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਤਮਾਸ਼ਾ ਲੱਭ ਗਿਆ। ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਉਹੀ ਪੰਨਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੰਦਾ। ਚੰਦਰਕਾਂਤਾ ਭੈਣ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕੋਲ ਸੱਦ ਕੇ ਵਰਾਇਆ। ਫਿਰ ਸਾਰੀ ਜਮਾਤ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲੈ ਕੇ ਤਸਵੀਰ ਤੇ ਰੰਗਦਾਰ ਚਾਕ ਫੇਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਕਦੀ ਇੱਕੋ-ਇਕ ਅਧਿਆਪਕਾ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣੀ ਪੈਂਦੀ ਤਾਂ ਗੁਆਂਢੀ ਪਿੰਡ ਸੰਗਤਪੁਰ ਦੇ ਮਾਸਟਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਟਲਾ ਸਮਸ਼ਪੁਰ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਸਕੂਲ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਆਉਂਦੇ। ਉਹ ਇਕ ਕਾਬਲ ਅਧਿਆਪਕ ਸੀ ਜੋ ਹਿਸਾਬ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਖੱਤ ਲਿਖਾਈ ਕਰਨੀ ਸਿਖਾਉਂਦੇ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਕ ਛੋਟਾ ਚਾਕੂ ਰੱਖਦੇ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤਖਤੀ ਤੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਿੱਖੀਆਂ ਕਲਮਾਂ ਘੜ ਕੇ ਦਿੰਦੇ। ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਮਾਸਟਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਤੀਸਰੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਹੋਏ ਉਦੋਂ ਹੀ ਚੰਦਰਕਾਂਤਾ ਭੈਣ ਜੀ ਦੀ ਬਦਲੀ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਰਵਾ ਲਈ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਕੀ, ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਹੀ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਹੋਇਆ। ਅਸੀਂ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਧਾਹਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਰੋਂਦੇ ਕੋਟਲਾ ਸਮਸ਼ਪੁਰ ਤੱਕ ਭੈਣ ਜੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਏ। ਉਹ ਸਾਡੀ ਪਹਿਲੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਮੋਹ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਬੜੀ ਦੇਰ ਤੱਕ “ਹਾਏ ਭੈਣ ਜੀ” ਕਹਿ ਕੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰੀਸਾਂ ਲਾ ਕੇ ਚਿਤਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਸਮਰਾਲੇ ਤੋਂ ਇਕ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਆਪਕਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਦੋ ਬੱਚੇ, ਲੜਕਾ ਤੇ ਲੜਕੀ ਸਨ, ਅਟੱਲ ਦੇਵੀ ਸਾਨੂੰ

ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲੱਗੀ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਾਉਂਦੀ ਅਤੇ ਸੁਭਾ ਵੀ ਚੰਦਰ ਕਾਂਤਾ ਨਾਲੋਂ ਕਾਫੀ ਸਖਤ ਸੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਜਮਾਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਣ ਕਰਕੇ ਛੋਟੀ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਅਧਿਆਪਕਾ ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬੇਦੀ ਵੀ ਸਾਡੇ ਸਕੂਲ ਲੱਗ ਗਈ। ਉਸ ਦਾ ਹਾਲੇ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹਲੀਮ, ਸਲੀਕੇ ਵਾਲੀ, ਸਮਝਦਾਰ ਅਤੇ ਲਾਇਕ ਅਧਿਆਪਕਾ ਸੀ। ਮਿੱਠੇ ਸੁਭਾ ਦੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਹ ਅਸੂਲ-ਪ੍ਰਸਤ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲਗਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿਆਣਪ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਸਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਤਿੰਨ ਭੈਣਾਂ ਸਨ ਜੋ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨੋਂ ਉੱਜੜ ਕੇ ਆਈਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਵੇਲੇ ਕਿਧਰੇ ਦੂਰ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਜੋ ਮੁੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੀ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬੇਦੀ ਦਸਦੇ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਕੁੱਲ ਵਿਚੋਂ ਤੇਰਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਅਤੁੱਟ ਸ਼ਰਧਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ, ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਆ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਕੇ, ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਵਾਕ ਲੈਂਦੇ ਸੀ। ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕਰਦੇ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਵੱਡੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਤੇ ਸੱਦ ਲੈਂਦੇ। (ਇਹ ਨਰਾਤਾ ਰਾਮ ਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵੀ ਉਪਰਲੀ ਮੰਜਲ ‘ਤੇ ਦੋ ਕਮਰਿਆਂ ਦਾ ਸੁਹਣਾ ਬਣਿਆ ਸੈਂਟ ਸੀ ਜੋ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਤੋਂ ਛੱਤਿਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਬਾਕੀ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀ)। ਉੱਥੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਢਾਈ ਕਰਨੀ, ਸਵੈਟਰ ਬੁਣਨੇ ਤੇ ਕਪੜਿਆਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਅਤੇ ਸਿਲਾਈ ਕਰਨੀ ਸਿਖਾਉਂਦੀ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਬੀ ਜੀ ਆਏ ਹੁੰਦੇ, ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰਦੇ।

ਸਾਡੇ ਘਰ ਨਾਲ, ਮੇਰੀਆਂ ਭਾਬੀਆਂ ਤੇ ਮਾਂ ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰੇਮ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਨੇ ਸਕੂਲ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਕਪੜੇ ਸੀਟੇ ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਸਿਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਾਹਰ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾਲ ਸਿਲਾਈ-ਕਢਾਈ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਸੈਂਟਰ ਖੁਲ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਨੇ ਸਿਰਫ ਮਸ਼ੀਨੀ ਕਢਾਈ ਸਿੱਖੀ। ਮੈਂ ਵੀ ਚੌਥੀ ਵਿਚ ਹੀ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਸਵੈਟਰ ਬੁਣਨੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਪਿਆਰੀ ਜਿਹੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖੇ। ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਉਪਰੋਂ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਧੀਆ ਹੁੰਦੀ। ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਆਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਲਗਨ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਅਧਿਆਪਕਾ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਲੱਗੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਚੌਥੀ ਅਤੇ ਪੰਜਵੀਂ, ਦੋਹਾਂ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡ ਵਲੋਂ ਬਣਾਏ ਸੈਂਟਰਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਸਾਡਾ ਚੌਥੀ ਦਾ ਸੈਂਟਰ ਬਘੌਰ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ

ਬਣਿਆ। ਅਸੀਂ ਡਰਦੇ ਡਰਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੇਣ ਗਏ। ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰਾ ਭਤੀਜਾ ਦੋਵੇਂ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਸਾਂ। ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਕੌਣ ਫਸਟ ਆਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਚਾਅ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਪੰਜਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਕੋਟਲਾ ਸਮਸ਼ਪੁਰ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾਵਾਂਗੇ ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਿੰਡ ਜਾਣ ਤੋਂ ਘਬਰਾਹਟ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪੱਕਾ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਪੰਜਵੀਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਵਾਂਗੀ। ਇਸ ਯਕੀਨ ਪਿੱਛੇ ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਗਲੀ ਵਿਚ ਆਤਮਾ ਰਾਮ ਦੇ ਘਰ ਇਕ ਸੰਨਿਆਸੀ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਚਿੱਟੇ ਕੁਤਤੇ ਪਜਾਮੇ ਨਾਲ ਗੇਰੂਏ ਰੰਗ ਦੀ ਪੁੱਗ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਤਮਾ ਰਾਮ ਦੀ ਨੂੰਹ ਗਿਰਧਾਰੀ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਸਾਡੇ ਘਰ ਲੈ ਆਈ ਜੋ ਉਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਦੁਖਿਆਰੀ ਔਰਤ ਵਿਧਵਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੇ ਥਾਂ ਗਿਰਧਾਰੀ ਦੇ ਘਰ ਆਈ ਸੀ। ਸਿੱਖੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਸਾਡੇ ਘਰ ਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘਾਂ, ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘਾਂ ਅਤੇ ਰੱਬ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਾਉਣ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਵੇਲਾ ਸੀ। ਉਸ ਸੰਨਿਆਸੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਘਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨਾਲ ਢੋਅ ਲਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਮਿੰਟ ਮੇਰੇ ਵਲ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕੁੜੀ ਬਾਰਾਂ ਜਮਾਤਾਂ ਪੜ੍ਹੇਗੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਮੈਂ ਉੱਚੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਆਪਣੇ ਮੱਥੇ ਵਿਚ ਸਿਰਜਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਭੈਣ-ਭਰਾ, ਸਮੇਤ ਮੇਰੇ ਤਾਈ ਦੇ ਵੱਡੇ ਮੁੰਡੇ ਅਤੇ ਪੋਤੇ-ਪੋਤੀਆਂ ਦੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ “ਮਾ” ਕਹਿ ਕੇ ਹੀ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਤਾਈ ਨੂੰ ‘ਬੜੀ ਬੇਬੇ’। ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬੇਦੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਘਰ ਦਾ ਨਾਂ ਜਿੰਦ ਸੀ, ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ‘ਬੇਜੀ’ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਡੇ ਤੇ ਬਹੁਤ ਅਸਰ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੀਸੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ‘ਬੇਜੀ’ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਗਤ ‘ਬੇਜੀ’ ਬਣ ਗਏ।

ਪਿੰਡ ਸਕੂਲ ਕਾਫੀ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਚੌਥੀ ਤੱਕ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਦਸ-ਬਾਰਾਂ ਬੱਚੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਕੁ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚੋਂ, ਇਕ ਮਿਸਤ੍ਰੀਆਂ ਦਾ, ਦੋ ਕੁ ਮਾਧੋ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ-ਜੱਟ-ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ, ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਪੰਜਵੀਂ ਵਿਚ ਕੋਟਲਾ ਸਮਸ਼ਪੁਰ ਦਾਖਲ ਹੋਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਸਭ ਲੜਕੇ ਸਨ, ਅਸੀਂ ਦੋ ਲੜਕੀਆਂ-ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਤਾਈ ਦੀ ਪੋਤੀ ਮੁਖਤਿਆਰ ਜੋ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਦੋ ਕੁ ਸਾਲ ਵੱਡੀ ਸੀ ਪਰ ਮੇਰੀ ਜਮਾਤਣ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰੇ ਨੇ ਵੀ ਚੌਥੀ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਬਾਪ ਆਪਣੇ ਚਾਰ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਅੱਡ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਖੇਤੀ ਦੇ ਕੰਮ ਲੱਗ ਗਿਆ।

ਕੋਟਲਾ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਅੱਧਾ ਕੁ ਮੀਲ ਦੀ ਵਿੱਥ ‘ਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਟੋਲਾ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਪੈਦਲ ਹੀ ਸਕੂਲ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਤਖਤੀਆਂ ਰੱਖੀ, ਰਸਤੇ ਕੰਢੇ ਲੱਗੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਛਾਂ ਭਾਲਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਦੇ। ਕੱਚੇ ਰਸਤੇ

ਰੰਗ-ਬੇਰੰਗ

ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਰੌਂਡੇ ਦਾ ਦਰੱਖਤ ਸੀ। ਬੱਚੇ ਉਸ ਤੋਂ ਕਰੌਂਡੇ ਵੀ ਤੋੜਦੇ ਅਤੇ ਡਰਦੇ ਵੀ। ਇਸ ਕਰੌਂਡੇ ਬਾਰੇ ਇਹ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪੱਕਾ ਹੈ। ਪੱਕੀ ਥਾਂ ਜਾਂ ਪੱਕਾ ਦਰੱਖਤ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਤੇ ਕਿਸੇ ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਹੋਵੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਸਕੂਲੋਂ ਆਉਂਦਿਆਂ ਗਰਮੀ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਅਚਾਨਕ ਕਰੌਂਡੇ ਦੇ ਬੱਲੇ ਪਏ ਸੁਆਹ ਦੇ ਲੱਡੂਆਂ ਵਿਚ ਕਿੱਕਰ ਦੀਆਂ ਤਿੱਖੀਆਂ ਸੁਲਾਂ ਗੱਡ ਕੇ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਮੇਰਾ ਬੇ-ਧਿਆਨੀ ਵਿਚ ਤੁਰੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਪੈਰ ਵੱਜਿਆ ਅਤੇ ਲੱਡੂ ਟੁੱਟ ਗਏ। ਮੈਨੂੰ ਨਾਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਡਰਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਚੌਪਾਈਏ ਦਾ ਟੂਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਤਾਪ ਚੜ੍ਹ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਏਨੀ ਭੈ-ਭੀਤ ਹੋਈ ਕਿ ਘਰ ਆ ਕੇ ਬੇਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਧਰੇ ਝਿੜਕਾਂ ਨਾ ਪੈਣ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਬੇਜੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਡਰਦੇ ਸਾਂ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਲੁਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦੇ। ਤਾਪ-ਤੂਪ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਸਾਡੀ ਜੱਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕੋਟਲੇ ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਲੰਬਤ ਦੀ ਗਹਿਣੇ ਪਈ ਜ਼ਮੀਨ ਘਰਖਣਾ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਸੀ। ਸਕੂਲੋਂ ਆਉਂਦਿਆਂ ਜਾਂਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਕਪਾਹ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਘਰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਨਰਮਾ ਚੁਗਾਉਣਾ ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਨਾ ਰੋਕਣ। ਪਰ ਇਹ ਅਸੀਂ ਸ਼ੌਕ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਦੂਸਰੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਚਾਅ ਚਾਅ ਵਿਚ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ।

ਸਕੂਲ ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਜੋ ਪੰਜਵੀਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਗੋਸਲਾਂ ਤੋਂ ਮਾਸਟਰ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਸਾਈਕਲ ਤੇ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਘੱਟ ਸੀ ਡੰਡਾ-ਪ੍ਰੇਡ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਉਸ ਨੂੰ “ਪਿਆਰਾ ਲਾਲ ਖੜ੍ਹੀ ਵਜਾਵੇ ਤੱਕੜੀ”, ਕਹਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਪਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਬਦਲੀ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਮਾਸਟਰ ਅਮਰਨਾਥ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਆ ਗਏ ਜੋ ਬੱਚੇ ਮਿਹਨਤੀ, ਨਰਮ ਸੁਭਾ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰੇਮ ਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪੜ੍ਹਨਾ ਮਾਸਟਰਾਂ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਤੇ ਬਹੁਤ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਛੋਟਾ ਵੀਰ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਦਸਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਵਰਪੁਰ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਰਦੂ ਦੇ ਮਾਸਟਰ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵੜਦਾ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੋਰੀ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਕੁੱਟਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਵੀਰ ਨੇ ਘਰੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਚਲਿਆ ਜਾਣਾ, ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਪਿੱਪਲੀ ਬੱਲੇ ਬੈਠ ਕੇ ਖੇਡਦੇ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਘਰੋਂ ਲਿਆਂਦੀ ਚੂਰੀ ਖਾ ਲੈਣੀ। ਜਦੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਤਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਣਾ। ਘਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੇ ਸਾਲ ਕੁ ਬਾਅਦ ਸਕੂਲ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਥੇ ਮੇਰਾ ਵੀਰ ਸਾਡੇ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਦਿਮਾਗੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਜ਼ਹੀਨ ਹੈ ਜੋ ਮਾਸਟਰ ਦਾ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਰਵੱਈਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਵੀਰ ਨੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਡੈਲਸ ਹਾਕੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਫਰੀਮਾਂਟ ਦੀ ਟੀਮ ਜੇਤੂ

ਡੈਲਸ, ਟੈਕਸਸ (ਰਾਣਾ ਇਕਬਾਲ): ਡੈਲਸ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ (ਡਿਸਕ) ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਹਾਕੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਫਰੀਮਾਂਟ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ (ਕੈਨੇਡਾ) ਦੀ ਪੈਂਬਰ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਜੇਤੂ ਰਹੀ। ਇਸ ਦੋ ਰੋਜ਼ਾ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਹਾਕੀ ਦੀਆਂ ਕੁਲ ਨੌਂ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਬੱਡੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦੋ ਟੀਮਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈਆਂ।

ਕਬੱਡੀ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਡੈਲਸ ਦੀ ਕਬੱਡੀ ਟੀਮ ਜੇਤੂ ਰਹੀ ਜਦੋਂਕਿ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੀ ਟੀਮ ਦੂਜੇ ਥਾਂ ਰਹੀ।

ਡਿਸਕ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ੍ਰੀ ਜਸਪਾਲ ਵਾਲੀਆ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡਿਸਕ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਇਹ ਤੀਜਾ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਸੀ। ਇਸ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਹਾਕੀ ਦੀਆਂ ਐਲ ਏ ਟਾਈਗਰਜ਼, ਫਰੀਮਾਂਟ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ, ਯੂਥਾ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਯੂਥਾ ਸਿਟੀ, ਪੈਂਬਰ ਬੀ ਸੀ ਕੈਨੇਡਾ,

ਟੋਰਾਂਟੋ, ਡੀ ਐਫ ਡਬਲਿਊ ਲਾਇਨਜ਼, ਡੈਲਸ ਹੀਟ, ਯੂ ਟੀ ਆਰਲਿੰਗਟਨ ਅਤੇ ਫੀਲਡ ਹਾਕੀ ਕਲੱਬ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਕਬੱਡੀ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਖਾਸ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਈ ਅਤੇ ਚੰਗੀਆਂ ਰੇਡਾਂ ‘ਤੇ ਸੌ ਸੌ ਡਾਲਰ ਦੇ ਨੋਟ ਵਾਰੇ।

ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੌਰਾਨ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਖਾਣੇ ਦਾ ਮੁਫਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ। ਕੁਮੈਂਟਰੀ ਸ੍ਰੀ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਕੀਤੀ।

ਸ਼ਸੀ ਬਰੂਰਾਂ ਤੇ ਗ਼ਲਤ ਮੋਦੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਉਪਰਲਾ ਵਰਗ

ਜਤਿੰਦਰ ਪੰਨੂ

ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਕਾਰਨ ਕਚੁਆਣ ਆਈ ਹੋਵੇ। ਕਦੇ ਬੇਫ਼ਰਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਹਾਵਿਟਜ਼ਰ ਤੋਪ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਏਨਾ ਵੱਡਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਪਲਟ ਗਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਸਟਾਕ ਐਕਸਚੇਂਜਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹਰਸ਼ਦ ਮਹਿਤਾ ਹੁਰਾਂ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਉਭਰਿਆ ਤਾਂ ਬੇਫ਼ਰਜ਼ ਤੋਪ ਸੌਦਾ ਬੋਨਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਜਾਅਲੀ ਅਸ਼ਟਮ ਛਪਣ ਦੇ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਦੇ ਘਪਲੇ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਂਗਲਾਂ ਟੁੱਕਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਤਹਿਲਕਾ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੋਟਾ ਗੱਡਾ ਲੈ ਕੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਜਾਰਜ ਫਰਨਾਂਡੇਜ਼ ਦੀ ਇਕ ਨੇਤ੍ਰ ਬੀਬੀ ਤੱਕ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਕਈ ਲੋਕ ਜ਼ਮੀਰਾਂ ਵੇਚਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਜ਼ਰ ਆਏ ਸਨ। ਰਹੀ ਕਸਰ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਪੈਟਰੋਲ ਤੇ ਗੈਸ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਕੱਢੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਸੌਂਪ ਦੇਣ ਦੇ ਸਕੈਂਡਲ ਨੇ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਅੰਦਰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਜਾਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਕੇ ਜਵਾਬ ਵੇਲੇ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸੌਦੇ ਮਾਰਦੇ ਜਾਂ ਕਬੂਤਰਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦਿਆਂ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਉੱਤੇ ਫੜੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਸੀ।

ਬੀਤੇ ਹਫ਼ਤੇ ਫਿਰ ਇਕ ਵੱਡੇ ਸਕੈਂਡਲ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਕੈਂਡਲ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਸਾਰੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਮਧੋਲ ਕੇ ਮੈਦਾਨ ਮੱਲੀ ਬੈਠੀ ਸਭ ਤੋਂ ਕਮਾਉ ਖੇਡ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨਾਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਇਕ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਸੀ ਬਰੂਰ ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਬੰਦਾ ਸੁਯੋਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਜਦੋਂ ਸੁਯੋਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸੈਕਟਰੀ ਜਨਰਲ ਦੀ ਚੋਣ ਹੋਈ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਸਿਖਰਲੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਚੁਣਿਆ ਨਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਉੱਤੇ ਅਫਸੋਸ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਕੱਚਾ ਚਿੱਠਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਠੀਕ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ, ਉਹ ਚੁਣਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਿਆ, ਵਰਨਾ ਉਸ ਨੇ ਓਥੇ ਵੀ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕਰ ਦੇਣਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਪੈ ਜਾਂਦੀ। ਸੁਯੋਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਚੋਣ 'ਚੋਂ ਖਾਲੀ ਹਾਥੀ ਮੁੜੇ ਸ਼ਸੀ ਬਰੂਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦਾਅਵਾ ਇਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸੁਯੋਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਬੜੀ ਲਾਹੇਵੰਦ ਰਹੇਗੀ। ਭੂਮਿਕਾ ਉਸ ਨੇ ਏਨੀ 'ਵਧੀਆ' ਨਿਭਾਈ ਕਿ ਦੋ ਅਹਿਮ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਮੌਕੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਵਾਈਆਂ ਦਿੰਦਾ ਇਥੇ ਫਿਰਦਾ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਜੇ ਕਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨਮੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਜੀ ਹਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕਈ ਮੌਕੇ ਆਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਮੌਕਾ ਉਹ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸਾਦਗੀ ਮੁਹਿੰਮ ਅਧੀਨ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਸਫਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ 'ਕੈਟਲ ਕਲਾਸ', ਯਾਨੀ ਕਿ ਡੰਗਰਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਵਿਚ ਸਫਰ ਕਰਨਾ ਆਖਿਆ ਸੀ।

'ਹਰ ਮੱਸਿਆ ਬਦਨਾਮੀ' ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਕੀਨ ਸ਼ਸੀ ਬਰੂਰ ਇਹਨੀਂ ਦਿਨੀਂ ਜਿਸ ਕ੍ਰਿਕਟ ਲੜੀ ਆਈ ਪੀ ਐਲ (ਇੰਡੀਅਨ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਲੀਗ) ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਗੰਦੇ ਵਹਿਣ ਵਾਲੀ ਨਾਲੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੈਸਾ ਤਾਂ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀ ਖੇਡ ਨਾਲ ਉਂਜ ਹੀ ਏਨਾ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਇਸ ਵਹਿਣ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰੀ ਚੁੱਭੀ ਮਾਰ ਆਵੇ, ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਨ 2003 ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕੱਪ ਵਿਚ ਗਈ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਤਿੰਨ ਖਿਡਾਰੀ 'ਐਕਸਟਰ' (ਭਾਵ ਕਿ ਵਾਧੂ) ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਜੇ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਨਾ ਪੈਣ ਕਰ ਕੇ ਇਕ ਵੀ ਮੈਚ ਮੌਕੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵੜਨਾ ਪਿਆ, ਪਰ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲ ਗਏ ਸਨ। ਜਿਸ ਖੇਡ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਖੇਡਿਆਂ 'ਐਕਸਟਰ' ਬਣ ਕੇ ਵੀ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹੋਣ, ਉਸ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਮੋਟੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਜਦੋਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਪੂਰੀਆਂ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਕੁਝ ਸੱਚ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਰੌਲਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਦੇ ਮੈਚ ਖੇਡਣ ਵਾਲੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਿਚ ਰਾਜਸੀ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ

ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੇ ਰੱਫਤ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਸੀ ਬਰੂਰ ਵੀ ਇਸੇ ਪੁਆਤੇ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਬਣੇ ਬੰਦਿਆਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਮੁੱਢਲੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਦੀਆਂ ਸਿਰਫ ਅੱਠ ਟੀਮਾਂ ਸਨ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਟੀਮਾਂ ਭਾਵੇਂ ਜਿੱਤਣ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਹਾਰ ਜਾਣ, ਕਮਾਈ ਹੋਰਨਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਇਸਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਆਦਿ ਰਾਹੀਂ ਮੋਟੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਲੋਕ ਵੀ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆ ਵੜੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੇਡ ਨਾਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੋਂ ਵਧ ਵਾਸਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਉਚਿਤ ਕਾਰਨ ਤੋਂ ਬਣੀਆਂ ਦੋ ਨਵੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਕਿੰਨੇ ਮੁੱਲ ਦੀਆਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਜਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਮੁੱਢਲੇ ਦੌਰ ਦੀਆਂ ਅੱਠ ਟੀਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਠੀਕ ਰਹੇਗੀ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਅੱਠ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸਸਤੀ ਟੀਮ ਵਿਕੀ ਸੀ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਇਲ ਦੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਲ ਸਿਰਫ 264 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪਿਆ ਸੀ ਤੇ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜ-ਛੇ ਜਣੇ ਸਨ। ਦੂਜੀ ਟੀਮ ਸ਼ਾਹਰੂਖ ਖਾਨ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਕੋਲਕਾਤਾ ਨਾਈਟ ਰਾਈਡਰਜ਼ ਖਰੀਦੀ 296 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ। ਤੀਜੀ ਟੀਮ ਵਾਡੀਆ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰੀਟੀ ਜ਼ਿੰਟਾ ਵਗ਼ੈਰਾ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਲੀ ਖਰੀਦ ਲਈ 300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ। ਚੌਥੀ ਟੀਮ ਦਿੱਲੀ ਡੇਅਰ ਡੇਵਿਲਜ਼ ਵਾਲੀ ਨੂੰ 331 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਖਰੀਦਿਆ ਜੀ ਐਮ ਆਰ ਗਰੁੱਪ ਨੇ। ਪੰਜਵੀਂ ਟੀਮ ਇੰਡੀਆ ਸੀਮੇਂਟਸ ਨੇ ਚੇਨਈ ਸੁਪਰ ਕਿੰਗਜ਼ ਖਰੀਦੀ ਸੀ 359 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ। ਛੇਵੀਂ ਟੀਮ ਡੈਕਨ ਚਾਰਜਰਜ਼ ਨੂੰ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਡੈਕਨ ਕਰਾਨੀਕਲ ਅਦਾਰੇ ਨੇ 422 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ। ਸੱਤਵੀਂ ਟੀਮ ਨੂੰ ਬੰਗਲੌਰ ਦੇ ਰਾਇਲ ਚੈਲੰਜਰਜ਼ ਵਾਲੇ ਗਰੁੱਪ ਨੇ 440 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਖਰੀਦਿਆ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਚੜ੍ਹਵੀਂ ਬੇਲੀ ਰਹੀ ਸੀ ਸਚਿਨ ਤੇਂਦੁਲਕਰ ਵਾਲੀ ਮੁੰਬਈ ਇੰਡੀਅਨਜ਼ ਦੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਿਲਾਇੰਸ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਨੇ 441 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਹਥਿਆ ਲਿਆ ਸੀ।

ਹੁਣ ਇਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੀਏ ਨਵੀਆਂ ਦੋ ਟੀਮਾਂ ਨਾਲ। ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਅੱਠਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸਸਤੀ ਟੀਮ 264 ਕਰੋੜ ਦੀ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੀ 441 ਕਰੋੜ ਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੁਣੇ ਦੀ ਟੀਮ ਸਹਾਰਾ ਗਰੁੱਪ ਨੇ 1702 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਖਰੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੀ ਕੋਚੀ ਦੀ ਟੀਮ 1533 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵਧ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵੇ ਹੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗ ਰਹੇ। ਰੌਲੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਗੱਲ ਬਣ ਗਈ ਕਿ ਪੂਰਾ ਸੌਦਾ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਨਵੀਂ ਬਣੀ ਕੋਚੀ ਵਾਲੀ ਟੀਮ ਦੀ ਫਾਈਲ ਰੋਕ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਸੀ ਬਰੂਰ ਸਬਰ ਨਾ ਰੱਖ ਸਕਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਫਾਈਲ ਕੱਢਣ ਲਈ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਗੱਲ ਜੱਗ ਜਾਹਰ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਲੀਕ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੋਚੀ ਦੀ ਇਸ ਟੀਮ ਵਿਚ ਇਕ ਬੀਬੀ ਸੁਨੰਦਾ ਪੁਸ਼ਕਰ ਵੀ ਭਾਈਵਾਲ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਇਸ ਟੀਮ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੁਕਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਨੰਦਾ ਉਸ ਦੀ ਦੂਜੀ ਬੀਬੀ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਸੁਣੀਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਪਤੀ ਨਾਲ ਤਲਾਕ ਤੇ ਦੂਜੇ ਦੀ ਮੌਤ ਮਗਰੋਂ ਤੀਜਾ ਘਰ ਵਸਾਉਣ ਜਾ ਰਹੀ ਸੁਨੰਦਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਸੀ ਬਰੂਰ ਨਾਲ ਨਜ਼ਦੀਕੀਆਂ ਵੀ ਨਾ ਗੁੱਝੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਲੁਕੀ ਨਾ ਰਹੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ 73 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਦਰਜ ਹਨ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਏਨੀ ਦੌਲਤ ਆਈ ਕਿੱਥੋਂ ਸੀ? ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦੌਲਤ ਆਈ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਨੇ ਏਨੀ ਰਕਮ ਲਈ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਵਿਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਕਾਲੇ ਪੈਸੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਏਨੇ ਪੈਸੇ ਖੁਦ ਹੀ ਪਾਏ ਹਨ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬੇਨਾਮੀ ਸ਼ੇਅਰ ਹਨ।

ਖੁਦ ਸੁਨੰਦਾ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦਵਾਨੀ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ੇਅਰ ਆਪੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਕੋਈ ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ ਉਸ ਨਾਲ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨੇਕੇ ਅਧੀਨ ਇਹ ਰਕਮ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ

ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਆਖ਼ਰ ਕਿਹੜੀ ਯੋਗਤਾ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ? ਪਹਿਲਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਮਾਅਰਕੇ ਵਾਲਾ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਭ ਸਕਦਾ। ਫਿਰ ਇੱਕੋ ਸੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਸ਼ਸੀ ਬਰੂਰ ਨੇ ਪੈਸੇ ਲਾਏ ਜਾਂ ਲਵਾਏ ਸਨ, ਜੋ ਅੰਤ ਨੂੰ ਉਸੇ ਦੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਹੀ ਹੋ ਜਾਣੇ ਸਨ।

ਜੇ ਸ਼ਸੀ ਬਰੂਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਸੀ ਬਰੂਰ ਦੀ ਥਾਂ 'ਸੱਕੀ ਬਰੂਰ' ਬਣਿਆ ਪਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਵੀ ਕਿਰਦਾਰ ਪੱਖੋਂ 'ਗਲਤ-ਮਲਤ ਮੋਦੀ' ਜਾਹਰ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਬਾਰਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਪੇਪਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਸਕੂਲੋਂ ਦੌੜ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਵਿਗੜਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਓਥੇ ਜਾ ਕੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਗੁਨਾਹ ਕਬੂਲ ਕਰ ਕੇ ਮਾਫੀ ਮੰਗ ਲਈ ਤਾਂ ਨੇਕ-ਚੱਲਣੀ 'ਤੇ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਉਭਰਿਆ ਤਾਂ ਏਨਾ ਮਗਰੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਟਕੇ ਸੇਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਮਝਦਾ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਲਝ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਫੋਲਾ-ਫਾਲੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਖੇਡ ਵੀ ਖਿੱਦੇ ਦੀਆਂ ਲੀਰਾਂ ਜਿੰਨੀ ਬੇਅਮਰਦੀ ਖਿੱਲਰ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਇਲਜ਼ ਦੀ ਟੀਮ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਖਰੀਦੀ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੌਦਾ ਮਾਰ ਕੇ ਬਾਕਾਇਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਇਹ ਟੀਮ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਂਝੂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਇੰਜ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਭਰਾ ਦੀ ਚੌਧਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਮੈਚਾਂ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਿੰਗੇ ਵੇਚੇ, ਫੇਰ ਅੱਧੇ ਕੀਤੇ ਤੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਨਿਗੂਣੀ ਜਿਹੀ ਰਕਮ ਬਦਲੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਪੱਲੇ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਯਾਨੀ ਸਾਰੀ ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਹੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀ ਕੁਤਮ-ਕਮੇਟੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ।

ਵਿਵਾਦ ਵਧਿਆ, ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਵਾਲੇ ਵੀ ਛਾਪੇ ਮਾਰਨ ਨਿਕਲ ਤੁਰੇ, ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਏਨੀ ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੋਈ ਕਿੱਤੂ ਹੀ ਨਾ ਕੀਤਾ, ਕੋਈ ਪੁਣ-

ਛਾਣ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਾ ਸਮਝੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਦਾ ਮੁਖੀ ਉਹੋ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਖੁਰਾਕ ਸਪਲਾਈ ਮੰਤਰੀ ਵੀ। ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ 'ਮਰਾਠਾ ਸਰਦਾਰ' ਅਖਵਾ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਨੱਕ ਹੇਠ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀ ਕੜੀ ਵੀ ਉਵੇਂ ਹੀ ਰਿੱਝ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਉਹਦੇ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਖੁਰਾਕ ਦੇ ਗੋਦਾਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਣਕ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਬੜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੋਕੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਦਾਰੂ ਦੀਆਂ ਪੇਟੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਸਿਖਰਲਾ ਆਗੂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਦਾ ਲੀਡਰ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਵੀ ਹੈ, ਪਰ ਉੱਘਾ ਕਾਨੂੰਨਦਾਨ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਇਹ ਬੰਦਾ ਵੀ ਆਪਣੇ ਇਸ ਅਦਾਰੇ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦੇ ਘਾਲੇ-ਮਾਲੇ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਹੀ ਕੀਤਾ ਰਿਹਾ।

ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਇਸ ਖੇਡ ਅੰਦਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਉਣਤਾਈਆਂ ਬਾਰੇ ਬੜੀ ਜਿਹੀ ਕੌੜੀ ਗੱਲ ਕਰ ਕੇ ਭੱਲ ਖੱਟ ਲਈ, ਪਰ ਇਸੇ ਖੇਡ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਖੇਡਾਂ ਬਾਰੇ ਉਹ ਵੀ ਕੁਝ ਨਾ ਕਹਿ ਸਕਿਆ। ਜੇ ਏਨਾ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਤੇ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੌਧਰੀ ਕਾਹਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਖੇਡ ਮੰਤਰੀ ਕਿਉਂ ਬਣਿਆ ਬੈਠਾ ਹੈ? ਬੜੀ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼। ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਚੋਰਾਂ ਨਾਲ ਭਾਈਵਾਲੀ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨੇ ਇਹ ਦਿਨ ਦਿਖਾਏ ਹੋਣ, ਖੜੇ ਪੈਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਸੜਕ ਸਵਾਰ ਕਰ ਦੇਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਰੇਗਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਇਖਲਾਕੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਕਰ ਛੱਡਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਕਾਰਤ ਨਾਲ 'ਪੱਛਮੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ' ਕਹਿ ਕੇ ਸਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਜੇ ਕਿਧਰੇ ਉਹ ਸਵਾਲ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਸੀ, "ਚੱਪਣੀ 'ਚ ਨੱਕ ਡੋਬ ਕੇ ਮਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਲੀਡਰ?"

ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਹ ਡਰਾਈਵਰ ਹੀ ਸਿਆਣੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟਰੱਕਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਲਿਖਵਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, "ਸੋ ਵਿਚੋਂ ਨੜਿਨਵੇਂ ਬੇਈਮਾਨ"। ਇਹ ਗੱਲ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਪੂਰੀ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਢੁਕਦੀ ਹੋਵੇ, ਲੀਡਰਾਂ ਬਾਰੇ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਹੁਣ ਕੋਈ ਹਰਜ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਹੱਲ ਆਯੁਰਵੈਦ ਦੇ ਸੰਗ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਗੰਧਰਬ ਕੌਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ-ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ।

ਹਿਰੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ

ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਓ

ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ

ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਬੜ੍ਹਨਾ

ਸ਼ੂਗਰ ਕੰਟਰੋਲ

ਇਸਤਰੀ ਰੋਗ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਵਰਗੀ ਤਾਕਤ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋ।

ਪੂਰਾ ਕੌਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੌਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

Surajvanshi Pharmacy (R)

MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS

25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.

Contact : Dr. Shweta Oberoi E-mail : shweta077@yahoo.com

Mobile : 98155-33933 Fax : 0091-181-5062627

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 24 ਅਪਰੈਲ, 2010

ਲੋਕ ਸਮੂਹ ਦਾ ਜਨਮ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖ ਬਰਾਬਰ ਹਨ -ਅਰਸਤੂ

ਸ਼ਸੀ ਬਰੂਰ ਵਾਲਾ ਵਿਵਾਦ

ਇੰਡੀਅਨ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਲੀਗ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵੀਂ ਟੀਮ, ਕੋਚੀ ਟੀਮ 'ਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਸੀ ਬਰੂਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਇਕ ਵਿਆਪਕ ਵਿਵਾਦ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਰੱਟਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਚੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਨ ਲਈ ਸ਼ਸੀ ਦੀ ਇਕ ਦੇਸਤ ਸੁਨੰਦਾ ਪੁਸ਼ਕਰ ਨੂੰ 70 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੁਢਤ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਸੀ ਬਰੂਰ ਸੁਨੰਦਾ ਪੁਸ਼ਕਰ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਸੰਬੰਧਤ ਟੀਮ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਚੀ ਟੀਮ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸਿਰਫ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਰੀ ਰਾਜ ਕੋਰਲਾ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕੋਚੀ ਟੀਮ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ਼੍ਰੀ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਗਠਜੋੜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਿੱਖਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕੋਚੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਲਿਸਟ ਨਾ ਸਿਰਫ ਮੰਗ ਲਈ ਸਗੋਂ ਜਨਤਕ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਧਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਇਹ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਬਾਕੀ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਜਨਤਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਸਲ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਸੀ ਬਰੂਰ ਨਵੀਂ ਟੀਮ ਨੂੰ ਕੋਰਲਾ ਲਿਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਇਸ ਨੂੰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਖੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਖਿੱਚ-ਪੂਹ ਨੇ ਹੀ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਦਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਨਾਲ ਪੈਸੇ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਬਿਜ਼ਨਸ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵੱਡੇ ਬਿਜ਼ਨਸ ਕਾਰਨ ਹੀ ਵੱਡੇ ਰਾਜਨੀਤੀਵਾਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਜਾਗੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਰਾਜਨੀਤੀਵਾਨ ਇਸ ਉਪਰ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਤਰਲੇ-ਮੱਛੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਨੇ ਅਖੀਰ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲਿਆ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਹ ਮਸਲਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਵੀ ਉਠਿਆ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਭਾਜਪਾ, ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਸੀ ਬਰੂਰ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਦਾ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਦੇ ਬਿਜ਼ਨਸ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹੈ। ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਬਰੂਰ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਮੰਤਰੀ ਲਈ ਇਹ ਬੇਹੱਦ ਅਣਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਕ੍ਰਿਕਟ ਵਰਗੀ ਸ਼ੱਕੀ ਸੋਢੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ। ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੀ ਪੋਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ. ਸਿਰਫ ਖੇਡ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਕ ਵੱਡਾ ਵਪਾਰ ਬਣ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਧਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬਰੂਰ ਲਈ ਇਹੋ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਆਪਣੇ ਅਣਉਚਿਤ ਵਰਤਾਅ ਦੇ ਦੌਸ਼ ਤੋਂ ਬਰੀ ਹੋਣ ਤਕ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟ ਜਾਣ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ.ਪੀ. ਆਈ. ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਕੱਤਰ ਡੀ. ਰਾਜਾ ਨੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਬਰੂਰ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀ ਯਸ਼ਵੰਤ ਸਿਨ੍ਹਾ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਸੀ ਬਰੂਰ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। 16 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਬਰੂਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਇੰਨਾ ਰੱਟਾ ਪਿਆ ਕਿ ਸਦਨ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਅਖੀਰ ਸ਼੍ਰੀ ਬਰੂਰ ਨੇ ਸਦਨ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹਿਆ ਪਰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਫਿਰ ਅਜਿਹਾ ਰੌਲਾ-ਰੱਪਾ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਵੀ ਨਾ ਰੱਖ ਸਕੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਆਗੂਆਂ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ, ਰਾਜੀਵ ਸੁਕਲਾ, ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ ਤੇ ਨਾਰਾਇਣ ਸਵਾਮੀ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੁਝ ਵੱਡੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਉਧਰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਉਭਰਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਬਣੀ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੰਦਾ ਪੁਸ਼ਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੇਸਤ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਸੀ ਬਰੂਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸਗੋਂ ਉਸ ਕੋਲ ਖੁਦ ਇੰਨੀ ਕੁ ਪੂੰਜੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੀਮ 'ਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਖਰੀਦ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੰਜ ਮਸਲਾ ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਰੂਪ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੱਕ ਨੂੰ ਵੀ ਦਖ਼ਲ ਦੇਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਗੈਰਪ੍ਰਸ਼ਟੀਸ਼ੁਦਾ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮਗਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੇ ਬਲਕਿ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਬਣਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਗੇ। ਮਸਲੇ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਕੋਚੀ ਟੀਮ ਦੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਧਰ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਚੀ ਟੀਮ ਦੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਮੰਗ ਕੇ ਕੋਈ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇੰਡੀਅਨ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਲੀਗ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਦੇ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਤਿੰਨ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਦਾ ਸਰਵੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਇੰਜ ਸਮੁੱਚੇ ਮਸਲੇ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮੋੜ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਨੇ ਇਹ ਤੱਥ ਬੇਪਰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਆਈ. ਪੀ.ਐਲ. ਜਿਹੀ ਜੂਏਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਕਿਸ ਕਦਰ ਗਲਤਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲਲਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸ ਕਦਰ ਭਾਰੂ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਣ-ਬਰੂਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਆਈ ਪੀ ਐਲ ਦੀ ਕੋਚੀ ਫਰੈਂਚਾਇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਸ਼ਸੀ ਬਰੂਰ ਨੇ ਅੱਜ ਲੋਕ ਸਭਾ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਅਨੈਤਿਕ ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਿਆਂ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡਿਆ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਬਰੂਰ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਅਪੀਲ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਲੋਕ ਸਭਾ 'ਚ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ, ਅਨੈਤਿਕ ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਇਸ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਵਾਦ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇ।

ਫੌਜੀ ਨਹੀਂ ਸਿਆਸੀ ਹੈ ਨਕਸਲੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ

‘ਨਕਸਲੀ ਸਮੱਸਿਆ’ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਤਾਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਨੂੰ ਉਭਰਦਿਆਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੰਜ ਦਹਾਕੇ ਲੱਗੇ ਹਨ। ‘ਨਕਸਲੀ’ ਜਾਂ ‘ਮਾਓਵਾਦੀ’ ਮੁਕਾਮੀ ਕਬਾਇਲੀ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਅਮਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਬੀਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਲਈ ਅਰਬਾਂ-ਖਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਢੋਲ-ਢਮੱਕਿਆਂ ਨਾਲ ਚਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਭੋਰਾ ਭਰ ਵੀ ਲਾਭ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਰੋਟੀ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ।

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ‘ਨਕਸਲਬਾੜੀਆਂ’ ਵਿਰੁਧ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਸਰਤਾਂ ਕਰ ਕੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਲੜਾਈ ਦੀ ਇਕ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਨਾਂ ‘ਗਰੀਨ ਹੱਟ’ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਠੀਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਨਾਂ, ਵਧੇਰੇ ਕਰ ਕੇ ਜ਼ਬਾਨੀ-ਕਲਾਮੀ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚਿਕਾਰਡ ਉਤੇ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਂਜ ‘ਗਰੀਨ ਹੱਟ’ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਮੀਡੀਏ ਅੰਦਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਕਸਲ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਯੁੱਧ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ‘ਤੇ, ਤਜਰਬੇ ਵਜੋਂ, ਕੇਂਦਰੀ ਬਲਾਂ ਦੀਆਂ ਟੁਕੜੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਲ ਟੋਰੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਸਾਰੇ ਹੋਏ ਇਲਾਕਿਆਂ ਅੰਦਰ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਦਾਂਤੋਵਾਲਾ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਛੇ ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਨਕਸਲਬਾੜੀਆਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਰੀਜ਼ਰਵ ਬਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਖੂਨੀ ਝੜਪ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਬਲ ਦੇ 76 ਜਵਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਵੀ ਇਹੀ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸਾਰੇ ਖੇਤਰ ਉਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਮਾਉਣ ਲਈ ਹਾਲਾਤ ਟੋਹੇ ਜਾਣ। ਇਸ ਝੜਪ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਨਕਸਲ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ‘ਤੇ ਗਏ। ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੁੱਧਦੇਵ ਭਟਾਚਾਰਜੀ ਦੀ ਝਾਤ-ਝੰਬ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਗੜੇ ਹਾਲਾਤ ਲਈ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਖੁਦ ਭਟਾਚਾਰਜੀ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਦਾਂਤੋਵਾਲਾ ਦੀ ਵਾਰਦਾਤ ਹੋ ਗਈ ਜਿਥੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬਲ, ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ‘ਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਇਕਹਿਰੀ ਟੱਕਰ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਬਲਾਂ ਦੇ ਏਨੇ ਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਗਈਆਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਇਕੱਲੇ ਦਾਂਤੋਵਾਲਾ ਵਿਚ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਏ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਬੂਲਦਿਆਂ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ, ਆਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ, ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਨਕਸਲੀ ਤਹਿਰੀਕ ਦੇ ਉਭਾਰ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਸਮਝਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ ਸ਼੍ਰੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਤੋਂ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਲੈ ਕੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਹੀ ਹੱਥ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮੁੱਚੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ‘ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਖਤਰੇ’ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸ਼੍ਰੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਜਰਨੈਲ ਵਜੋਂ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਠੇਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ‘ਨਕਸਲੀ ਸਮੱਸਿਆ’ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਤਾਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਨੂੰ ਉਭਰਦਿਆਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੰਜ ਦਹਾਕੇ ਲੱਗੇ ਹਨ। ‘ਨਕਸਲੀ’ ਜਾਂ ‘ਮਾਓਵਾਦੀ’ ਮੁਕਾਮੀ ਕਬਾਇਲੀ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਅਮਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਬੀਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਲਈ ਅਰਬਾਂ-ਖਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਢੋਲ-ਢਮੱਕਿਆਂ ਨਾਲ ਚਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਭੋਰਾ ਭਰ ਵੀ ਲਾਭ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਰੋਟੀ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ।

ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਨਾਮੋ-ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪੀਣ

ਯੋਗ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਸਹੂਲਤ ਨਹੀਂ। ਸੜਕਾਂ ‘ਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਕਬੀਲੇ ਦੀ 12ਵੀਂ ਤਕ ਸਬੰਧ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਬਣੀ 28 ਸਾਲਾ ਬੀਬੀ ਪੁਸ਼ਪਾ ਰੋਕੜੇ ਨੇ 11 ਅਪਰੈਲ ਦੇ ‘ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ ਇੰਡੀਆ’ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਕੇਸ਼ਵ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਾਲ ਇਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਹਨ, “ਵਧੇਰੇ ਕਬਾਇਲੀ ਲੋਕ ਅੰਤ ਦੇ ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਲੋਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਅਤੇ ਬੇਧਿਆਨੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਦੋ ਵਾਰ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਧੇਰੇ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਇਮਲੀ ਨਾਲ ਚਾਵਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਉਹ ਚਾਵਲ ਸਿਰਫ ਨਮਕ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਮਾਉਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਹਨ... ਕਬਾਇਲੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਵਿਚ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲਈ ‘ਇਕ ਘਰ ਪਿੱਛੇ ਇਕ ਗਾਂ’ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਸਾਨੂੰ ਬੁੱਢੀਆਂ ਤੇ ਬੀਮਾਰ ਗਊਆਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।” ਜਦ ਬੀਬੀ ਰੋਕੜੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ? ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, “ਮਾਓਵਾਦੀ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ (ਆਮ) ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦੇ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਦੇਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ...ਖੂਨ ਖ਼ਰਾਬਾ ਕਿਸੇ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ। ਹਾਲਾਤ ਸੁਧਰ

ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਭੋਜਿਆ ਗਿਆ, ਕਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ ਕਦੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਪਰ ਹਰ ਥਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਬੇਰੰਗ ਵਾਪਸ ਆਇਆ।

ਇਕ ਚਲਾਕ ਅਫਸਰ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਉਹ ਲੁਭਾਉਣੇ ਲੇਖ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਆਕਰਸ਼ਤ ਇਲਾਜ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦਾ ਮਾਹਿਰ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ ਜੰਮ ਕੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਫੜਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਪਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸੱਚਾਈ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਚਿਦੰਬਰਮ ਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀ, ਉਸੇ ਸੋਚ ਨੂੰ ਘੁਟ ਕੇ ਜੱਫੀ ਪਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਬਲੂ-ਸਟਾਰ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਬੰਧ ਨਾਲ ਇਹੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਬਲੂ-ਸਟਾਰ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਸਮੇਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਮਨਿਸਟਰ ਆਫ਼ ਸਟੇਟ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸਪਾਤਰ ਸੀ। ਉਹ ਹੁਣ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੱਭ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ, ਬੀਬੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਦਾ ਹੈ। ਸਬੰਧ ਦੀ ਗੱਲ ਵੇਖੋ: ਆਪਣੀ ਚਰਚਿਤ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਲਾਲ ਕਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ 1984 ਵਿਚ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਬਲੂ-ਸਟਾਰ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਵੀ ਇਹੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਖੌਤੀ ‘ਨਕਸਲੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ’ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਉਸ ਦੇ ‘ਗਰੀਨ ਹੱਟ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ’ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਐਲਾਨੀਆ ਡਟਵਾਂ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਰ ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਸੀਵਿਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਘੋਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਅਜੋਕੇ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਾਫੀ ਫਰਕ ਵਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਕਾਂਗਰਸੀ ਕੁਸਕਦਾ ਤਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅੱਜ ਕਾਂਗਰਸ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਅੰਦਰ ਚਿਦੰਬਰਮ ਜਿਹਿਆਂ ਦੀ ‘ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨਾਂ’ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜਕ-ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਮੱਸਿਆ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੀ ਫਾਸੀਵਾਦੀ ਨੀਤੀ ਵਿਰੁਧ ਚਿੰਤਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵੱਖਰਾ ਪ੍ਰਾਂਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਾਡੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ 10 ਸਾਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਦਿਗਵਿਜੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਅਖ਼ਬਾਰੀ ਲੇਖ ਲਿਖ ਕੇ ਚਿਦੰਬਰਮ ਦੀ ਨਕਸਲਵਾਦ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਯੁੱਧ-ਚਾਲ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਨਿਖੇਧੀ

ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦਿਗਵਿਜੇ ਸਿੰਘ ਨੇ “ਇਕਨਾਮਿਕ ਟਾਈਮਜ਼” ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕਿਹਾ: “ਚਿਦੰਬਰਮ, ਮਾਓਵਾਦੀ ਬਗਾਵਤ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਜੋਂ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ ਜਿਹੜੇ ਕਬਾਇਲੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ਤੇ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਛੱਡ ਕੇ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।” ਦਿਗਵਿਜੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚਿਦੰਬਰਮ ਬਾਰੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਅਤੀਅਲ, ਇਕਪਾਸਤ ਅਤੇ ਕੁਲਕਤ ਸੋਚ ਦਾ ਮਾਲਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਜਦ ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਮਣੀ ਸ਼ੰਕਰ ਅਈਅਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਦਿਗਵਿਜੇ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੋਚ ਵਲ ਦਿਵਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਦਿਗਵਿਜੇ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਇਕ ਲੱਖ ਫੀਸਦੀ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।” ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਕੇ. ਕੇਸਵਾ ਰਾਉ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਦਿਗਵਿਜੇ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ... ਰਾਜਸੀ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਧਾਰੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।”

ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਯਤਨ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਠੱਪ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ ਪਰ ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਚੋਖਾ ਭਾਗ ‘ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨਾਂ’ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਮਾੜੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ‘ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜੂਝ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇ ਵਿਦਿਆ ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਜਿਹੀਆਂ ਸਾਡੀਆਂ ਮੁਢਲੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ... ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਸਵੈਮਾਣ ਤੇ ਇੱਜ਼ਤ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ... ਜੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਫ਼ਰੋਬ ਨਾ ਹੋਵੇ... ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਘ੍ਰਿਣਾ ਨਾਲ ਨਾ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ।”

ਪਰ ਸ਼੍ਰੀ ਚਿਦੰਬਰਮ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਨਕਸਲਬਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਤੋਂ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਕੇ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹਥਿਆਰ ਛੁਡਵਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਮੁੱਚੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਸੋਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਤਜਰਬੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਉਹ ਪ੍ਰਾਂਤ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਦੀ ਫੌਜੀ ਸਥਿਤੀ ਮੁੱਢੋਂ ਹੀ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਜੰਗਲੀ ਜਾਂ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਰ ਪਿੰਡ ਸੜਕ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਹਰ ਥਾਂ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਟੈਂਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਘਰ ਸਾਹਮਣੇ ਜੀਪ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਖਾੜਕੂਵਾਦ ਦੇ ਸਫਾਏ ਲਈ ਇਹ ਭੂਗੋਲਿਕ ਲੱਛਣ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਨੇ ਹਰ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਖਾੜਕੂ ਜਾਂ ਦਹਿਸ਼ਤ-ਵਿਰੋਧੀ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਢਾਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਜਿਹੇ ਸਾਧਾਰਣ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਸੜਵੇਂ ਅਸਮਾਨੀ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ

ਆਕਾ, ਉਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ

6 ਅਪਰੈਲ 2010 ਦੇ ਦਿਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਓਵਾਦੀ ਗੁਰੀਲਿਆਂ ਨੇ ਛਤੀਸਗੜ੍ਹ ਸੂਬੇ ਦੇ ਦਾਂਤੇਵਾੜ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਘਾਤ ਲਾ ਕੇ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਮਾਈਨਾਂ ਵਿਛਾ ਕੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਐਫ ਦੇ 76 ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦਿਲ ਦਹਿਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਸਭ ਪ੍ਰਾਸਿਉਂ ਭਰਪੂਰ ਨਿੰਦਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਜਿਹੜੇ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਤਹਿਰੀਕ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਰਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਜੋ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਪਤਾ ਇਸ ਤੋਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਹੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਕਰਾਰੇ ਹੱਥੀ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਤੱਕ ਤਮਾਮ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਚੱਟਾਨ ਵਾਂਗ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਉਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਮਝੌਤੇ, ਸਿੱਖਿਆ ਬਿਲ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਬਿਲ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਫੌਜ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਤੱਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਾਜ਼ਬ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਖਾਸ ਤੇ ਬੋਝੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਚੀਕ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਇਸ ਦਰਦਨਾਕ ਘਟਨਾ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਇਕ ਵੱਡੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਫਸਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਮਾਈਨ ਬੜੀ ਖਤਰਨਾਕ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਜ਼ਰਾ ਕੁ ਦਬਾ ਆਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਫਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਭਾਣਾ ਵਾਪਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਉਹ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਇਹ ਦਿਸ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜਵਾਨ ਆਪਣਾ ਬਚਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਦਾਂਤੇਵਾੜ 'ਚ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਹੈ ਉਥੇ ਤਾਂ 45 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਏਰੀਏ 'ਚ ਪੰਜ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਓਵਾਦੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਪਾਣੀ, ਪਖਾਨੇ, ਬਿਜਲੀ, ਹਸਪਤਾਲਾਂ, ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਪੁਲਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ। ਹਰ ਕੰਮ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਪਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮਾਓਵਾਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਜਾਂ ਕਤਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਪਰੋਂ ਜੰਗਲ 'ਚ ਬੇਸੁਮਾਰ ਮੱਛਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਦਵਾ-ਦਾਰੂ ਦਾ ਠੀਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮੀ ਮਲੇਰੀਏ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆਏ ਹੋਏ ਨੇ। ਮਾਓਵਾਦੀ ਤੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਆਦੀ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਗੁਰੀਲਾ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਥਿਆਰ ਹਨ। ਉਸ ਅਫਸਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਕੁਝ

ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਹਨ ਜੋ 'ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਗਰੀਨ ਹੰਟ' 'ਚ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਬਾਇਸ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਗਰੀਨ ਹੰਟ ਦੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰੀ ਵਿੱਚੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭੇਤ ਭਿਆਨਕ ਹੋਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੀ ਵੀ ਹਾਰ ਜਾਂ ਜਿੱਤ ਯਕੀਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਕਰਾਸ-ਫਾਇਰਿੰਗ ਦੀ ਲਪੇਟ 'ਚ ਆਏ ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ ਕਬਾਇਲੀ ਤੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦਾ ਬੇਪਨਾਹ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣਾ ਤੈਅ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਦੇਸੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਸ ਸਬੰਧ 'ਚ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਆਫਤ ਨੂੰ ਬਿਆਨਦਾ ਇਕ ਲੇਖ 'ਇਹ ਕੋਹੀ ਜੰਗ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਆਪਣਿਆਂ ਦੇ ਹੀ ਸੰਗ ਹੋਵੇਗੀ' 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਜੰਗ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤ 'ਚ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਧਿਰ ਦੀ ਸੋਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੋਚ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਹਿਰੀਕ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਸਰਮਾਏ ਅਤੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਹੈ, ਲਾਰੇ ਲੱਪੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕੁਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੈ, ਗ਼ਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਮਾਏ ਐਸੋ ਅਰਾਮ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਇਸ 'ਚ ਸਭ ਸਿਆਸੀ ਲੋਕ ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ, ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਸੱਭੇ ਕੁਰਸੀ ਦੀ ਆਪਸੀ ਲੜਾਈ ਛੱਡਕੇ ਇਸ ਸਿਆਸੀ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਤੇ ਮਾਓਵਾਦ ਦਾ ਨਾਮ-ਓ-ਨਿਸ਼ਾਨ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਪੱਖਾਂ ਭਾਰ ਹੋਏ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਧਿਰ 'ਚ ਸਾਰੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਜੋਖਮ ਤੇ ਡਰ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਚੋਣਵੇਂ ਅਮੀਰਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਹੱਥੋਂ ਜਾਣ ਦਾ ਡਰ ਹੈ। ਇਸ ਧਿਰ 'ਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਉਪਰਲਾ ਮਧ ਵਰਗ ਤੇ ਸੌਖਾ ਆਮ ਮਧਵਰਗ ਅਤੇ ਮੀਡੀਏ ਦਾ ਕਾਫੀ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਪੁਲਸੀਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੂਹੀਆਂ ਨੂੰ ਭੋਲੇ-ਭਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਕਹਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਬੱਕਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮਾਰ ਧਾੜ ਹੀ ਆਪਣੀ ਅਰਾਮਦਾਇਕ ਜੀਵਨ ਲਈ ਸਿਰਦਰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਲੋਕ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੁਲੰਦ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸੋਚ 'ਚ ਸਮਝ ਤੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨਾਲੋਂ ਸਵਾਰਥ ਤੇ ਲਾਈ-ਲੱਗਪੁਣਾ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਲੋਕ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਜਲਦ ਤੋਂ ਜਲਦ ਸਫਾਏ ਦੀ ਖਵਾਹਿਸ਼ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਹਰ ਹਰਬਾ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਮਾਓਵਾਦ ਨੂੰ ਇਕ ਖਤਰਨਾਕ

ਤੇ ਸਮਾਜ-ਵਿਰੋਧੀ ਰੁਝਾਨ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।

ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਹਮਦਰਦ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ 'ਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਭ ਅਦਾਰੇ ਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਨਕਸਲੀ, ਦੋਵੇਂ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਗੈਰ-ਅਦਾਲਤੀ ਕਤਲਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪੁਲਿਸ ਵਧੀਕੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਲਵਾ-ਜੂਡਮ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗੁੰਡਿਆਂ ਵਲੋਂ ਆਦਿਵਾਸੀ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਜੁਲਮਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਪੀ.ਯੂ.ਸੀ.ਐਲ., ਪੀ.ਯੂ.ਡੀ ਆਰ ਅਤੇ ਏ.ਪੀ.ਡੀ.ਆਰ. ਵਰਗੀਆਂ

ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰੋਮਾਣਾ

ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਡਾ: ਵਿਨਾਇਕ ਸੈਨ, ਅਰੁਧਾਤੀ ਰਾਏ, ਹਿਮਾਂਸੂ ਕੁਮਾਰ, ਸੰਦੀਪ ਪਾਂਡੇ, ਪ੍ਰੋ: ਨੰਦਨੀ ਸੁੰਦਰ, ਬੇਲਾ ਭਾਟੀਆ, ਵਕੀਲ ਕੰਨਕ ਤਿਵਾੜੀ ਅਤੇ ਭਾਜੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਕਾਰਕੁੰਨ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਿਕਨੇ-ਚੋਪੜੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਮਾਓਵਾਦੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੋਬਾਦ ਗਾਂਧੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ 'ਚ ਪੀ.ਯੂ.ਸੀ.ਐਲ. ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਦਾਂਤੇਵਾੜਾ ਦੀ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਅਰੁਧਾਤੀ ਰਾਏ ਤੇ ਵੀ ਛਤੀਸਗੜ੍ਹ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪਾਵਰ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇਕ ਕੇਸ ਬਣਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਗਾਂਧੀਵਾਦੀ ਹਿਮਾਂਸੂ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਸ਼ਰੋਆਮ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਗਏ 9 ਪੇਂਡੂਆਂ ਦੇ 12 ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਦਾਂਤੇਵਾੜਾ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ 'ਚ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਲਈ ਬਣਿਆ ਉਸ ਦਾ 'ਵਨਵਾਸੀ ਚੇਤਨਾ ਆਸ਼ਰਮ' ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਰਾਤ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਭੱਜਣਾ ਪਿਆ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 'ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਗਰੀਨ ਹੰਟ' ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਇਸਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹਾਲ ਦੁਹਾਈ ਪਾਈ ਸੀ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਨਾ ਮੰਨੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਤਰਕ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਮਸਲਾ ਸੁਲਝਣ ਨਾਲੋਂ ਵਿਗੜਨ ਦੇ ਆਸਾਰ ਵੱਧ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਫੌਜੀ ਹਮਲਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਭਦਾ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 72 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਟੀ.ਐਮ.ਸੀ. ਦੇ ਐਮ.ਪੀ. ਕਬੀਰ ਸੁਮਨ ਤੇ ਅਰੁਧਾਤੀ ਰਾਏ ਦੇ ਨਾਂ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਬਤੌਰ ਸਾਲਸ ਵੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ। ਪਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਦੀ ਝਲਕ ਵਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ

ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ। ਆਦਿਵਾਸੀ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਜੋ ਕੁਝ ਭਿਆਨਕ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਤਾਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਹਮਦਰਦ ਧਿਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਘੋਲ 60 ਸਾਲ ਤੋਂ ਲੁੱਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਤੇ ਹਰ ਮਨੁੱਖੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸੁਖ ਤੋਂ ਮਹਿਰੂਮ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਲੜਾਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਮੀਡੀਆ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਓਵਾਦੀ ਕੁਝ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਤੇ ਸਿਧਾਂਤਘਾਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਤੇ ਕਬਾਇਲੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਢਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਦਰਦ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਖਤਰੇ 'ਚ ਪਾ ਕੇ ਵੀ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ 60 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਨਪੀੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹਮਦਰਦ ਧਿਰ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਇਹ ਭੀੜ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਬੰਬ ਰਖਦੇ ਹਨ ਨਾ ਹੀ ਬੱਸਾਂ ਗੱਡੀਆਂ 'ਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਤੇ ਸੂਹੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹੀ ਹਿੰਸਾ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਵਾਂਗ ਸਾਫਟ ਟਾਰਗੈਟ ਨਹੀਂ ਚੁਣਦੇ। ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਲਈ ਬੰਦੂਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਮਾਓਵਾਦੀ ਪੁਛਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਭੁਖ ਦੇ ਸਤਾਏ ਲੋਕ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਕਰਨ, ਉਥੇ ਰਸਤੇ ਜਾਮ ਕਰਨ ਜਿਥੇ ਨਾ ਕੋਈ ਸੜਕ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਬੱਸ ਗੱਡੀ ਚਲਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਕਾਲਜਾਂ 'ਚ ਹੜਤਾਲ ਕਰਨ ਜਿਥੇ ਐਸਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਓਵਾਦੀ ਬੰਦੂਕ ਨਾਲ ਸਟੇਟ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮਾਓਵਾਦੀ ਪੱਖੀਆਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਿੰਦੁਤਵ ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਲਾਬੀ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਕੋਈ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ। ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਓਵਾਦੀ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਕਬਾਇਲੀ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦੇ। ਉਹ ਸਕੂਲਾਂ, ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਪੁਲਾਂ ਨੂੰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਡਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ 10 ਸਾਲ ਤੋਂ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ 'ਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਗਾਂਧੀਵਾਦੀ ਹਿਮਾਂਸੂ ਕੁਮਾਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਅਸਲ 'ਚ ਸਲਵਾ ਜੂਡਮ ਤੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਲਈ ਬੈਰਕਾਂ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਪੁਲ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਫੌਰਸਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਘੇਰਨ 'ਚ ਸੌਖ ਰਹੇ। ਮਾਓਵਾਦੀ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਮ ਨਿਹਾਦ' ਸਕੂਲਾਂ, ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਪੁਲਾਂ ਨੂੰ ਉਡਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਅਸਲ 'ਚ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ 'ਚ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਦੇ

ਭਾਰਤ ਵਸਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਭਾਰਤ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਟੀ.ਵੀ. ਤੇ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਚਮਕਦਾ, ਦਮਕਦਾ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਭਾਰਤ, ਧਰਤੀ ਤੇ ਨਿਤ ਨਵੀਆਂ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰਦਾ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ 'ਚ ਨਿਤ ਨਵੇਂ ਗ੍ਰਹਿ ਦਾਗਦਾ ਭਾਰਤ। ਫਿਲਮ ਫੇਅਰਾਂ ਦੇ ਮੰਚਾਂ ਉਤਲਾ ਤੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚਲਾ ਮਹਿਕਦਾ ਤੇ ਚਹਿਕਦਾ ਭਾਰਤ। ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਉਦਘਾਟਨਾਂ ਤੇ ਲੱਛੇਦਾਰ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ਼ ਭਾਰਤ। ਇਹ ਰੰਗ ਬਰੰਗੇ ਫੁੱਲਦਾਰ ਕਾਰਪੈਟ ਵਾਲਾ ਡਰਾਇੰਗ ਰੂਮੀ ਭਾਰਤ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਸੋਹਣੇ ਤੇ ਮਨਮੋਹਣੇ ਫੁੱਲਦਾਰ ਕਾਰਪੈਟ ਨੀਚੇ ਇਕ ਹੋਰ ਭਾਰਤ ਵਸਦਾ ਹੈ। ਸੱਠ ਸਾਲ ਅਸੀਂ ਆਪ ਤੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਫੁਲਦਾਰ ਭਾਰਤ ਹੀ ਵੇਖਦੇ ਤੇ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਕਾਰਪੈਟ ਹੇਠ ਵਸਦੇ ਹਨੇਰੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਕਦੇ ਆਪ ਹੀ ਵੇਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਆਏ ਗਏ ਨੂੰ ਤਾਂ ਵਿਖਾਉਣਾ ਹੀ ਕੀ ਸੀ। ਇਹ ਬੁੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੜ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਿਸਦਾ ਭਾਰਤ, ਸੜਕਾਂ-ਸਕੂਲਾਂ, ਬਿਜਲੀ-ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਦਵਾ-ਦਾਰੂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਭਾਰਤ ਜਿਸਨੂੰ ਮਿਹਨਤ ਲਈ ਖੁਰਲੀ ਦੇ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਦੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਅੱਜ ਇਹ ਭਾਰਤ ਫੁੱਲਦਾਰ ਕਾਰਪੈਟ ਪਾਝਕੇ ਬਾਹਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਹੈਰਾਨੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਚਿਹਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਇਹ ਭਾਰਤ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਲਾਲ ਝੰਡੇ ਹੇਠ ਬੰਦੂਕ ਲਈ ਖੜਾ ਹੈ ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਕਾ ਉਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਘਰ ਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ, ਲੋਹਾ ਤੇ ਕੋਲਾ ਲੁੱਟ ਲੁੱਟ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਤਜੋਰੀਆਂ ਭਰ ਰਹੇ ਸਭ ਤੋਂ ਇਹ ਕਾਰਪੈਟ ਹੇਠਲਾ ਭਾਰਤ ਭੁੱਖਾ ਨੰਗਾ ਵਿਲਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਭ ਜਦੋਂ ਹਰ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕ ਤੋਂ ਵਿਰਵਾ ਕਰਕੇ ਸਾਥੋਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

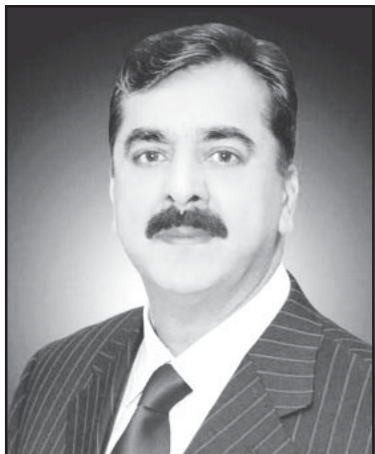
ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ, ਇਸੇ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਲੋਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 'ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਗਰੀਨ ਹੰਟ' ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਤੇ ਸੁਲ੍ਹਾ-ਸਫਾਈ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ 60 ਸਾਲ ਦੁਖਾਂ ਤੇ ਤਕਲੀਫਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਜੀ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹਾਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਵੀ ਬਣਾਉਣਾ ਤਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਆਪਣਾ ਤਾਂ ਬਣਾ ਲਓ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦਿਓ ਜੋ ਇਕ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਨਹੀਂ ਅਪਣਤ ਅਤੇ ਹੱਕ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਫੁੱਲਾਂ 'ਚੋਂ ਖੁਸ਼ਬੂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਚੰਗੇ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਸੁਣਵਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਇਹ ਅਜੇ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਵਲੋਂ 16 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ 'ਚ ਦਿੱਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਸਖਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ 76 ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮੀਆਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਕ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਟੇਟ ਕਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਬੈਚਾਂ ਨੇ ਮੇਜ਼ ਥਪਥਪਾਕੇ ਖੋਰਮਕਦਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਜਮਹੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਾਜਗਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਆਸਾਰ

ਸਈਅਦ ਤਲਤ ਹੁਸੈਨ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਉਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਜਿੱਤ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜਲਵਾ ਛਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਖਰ ਹੋਏ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਸਿਆਸੀ ਮਾਰੋਲ ਵਿਚ ਇਕ ਦੇ ਨਹੀਂ ਪੂਰੀਆਂ 97 ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਾਵਾਂ ਉਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਗੈਰਵਾਜ਼ਿਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹੁਣ ਬਿਹਤਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ਼ਾਸਿਤ ਸੰਚਾਲਤ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਰਿਧ ਅਤੇ ਘੱਟ ਗੜਬੜ ਗ੍ਰਸਤ ਮੁਲਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਲੱਗਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮਿਲੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਜੋ ਹਾਲਾਤ ਹਨ ਉਹ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਕਾਰਜਸ਼ੈਲੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨਾਲਾਇਕੀ ਦੀ ਵਜਾ ਕਰਕੇ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਅਹਿਮ ਨੀਤੀਗਤ ਮਾਮਲਿਆਂ

ਵਿਚ ਲਗਭਗ ਸੰਪੂਰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਕੰਟਰੋਲ ਹਾਸਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ

ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਤਦ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਯੂਸਫ਼ ਗਿਲਾਨੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸਨ, ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਬਿਹਤਰ ਕੰਮ ਕਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਕੇਂਦਰੀ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਲਈ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਕਲਮੰਦੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ। ਵਣਜ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਲਈ ਇਕ ਨਿਹਾਇਤ ਹੀ ਨਾਕਾਬਲ ਸ਼ਖਸ ਨੂੰ ਚੁਣ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਮੰਤਰੀ ਨਾਕਾਮ ਸਾਬਤ ਹੋਏ। ਇਹ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਹਵਾ ਕੱਢ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇਸ ਲਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਕਮਜ਼ੋਰ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀਹੀਣ ਸਨ। ਬੁਰੇ ਤੋਂ ਬੁਰੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਹੀ ਕੈਬਨਿਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਬੇਰੋਕ ਟੋਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਕਾਬਲੀਅਤ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ। ਟੀਮ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਅਗਵਾਈ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ

ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਿਖਾਵੇ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਵਿਚ ਅਗਵਾਈ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਨਹੀਂ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹਾਸਲ ਹੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਕਤੌਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਰਾਜ ਕਾਜ ਦੇ ਤੌਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਸੁਧਾਰ

ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਵਜ੍ਹਾ ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਕੂਮਤ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਜਿਥੇ ਗਿਲਾਨੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਉਥੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੱਤਾ ਸੂਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਸਿਫ਼ ਅਲੀ ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿਚ ਹਨ। ਅਸਲੀ ਆਗੂ ਕੌਣ ਹੈ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੈਂਟਰਲ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਰੇਕ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਨੂੰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੇਸ਼ੱਕ ਗਿਲਾਨੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤਾਕਤ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਤਦ ਜਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਾਫ਼ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 25 'ਤੇ)

ਲੈਨਸਿੰਗ 'ਚ ਸਜਿਆ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ

ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਆਏ ਦਸਮੇਸ਼ ਗਤਕਾ ਦਲ ਦੀ ਗਤਕਾ ਟੀਮ ਨੇ ਗਤਕੇ ਦੇ ਜੋਹਰ ਵਿਖਾ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕੀਤਾ। ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਕੈਂਟਨ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਰੰਗ ਵਿਚ

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਵਧਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਟਰੀਟਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਕੋਈ ਦੇ ਮੀਲ ਦਾ ਪੈਂਡਾ ਤੈਅ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਰਿਵਰ ਫਰੰਟ ਪਲਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਹੀ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਚੋਖੀ ਠੰਡ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵੇਖਿਆਂ ਹੀ ਬਣਦਾ ਸੀ।

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਇੰਡੀਆਨਾ)-ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ ਮਿਸ਼ਨ, ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਵੈਸਟ ਮਿਸ਼ੀਗਨ (ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਜ਼), ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ-ਮਿਸ਼ੀਗਨ (ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ), ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਮਸਕੀਗਨ, ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਇਟੀ ਇੰਡੀਆਨਾ, ਮਿਡਵੈਸਟ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਸਿੰਘ ਸਭਾ-ਸਾਗੀਨਾਅ, ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਿੱਖਸ, ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਫਲੋਰਿਡ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ), ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਕੈਲਮਜੂ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ) ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਗਰਮ ਗਰਮ ਜਲੇਬੀਆਂ ਅਤੇ ਪਕੌੜਿਆਂ ਦੇ ਲੰਗਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ। ਗਰਮ ਗਰਮ ਜਲੇਬੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਆਇਆ ਕੇ ਕੇ ਪੰਮਾ ਪਰੋਸ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਉਪਰੰਤ ਇਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਾ ਅਰੰਭ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗਿੱਧੇ ਅਤੇ ਭੰਗੜੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲੋਕ ਗਾਇਕਾਂ ਬਲਜੀਤ ਮਾਲਵਾ ਅਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮਾਵੀ ਨੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ। ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਮੌਕੇ ਗਿੱਧੇ ਅਤੇ ਭੰਗੜੇ ਦੀਆਂ

ਆਈਟਮਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ। ਗਿੱਧੇ ਅਤੇ ਭੰਗੜੇ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਨਕਦ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਆਏ

ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਕੀਤਾ। ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮਾਵੀ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗੀਤ 'ਵਾਟਾਂ ਲੰਮੀਆਂ ਰਸਤਾ ਏ ਪਹਾੜ ਦਾ' ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। ਉਪਰੰਤ 'ਜਦੋਂ ਲੰਘਦਾ ਗਲੀ ਵਿਚੋਂ...', 'ਤੇਰੀ ਉਨਾਭੀ ਪੱਗ ਵੇਖ ਕੇ', 'ਤੇਰੀ ਚੰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਵੇਖਾਂ' ਆਦਿ ਗੀਤ ਅਤੇ ਬਲਜੀਤ ਮਾਲਵਾ ਨੇ 'ਜੱਟ ਨੂੰ ਕੰਗਾਲ ਕਰਕੇ', 'ਦਿਲ ਤਾਂ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਗਿਆ ਏ'

ਤੇ 'ਬਚਪਨ ਦੀਆਂ ਓਹ ਮੌਜਾਂ ਭੁੱਲਦੀਆਂ ਨਹੀਂ' ਅਤੇ ਦੋਗਾਣਾ 'ਲੈ ਫਤ ਗੱਡੀ ਦੀ ਚਾਬੀ' ਗਾ ਕੇ ਵਾਹ ਵਾਹ ਖੱਟੀ। ਉਪਰੰਤ ਨਰਿੰਦਰ ਮਾਵੀ ਤੇ

ਤਰੁਾਂ ਦੇ ਸਟਾਲ ਵੀ ਵਧਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਫ਼ਪਾਲ ਪਾਲ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਕੈਸਿਟਾਂ ਦਾ ਸਟਾਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਕ ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਟਾਲ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਥੋਂ ਮੁਫਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਤੇ ਟੀ-ਸ਼ਰਟਾਂ ਵੰਡੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੱਜਣਾਂ ਵਿਚ ਗਰਿਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, ਅਜੇ ਬਪਵਰ ਟੈਕਸ ਸਰਵਿਸ, ਸਵਾਗਤ ਫੂਡ ਲੈਨਸਿੰਗ, ਟਰੈਪਕੋ ਹੋਲਸੇਲ ਗਰੋਸਰਜ਼, ਵਰਲਡਵਾਈਡ ਟਰੈਵਲ ਅਤੇ ਵੈਸਟਰਨ ਯੂਨੀਅਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਹੋਰ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਘਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਲਾਡੀ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਹਬੀਬਵਾਲ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਿੰਕੂ, ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ, ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਨਿਮਲ ਸਿੰਘ, ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ, ਰੂਬੀ, ਬਿੱਲਾ, ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਬਲਜੀਤ ਮਾਲਵਾ

ਨਰਿੰਦਰ ਮਾਵੀ

ਗਲੈਨਰਾਕ ਗੁਰੂ ਘਰ ਚੋਣ: ਸਖਤ ਟੱਕਰ 'ਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਕਮੇਟੀ ਜੇਤੂ

ਗਲੈਨਰਾਕ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ): ਇਸ ਸਟੇਟ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਚਰਚਿਤ ਗੁਰੂਘਰ ਗਲੈਨਰਾਕ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ 18 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਹੋਈ ਚੋਣ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੁਧਾਰ ਕਮੇਟੀ ਜੇਤੂ ਰਹੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮੈਰਿਕਾ ਤੇ ਅਮੈਰਿਕਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਯੂਥਾ ਸਿਟੀ ਅਤੇ ਫਰੀਮਾੰਟ ਗੁਰੂਘਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਪਿਛੋਂ ਇਥੇ ਵੀ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੁਧਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਡਾ. ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ 1120 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ

ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ, ਜਦੋਂਕਿ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮੈਰਿਕਾ ਤੇ ਅਮੈਰਿਕਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ ਧੜੇ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 1101 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੁਰੂਘਰ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਸਿਧੀਆਂ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸ. ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਕਲਸੀ 1090 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਕਲੋਟੀਆ 1101 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਸਕੱਤਰ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ 1087 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਚੁਣੇ ਗਏ ਜਦੋਂਕਿ ਨਿਰਲੇਪ

ਕੌਰ 1094 ਵੋਟਾਂ ਅਤੇ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਲਸੀ 1091 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 5 ਟਰੱਸਟੀ ਵੀ ਚੁਣੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ-1099 ਵੋਟਾਂ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ-1099 ਵੋਟਾਂ, ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਖੁਰਾਣਾ-1094 ਵੋਟਾਂ, ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ-1087 ਵੋਟਾਂ ਅਤੇ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ-1086 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਲਈ 3 ਉਮੀਦਵਾਰ ਬੀਬੀ ਕੁਲਵੰਤ ਕੌਰ-1096, ਸੱਚਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ-1095 ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਬਲਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਚੀਮਾ-1094 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਨਿਕਟ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੱਚਰ ਅਤੇ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ। ਆਡੀਟਰ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਲਈ ਖੜੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੂਆ-1095 ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਹਰਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ-1086 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜੇਤੂ ਰਹੇ, ਜਦੋਂਕਿ ਸੱਤਧਾਰੀ ਧੜੇ ਦੇ ਬੀਬੀ ਸਤਿਜੋਤ ਕੌਰ ਸਾਹਨੀ ਅਤੇ ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਨਾ ਕਰਵਾ ਸਕੇ।

ਇਸ ਵਾਰ ਕੁਲ 2776 ਵੋਟਾਂ ਦਰਜ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 2226 ਵੋਟਾਂ ਪੋਲ ਹੋਈਆਂ। ਯੂਥਾ ਸਿਟੀ ਅਤੇ ਫਰੀਮਾੰਟ ਵਾਂਗ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਇਥੇ ਵੀ ਟਰੂ ਬੈਲਟ ਨਾਂ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਵਲੋਂ ਭੁਗਤਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਲੈਨਰਾਕ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਹਰ ਸਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮੈਰਿਕਾ ਦੇ ਗਲਬੇ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾਉਣ ਦੀ ਸੋਚ 2005 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਤੇ ਆਪਣਾ ਕਬਜ਼ਾ ਬਹਾਲ ਰਖਣ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਚੋਣਾਂ ਨਾ ਕਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਬੰਦੇ ਚੁਣ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਦਾ ਢਕਵੇਜ਼ ਵਰਤਦੇ ਰਹੇ। ਇਹ ਵੀ ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੁਧਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਹੁਣ ਸਰਗਰਮ ਬਹੁਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਪੁਰਾਣੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਹੀ ਕਰਦੇ

ਜਰਸੀ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਖ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੁਰੂਘਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਗਲੈਨਰਾਕ ਗੁਰੂਘਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 1983 ਦੇ

ਵਰਤਣ ਦਾ ਰਾਹ ਲਭ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਕਾਇਮ-ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਛਿੱਕੇ ਟੰਗ ਕੇ ਉਹ ਲੋਕ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂਘਰ ਨਾਲ

ਚੋਣ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੁਧਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜੇਤੂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨਾਲ

ਕਰੀਬ ਜਦੋਂ ਇਹ ਗੁਰੂਘਰ ਬਣਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਵਿਚ ਦੋ ਹੀ ਗੁਰੂਘਰ ਸਨ। ਦੂਜਾ ਗੁਰੂਘਰ ਬਰਿੰਜਵਾਟਰ ਵਿਚ ਸੀ। ਵਕਤ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੋਟਰਾਂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਪੂਰੀ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਰਖਣਾ ਯੋਗ ਲਗਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਅਜ ਜਦੋਂ ਇਸ ਸਟੇਟ ਵਿਚ 9 ਗੁਰੂਘਰ ਹਨ ਤਾਂ “ਕੌਣ ਮੈਂਬਰ, ਕੌਣ ਨਹੀਂ?” ਦੇ ਸਵਾਲ ਉਠਣੇ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੁਧਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮੈਰਿਕਾ ਦੇ ਗਲਬੇ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਗੁਰੂਘਰ ਕਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਉਹ ਹੋਰ ਗੁਰੂਘਰਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਇਹ ਗੁਰੂਘਰ ਵੀ ਹੋਰ ਕਈ ਗੁਰੂਘਰਾਂ ਵਾਂਗ ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਚੁਕਾ ਸੀ।

ਵਿਧਾਨ ਵਿਚਾਰੇ ਕੀ ਕਰਨ: ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਜੇ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੁਨਹਿਰੀ ਵਿਧਾਨ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਸੂਰ ਵਿਧਾਨਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰੂ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿਚ

ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮੈਰਿਕਾ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਉਤੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਫਰੀਮਾੰਟ ਬਨਾਮ ਗਲੈਨਰਾਕ: ਅਗਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਗੁਰੂਘਰਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ‘ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਸਮਾਨਤਾ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਗੁਰੂਘਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਤੇ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮੈਰਿਕਾ ਅਤੇ ਅਮੈਰਿਕਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦਾ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਰੀਮਾੰਟ ਗੁਰੂਘਰ ਉਤੇ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮੈਰਿਕਾ ਦੇ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੇਲਾ-ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੰਡੀ ਧੜੇ ਦਾ 1996 ਤੋਂ 2004 ਤਕ ਕਬਜ਼ਾ ਰਿਹਾ। ਅਖੀਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਚੋਣਾਂ ਹੋ ਸਕੀਆਂ। ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਲੈਨਰਾਕ ਵਿਚ ਸੰਨ 2005 ਤੋਂ ਬਾਅਦ 18 ਅਪਰੈਲ 2010 ਨੂੰ ਹੀ ਚੋਣਾਂ ਹੋ ਸਕੀਆਂ। ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੋਟਾਂ ਫਰੀਮਾੰਟ ਵਿਚ ਵੀ ਬਣੀਆਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਦੋਸ਼ ਗਲੈਨਰਾਕ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਲਗਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਡੇਟਨ ‘ਚ ਖਾਲਸਾ ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਵਸ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ

ਡੇਟਨ, ਓਹਾਇਓ: ਦਸਮ ਪਿਤਾ ਵਲੋਂ ਸਾਜੇ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਵਸ ਇਥੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਬੜੀ ਧੂਮ-ਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਗੁਨਤਾਸ ਸਿੰਘ, ਜੁਗਾਦ ਕੌਰ, ਰਵਜੋਤ ਕੌਰ, ਕਿਰਨਦੀਪ ਕੌਰ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਬਹਾਰ ਕੌਰ, ਸੰਗੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਕੀਤਾ।

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਘੰਟੇ ਲਈ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਰਵਣ ਕਰਵਾਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਜੋ ਬੱਚੇ ਸਿੱਖੀ ਬਾਣੇ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਕ ਬੱਚੇ ਨੇ ਕੇਸ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਵੀ ਲਿਆ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਮੁਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸ. ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਖਾਲਸਾ ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਵਸ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ।

ਆਏ ਹਨ।

ਇਸ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਨਿਊ

Attention NRI's

The Crusaders in Academics & Life Skills

CT Public School
Pre Nry. to 10+2 (Affiliated to CBSE)
Greater Kailash, G.T. Road Bye Pass, Maqsoodan, Jalandhar - 144 008

Teaching & Caring Together!

AIR CONDITIONED HOSTELS

Learning Centre
For Sessional & Educational Gap of the NRI Students

Skating

Horse Riding

Gym

Swimming Pool

PIVOTAL FEATURES

- * Personalized attention
- * Dedicated Teaching Faculty
- * Well equipped Labs for Maths, Science & Performing Arts
- * Hi-Tech Language Labs
- * Complimenting learning with co-scholastic activities
- * Regular Swimming and Skating classes
- * International Standards
- * 100% Board Results
- * International tours & excursions
- * NRI Students pick up Indian Values
- * Visit and your search ends

ASSOCIATE CT INSTITUTIONS

♦ Engineering ♦ Pharmacy ♦ Management & I.T.
♦ Education (B.Ed.) ♦ Polytechnic
♦ Hotel Management ♦ PGDM ♦ Bio Tech

S. Charanjit Singh 'Channi' Chairman, CT Group of Institutions
Mrs. Lakhvinder Kaur Principal, CTPS

+91-0181-5009553, 5009555, 5009568
+91-98149-20839, 98780-59093

www.ctpublicschool.com www.ctgroup.in
E-mail : ctps_school@yahoo.co.in

Its Worth A Visit !

ਜਲੰਧਰ (ਪੰਜਾਬ) ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਾਲਾ ਨਵੇਕਲਾ ਸਕੂਲ

computer agents
SERVICE - SOFTWARE - SOLUTIONS

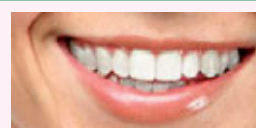
Virus Removals	\$80
Data Backup	\$50
Networking	\$85
Business Solutions	

FREE DIAGNOSTIC SERVICE

CALL US TODAY!
847-387-3883
211 Northwest Hwy., Barrington, IL 60010

HOURS
MONDAY - SATURDAY
9AM - 4PM

ਦੰਦਾਂ ਦਾ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਇਲਾਜ ਸਿੱਧੀ ਕਾਲ ਕਰੋ 630-479-0031

- ਇੰਸੋਰੈਂਸ ਨਹੀਂ? ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ। 20-40% ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਬੱਚੇ Invisalign (Clear Braces) ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ? ਮੁਫਤ ਮਸ਼ਵਰਾ ਲਓ।
- ਦੰਦਾਂ ਤੇ ਮਸੂੜਿਆਂ ਦੀ ਬਦਬੂ, ਖੂਨ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ? ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਵੀਨ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਦੰਦਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ, ਸਾਫ
ਸੁਥਰੇ ਤੇ ਚਮਕਦੇ
ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ
ਅੱਜ ਹੀ
ਅਪੁਆਇੰਟਮੈਂਟ
ਬਣਾਓ

**Fillings,
Dentures,
Crowns,
Bridge,
Veneers,
Extractions,
Cleaning,**

Dr. Harjinder Khaira DMD & Associates

Lakestreet Dental
490 W. Lake Street, Suite 107 Roselle, IL 60172
630-894-8008

Lakeland Dental
115 E. State Rd., Island Lake, IL 60042
847-526-1920

ਪੰਜਾਬੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ 'ਹੱਸਦਾ ਪੰਜਾਬ' ਡੈਲਸ (ਟੈਕਸ)

ਸਮਾਜ) ਦਾ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ 2010:ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਜੁਬਾਨੀ

PUNJABI SOCIETY OF HOUSTON PRESENTS

VAISAKHI 2010**April 24th @ 7:30 PM**

PROUD GRAND SPONSOR OF THE PROGRAM

**BAWA JEWELERS AND
MONTY SINGH/ REMAX**

Enjoy the evening with Bhangra, Gidha,
Punjabi Folk Dances, Skit, Gatka, Fashion Show
and much much more.... Family Friendly Show

OUR GOLD SPONSORS ARE:

- Houston Ballroom/ Mann Family
- Kulwant Singh "House of Spices"
- Lalit Jallan "New York Insurance"
- Hardam Singh and Jagdesh K. Azad
- Tara Energy • Dr. H S Narang

TICKET	\$10
VIP	\$50
VVIP	\$100

Tickets available at

**Bawa Jewelers • East West Grocers
Himalyas**

**154 CULLEN PERFORMANCE HALL
UNIVERSITY OF HOUSTON, TX 77204**

VISIT OUR WEB-SITE

WWW.PUNJABISOCIETYOFHOUSTON.ORG**For more information call:**

Manohar S. Mann (281) 220-9353
Hardeep k. Singh (713) 459-4812
Bhai Amar Singh (832) 633-5092
Jasmeeta Singh (713) 858-8229
Aman Singh Sidhu (832) 863-4756
Kulwinder Jit Otal (281) 650-2304
Mohinder Singh (832) 419-0297

Silver sponsors:

- Mrs. Sunita Kapoor "Immigration Attorney" • Dr. Tarsem S. Dhesi • Texas Southern University • Parivar Grocers
- Mr. Dharam Singh Padda • Mr. & Mrs. Daljit Singh & Sukhpreet Kaur • Mr. & Mrs. Attarjit & Hardeep K. Singh
- Mr. & Mrs. Bobby & Jasmeeta Singh • Mr. & Mrs. Harinder Singh & Jasleen Kaur • Dr. & Mrs. Winnie & Aku Bedi
- Mr. & Mrs. Devinder Singh & Jasdeep Lamba • Mr. & Mrs. Jag & Pinder Gill • Mr. & Mrs. Paul & Manmeet Lakhari
- H S Mangat (Preet Hall) • Rani World Food

Bronze Sponsors: Gurmeet Singh Saini • Harbans Kaur Padda • H S Galhotra

No professional video & photography allowed in the hall.

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ 'ਚ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀਆਂ ਰੋਣਕਾਂ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਆਈਲੈਂਡ ਲੇਕ ਵਿਖੇ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਹਾੜਾ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਾਹਨੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਚੋਲਾ

ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸੰਤ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਕਾਗੋਵਾਲਿਆਂ ਨੇ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਪਵਿਤਰ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ 1699 ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਕੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬਰਾਬਰੀ, ਮਨੁੱਖੀ ਏਕਤਾ, ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਆਪਾ ਵਾਰਨ ਦਾ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਕ ਨਿਆਰੇ ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ

ਲਿਤਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ ਵਿਚ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਭਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਲਮ ਵਿਰੁਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਬਲ ਬਣਾਇਆ।

ਵਿਸਾਖੀ ਸਬੰਧੀ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ, ਓਹਾਇਓ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆਨਾ ਤੋਂ ਵੀ ਸੰਗਤਾਂ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸ. ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਕੈਂਟਨ 'ਚ 26 ਤੋਂ ਕਥਾ ਕਰਨਗੇ

ਡਿਟਰਾਇਟ: ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕਥਾਵਾਚਕ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਾਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਕੈਂਟਨ ਵਿਖੇ ਸੋਮਵਾਰ 26 ਅਪਰੈਲ ਤੋਂ ਐਤਵਾਰ 2 ਮਈ ਤੱਕ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਕਥਾ ਵਿਆਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਗੁਰੂ ਘਰ ਹੈ ਜਿਥੇ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਕਥਾਵਾਚਕ ਬੁਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਥਾ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਇਲਾਹੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਰਸ ਭਿੰਨੇ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ

ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਥਾ ਪਰਵਾਹ ਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸ਼ਾਮੀ 6:30 ਤੋਂ 7:30 ਤੱਕ ਚੱਲੇਗਾ ਅਤੇ ਦੋ ਮਈ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ ਤੋਂ 12:30 ਤੱਕ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਕਥਾ ਵਿਆਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੀ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਬਾਹਰੇ ਆਈ ਸੰਗਤ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਲਈ ਵੀ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਫੋਨ 734-397-7281 ਜਾਂ 734-673-4013 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰਕੇ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਲਈ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਵਧਾਈ

ਡੈਲਸ, ਟੈਕਸਸ (ਰਾਣਾ ਇਕਬਾਲ): ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਥਾਨਕ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਪਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਇਸ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਭੇਜੀ ਹੈ। ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਕਬੱਡੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਵੱਲ ਚੰਗਾ ਕਦਮ ਗਿਣਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਬੱਡੀ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੀ ਇਥੇ ਹੋਈ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਖੇਡ ਪ੍ਰੋਮੋਟਰ ਗੁਦਾਵਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਕਬੱਡੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਾਂ ਖੇਡ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਖੇਡ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਹੀ ਕਦਮ ਹਨ। ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਧੁਨਿਕ ਸਟੇਡੀਅਮ ਉਸਾਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਬਗਲੀ ਨੇ ਮੰਗਤ ਸਿੰਘ ਮੰਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਕਬੱਡੀ ਟੀਮ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਨਾਂ ਰੌਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਰੇਡੀਓ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸਾ ਦੇ ਹੋਸਟ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੁਰਨਾ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਰੋਮੀ, ਬਿਲੂ ਬੈਨੀਪਾਲ, ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗਰਚਾ, ਕਿੰਦਾ ਜੋਹਲ, ਮੁਖਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਬੰਟੀ ਵਾਲੀਆ ਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹਨ।

SUPER CHANNELS, SUPER SHOWS, SUPER PACK!

Now including NDTV Imagine, SAB and aapka Colors!

Hindi Super Pack - \$44.99/mo.

Get 9 amazing channels!

DISH TV USA

947 W Wise Rd, Schaumburg IL 60193

Tel: 847-380-5500 Web: www.dishtvusa.com

All prices packages and programming subject to change without notice. Local and state sales taxes may apply. Customer must subscribe to minimum programming, including a qualifying International package, DishFAMILY or DishMEXICO, or a \$6.00/mo. Service Access fee will apply in addition to the monthly price for International programming. A second dish antenna may be required to view both International and American programming. All services marks and trademarks belong to their respective owners.

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਜਮਹੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ...

(ਸਫਾ 14 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਬਾਬਰ ਇਵਾਨ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿਮਾਨ ਮਲਿਕ ਦੇ ਕਸੀਦੇ ਪੜ੍ਹੇ। ਅਸੀਂ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਵਾਨ ਅਤੇ ਮਲਿਕ ਦਾ ਹਕੂਮਤ ਵਿਚ ਉਹੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ਜੋ ਮੁਲਕ ਦੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬਲੈਕ ਹੋਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਛਵੀ ਅਤੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨੀਂਹ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੀ ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਚੂਸ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਵਿਚ ਕਸੀਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਫਿਲਹਾਲ ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਉੱਪਰ ਭਾਰ ਹਨ। ਹੁਣ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਲਈ ਹਾਲਾਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀਆਂ ਬੇਵਕੂਫੀਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ। ਐਨ.ਆਰ.ਓ. ਜਿਹੇ ਜਾਣੇ ਪਹਿਚਾਣੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਿਆਂ ਪਾਲਿਕਾ ਅਵਾਮ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਬਕਾਇਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਨਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਵਿਚ ਨਿਆਂ ਪਾਲਿਕਾ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਗਿਲਾਨੀ ਦੇ ਕੋਲ ਇਕ ਰਾਸਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬਾਬਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾ ਦਿੰਦੇ। ਪਰ ਹੁਣ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਜ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਦਿੱਕਤਾਂ ਦੂਜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਆਉਣਗੀਆਂ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕਿਧਰੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਆਕਾ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਰੱਸਕਾਸ਼ੀ ਵਿਚ ਉਲਝ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਣ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਾਫ਼ਰਮਾਨੀ ਦੇ ਧਾਤੂ ਦੇ ਨਹੀਂ ਬਣੇ ਹੋਏ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਦੀ ਨੀਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਸੰਦੀਦਾ ਰਾਸਤਾ

ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਉਹ ਮਾਹਿਰ ਹਨ। ਲੇਕਿਨ ਇਹੀ ਨੀਤੀ ਖਰਾਬ ਰਾਜ ਕਾਜ ਦੀ ਵੀ ਜਣਨੀ ਹੈ। ਬੋਤੀ ਜਿਹੀ ਦੇਰ ਲਈ ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੁਲਕ ਦੇ ਜ਼ੋਸ਼ ਖਰੋਸ਼ ਨਾਲ ਭਰੇ ਸੈਨਿਕ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਕਾਬਲ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਅਸਲੀ ਅਗਵਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਜੁਟਾ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਘਟੀਆ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਦਾ ਰਾਸਤਾ ਦਿਖਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦਬਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਯਾਨੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਉਹ ਕੁਝ ਬਣ ਜਾਣ ਜੋ ਉਹ ਹਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਤਦ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮਹਿਲ ਦਲਦਲੀ ਆਰਥਿਕ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਖੜੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਣਗੇ।

18ਵੀਂ ਸੋਧ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਵਧਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ, ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਨਾਲ ਜੂਝਦੇ ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਕਰ ਉਗਰਾਹੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਨਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹੋ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨਕਾਰਾ ਅਤੇ ਕਪਟੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਯਾਨੀ ਦਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਅੱਡਣੇ, ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਉਧਾਰ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਬੰਧਕ ਕਰਦਾਤਾ ਤੋਂ ਧਨ ਖਿੱਚਣਾ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਾਰੀ ਬੋਝ ਹੋਣ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਸਮਝ ਪਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਰੀ ਘਟੀਆ ਤਰਤੀਬ ਕਿਵੇਂ ਬਦਲੇਗੀ। ਹਰ ਕੋਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਦਦ 'ਤੇ ਆਸ ਲਗਾਈ ਬੈਠਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਏਗੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਸੁਧਰ ਜਾਵੇਗੀ। ਅੱਬਲ ਤਾਂ ਇਸ ਸਹਾਇਤਾ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਵਕਤ ਲੱਗੇਗਾ ਅਤੇ ਅੰਤ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਏਗੀ ਵੀ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਕੋਈ ਗਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਮਿਲਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਸਮੱਸਿਆ ਸੁਲਝਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ਰਤ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਦਮ ਤੋੜਦੀ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ, ਘੱਟਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਤੇ ਵਧਦੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਤੀਹਰੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ

ਕਰੋ। ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਆਧੁਨਿਕ, ਇਕਾਗਰ ਅਤੇ ਚੌਕਸ ਅਗਵਾਈ ਹੀ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਲੋਕ ਦਿਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 10 ਵਜੇ ਅਤੇ ਸਮਾਪਨ 4 ਵਜੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੀਮਤ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕੁਰਸੀ ਬਚਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚਲੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਅਸਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਮੁਮਕਿਨ ਨਹੀਂ। 18ਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੋਧ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸੱਤਾ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਹਰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਦਲ ਨੂੰ ਸੁਪਨੇ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੋਖਣਾ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੁਭਾ ਮੁਲਕ ਨਵੀਂ ਅਗਵਾਈ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਰਾਹਤ ਫਤਿਹ ਅਲੀ ਖਾਨ ਦੇ ਸ਼ੋਅ ਨੂੰ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ

ਨਿਊਯਾਰਕ: ਇਥੇ ਲੰਬੇ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਕੁਈਨਜ਼ ਕਾਲਜ ਕੋਲਡਨ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਰਾਹਤ ਫਤਿਹ ਅਲੀ ਖਾਨ ਦੇ ਸ਼ੋਅ ਨੂੰ ਲਾਮਿਸਾਲ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰਾਤ 7.30 ਤੋਂ 11 ਵਜੇ ਤਕ ਚਲਿਆ। ਸੁਪਰ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਦੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਜਵਾ ਅਤੇ ਆਰ ਕੇ ਵੀਡੀਓ ਵਲੋਂ ਮਿਲ ਕੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇ ਹਫਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਕ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰ ਕੇ ਵਾਪਿਸ ਮੁੜਨਾ ਪਿਆ।

ਮਰਹੂਮ ਉਸਤਾਦ ਨੁਸਰਤ ਫਤਿਹ ਅਲੀ ਖਾਨ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਰਾਹਤ ਫਤਿਹ ਅਲੀ ਖਾਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ, ਉਰਦੂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਗੀਤ ਗਾ ਕੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀਲੀ ਰਖਿਆ। ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖਦਿਆਂ ਇਹੋ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੁਣ ਮੁੜ 8 ਮਈ ਨੂੰ ਉਸੇ ਹੀ ਕੋਲਡਨ ਸੈਂਟਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਟਾਇਰਾ ਬਿਊਨਾ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਰੱਦ

ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ):

ਹਰ ਸਾਲ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਨਿਕਲਦੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿਧ ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟਾਇਰਾ ਬਿਊਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਖਿਚੋਤਾਣ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਲੈ ਲਿਆ ਜਦੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸ. ਸੁਖਰਾਜ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ ਵਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕ ਕੇਸ ਵਿਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਦਿਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁਧ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮੈਰਿਕਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸ. ਸੁਖਰਾਜ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਅਰਜੀ ਪਾਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਬੋਰਡ ਆਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਪਰਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂਘਰ ਦਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਜਾਨਣ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿਵਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸ. ਪੰਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੋਣ ਨਾਤੇ ਬਾਕੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੇ ਅਤੇ-ਪਤੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਸਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕੇ, ਪਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਪੱਲਾ ਨਹੀਂ ਫੜਾਇਆ। ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਬੋਰਡ ਦੇ 51 ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਓਟ ਲੈਂਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਸੰਪਰਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਪੈਂਤੜਾ ਲਿਆ। ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਸੁਣਨ ਬਾਦ ਜੱਜ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸ. ਪੰਮਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੋਰਡ ਆਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਇਕ ਜਨਤਕ ਅਦਾਰੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਸੰਪਰਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਾਕੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁਧ ਉਪਰਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਤੀ

ਗਈ।

ਜਾਣਕਾਰ ਸੂਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸ. ਸੁਖਰਾਜ ਸਿੰਘ ਪੰਮੇ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਿਛੇ ਦਰਅਸਲ ਇਕ ਗੁੱਝੀ ਭਾਵਨਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸ. ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਧੜਾ ਜਿਸ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਸ. ਸੁਖਰਾਜ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ 2008 ਦੀ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਦਰਅਸਲ ਸਟਰ ਕਾਉਟੀ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਤਾਂ ਸਿਆਟਲ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਨਿਵਾਸੀ ਹੈ ਅਤੇ 4 ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਸਟਰ ਕਾਉਟੀ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਬੈਂਸ ਧੜਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਮੈਂਬਰੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਰੁੱਝੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਪੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਅਗਰ ਬੈਂਸ ਧੜਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਭੁਗਤਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂਬਰੀ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋਣੇ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੋਸਾਣ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮੈਰਿਕਾ ਦੇ ਗਲਬੇ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ 'ਤੇ ਕਈ ਆਪਹੁਰਦੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ। ਖ਼ਬਰ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਵੰਬਰ 2009 ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਦੋਸਾਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਇਕ ਸਾਧਾਰਨ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮਿਆਦ 4 ਸਾਲ ਲਈ ਵਧਾ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਹਰ ਸਾਲ ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਫਤੇ ਹੋਣੀ ਤੈਅ ਹੈ। ਆਮ ਰਾਜਸੀ ਹਲਕੇ ਸ. ਦੋਸਾਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਖਾਸੇ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂਘਰਾਂ ਦੇ ਵਿਧਾਨਾਂ ਦੀ ਤੋੜ-ਭੰਨ ਕਰਕੇ ਜਬਰੀ ਕਬਜ਼ੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੁਝ ਫਰੀਮਾਟ ਅਤੇ ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਲੈਨਰਾਕ ਵਿਚ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

*ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ
ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ

*ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ
ਕੰਮ/ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਹੈ

*ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਵੀ ਖਾਸ
ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ

*2-3 ਹਫਤਿਆਂ ਵਿਚ
ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ
ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

*National Truck
Driving School*

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi
Office: (866) 933-3038
Balhar S. Rana
Cell: 916-502-7733

4585 Pell Dr. Sacramento CA, 95838

Law Office of Navdeep S. Jhaj

Immigration Law Attorney

General Legal Practice

Navdeep S. Jhaj

Member, American Immigration
Lawyers Association

**Estate Planning
Personal Injury
Bankruptcy**

ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ
ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

- ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ
- ਜਨਰਲ ਲਾਅ
- ਪਰਸਨਲ ਇੰਜਰੀ
- ਬੈਂਕਰਪਸੀ
- ਐਸਟੇਟ ਪਲਾਨਿੰਗ

1930 W Hubbard, 2nd Floor, Chicago, IL 60622
Voice: 312.404.8893, Fax: 312.243.2277

email: navjhaj@me.com

ਅਰਬ 'ਚ ਫਾਂਸੀ ਯਾਫਤਾ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ

ਹਾੜ੍ਹਾ ਵੇ ਏਡਾ ਜੁਲਮ ਨਾ ਕਰ ਹਾਕਮਾ...

ਸਵਰਗ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲਈ ਦੁਨੀਆਂ ਪੱਖਾਂ ਭਾਰ ਹੋਈ ਪਈ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸ ਲਾਰੀ 'ਚ ਤੁਸੀਂ ਬੈਠੇ ਹੋ ਡਰਾਈਵਰ-ਕੰਡਕਟਰ ਨੇ ਵੀ ਟਿਕਟ ਕੱਟਣ ਲੱਗਿਆਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਨਰਕ ਦੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਬਾਰਡਰ ਤੋਂ ਹੋ ਕੇ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਵੀ ਬਾਬਿਆਂ, ਪੀਰਾਂ ਤੇ ਪੰਡਿਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਚ ਡਿਗੇ ਪਏ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਨੱਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਮਜ਼੍ਹਬ ਵੈਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥ ਨੇ ਨਫਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਵੀ ਪਾਠ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਾਇਆ। ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਵਿਚ ਕੱਟੜਵਾਦ ਦਾ ਝੰਡਾ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਦੇ ਅੰਬਾਰ ਚਾਪਲੂਸ ਪੈਰੋਕਾਰ ਬਣਨ ਦੇ ਭਰਮ ਵਿਚ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਪੈਰ ਨਾਲ ਨਾ ਨੱਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਾਹਜ ਹਾਲੇ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਪਾਪ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ ਤੇ ਇਨਸਾਫ ਵੀ ਪਰ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਨਿੰਦੀ ਜਾਵੇ, ਕਈਆਂ ਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੁਭਾਅ ਜਾਂ ਆਦਤ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਕਸਾਬ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਵੇਖੋ, ਜੀਹਨੇ ਕਦੇ ਅਖਬਾਰ ਜਾਂ ਟੀ.ਵੀ. ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਉਹ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਛੋਕਰਾ ਹੈ, ਜੀਹਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮੁੰਬਈ 'ਚ ਅੱਤ ਮਚਾਈ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਦਰਜਨਾਂ ਸੁਹਾਗ ਉਜਾੜ ਕੇ ਆਪ ਵੀ ਮਰ ਗਏ। ਤੇ ਇਸ ਛੋਕਰੇ ਨੂੰ ਪਾਣ ਸਾਰੀ ਧਰਮ ਦੀ ਹੈ, ਬ੍ਰੇਨ ਵਾਸ਼ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਪੌੜੀਆਂ ਰਖੀ ਲਾਲ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਫਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ ਫਾਂਸੀ ਦੇਣ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਲੱਖ ਪਾਵੇ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ 'ਚ ਭਾਈਵਾਲ ਹਨ। ਡੱਢ ਸਾਲ 'ਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅੱਧ ਵੀ ਨਹੀਂ ਟੱਪੀ। ਪਰ ਕਸਾਬ ਵਰਗਾ ਜੇ ਕੋਈ ਭਾਰਤੀ ਅਰਬ ਜਾਂ ਜਿਥੇ ਦਾ ਉਹ ਹੈ, ਉਥੇ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਪੰਦਰੀਂ ਦਿਨੀਂ ਕਾਜੀਆਂ ਨੇ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦੇਣੇ ਸਨ, ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਛੱਡੋ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਧਨਵਾਨਾਂ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੰਜਮ ਤੇ ਸਹਿਨਸ਼ੀਲਤਾ ਭੱਜ ਗਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ ਜੇ ਬਚਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹਉਮੈ, ਮੈਂ ਤੇ ਆਕੜ। ਗੀਤ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਓ, 'ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬਹਿ ਕੇ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ, ਮਾੜੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਪੈਂਦੀ ਏ, ਤਕੜੇ ਤੋਂ ਡਰਦੀ ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ।' 'ਲਗਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਗਣਿਤ ਵਿਚ ਹੁਣ ਹੋਰ ਤਰਮੀਮ ਵੀ ਕਰਨੀ ਪਉ ਕਿ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਦਾ ਸੱਤੀ ਵੀਹੀਂ ਨਹੀਂ ਹੁਣ ਅੱਠੀ ਵੀਹੀਂ ਸੌ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਇਨਸਾਫ ਹੇਠ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਫੈਦੇ ਵਲ ਕਦਮ ਤੁਰ ਰਹੇ ਹਨ ਇਸੇ ਲਈ ਧਰਮੀ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਵਿਰੁਧ ਜੈਕਾਰੇ 'ਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਫਿਰ ਸ਼ਾਇਦ ਤਰਸ ਆ ਜਾਵੇ ਕਿ...

ਉੱਚਾ ਹੋ ਕੇ ਨੀਵਾਂ ਵੇਖਣਾ, ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਛੋਟਾ ਸੋਚਣਾ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀ ਚਾਦਰ ਤੋਂ ਪੈਰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀਆਂ ਦੋ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਮਸ਼ਕਰੀ ਹੀ ਕੀਤੀ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਜਬਰੀ ਜਜ਼ੀਆ ਵਸੂਲਣ, ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਕੰਜਰੀਆਂ ਨਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੱਸੇ ਰੰਗਤ ਦਾ ਸਿਰ ਤਾਂ ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੱਢ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਫਿਰ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਉਸੇ ਜਜ਼ੀਏ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਦੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਕਲਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਦੂਜੀ ਘਟਨਾ ਜੀਰੋ ਕਰਾਇਮ ਦੇਸ਼ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਸੰਯੁਕਤ ਅਰਬ ਅਮੀਰਾਤ (ਯੂ.ਏ.ਈ.) ਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਰਿਆਸਤ ਸ਼ਾਰਜਾਹ ਦੀ ਇਕ ਸ਼ਰੀਅਤ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 16 ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੇ ਇਕ ਹਰਿਆਣਵੀ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾ ਕੇ ਸਤਾਰਾਂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਬਲਦੇ ਚੁੱਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਏ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸਾਹ ਦੁਆਉਣ ਲਈ ਪਿੱਟ ਸਿਆਪਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਹਾਲੇ ਤੀਕਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਆਸ ਨਹੀਂ ਬੱਝੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਬੁਰਕੇ 'ਚ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਜੀਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬਦਲਣਾ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਭਵ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਧਰਮ ਦੀ ਕੱਟੜਵਾਦ ਵਾਲੀ ਹਉਮੈ ਵਿਚ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇਣ ਦਾ ਕਸੂਰ ਸਾਲ 2009 ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਧੰਦੇ ਦੀ ਧੜੇਬੰਦੀ ਵਿਚ ਦੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਲੜਾਈ 'ਚ ਮਾਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਹਾਲ-ਪਾਹਰਿਆ ਪੁਆਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਮੱਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਵਿਚ ਦੋ-ਚਾਰ ਬੰਦੇ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਦੋ ਕਤਲਾਂ ਲਈ 17 ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇਣਾ ਸ਼ਾਇਦ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦਾ ਮੁਖੀ ਦਾ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਚੁੱਪ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਘਟੀਆ ਦਰਜੇ ਦੀ ਦੁਸ਼ਣਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ 15 ਅਗਸਤ ਜਾਂ 26 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਢਾਈ ਕੁ ਜਣੇ 'ਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਅੰਬੈਸੀਆਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਤਾਂ ਨਾਅਰੇ ਮਾਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ 16 ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇਣ 'ਤੇ ਸਭ ਚੁੱਪ ਹਨ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ 'ਚੋਂ ਯੂ.ਏ.ਈ. ਦੇ ਸਫਾਰਤਖਾਨੇ ਅੱਗੇ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਨ ਦੀ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹੋਈ ਸਿਖਰਲੀ

ਸਜ਼ਾ ਬਾਰੇ ਸਭ ਧਰਮੀ ਬੰਦੇ ਜਾਗਦਿਆਂ ਹੀ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸੰਨ 2000 ਵਿਚ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗਲਫ ਏਅਰ ਲਾਈਨ ਦੀ ਇਕ ਉਡਾਨ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਦੁਬਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਇਕ ਮੁਸਾਫਰ ਨੇ ਏਅਰ ਹੋਸਟੈਸ ਪਾਸੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਕੁੜੀ ਦਾ ਜੋ ਜਵਾਬ ਸੀ ਉਹਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਦੱਸਣ ਲੱਗਾ ਹਾਂ, ਉਸ ਨੇ ਝੜਝੜ ਕਰਨ ਵਾਂਗ ਉਸ ਮਸਾਫਿਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ: "ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਾ ਕਿਥੇ ਰਹੋ ਹੋ?"

"ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤੈ ਉਥੇ ਨਾ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਸ਼ਰਾਬ ਮਿਲਦੀ ਹੈ?"

ਉਹ ਬੁੜ ਬੁੜ ਕਰਦਾ ਏਅਰ ਹੋਸਟੈਸ ਦੇ ਪਰੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਫਿਰ ਉਥੇ ਛੁਣਛੁਣਾ ਵਜਾਉਣੈ ਮਹੀਨਾ ਭਰ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਹਫਤੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਵਾਪਸ ਆ ਜੂੰ।"

ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨੌਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵੇਖੀਆਂ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਧਰਮੀ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਹੋਵੇ ਪਰ ਉਥੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਦਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੜ੍ਹ ਆਇਆ ਵੇਖਿਆ। ਸ਼ਰਾਬ ਮਾਫੀਆ ਉਥੇ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਅੰਡਰਵਰਲਡ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਏਨਾ ਤਿੱਖਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਫੋਨ ਕਰੋ ਸਹੀ ਇਹ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਛੇਤੀ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ। ਤੇ ਦੁਬਈ ਲਾਗੇ ਪੈਂਦੀ ਓਮਲ ਕਹੇਨ ਸਟੇਟ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਪੰਜਾਬੀ ਮਲਕਹੇਨ ਹੀ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਇਥੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੋਲਡ ਸਟੋਰਾਂ ਵਰਗੇ ਹਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਰਸਭਰੀ, ਅਰਿਸਟੋਕਰੇਟ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ 'ਰੁਆਇਲ ਸਲੂਟ' ਵਰਗੀ ਮਹਿੰਗੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਭਾਵੇਂ ਟਰੱਕ ਭਰ ਕੇ ਖਰੀਦ ਲਵੇ। ਇਸਲਾਮ ਵਿਚ ਵਰਜਿਤ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਇਥੇ ਮਿਲਣਾ ਵੀ ਬੜਾ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਮਲਕਹੇਨ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਕਰੂਡ ਆਇਲ ਯਾਨਿ ਕਿ ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਦੇ ਖੂਹ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤੇ ਇਥੋਂ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਢਾਂਚਾ ਤਕੜਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਇਹ ਧੰਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਕਮਾਲ ਦੇਖੋ, ਇੱਕੋ ਹੱਥ ਨਾਲ ਦੋ ਗੰਢਾਂ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਮੰਨੋਗੇ ਕਿ ਚੱਪਲਾ ਪਾ ਕੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਚਾਰਨ ਵਾਲੇ ਬੱਦੂਆਂ ਦੇ ਭਾਗ ਉਦੋਂ ਜਾਗੇ ਜਦੋਂ ਅਰਬ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਕਾਲੇ ਸੋਨੇ ਯਾਨਿ ਕਿ ਤੇਲ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲੱਗ ਗਈ। ਇਹ ਦੇਸ਼ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਕਸਤ ਹੋਣ ਦੀ ਰਫਤਾਰ 'ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ ਤੇ ਫਿਰ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਭਰਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਲੱਖਾਂ ਕਾਮੇ ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਰਾਂ ਦੀ ਲਾਟਰੀ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚਣ ਲੱਗੇ। ਭਾਵੇਂ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਆਏ ਪਰ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਆਏ ਵੀ ਬਹੁਤਾ ਕਰਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਭਾਰਤ ਤੇ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ 'ਚੋਂ ਸਨ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੇ

ਦਸਤਕਾਰੀ ਕਾਮਿਆਂ ਵਿਚ ਨੱਬੇ ਫੀਸਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸੀ। 1970ਵਿਆਂ ਦੇ ਕਰੀਬ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਦੋ ਏਜੰਟਾਂ ਜਵਾਲਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਤੇ ਲਾਂਬਾ ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ ਅੱਗੇ ਪੁਲਿਸ 'ਚ ਭਰਤੀ ਹੋਣ ਵਾਂਗ ਭੀੜ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਢਾਈ ਤੋਂ ਚਾਰ ਕੁ ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਲੋਕ ਆਏ। ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿਚ ਅਰਬ ਮੁਲਕਾਂ ਦਾ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ। ਦੁਆਬੇ ਵਿਚ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ ਭਾਵੇਂ ਯੂਰਪੀ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਪੁਆਈਆਂ ਹੋਣ ਪਰ ਕੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਪੱਕਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਅਰਬ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਉਪਕਰਣਾਂ ਵਿਚ ਰੀਲਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਟੇਪਾਂ ਤੇ ਵੀਡੀਓ ਪਲੇਅਰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਥੋਂ ਹੀ ਆਏ ਤੇ ਬੜੇ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਦਿੱਲੀ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੇ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਿਹਨਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਵਿਚ ਚਾਂਦੀ ਰਹੀ।

ਦੁਬਈ ਸਟੇਟ ਤੋਂ ਚੱਲਿਆ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਧੰਦਾ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਤੇ ਚੋਰੀ ਚੋਰੀ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਿਆ ਤੇ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇ ਕਰਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ ਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਮਾਫੀਆ ਹਾਲੇ ਤੀਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਹੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਜੁਲਮ ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਖੁਨੀ ਟਕਰਾਅ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸਨ? ਇਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਕਰਾਂਗਾ। ਪਰ ਏਅਰ ਹੋਸਟੈਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਕਿ ਉਥੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਤੇ ਵੇਚਣ ਉਪਰ ਇਸਲਾਮੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਧਰਮ ਤਹਿਤ ਮਨਾਹੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਕੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ? ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਕੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ? ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਵਲ ਗੋਤੀ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ।

ਤੁਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਹੀ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਚਰਚਾ ਤਾਂ ਹੁਣ ਫਾਂਸੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਚੱਲੀ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਬੁਰਕੇ 'ਚੋਂ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਕੱਢਦੀਆਂ ਜਾਂ ਸ਼ਰੀਅਤ ਦੀ ਇਸਲਾਮੀ ਧਾਰਨਾ ਵਿਚ ਏਸ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਸਾਡੀਆਂ ਲੋਕ ਬੋਲੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬਸਰੇ (ਇਰਾਕ) ਦੀਆਂ ਹੂਰਾਂ ਤੇ ਮਿਸਰ ਦੀਆਂ ਮਧਰੇ ਗਿਲਾਸ ਵਰਗੀਆਂ ਜਿਸਮ ਫਰੋਸ਼ੀ ਲਈ ਟਕੇ ਟਕੇ ਨੂੰ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿਚ ਫਿਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਕਦੇ ਦੁਬਈ ਗਏ ਹੋ ਤਾਂ ਦੇਹਰਾ ਦੁਬਈ ਤੋਂ ਗੋਲਡ ਮਾਰਕੀਟ ਲਾਗਿਓ ਹਮਰਾ ਦਰਿਆ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਪਾਰ ਦੁਬਈ ਦੇ ਹੋਟਲਾਂ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਚਹਿਲ-ਪਹਿਲ ਵੇਖੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖੀ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਦੁਬਈ ਗਏ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਨਾ ਭੁੱਲੋ। ਇਥੇ ਪੁਲਿਸ ਗੱਡੀਆਂ 'ਤੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲਾਂ 'ਤੇ ਦਗੜ ਦਗੜ ਕਰਦੀ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ ਪਰ ਦਲਾਲ ਆਪਣਾ ਧੰਦਾ ਵੀ ਹੱਥ ਦੀ ਸਫਾਈ ਨਾਲ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਦੋ-ਚਾਰ ਗੋਤੇ ਲਾਓ, ਦਲਾਲ ਸਮਝ ਜਾਣਗੇ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸ਼ਬਾਬ ਦਾ ਸੌਂਕੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੀ 'ਚ ਪੁੱਛਣਗੇ... ਚਾਹੀਏ, ਬਸਰੇ ਤੇ ਤਹਿਰਾਨ ਦੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ, ਮਿਸਰ ਤੇ ਰਗੂਨ

ਦੀ ਵੀ। ਤੇ ਫਿਰ ਪੰਜਾਹ ਕੁ ਦਰਾਮ (ਸੱਠ-ਸੱਤਰ ਰੁਪਏ) 'ਚ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਫਾਰਸ ਰੋਡ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਜੀ.ਬੀ. ਰੋਡ ਜਾਂ ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੇ ਭਿੰਡੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਾਂਗ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਟਲ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਰਾਹੀਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅੰਦਰ ਵੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਹੀ-ਸਲਾਮਤ ਬਾਹਰ ਵੀ ਕੱਢ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਇਲਮ ਨਹੀਂ? ਸਭ ਪਤੈ ਪਰ ਚੁੱਪ ਹਨ।

ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਕੱਟੜਤਾ 'ਚ ਆਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਛੇਆਂ ਛੇਆਂ ਨੂੰ ਬੁਰਕੇ 'ਚ ਲੁਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਾਲ ਜਿਸਮਾਨੀ ਖੇਡ ਕਿਵੇਂ ਖੇਡਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਹੋਟਲ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਮੁੰਬਈ ਪੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਕਦੇ ਕਦੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਵੀ ਦੋ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਯਾਤਰੂ ਵੀਜ਼ੇ ਤੇ ਸਿੱਧਿਆਂ ਹੋਟਲ 'ਚ ਲਿਆ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਖੇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਾਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੇ ਨੇਮ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਹ ਭਾਅ ਘਟਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁੜੀਆਂ ਉੱਕੇ-ਪੁੱਕੇ ਪੈਸਿਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਹੋਟਲ ਮਾਲਕ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਵਾਹਵਾ ਪੈਸੇ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਧੰਦਾ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਨਹੀਂ, ਨਿਰੰਤਰ ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੋੜਾ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵੀ ਗਰਕ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਹੱਥੀਂ ਲਿਆ ਕੇ ਬੁੱਢੇ ਬੁੱਢੇ ਰਬਾਬਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸਿਆਂ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਦੋ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਵੀ ਪੱਬ-ਕਲੱਬਾਂ ਤੇ ਬਾਰ ਡਾਂਸ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਬਣਾਏ ਤਾਂ ਯੂਰਪੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਹੇਠ ਹਨ ਪਰ ਇਥੇ ਵੀ ਕੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ? ਅਰਥ ਨਗਨ ਨਾਚ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਮਿਲਣ ਦੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਇਕਰਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਸੁਨੱਖੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਡਾਂਸ ਬਾਰ ਮਾਲਕ ਚੋਰੀ ਛਿਪੇ ਬੱਦੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਹੋਟਲਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਲੰਬੀ ਨਲੀ ਵਾਲੇ ਅਕਬਰੀ ਹੁੱਕੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਲੋਕ ਜੇ ਸ਼ਰਾਬ ਨਹੀਂ ਪੀਂਦੇ ਤਾਂ ਸ਼ਬਾਬ ਦੇ ਤਾਂ ਰੱਜ ਕੇ ਸੌਂਕੀ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਤਾਂ ਜੱਗ ਜਾਣਦੇ। ਨਾਲੇ ਕਾਲੇ ਸੋਨੇ ਦੀ ਮੋਟੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਕੱਲੀ ਕੱਲੀ ਤੀਵੀਂ ਲਈ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਮਹਿਲ ਹਨ। ਇਹ ਮੱਛੀ, ਬਦਾਮ ਤੇ ਖਜੂਰਾਂ ਕਿਉਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ? ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲ ਇਥੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਸੀ, ਚਾਰ ਪੈਸੇ ਵੀ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਹਾਲ ਭਈਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬੁਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਰਬ ਗਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਫਾਇਦਾ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦਰਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪੈਸੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਵੀਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਗਏ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਘੋਰ ਅਨਿਆ, ਗੁਲਾਮੀ

ਗੱਲੀ-ਬਾਤੀ

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਚੌਰਾ

ਵਾਲੀ ਸੱਪ ਦੀ ਲਕੀਰ ਖਿੰਚਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦਰਾਮ ਵੀ ਮਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਰੀਅਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਬੂਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਸੁਣਦੀਆਂ ਹਨ? ਇਹ ਕਾਫਰ ਕਹਿ ਕੇ ਗਲੋਂ ਲਾਹ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਆਪ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਬੰਗਲਿਆਂ 'ਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਕੈਪਾਂ 'ਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਪਸੂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਭੈੜਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਦੁਬਈ ਵਿਚਲਾ ਸੋਨਾਪੁਰ ਕੈਪ ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਜੀਭ ਭੱਜ ਕੇ ਦੰਦਾਂ ਹੇਠ ਵੜ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਇਹ ਕੀ? ਇਹ ਲੋਕ ਇਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਕਿਵੇਂ ਹਨ? ਇਹ ਕੈਪ ਉਸ ਬਾਂ 'ਤੇ ਰਬਾਬਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਉਸਾਰੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਪੂਰੇ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੁਬਈ ਦਾ ਕੂੜਾ-ਕਰਕਟ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਦੁਬਈ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦਿਆਂ ਇਸ ਕੈਪ ਵਲ ਜਾਵੋਗੇ ਤਾਂ ਨੱਕ ਮੂਹਰੇ ਹੱਥ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਉਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਹੱਡਾਰੋਤੀ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਗਏ ਹੋਈਏ। ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਕਈ ਕਈ ਕਾਮੇ ਕੁੱਕਤਾਂ ਵਾਂਗ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਟੈਂਡ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਜੁੜਵੇਂ ਮੰਜੇ ਹਨ ਤੇ ਸੈਲਫ 'ਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਰੱਖਣ ਵਾਂਗ ਇਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਉਪਰ ਬੱਲੇ ਹੋ ਕੇ ਸੌਂਦੇ ਹਨ। ਕੰਟੀਨ 'ਚ ਵਡਿਆ ਨੀ ਜਾਂਦਾ, ਕਿਤੇ ਪੂੰਗ ਮੱਛੀਆਂ ਤੜਕ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਕਿਤੇ ਕੁਝ। ਵੇਖੋਗੇ ਤਾਂ ਲੱਗੇਗਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਦੇ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਿਸੇ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਇਥੇ ਵੀ ਗੋਤਾ ਮਾਰਿਆ ਹੋਵੇ।

ਚਲੋ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਯੂ.ਏ.ਈ. ਦੇ ਇਸਲਾਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲ ਹਉ-ਪਰੇ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਬੀਵੀ-ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ 'ਕੱਲੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਸਾਰਾ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਅਤਿ ਦੀ ਗਰਮੀ 'ਚ ਮਹਿਲ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਭਾਰੇ ਤੰਬੂਕਾਂ (ਇੱਟਾਂ) ਨਾਲ ਘੁਲਦੇ ਬੱਕ-ਟੁੱਟ ਕੇ ਆਬਣੇ ਘੁੱਟ ਲਾ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਖਿਲਰਿਆ ਨੈਟ-ਵਰਕ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਧੰਦੇ ਨੂੰ ਏਨੇ ਜਾਦੂਮਈ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਕਿ ਟਰੱਕਾਂ ਦੇ ਟਰੱਕ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਗਾਇਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਇਸ ਗੋਰਖਧੰਦੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦੇ ਭਾਅ ਸੁੱਟਣੇ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਉਪਰ ਦੀ ਹੋ ਕੇ ਸਸਤੀ ਸ਼ਰਾਬ ਵੇਚਣੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸ਼ਰਾਬ ਮਾਫੀਆ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਇਹਦੇ 'ਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਘੁਸੇ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮੰਡੇ ਨਾਲ ਗੰਢਾ ਦੇਣ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ ਵੀ ਚਿੜਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਖਾਰ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਡੂੰਘਾ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮੁਖਬਰੀ ਕਰਕੇ ਫਸਾਇਆ ਵੀ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇਕ ਖਬਰ ਆਈ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀਆਂ 'ਚ ਵਾਹਵਾ ਕੁੱਟ ਕੁਟਾਪਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਮਾਫੀਏ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸਰਗਨਾ ਸੀ ਕਿ ਨਮਕਹਰਾਮੀ ਹੋ, ਧਰਮ 'ਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਰੋਟੀਆਂ ਨਹੀਂ ਪਨੀਰ ਵਾਲੇ ਨਾਨ ਉਸੇ ਸਿਰੇ ਖਾਂਦੇ ਹੋ ਯਾਨਿ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਵੇਚ ਕੇ। ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਸਮਗਲਿੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਦੋਹਾਂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਹਨ ਇਸੇ ਕਈ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਤੰਦ ਨਿਕਲ ਆਇਆ ਹੈ। ਸੱਚ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਸਿਆਣੇ ਲੋਕ ਅਰਬ 'ਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਧੰਦਾ ਕਰਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਣ ਕੇ ਲਾਹੌਰ ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਹਾਲੇ ਹੋਰ ਰੋਟੀਆਂ ਸੇਕਣ ਵਾਲੇ ਡਟੇ ਪਏ ਹਨ।

ਆਪਣੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਅਤ ਤੇ ਇਸਲਾਮ ਦੀਆਂ ਦੁਹਾਈਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਰਬੀ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 23 'ਤੇ)

‘ਖਾਲਸ’ ਤੱਕ ਬੜੇ ਮਿੱਠੇ-ਸਲੂਣੇ ਤਜਰਬੇ ਹੋਏ ਨਿੱਕੂ ਨੂੰ

ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ

ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਟਹਿਣਾ*

ਜ਼ਰਾ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਗੀਤ ਚੇਤੇ ਕਰੋ,

ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਟਹਿਣਾ

ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖੇਗੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਹੱਸਮੁੱਖ ਸੁਭਾਅ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀਲ ਲਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਗੀਤ ਤੁਹਾਡੇ ਜਿਹਨ ‘ਚ ਖਤਮਸਤੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗਣਗੇ। ਇਸ ਗੱਭਰੂ ਦਾ ਨਾਂ ਇੰਦਰਜੀਤ ਨਿੱਕੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ‘ਨਸੀਬੋ ਚੇਤੇ ਕਰਦੀ ਏ’ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦਾ ਚੈਨਲਾਂ ‘ਤੇ ਦਿਸਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਦੇ ‘ਸੌਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਚੰਨ ਮੱਖਣ’ ਨਾਲ, ਕਦੇ ‘ਪੰਜੇਬੀ ਵਾਲੀ ਕੋਣ ਏ’ ਤੇ ਕਦੇ ‘ਬੰਦੇ ਵੀ ਦੇਸੀ ਆਂ...’ ਗੀਤਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੁਹਰੇ ਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਪੋਲਾ-ਪੋਲਾ ਗਾਉਂਦੇ, ਮੱਠਾ-ਮੱਠਾ ਨੱਚਦੇ, ਚਿਹਰੇ ‘ਤੇ ਮਾਸਮੀਅਤ ਏ, ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਹਾਸਾ, ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਬੋਲ ਰਸਭਿੰਨੇ ਨੇ, ਜਿਹੜੇ ਚੇਤੇ ਦੀ ਸਲੇਟ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਲਹਿੰਦੇ।

ਜੱਸਤਾਂ ਦਾ ਇੰਦਰਜੀਤ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ‘ਨਿੱਕੂ’ ਨਾਂ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਦਿਲ ਵੱਡਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਯਾਰਾਂ ਦੇਸਤਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਛਿੜਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਗਾਇਕੀ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਨਿੱਕੂ ਦਾ ਸਟਾਈਲ ਵਿਕਸਿਤ, ਉਸ ਦੇ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਵਿਕਸਿਤ ਅਤੇ ਅੱਜ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਬੋਰਡਾਂ ‘ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਲਗਾ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਪੱਗਾਂ ਬੰਨ੍ਹਣੀਆਂ ਸਿਖਾਉਣ ਦਾ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਤੋਰਿਆ ਹੋਇਆ।

ਕੱਪੜੇ ਵਾਲੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ‘ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸਾਰੀ ਫੋਟੋ ਲਗਾ ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ, ‘ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਓ...’ ਇੱਕ ਦੁਕਾਨ ‘ਤੇ ਤਾਂ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਵਧ ਹੀ ਲਿਖੇ ਨੇ, ‘ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਨਿੱਕੂ ਵਰਗੇ ਲੱਗਣੇ ਤਾਂ ਸਾਥੋਂ ਪੱਗਾਂ ਲੈਣੀਆਂ ਨਾ ਭੁੱਲੋ...’

ਜਿਵੇਂ ਤਕੜੇ ਜੁੱਸੇ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਹਰ ਕੋਈ ਕਹਿੰਦੇ, ‘ਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਰੀਸਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਿਐਂ...’, ਉਦੋਂ ਸੋਹਣੀ ਪੱਗ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ, ‘ਨਿੱਕੂ ਬਣਦਾ ਜਾਨੈਂ ਕਾਕਾ...’ ਕਾਲਜੀਏਟ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ‘ਪੱਗਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਮਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦੇ ਕਿ ਉਹ ਨਿੱਕੂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬ੍ਰਾਂਡ ਅੰਬੈਸਡਰ ਬਣਾ ਲੈਣ...’

ਇੱਕ ਵੇਲਾ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਆਇਆ, ਜਦੋਂ

ਨਿੱਕੂ ਦੀ ਨਕਲ ਵਾਲੇ ਗਾਇਕਾਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਜਿਹਾ ਆ ਗਿਆ...ਹਰ ਕੋਈ ਉਸ ਵਾਲੇ ਰੰਗ ‘ਚ ਰੰਗੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗਾ...ਪਰ ਨਕਲ ਰਾਸ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਕੁ ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਆਈ...। ਜਦੋਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਗਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੂਝ ਪਾ ਕੇ ਰੱਖਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀ ਵਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗਾਇਕ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਤੁਰ ਪਿਆ ਸੀ। ਨਿੱਕੂ ਨਾਲ ਵੀ ਇਹੋ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਮੁਕਾਬਲੇ ‘ਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਰਹੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਕੀਟ ‘ਚ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ।

ਨਿੱਕੂ ਦਾ ਗੀਤ ‘ਮੈਂ ਤਾਂ ਬਣਾਵਾਂ ਕੀਹਦੇ ਲਈ ਮੇਰੀ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਬੇਵਫ਼ਾ ਏ’ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣੇ। ਕਿੰਨਾ ਦਰਦਮਈ ਹੈ ਇਹ ਗੀਤ। ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਲਫਜ਼ ਵਰਤੇ ਗਏ ਨੇ ਇਹਦੇ ਵਿਚ। ਬੇਵਫ਼ਾ ਸੱਜਣ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਕੁਝ ਉਸਾਰਨ ਦੀ ਹਸਰਤ ਕਿਵੇਂ ਦਮ ਤੋੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨੇ ਇਹ ਗੀਤ ਸੁਣਿਆ ਤੇ ਨਿੱਕੂ ਦੀ ਦਰਦਵਿੰਨੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰੇ ਬਿਨਾਂ ਰਹਿ ਨਾ ਸਕਿਆ।

ਨਿੱਕੂ ਏਨਾ ਕਮਰਜ਼ੀਅਲ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਦੇਸਤਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਲਾਹੁਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਉਹ ਲਚਕੀਲੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਏ, ਆਪਣਿਆਂ ਲਈ ਸਭ ਕੁੱਝ ਕਰਨ ਲਈ ਤਤਪਰ ਰਹਿੰਦਾ, ਪਰ ਤਤੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸਹਾਰਦਾ। ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਉਹ ‘ਫਾਈਨਟੋਨ’ ਨਾਲ ਰਿਹਾ, ਉਹਦਾ ਸਿਤਾਰਾ ਬੁਲੰਦ ਰਿਹਾ, ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ‘ਫਾਈਨਟੋਨ’ ਨਾਲ ਰਿਹਾ, ਕਾਮਯਾਬੀ ਉਸ ਦੇ ਕਦਮ ਚੁੰਮਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਉਹ ‘ਫਰੀ ਲਾਂਸਰ ਪੱਤਰਕਾਰ’ ਵਾਂਗ ਵਿਚਰ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਵੀ ਚੱਲ ਰਹੇ ਮੰਦੀ ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਕੈਸਿਟ ਚੋਖੀ ਚਰਚਾ ਬਣੇਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਗਰਮੀ ਦੇ ਦਿਨ ਹੋਣ, ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ ਮੈਚਾਂ ਦਾ ਜੋਰ ਹੋਣੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗੀਤ ਮੰਡੀ ਸੁੰਨੀ ਪਈ ਹੋਵੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਾਕਾਰ ਕੈਸਿਟ ਕਰਨ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਕਰੇ, ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੇ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਗੱਲ ਭਲਾ ਕਿਹੜੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹਦੀ ‘ਖਾਲਸ’ ਕੈਸਿਟ ਚੰਗੇ ਗੀਤਾਂ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਸੰਗੀਤ ਕਰਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੈਸਿਟ ਕਲਚਰ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਨਿੱਕੂ ਨੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਲਾਇਆ, ਕਾਮਯਾਬੀ ਕਿਵੇਂ ਨਸੀਬ ਹੋਈ, ਆਪਣੇ ਨਕਲਚੀਆਂ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਨੇ, ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਉਹ ਕੀ ਕਰਨਾ ਲੋਚਦਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗੀਤ ‘ਤੇ ਛਾਏ ਮੰਦੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਨੇ, ਇਸ ਸਭ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲਾਂਬਾਤਾਂ ਹੋਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਹਨ:

‘ਇੰਦਰਜੀਤ’ ਨਾਲੋਂ ‘ਨਿੱਕੂ’ ਦੀ ਪਛਾਣ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ ਇਹ ਨਾਮਕਰਨ।

—ਘਰਦਿਆਂ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਕਾਲਜੀਏਟ ਦੇਸਤ ਮੈਨੂੰ ‘ਨਿੱਕੂ-ਨਿੱਕੂ’ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਗਏ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਕੈਸਿਟ ‘ਖਾਲਸ’ ਦੇ ਪਲੇਨੇ ਗੀਤ ‘ਬਾਪੂ ਕੋਲੋਂ ਮਿਲੀ ਸਰਦਾਰੀ ਮਿੱਤਰੋ’ ਅੱਗੇ ਜਿਹੜਾ ਸ਼ੇਅਰ ਬੋਲਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ‘ਨਿੱਕੂ’ ਦੇ ਰਾਜ਼ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ‘ਨਿੱਕੂ ਨਾਂ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਮਿਲਿਆ...’। ਪਲੇਨੀ ਕੈਸਿਟ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੱਕੇ ਨਾਂ ਪਿੱਛੇ ਨਿੱਕੂ ਜੋੜ ਲਿਆ ਤੇ ਇੰਦਰਜੀਤ ਨਿੱਕੂ ਬਣ ਗਿਆ। ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ‘ਨਿੱਕੂ’ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਦਿੱਤਾ।

‘ਨਸੀਬੋ ਚੇਤੀ ਕਰਦੀ ਐ’ ਤੋਂ

‘ਖਾਲਸ’ ਤੱਕ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਰਿਹਾ।

—ਮਿੱਠਾ ਵੀ ਤੇ ਸਲੂਣਾ ਵੀ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਬੜਾ ਪਿਆਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿੰਨਾ ਸੋਚਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਵਧ ਮਿਲਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਿਕਤਮਬਾਜ਼ੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਰਾਹ ਮੱਲਿਆ, ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦਾ ਗਿਆ ਤੇ ਅੱਜ ਜੋ ਵੀ ਹਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਹਾਂ।

‘ਸਟੇਜਾਂ ‘ਤੇ ਜਦੋਂ ਗੋਪਾ-ਭੰਗੜਾ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਾਲੇ ਨਕਲੀ ‘ਨਿੱਕੂ’ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ।

—ਖੁਸ਼ੀ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਦੁੱਖ ਵੀ। ਖੁਸ਼ੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਕਾਬਲ ਤਾਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਬਣ ਕੇ ਰੋਟੀ ਕਮਾਈ ਜਾਵੇ ਤੇ ਦੁੱਖ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਕਲੀਏ ਅਸਲੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ‘ਤੇ ਡਾਂਸ ਕਰਕੇ ਰੋਟੀਆਂ ਕਮਾ ਰਹੇ ਨੇ ਤੇ

ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅੱਗੇ ਕਈ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਨੇ।

‘ਨਵੀਂ ਕੈਸਿਟ ‘ਖਾਲਸ’ ਨੂੰ ਕਈ ਲੋਕ ‘ਖੱਲਾਸ’ ਹੀ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।

—ਅਸੀਂ ਕੈਸਿਟ ਦਾ ਨਾਂ ‘ਖਾਲਸ’ ਇਸ ਕਰਕੇ ਰੱਖਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਖਾਲਸ ਸੋਚ ਤਹਿਤ ਕਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਐ। ਪੂਰੀ ਟੀਮ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਖਾਲਸ ਹੈ, ਕੋਈ ਬਨਾਉਣੀਪੁਣਾ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਢਕਵੰਜ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਜਦੋਂ ਕੈਸਿਟ ਦੀ ਐਡ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ, ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ‘ਬਾਪੂ

ਜਿੰਨਾ ਪਿਆਰ ਨਸੀਬ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਦੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਗੀਤ ਵਿਚ ਕਈ ਵੱਡੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੀਹਨੇ-ਜੀਹਨੇ ਇਹ ਵੀਡੀਓ ਚੈਨਲ ‘ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਉਹਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਕਮਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਇਹ ਤਾਂ।

‘ਖਾਲਸ’ ਦੀ ਪੂਰੀ ਟੀਮ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।

—‘ਸਪੀਡ ਰਿਕਾਰਡਜ਼’ ਵਲੋਂ ਇਸ ਕੈਸਿਟ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਛੇ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨੇ। ਚੈਨਲਾਂ ‘ਤੇ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ‘ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਆਂ, ਮੌਜ ਮਸਤੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ’ ਗੀਤ ਵਿਚ ਮੌਜ-ਮਸਤੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਲਜ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰੱਬ ਚੇਤੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਬੋਲ ਬੋਲੀ ਬੋਲਕਰਨ, ਰਾਜ ਬਰਾਤ, ਸ਼ਹਿਬਾਜ਼, ਲਾਡੀ ਸੀਲੋਂ, ਗਗਨ ਬੇਦੀ ਤੇ ਬੰਟੀ ਹਿੰਮਤਪੁਰਾ ਨੇ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਹਨੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਵੀਡੀਓ ਮੁੱਖਬੰਧੀ ਅਤੇ ਦੁਬਈ ਵਿਚ ਲਾਜਵਾਬ ਚੰਗ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ‘ਬਾਪੂ’ ਗੀਤ ਦਾ ਵੀਡੀਓ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ‘ਚ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

‘ਖਾਲਸ’ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।

—ਹਰ ਰੰਗ ਦਾ ਗੀਤ ‘ਖਾਲਸ’ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਹੈ। ਬੀਟ ਗੀਤ ਵੀ ਕਮਾਲ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੈਡ ਵੀ ਲਾਜਵਾਬ ਨੇ। ‘ਯਾਰਾਂ ਦੀ ਬੋਤਲ ਦਾ’ ਅਤੇ ‘ਤੂੰ ਨਾ ਕਰ ਰੀਸਾਂ ਹੀਰ ਦੀਆਂ’ ਗੀਤ ਸੁਣਿਆਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਦੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੀ ਚੀਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ‘ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਬਿਨਾਂ ਇਉਂ ਅਧੂਰੀ ਹਾਂ’ ਗੀਤ ਉਦਾਸ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਾਲਾ ਹੈ। ‘ਲੋਕ’, ‘ਪਟਵਾਰੀ’ ਤੇ ‘ਤਿਤਲੀ’ ਗੀਤ ਵੀ ਆਪਣਾ ਵਿਲੱਖਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਛੱਡਦੇ ਹਨ।

‘ਆਫ਼ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਕੈਸਿਟ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਜ਼।

—ਗੀਤ ਚੰਗੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਆਫ਼ ਸੀਜ਼ਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਇਨਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਜੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕੁਝ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੈਸਿਟ ਭਾਵੇਂ ਅਕਤੂਬਰ ਮਹੀਨੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰ ਦਿਓ, ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ‘ਖਾਲਸ’ ਕਿੰਨੀ ਵਿਕ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਡੀਲਰ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹੈ।

‘ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਕੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੇ।

—ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਨੇ। ਹੋਰ ਚੰਗਾ ਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਕਈ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਲੋਚਦਾ, ਜਿਸਦੀ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਨਕਲ ਕਰਨੀ ਪਵੇ। ਕਈ ਪੰਜਾਬੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੀ ਵੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਰ ਚੰਗੀ ਕਹਾਣੀ ਮਿਲਣ ‘ਤੇ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲਵਾਂਗਾ। ‘ਖਾਲਸ’ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਪਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸ ਲਈ ਸਦਾ ਰਿਣੀ ਰਹਾਂਗਾ।

*ਫੋਨ: 98141-78883

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਇਕ ਸਥਾਨਕ ਅਖਬਾਰ ਲਈ ਕਾਲਮ ਲਿਖਿਆ ਕਰਦਾ ਸਾਂ ਤਾਂ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੰਗ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਸੰਖੇਪ ਕਰ ਕੇ ਲਿਖੋ। ਉਸਨੇ ਵਧੇਰੇ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਇਸਤਿਹਾਰ ਖਪਾਉਣੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੈਨੂੰ ਘਸੀ ਪਿਟੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ। ਇਕ ਰੇਡੀ ਤੇ ਮੱਛੀ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਲਿਖ ਕੇ ਲਾਇਆ ਸੀ, “ਏਥੇ ਤਾਜ਼ੀ ਮੱਛੀ ਵਿਕਦੀ ਹੈ।” ਇਕ ਗਾਹਕ ਨੇ ਰੇਡੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਏਥੇ” ਲਿਖਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਮੱਛੀ ਏਥੇ ਹੀ ਵਿਕਦੀ ਹੈ। ਰੇਡੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਗੱਲ ਭਾ ਗਈ ਤੇ ਉਸ ਨੇ “ਏਥੇ” ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਿਆ, “ਤਾਜ਼ੀ ਮੱਛੀ ਵਿਕਦੀ ਹੈ।” ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਤਾਜ਼ੀ” ਲਿਖਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਮੱਛੀ ਤਾਜ਼ੀ ਹੀ ਵਿਕਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਬੋਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਵੀ ਗੱਲ ਮੰਨੀ ਗਈ ਤੇ ਇਬਾਰਤ ਰਹਿ ਗਈ, “ਮੱਛੀ ਵਿਕਦੀ ਹੈ।” ਮੇਰੇ ਵਰਗਾ ਇਕ ਹੋਰ ਨਘੋਚੀ ਆਇਆ, ਉਸ ਨੇ ਧਿਆਨ ਦੁਆਇਆ, “ਵਿਕਦੀ ਲਿਖਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਐ, ਕੋਈ ਮੁਫਤ ਬੋਤੀ ਦੇਵੇਗਾ?”

ਹੁਣ ਰਹਿ ਗਈ ਕੱਲੀ ਮੱਛੀ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ, “ਐਡੀਟ ਦੂਰੋਂ ਤਾਂ ਮੱਛੀ ਦੀ ਗੰਧ ਆਉਣ ਡਰੀ ਹੈ, ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਹੋਰ, ਏਥੇ ਕੀ ਗੋਕਾ ਦੁਧ ਵਿਕਦਾ ਹੈ। ਭਲਾ ਮੱਛੀ ਲਿਖਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ?”

ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਖੱਟਿਆ

ਗੱਲ ਕੀ ‘ਮੱਛੀ’ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਉਭ ਗਿਆ। ਗੱਲ ਕੀ ਜੀ, ਅਖੀਰ ਉਥੇ ਸਭ ਲਿਖੇ ਲਿਖਾਏ ‘ਤੇ ਪੋਚਾ ਫਿਰ ਗਿਆ।

ਸੰਪਾਦਕ ਦਾ ਏਡੀ ਲੰਮੀ ਚੌੜੀ ਗੱਲ ਵਾਰ ਵਾਰ ਚਿਤਾਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਸੰਖੇਪ ‘ਚ ਲਿਖਾਂ। ਪਰ ਆਪਾਂ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਕੱਖ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਲਿਖਣ ਦੀ ਪੈਨੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਂਦਾ। ਆਪੋ ਕੱਟ ਦੇਵੇ ਜੋ ਕੱਟਣਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਮੇਰੀ ਅੱਖ ਸੀ, ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ‘ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਟਾਈਮਜ਼’ ਲਈ ਲਿਖਾਂ, ਜਿਥੇ ਡਾਲਰ ਮਿਲਣਗੇ, ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ। ਸੋ ਮੈਂ ਉਸ ਅਖਬਾਰ ‘ਚ ਲਿਖ ਕੇ ਖੂਬ ਅਭਿਆਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ, ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਧਾ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਲਿਖਣ ਦਾ, ਅਰਥਾਤ ਲੰਮੀ ‘ਚ ਪਾਣੀ ਪਾਈ ਜਾਣ ਦਾ, ਤਾਂ ਕਿ ਕਲ੍ਹ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਬੱਸ ਗਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਡਾਲਰ ਮਿਲ ਸਕਣ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਕਲ੍ਹ ਨੂੰ ਲਿਖਣ-ਲਿਖਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸਹੂਲੀਅਤ ਲਈ ਫਾਰਮੂਲਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਕਰਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ

ਹੋ, ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਮੰਤਰ-ਮੁਗਧ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਵਿਦਵਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤੇ ਚੰਧੇ ਡਾਲਰਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਮਾਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਮੈਂ ਇਹ ਫਾਰਮੂਲਾ ਮੁਫਤ ‘ਚ ਹੀ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਕੌਣ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੇ ਗੁਝੇ ਗੁਰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ!

ਅਸੀਂ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਫਰਜ਼ ਕਰੋ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਹੀ ਫ਼ਿਕਰਾ ਲਿਖਣਾ ਹੈ, ‘ਬੋਤੀ ਸ਼ਰਾਬ ਸਿਹਤ ਲਈ ਚੰਗੀ ਹੈ।’ ਇਸ ਇਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਫ਼ਿਕਰੇ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਵਧਾ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਲਿਖ ਸਕਦੇ ਹੋ:

1. ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਫ਼ਿਕਰਾ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਖੁਣੇ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਮੀ ਪੂਰੀ ਕਰੋ:

ਬੋਤੀ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਚੰਗੀ ਹੈ।
2. ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਨਾਲ ਗੱਲ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਕਿਹੜੀ ਕਿਹੜੀ ਨਾਓ ‘ਚ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ‘ਸ਼ਰਾਬ’ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਸ਼ੀਦ ਕੇ ਕਈ ਹੋਈ ਚੀਜ਼ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦ ਮੌਜੂਦ

ਹੈ, ਨਾਲੇ ‘ਸਿਹਤ’ ਵੀ ਐਵੇਂ ਜਿਹਾ ਹੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਅੱਖੇ ਤੋਂ ਅੱਖੇ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਉਰਦੂ ਤੋਂ ਲਏ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤ ਕੇ ਸੌਖੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅੱਖੀਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਦਵਾਤ ਦਾ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬੱਝਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰੋ:

ਬੋਤੀ ਈਥਾਈਲ ਅਲਕੋਹਲ ਪੀਣੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸਵਾਸਥ ਲਈ ਚੰਗੀ ਹੈ।

3. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਤੇ ਕਿਰਿਆ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਵੀ ਤਕਨੀਕੀ ਹੀ ਜਚਦੇ ਹਨ:

ਅਲਪ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਈਥਾਈਲ ਅਲਕੋਹਲ ਪੀਣੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸਵਾਸਥ ਲਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਰਮ ਹੈ।

4. ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਿਰਿਆ ਲਈ ਵੀ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ; ‘ਪੀਣੀ’ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਜ਼ਰਾ ਹੱਥ ਫੇਰੋ:

ਅਲਪ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਈਥਾਈਲ ਅਲਕੋਹਲ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨਾ ਮਨੁੱਖੀ ਸਵਾਸਥ ਲਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਰਮ ਹੈ।

5. ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਲੋਕ ‘ਹੋ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ’ ਉਕਤੀ ਬਹੁਤ ਵਰਤਦੇ ਹਨ, ਇਸ

ਦੀ ਛੋਟ ਨਾਲ ਹੀ ਸੋਨੇ ‘ਤੇ ਸੁਹਾਗਾ ਫਿਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

ਅਲਪ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਈਥਾਈਲ ਅਲਕੋਹਲ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨਾ ਮਨੁੱਖੀ ਸਵਾਸਥ ਲਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਰਮ ਹੋ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ।

6. ਗੱਲ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਨਾ ਲਵੋ, ਕਲ੍ਹ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਪੁਛ ਪੁਛਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ:

ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਅਲਪ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਈਥਾਈਲ ਅਲਕੋਹਲ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨਾ ਮਨੁੱਖੀ ਸਵਾਸਥ ਲਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਰਮ ਹੋ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ।

7. ਪਰ ਗੱਲ ਵਧੇਰੇ ਮੰਨਣਯੋਗ ਤੇ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਵੀ ਲੱਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ:

ਡਾਕਟਰੀ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਅਲਪ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਈਥਾਈਲ ਅਲਕੋਹਲ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨਾ ਮਨੁੱਖੀ ਸਵਾਸਥ ਲਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਰਮ ਹੋ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ।

8. ‘ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ’ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਕੋਈ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਬੰਨਾਉਂਦਾ, ਪਾਠਕ ‘ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣਾ ਬੜਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ:

ਡਾਕਟਰੀ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਲਪ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਈਥਾਈਲ ਅਲਕੋਹਲ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨਾ ਮਨੁੱਖੀ ਸਵਾਸਥ ਲਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਰਮ ਹੋ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ।

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 23 ‘ਤੇ)

ਬੇਨੂਰ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ-ਜਥੇਦਾਰ ਸੁਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰ

ਡਾ. ਗੁਰਬਚਨ

ਸੁਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰ ਨੇ ਇਕ ਇੰਟਰਵਿਊ 'ਚ 'ਫਿਲਹਾਲ' ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਔਖ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬੋਕਲਾਹਟ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਉਹਨੂੰ ਹੱਕ ਹੈ। ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਬੋਲਣ ਦਾ ਵੀ, ਜਿਵੇਂ ਉਹਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਰਜ (literary praxis) ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਹੱਕ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਹੱਕ ਵਰਤਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਉਹਦੀ 'ਹੈਸੀਅਤ' ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਤੋਂ ਉਪਰ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਵਾਰ ਤਿੱਖਾ ਕਰਨ ਲਈ ਝੂਠ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਝੂਠ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਹੈ। ਇਹਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਫਿਰ ਕਦੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਾਹਿਰ ਹੈ, ਉਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੁਆਲਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤਨਾ-ਤਨੀ 'ਚ ਉਲਝਿਆ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੁਆਬਦੇਹੀ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

'ਹੁਣ' ਰਸਾਲੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਇੰਟਰਵਿਊ 'ਚ ਉਹ ਹਰ ਅਸੁਖਾਵੇਂ ਸੁਆਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਦੇਂਦਿਆਂ ਗੱਲ ਗੱਲ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਨੀਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੋਟ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਜੁਆਬ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਦੇਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਉਲਟਾ ਖਲੀਫ਼ੇ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਵਚਨ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨੂਰ ਸਾਹਿਤਕ ਚੋਲੇ 'ਚ ਸਿਆਸੀ ਬੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਹਿਤਕ ਪਿਤ 'ਚ ਪੱਸਰੀ ਨੈਟਵਰਕੀ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਫੇਰਾ-ਤੋਰਾ ਕਲਚਰ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਹੈ। ਅਦਾਰਿਆਂ 'ਚ ਸੱਤਾ ਹਥਿਆ ਕੇ ਉਹ ਕੁੱਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਸਪੇਸ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਫੈਲਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰੀ ਅਤੇ ਅਕਾਦਮਿਕਤਾ ਨੂੰ ਨਿਮਨ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਫੇਰਾ-ਤੋਰਾ ਕਲਚਰ ਦੀ ਬਾਂਦੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਾਸ਼ਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕਸਬ ਆਸਰੇ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਕੂਚ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਫਤਿਹ ਕਰਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਦੀ ਕਾਰਜਤਾ ਦੀ 'ਇਕਨਾਮਿਕਸ' ਹੈ, ਨਸ਼ਾ ਹੈ, ਲੁਤਫ਼ ਹੈ। ਮਹਿਫ਼ਲੀਅਤ, ਨੈਟਵਰਕੀ ਸਿਆਸਤ, ਟੀ ਏ/ਡੀ ਏ ਦੀ ਨਿਤ ਬਰਸਾਤ ਇਹਦਾ ਇਵਜ਼ਾਨਾ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਲਈ ਇਹੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰੀ ਦਾ ਆਦਿ/ਅੰਤ ਹੈ।

ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਉਹਨੇ ਕਦੇ ਬਣਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹਿਆ, ਮੋਬਾਈਲ ਭਾਸ਼ਣਕਾਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਹ ਰਾਹ ਸਾਹਿਤਕ ਪਿਤ 'ਚ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਲਈ ਸ਼ਾਰਟਕੱਟ ਸੀ। ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਜੋ ਉਹ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਬਣ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਬਣ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪੈਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਮਿਹਨਤ 'ਚ ਸੱਤਾ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਜਨਾਬ ਨੂੰ ਸਾਹ ਆਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਿਸ ਪਿਤ 'ਚ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕੀਤੀ ਉਸੇ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਜਿੰਦਾਂ ਦਾ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਦਾਂ ਦਾ ਹੀ ਬਣਿਆ। ਅਦਾਰਿਆਂ 'ਚ ਸੱਤਾ ਹਥਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਹਥਿਆ ਲਈ। ਸਤਹੀ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਪੱਧਰ ਦਾ ਲਿਖ ਕੇ ਇਨਾਮ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਲੈ ਲਏ। ਭੁੱਲ ਉਹਦੀ ਹੁਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਿਰਦਾਰ (praxis) ਨੂੰ

ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰੂਪ 'ਚ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਆਪਣੇ ਅਸਲ ਨੂੰ ਲੁਕੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਜੋ ਬੀਜ ਕੇ ਵੱਢਣੇ ਛੋਲੇ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਆਪਣੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਮੁਖੋਟਾ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਮੁਖੋਟੇ ਨੂੰ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਅਸਲ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਉਹਦੀ ਖੁਦ-ਫ਼ਰੋਬੀ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇੰਟਰਵਿਊ 'ਚ ਨੂਰ ਪ੍ਰਗਟ ਇਹ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦਾ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਗੁਰਬਚਨ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਪਰਚਾ ਕੱਢ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹੀ ਹੈ। ਕੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਉਹਨੇ ਆਪਣਾ? ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਣੇ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਬਿੱਚੀਆਂ ਫ਼ੋਟੋਆਂ ਛਪਵਾ ਕੇ ਦੇਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਨਾਲ ਜੋ ਸਕੈਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਏ ਇਕ ਕਵੀ/ਕਲਾਕਾਰ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਕਲਾਕਾਰ ਕਿੱਤਾ ਵਲੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 'ਚ ਕਰਵਾਏ 'ਕਾਵਿ ਉਤਸਵ' ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਨ ਆਇਆ ਸੀ। ਨੂਰ ਦਾ ਜੋ ਕੁਝ ਬਣਿਆ ਕਵੀ/ਕਲਾਕਾਰ ਨੇ ਸਕੈਚ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਨੂਰ ਅਕਸਰ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਕਿ ਉਹਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਕਵੀ ਹੋਣ 'ਚ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਉਹ ਅਨਜਾਣ ਲੱਗਦੇ ਕਿ ਉਹਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦੁਆਲੇ ਜਿਸ ਵਿਰਾਟ ਬਿੰਬ ਨੇ ਨਾਗਵਲ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਹਨਨਕਾਰ ਦਾ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਦੀ ਪਛਾਣ ਰਚਨਾਕਾਰੀ ਨਾਲੋਂ ਉਹਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਵਿਹਾਰ 'ਚ ਕਿਤੇ ਵਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਹਿਤਕ ਵਿਹਾਰ ਸਗਲ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੀ ਟੈਕਸਟ ਹੈ। ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਨਿਮਨ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਆਕਾਰ ਤੋਂ ਵਿਰਾਟ ਪੁਲਾਘਾਂ ਪੁੱਟਣ ਦੀ ਹੋਂਦ 'ਚ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਪਾਲਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਬੰਦਾ ਰਚਨਾਤਮਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਟੈਕਸਟ ਤੋਂ ਨਿਖੇੜ ਕੇ ਦੇਖਣ ਲਈ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਸਾਹਿਤਕ ਪਿਤ 'ਚ ਲੇਖਕ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਅਰਥ ਉਹਦੇ ਨਿੱਜ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣ। ਕਵਿਤਾ ਲਿਖ ਕੇ ਕਵੀ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਤਿਕਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਜਿਹਾ ਕਵੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦਾ। ਨੂਰ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਲ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹਨੇ ਆਪ ਹੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਚਾਰ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦ ਉਹ ਪਟਿਆਲੇ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਗਿਆ, ਉਹਦੇ 'ਚ ਭੂਤਵਾਤੇ ਦੀ ਲਿਸ਼ਕ ਸੀ। ਇਹ ਲਿਸ਼ਕ ਲਿਖਣ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵਧ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ। ਉਹਦੇ ਹੱਥ 'ਚ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਕਿਤਾਬ ਹੁੰਦੀ। ਗੱਲਾਂ 'ਚ ਚੋਮਸਕੀ ਜਾਂ ਰੋਲਾਂ ਬਾਰਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੁੰਦਾ। ਨਾ ਨਿਨ ਬੈਠ ਕੇ

ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਦਾ, ਨਾ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਬੋਧਿਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ। ਇਹਦੇ ਲਈ ਨਾ ਇੱਛਾ ਸੀ, ਨਾ ਧੀਰਜ, ਨਾ ਸਮਾਂ। ਇਹਦਾ ਬੋਧਿਕਤਾ ਦਾ ਪਾਸਾਰ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬੋਧਿਕਤਾ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ 'ਚ ਬੋਧਿਕ ਪਛੜੇਵੇਂ ਦਾ ਸੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦੀ ਪਿਰਤ ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਚਲਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਨੂਰ ਨਾਲ ਇਹ ਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਕਦੇ ਸੰਵਾਰ ਕੇ ਕੋਈ ਸੈਮੀਨਾਰ ਪੇਪਰ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ, ਨਾ ਮੁਕੰਮਲ ਆਕਾਰ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਸੋਸ਼ਿਆਂ ਵਾਂਗ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੌਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਰਵੇ। ਇਹ ਜ਼ਹਿਰੀ ਤਰਜ਼

ਦੀ ਸੋਸ਼ਣੀ ਨੀਤੀ ਹੈ। ਇਹਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਸਪੇਸ ਦਾ ਘਾਣ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਬਾਰੇ ਜੁਮਲੇ ਸਫਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਭਾਪਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਬਲਵੰਤ ਗਾਰਗੀ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਦੇ: 'ਜਥੇਦਾਰ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ?' ਉਦੋਂ ਨੂਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਰਕੇ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਸੀ। ਭਾਪੇ ਨੂੰ ਜਦ ਪਤਾ ਲੱਗਾ 'ਜਥੇਦਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਨੂਰ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਠਹਾਕਾ ਮਾਰਿਆ। ਫਿਰ ਅਚਾਨਕ ਬੋਲ ਪਿਆ, 'ਬਾਕੀ ਗੱਲਾਂ ਛੱਡ, 'ਆਰਸੀ' ਲਈ ਲੇਖ ਤਿਆਰ ਕਰ- 'ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ'।' ਦੂਜਾ ਲੇਖ ਮੈਂ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਬਾਦ ਲਿਖਿਆ। ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੇ 'ਲਕੀਰ' 'ਚ ਛਾਪਿਆ। ਉਦੋਂ ਨੂਰ ਦੀ ਜਥੇਦਾਰੀ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਫੇਰਾ-ਤੋਰਾ ਕਲਚਰ ਦਾ ਮੋਹਰੀ ਸੀ। ਸੱਤਾ ਦੇ ਅਦਾਰਿਆਂ 'ਚ ਭੁਕਾਈ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਨਿਤ ਟੀ. ਵੀ. 'ਤੇ ਬੋਲਦਾ, ਸੈਮੀਨਾਰਾਂ ਲਈ ਅੱਧ-ਪਚੱਧਾ ਪੇਪਰ ਲਿਖਦਾ, ਬਾਕੀ ਭਾਸ਼ਣ ਨਾਲ ਸਾਰਦਾ। ਪੱਛਮੀ ਨਾਵਾਂ ਤੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ/ਪੰਜਾਬ ਦੇ

ਮੰਚਾਂ 'ਤੇ ਉਛਾਲਦਾ। ਉਹਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਕੱਚਘਰਤ 'ਗਿਆਨ' ਦੇ ਪਾਸਾਰ ਨੂੰ ਅਕਾਦਮਿਕਤਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਦੂਜੇ ਲੇਖ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਟਾਖ਼ਸ਼ੀ ਅੰਦਾਜ਼ 'ਚ ਕੀਤਾ।

ਨੂਰ ਦੇ ਇਸ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ 'ਦਿਖਾਵਾ' ਦੀ ਚਿਹਨਕਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਹੋਣਾ ਹੁੰਦਾ। ਦੋਸਤੀ ਨਾਲੋਂ ਦੋਸਤਬਾਨੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਨੂਰ ਇਕੱਲਾ ਕੁਝ ਲਮਹੇ ਨਹੀਂ ਗੁਜ਼ਾਰ ਸਕਦਾ। ਇਕੱਲੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਮਹਿਫ਼ਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਾਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਮਾਈਕ ਮੰਚ ਰਾਹੀਂ ਭਾਸ਼ਣਕਾਰੀ ਦੇ ਉਹ ਨਿਤਾਣਾ ਹੈ। ਤਦ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਵਨੀਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਨੇੜਤਾ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤਕ ਪਿਤ 'ਚ ਉਭਾਰਨ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਦਿਖਾਵਾ-ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਹੈ। ਦੂਜਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਜੀਉਣ ਵਾਲੇ ਨਿੱਜੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਸੋਅਮੈਨ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ। ਫਿਲਮੀ ਬੰਦੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਸੋਅਮੈਨ ਚਿੰਤਨ, ਮਨਨ ਨੂੰ ਸਵੈ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਧਰੋਹਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਚਿੰਤਨ, ਮਨਨ, ਅਧਿਆਨ, ਸਾਹਿਤਕਾਰੀ ਆਦਿ ਇਕੱਲੇ/ਚੁੱਪ ਵਲ ਲਿਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਗਹਿਰਾਈ ਵਲ, ਉਚੇਰੇ ਇਰਾਦੇ ਵਲ। ਇਹ ਉਪਭੋਗਤਾ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੋਅਮੈਨ, ਮੰਚੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ, ਭਾਸ਼ਣਕਾਰ, ਸਿਆਸੀ ਬੰਦਾ-ਇਹ ਸਭ ਦਿਖਾਵੇ ਦੇ ਸੇਲਜਮੈਨ ਹਨ, ਉਪਭੋਗੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਦੂਤ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿਖਣਾ ਹੁੰਦੇ, ਹੋਣਾ ਨਹੀਂ। ਨੂਰ ਨਿੱਠ ਬੈਠ ਕੇ ਅਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਅਧਿਆਨ ਕਰਦਾ ਬੰਦਾ ਦਿਖਦਾ ਨਹੀਂ, ਦਿਖਦਾ ਭਾਸ਼ਣਕਾਰ ਹੈ। ਵਾਹਨ ਦੀ ਸੀਟ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਮਹਿਫ਼ਲ ਹੀ ਜੋ ਉਹਦਾ ਹੋਣ ਸਥਲ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਦਿੱਖਣ ਦਾ ਪੈਰਾਡਾਈਮ ਹੈ।

ਇਹਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨੂਰ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਦਾ ਨਹੀਂ, ਸੁੰਘਦਾ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਜੋ ਬੋਕ 'ਚ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੁੰਘ ਕੇ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਪੱਛਮੀ ਨਾਵਾਂ ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ 'ਸੁੰਘ' ਨੂੰ ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਫਤਿਹ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਦਾ ਰਿਹਾ। ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਜਿਸ ਦਿੱਲੀ ਸਕੂਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮਿਕਤਾ ਨਾਲ ਵਾਪਰਿਆ ਫਰਾਡ ਹੈ। ਇਹ ਚੁਸਤ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀਆਂ 'ਚ ਆਪਣੀ ਧਾਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜੁਗਤ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਰੂ ਕਿਸਮ ਦਾ ਬਸਤੀਵਾਦ ਹੈ, ਜੀਹਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਨੂੰ ਹਤਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ 'ਚ ਪੋਸਟੀ ਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜੋ ਚੋਖਾ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਦਿੱਲੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਫਰਾਡ ਹੈ। ਇਹ ਫਰਾਡ ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ

ਚਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੋਸਟੀ ਵਾਦਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਹਦੇ ਬੋਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ 'ਚ ਗਏ ਬਗ਼ੈਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਸਮਝੇ ਬਗ਼ੈਰ, ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਾ:ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਬੀਸਸ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਟ੍ਰੈਸ਼ (ਕੂੜਾ) ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੰਕੜੇ ਜੋੜਨ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਬੀਸਸ ਲਿਖੇ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਅੱਸੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਟ੍ਰੈਸ਼ ਹਨ; ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਟ੍ਰੈਸ਼ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਸੱਠ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਤਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ 'ਚ ਸਰਗਰਮ ਦਿੱਲੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਗਰਦਸ਼ੀ ਟੋਲੇ ਨਾਲ ਹੈ।

ਇਹ ਆਮ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਨੂਰ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਅਕਾਦਮੀਆਂ/ਅਦਾਰਿਆਂ 'ਚ ਸੱਤਾ ਹਥਿਆਉਣ 'ਚ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਲਿਖਣ ਦਾ ਜੋ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਪੱਧਰ ਦਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਹੁਣ ਦਿਸਦਾ, ਕਲ੍ਹ ਕੂੜਾਦਾਨ 'ਚ ਹੁੰਦਾ। ਦਰਜਨਾਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਜੋ ਲਿਖੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ 'ਚ ਬੰਨ੍ਹਿਆ। ਕਿਤਾਬ 'ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਇਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲ ਸਕਦੇ।

ਇਕ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ 'ਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੀ ਐਚ ਡੀ ਕਰਨ ਪੁੱਜਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੈਟਵਰਕੀ ਵਰਕਾ ਫਰੋਲਦੇ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਨੂਰ 'ਤੇ ਬੀਸਸ ਲਿਖਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਂਦਾ ਜਦ ਕਿ ਸਕਾਲਰ ਸੂਫ਼ੀ ਕਾਵਿ 'ਤੇ ਬੀਸਸ ਲਿਖਣ ਦਾ ਇੱਛੁਕ ਹੈ। ਬੀਸਸ ਨੂਰ 'ਤੇ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਤੁਰੰਤ ਬੀਸਸ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਛਾਪ ਦੇਂਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ 'ਨੂਰ ਸਾਹਿਬ' ਉੱਤੇ ਹੈ।

ਸਾਹਿਤਕ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਜ਼ਮੀਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਸਾਹਿਤਕ ਮੁੱਲ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੱਤਾ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਜ਼ਮੀਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਹਨੇ ਸੱਤਾ ਦੇ ਤਰਕ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਮਹਾਂਸ਼ਵੇਤਾ ਦੇਵੀ ਵਰਗੀ ਬੁਲੰਦ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਨੂਰ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇਕ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਗੋਪੀ ਚੰਦ ਨਾਰੰਗ ਦੀ ਜਿੱਤ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ। ਫਿਰ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਲਈ ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਦੀਪਕ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਖੜਾ ਕਰਦੇ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲਈ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਤੇ ਆਪ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਕੂਚ ਕਰਕੇ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਆ ਨਿੱਤਰਦੇ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਅਮੁੱਕ ਹਨ, ਅੰਤਹੀਣ। ਸਾਇੰਸ ਨੂਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਉਹ ਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ; ਜੋ ਕਰ ਰਿਹਾ ਉਹਦੇ ਨਤੀਜੇ ਕੀ ਨਿਕਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੱਤਾ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਨੂਰ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਅਗਾਂਹ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਦਿਖਾਵੇ ਰਾਹੀਂ ਹੋਣਾ ਹੁੰਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਬੰਦਾ ਆਸ ਪਾਸ ਜੋ ਵਾਪਰਦਾ ਉਹ ਦੇਖ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਹੁੰਦਾ। ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਤ ਉਹ ਸਪੇਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹਦਾ ਫੇਰਾ-ਤੋਰਾ ਹੁੰਦਾ।

(ਫਿਲਹਾਲ 'ਚੋਂ ਪੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ)

ਗੱਲੀ-ਬਾਤੀ

ਅਮੀਰਜ਼ਾਦੇ ਯੂਰਪੀ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਹੋਟਲਾਂ 'ਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ? ਕਦੇ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਓ ਮੇਰੇ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

ਸੱਚ ਮੰਨੋ ਕਿ ਕਾਜੀਆਂ ਕੋਲ ਤੇ ਸ਼ਰੀਅਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਅਪੀਲਾਂ-ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਾਲੋਂ ਧਰਮ ਦੀ ਆਕੜ ਦਾ ਹੋਕਾ ਮੁਨਸਿਫ਼ਾਂ ਦੇ ਗਲਾਂ 'ਚ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਧਰਮੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਰੱਬ, ਪਰਮਾਤਮਾ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਹੀ ਕਿਤੇ ਮਿਹਰ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਇਹ 17 ਭਾਰਤੀ ਸਿਰ ਧੜ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਜਲਦੀ ਘਰ ਮੁੜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਕਾਂਤ ਵਿਚ ਬਹਿ ਕੇ ਇਕਾਗਰਤਾ ਨਾਲ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋ ਕੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਸਿਰ ਤੇ ਸਮਝ ਕੇ ਸੋਚਿਓ 'ਮੇਰੇ ਦੋ ਨੇ ਮਾਰਨ ਸਤਾਰਾਂ ਲੱਗੇ ਹੋ।' ਪਰ ਹਾਕਮਾਂ ਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਮੁਨਸਿਫ਼ਾਂ ਅੱਗੇ ਕੌਣ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਖੜੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮਾਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਰਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮੁਲਕ 'ਚ ਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਸਲਾਮ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਫਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਾਬ ਦੇ ਧੰਦੇ ਦਾ ਫਾਹਾ ਵੱਢੋ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਘਰ ਮੁੜਨ ਦਿਓ, ਕਿਤੇ ਸਰਬਜੀਤ ਵਾਂਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਦੁਆਵਾਂ ਕਰਦੇ ਨਾ ਬੱਕ ਜਾਣ। ਅਸਲ 'ਚ ਸਿਆਣੇ ਚੂਹੇ ਬਿੱਲੀਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਕਦੋਂ ਲੱਗਦੇ ਹਨ?

ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਖੱਟਿਆ

(ਸਫਾ 22 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਹੈ।

9. ਅਸਲ ਵਿਚ ਹਰ ਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਲਮਕਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਇਕ ਅਜਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਨੁਸਖਾ ਹੈ। ਏਥੇ "ਹੋਇਆ ਹੈ" ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਟੰਗੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ:

ਡਾਕਟਰੀ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਗਿਆਨ ਭਲੀਭਾਂਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗੋਚਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਲਪ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਈਥਾਈਲ ਅਲਕੋਹਲ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨਾ ਮਨੁੱਖੀ ਸਵਾਸਥ ਲਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਰਮ ਹੋ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ।

10. ਵਾਕ ਅਰੰਭ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਥੋੜੀ ਬੇਫਜ਼ੂਲ ਭੂਮਿਕਾ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ:

ਆਮ ਸਮਝ ਤੋਂ ਵਿਪਰੀਤ ਡਾਕਟਰੀ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਗਿਆਨ ਭਲੀਭਾਂਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗੋਚਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਲਪ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਈਥਾਈਲ ਅਲਕੋਹਲ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨਾ ਮਨੁੱਖੀ ਸਵਾਸਥ ਲਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਰਮ ਹੋ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ।

11. ਨਾਲੇ ਇਹ ਗਿਆਨ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣਾ ਹੈ:

ਆਮ ਸਮਝ ਤੋਂ ਵਿਪਰੀਤ ਡਾਕਟਰੀ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਗਿਆਨ ਜਨ ਸਾਧਾਰਨ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਭਲੀਭਾਂਤ

ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗੋਚਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਲਪ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਈਥਾਈਲ ਅਲਕੋਹਲ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨਾ ਮਨੁੱਖੀ ਸਵਾਸਥ ਲਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਰਮ ਹੋ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ।

12. ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਸੰਬੰਧਕ ਵੀ ਗੂੜ੍ਹਾ ਲਾਓ। ਸਾਹਿਤ ਸਮਾਲੋਚਕ 'ਲਈ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਨ ਤੋਂ ਨੀਚਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਤੇ 'ਨਮਿਤ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ:

ਆਮ ਸਮਝ ਤੋਂ ਵਿਪਰੀਤ ਡਾਕਟਰੀ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਗਿਆਨ ਜਨ ਸਾਧਾਰਨ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਭਲੀਭਾਂਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗੋਚਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਲਪ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਈਥਾਈਲ ਅਲਕੋਹਲ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨਾ ਚੰਗੇ ਸਵਾਸਥ ਨਮਿਤ ਅਤਿਅੰਤ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਰਮ ਹੋ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ।

13. "ਆਮ ਸਮਝ" ਵੀ ਰਤਕਦਾ ਹੈ ਤੇ 'ਰੋਜ਼ਾਨਾ' ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਜਿਹਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ:

ਸਰਵਜਨਿਕ ਸਮਝਦਾਰੀ ਤੋਂ ਵਿਪਰੀਤ ਡਾਕਟਰੀ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਗਿਆਨ ਜਨ ਸਾਧਾਰਨ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਭਲੀਭਾਂਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗੋਚਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਸਦਿਨ ਅਲਪ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਈਥਾਈਲ ਅਲਕੋਹਲ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨਾ ਚੰਗੇ ਸਵਾਸਥ ਨਮਿਤ ਅਤਿਅੰਤ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਰਮ ਹੋ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ।

14. "ਕਰਨਾ" ਦੀ ਥਾਂ 'ਕਰ ਲੈਣਾ' ਨਾਲ ਹੋਰ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਸਰਵਜਨਿਕ ਸਮਝਦਾਰੀ ਤੋਂ ਵਿਪਰੀਤ ਡਾਕਟਰੀ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਗਿਆਨ ਜਨ ਸਾਧਾਰਨ ਦੇ ਸਨਮੁਖ

ਭਲੀਭਾਂਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗੋਚਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਸਦਿਨ ਅਲਪ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਈਥਾਈਲ ਅਲਕੋਹਲ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚੰਗੇ ਸਵਾਸਥ ਨਮਿਤ ਅਤਿਅੰਤ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਰਮ ਹੋ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ।

15. ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ 'ਡਾਕਟਰੀ' ਤੇ 'ਈਥਾਈਲ ਅਲਕੋਹਲ' ਅਖਰਦੇ ਹਨ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੱਲ ਸਮਝ ਵੀ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ੁਧ ਭਾਰਤੀ ਬਣਿਆਂ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਸਰਵਜਨਿਕ ਸਮਝਦਾਰੀ ਤੋਂ ਵਿਪਰੀਤ ਚਿਕਿਤਸਾ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਗਿਆਨ ਜਨ ਸਾਧਾਰਨ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਭਲੀਭਾਂਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗੋਚਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਸਦਿਨ ਅਲਪ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਈਥਾਈਲ ਅਲਕੋਹਲ ਯਾਨੀ ਬੀਅਰ, ਵਾਈਨ, ਵਿਸਕੀ, ਰਮ, ਬਰਾਂਡੀ, ਵੋਦਕਾ, ਜਿਨ, ਠੱਰਾ ਆਦਿ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚੰਗੇ ਸਵਾਸਥ ਨਮਿਤ ਅਤਿਅੰਤ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਰਮ ਹੋ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਖੋਜ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਸੱਤਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਾਲੇ ਵਾਕ ਨੂੰ ਸੱਤ ਗੁਣਾ ਵਧਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਹਵਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਫਿਕਰੇ 'ਚ ਵਾਧੇ ਦੀ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੈ। ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਕਾਲਮ ਇਕ ਹੀ ਫਿਕਰੇ ਨਾਲ ਭਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਨਾਲੇ ਸੰਪਾਦਕ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਲਿਆਕਤ ਦਾ ਏਨਾ ਰੁਹਬ ਪੈਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਚੈਕ ਦੇ ਲੰਮੇ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ। ਹੈ ਨਾ, ਹਿੰਗ ਲੱਗੇ ਨਾ ਫਟਕੜੀ ਰੰਗ ਵੀ ਚੋਖਾ ਹੋਵੇ।

ਸਿੱਖਾਂ/ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਨੇੜਤਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ

ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ

ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਯੂ.ਕੇ.

ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅੱਜ ਵੀ 'ਉੱਚ-ਪੈਗੰਬਰ' ਅਤੇ 'ਪੀਰ' ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਮੁਲਾਣੇ ਕੋਲ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ 'ਇਹ ਬਾਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਖੁਦਾ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਨਹੀਂ।' ਜਦ ਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਡਿਤ ਤਿਲਕ ਜੰਝੂ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਬਾਲਕ ਨੂੰ ਬਿਪਰ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਗ੍ਰਸਤ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੌਲਾਂ ਦਾਈ ਤੇ ਪਾਂਧੇ ਮੁਲਾਣੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਖਬਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਕਿ ਬਾਲ ਨਾਨਕ ਖੁਦਾ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਵਿਚ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁੰਨਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਖਿਆ।

ਚਾਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮੱਤਭੇਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੀਂਹ ਖੁਦਾ ਦੇ ਮਹਾਨ ਦਰਵੇਸ਼ ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਤੋਂ ਰਖਵਾਈ ਸੀ, ਜਦ ਕਿ ਪੰਡਿਤ ਓਦੋਂ ਵੀ ਬਥੇਰੇ ਗੰਗਾ ਦੇ ਕੰਢੇ-ਕੰਢੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਪਾ ਕੇ ਬੈਠੇ ਸਨ।

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਧਾਰਮਿਕ ਸਾਂਝ ਜੋ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਸਿੱਖ ਇੱਕੋ ਇਕ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਓਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕੋ ਅੱਲ੍ਹਾ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਦੋ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇੱਕੋ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ, ਜੋ ਤੀਜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਤੇਤੀ ਕਰੋੜ ਭਗਵਾਨ, ਰੱਬ ਹਨ। ਈਸਾਈ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ, ਲਾਰਡ ਤੇ ਗਾਡ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਜਦ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸਾਂਝਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੇ ਅੱਲ੍ਹਾ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਰੂਪ, ਜੂਨ ਜਾਂ ਚਿਹਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਰੱਬ' ਨਾਮ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਸਿੱਖਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕੋ ਜਿੰਨੀ ਮਹੱਤਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਚੰਦੂ ਦੁਆਰਾ ਰਚੀ ਗਈ ਸਾਜਿਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਨ, ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਤੇ ਬੇਗ਼ਮ ਨੂਰਜਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਜਹਾਂਗੀਰ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ। ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂਰਜਹਾਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਫਕੀਰ ਕੀ ਜਾਤ, ਸਾਈਂ ਜੈਸੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕੈਦ ਨਾ ਕਰੋ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫਕੀਰ ਦੀ ਮਾਰ ਤੋਂ ਅੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕੇਗਾ।'

ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ 'ਬੰਸਾਵਲੀ ਨਾਮ' ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ:

‘ਨੂਰ ਜਹਾਂ ਬੇਗ਼ਮ ਖਾਵੰਦ ਕੋ ਕਹਿਆ ਐਸ
ਫਕੀਰ ਕੀ ਜਾਤ ਹੈ ਸਾਈਂ ਕੀ ਸਾਈਂ ਜੈਸੇ
ਕੈਦ ਨਾ ਹੀ ਕਰੀਏ ਕਹੇ ਕਹਾਏ
ਫਕੀਰ ਕੀ ਮਾਰੀ ਕੋਈ ਨ ਹਠਾਏ’

ਜਦੋਂ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਿਰਫ਼ ਸੱਚ ਧਰਮ ਲਈ ਹੀ ਲੜਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸਲਾਮ ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਤਦ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਮੁਤਾਬਿਕ ਉਨ੍ਹਾਂ 52 ਹਿੰਦੂ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਉੱਤੇ ਕਿ ਇਹ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚੋਲੇ ਦੀ ਜਿੰਨੀਆਂ ਕਲੀਆਂ ਹੋਣ ਓਨੇ ਹੀ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਲੀ ਫੜ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਤਦ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਬਵੰਜਾ ਕਲੀਆਂ ਵਾਲਾ ਚੋਲਾ ਬਣਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬਵੰਜਾ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜਪੂਤ ਰਾਜੇ ਵੀ ਰਿਹਾਅ ਕਰਾਏ ਸਨ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਵੰਜਾ ਰਾਜੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ 'ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਾਤਾ' ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਪੁਕਾਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੂੰ ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਬਾਰੇ ਸਚਾਈ ਪਤਾ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਚੰਦੂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਆਪ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਨਾਸਬ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਇਸ ਨੂੰ ਦਿਓ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਚੰਦੂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਕੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਚੰਦੂ ਨੂੰ ਨੱਕ ਨਕੇਲ ਪਾ ਕੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਵਾਂਗ ਬੱਧਾ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚ ਘੁਮਾਇਆ ਘੜੀਸਿਆ ਸੀ। ਆਖਰ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਭੜਭੁੰਜੇ ਨੇ ਉਸ ਕੜਛੇ ਨਾਲ ਹੀ ਚੰਦੂ ਨੂੰ ਪਰਲੋਕ ਤੋਰਿਆ,

ਜਿਸ ਕੜਛੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ, ਸੀਸ 'ਤੇ ਤੱਤੀ ਰੋਤ ਪਾਈ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਖੁਰਮ (ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਨ) ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਪੰਗਾ ਪਾ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾਧੀ। ਅੱਗੋਂ ਉਸ ਦਾ ਲੜਕਾ ਦਾਰਾ ਸ਼ਿਕੋਹ ਜੋ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦਾ ਪੋਤਾ ਤੇ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਪੜਪੋਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਧਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਦਾਰਾ ਸ਼ਿਕੋਹ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਮੁੱਛ ਦਾ ਵਾਲ ਖੁਆ ਕੇ ਬਿਮਾਰ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦਾਰਾ ਸ਼ਿਕੋਹ ਦਾ ਇਲਾਜ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਏ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਅਕਸਰ ਆਖਦਾ 'ਵੈ ਫਕੀਰ ਰੱਬ ਕੀ ਜਾਤ, ਬੇਬਾਹਿਬਸ਼ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਾਮਾਤ'। ਭਾਵ ਕਿ ਉਹ ਫਕੀਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਹਸ਼ ਦੇ ਕਰਾਮਾਤ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਮੰਗੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੁਆਰਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਵਲ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਹੋਣਾ ਉਸ ਵਕਤ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਕਰਾਮਾਤ ਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਹਕੀਮ ਮੂੰਹ ਮੰਗਿਆ ਪੈਸਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ।

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਭੜਕਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਤੁਹਾਡੇ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਮੰਦਾ-ਚੰਗਾ ਲਿਖਦੇ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਤਦ ਜਦੋਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਨੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਣੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਨੇ ਬੁਨੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ 51 ਮੋਹਰਾਂ ਭੇਟ ਕਰ ਕੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਤਾਬ ਹਿਸਟਰੀ ਆਫ਼ ਦੀ ਸਿੱਖਸ ਦੇ ਪੰਨਾ 143-44 'ਤੇ ਵੀ ਦਰਜ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਤੋਂ ਵੈਰੀ ਨਾਲ ਜੂਝਦੇ ਬਚ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੰਦੂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤਹਿਸੀਲ ਸਮਰਾਲਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬਹਿਲੋਲਪੁਰ ਵਿਖੇ ਪੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੇ ਘਰ ਠਹਿਰੇ ਸਨ। ਆਪ ਨੇ ਓਥੇ ਭੋਜਨ ਛਕਿਆ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਰੋਟੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ। ਪਰ ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਏਨੇ ਭੁਲੇਖਿਆ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਪਾਣੀ ਪੀਣਾ ਵੀ ਮਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਬਾਂਹ ਨੂੰ ਤੇਲ ਲਾ ਕੇ ਤਿਲਾਂ ਦੀ ਬੋਰੀ 'ਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੌੜਾ-ਕਸੈਲਾ, ਭੈੜਾ ਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਅੱਜ ਤਕ ਕਿਤੇ ਵੀ ਬਾਣੀ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਅੰਦਰ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ ਆਖਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਚੰਗੇ ਵੀ ਤੇ ਮਾੜੇ ਵੀ ਹਰ ਧਰਮ ਵਿਚ ਇਨਸਾਨ ਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਹੈਵਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜੋ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਛੋੜ-ਛਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਲੜੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਕੁਝ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲਸ਼ਕਰ ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਅਖ਼ਬਾਰ-ਏ-ਦਰਬਾਰ-ਏ-ਮੁਅੱਲਾ (ਜੈਪੁਰ), ਬਹਾਦਰਸ਼ਾਹੀ (ਅਪ੍ਰੈਲ 28, 1711), ਰੁਕਾਤਿ ਏ ਆਮੀਨ-ਉਲ ਦੌਲਾ (ਜਿਲਦ 3) ਅੰਤ ਮਿਤੀ 21 ਰੱਬੀ-ਉਲ-ਅੱਵਲ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਅੰਦਰ 'ਮੁਗ਼ਲਾਂ' ਅਤੇ 'ਪਠਾਣਾਂ' ਦੀ ਆਪਸੀ ਲੜਾਈ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਭਾਵੇਂ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਦੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਰਕੀ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ 'ਤੁਰਕ' ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਈ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਵਿਰੁਧ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ।

ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਗ਼ਲ ਰਾਜੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਪਠਾਣਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤੰਗ ਕਰਦੇ ਤੇ ਮਾਰਦੇ ਸਨ। ਕਈ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜੇ ਅਕਬਰ ਵਰਗਿਆਂ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਵਿਆਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰ ਰਾਜਪੂਤ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ, ਜਦ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਠਾਣ 'ਦੁੱਲਾ ਭੱਟੀ' ਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਤਖਤੋ-ਬਖਤੋ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮੁਗ਼ਲ ਅਕਬਰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਦ ਦੁੱਲੇ ਭੱਟੀ ਨੇ ਨਿਜ਼ਾਮੁਦੀਨ ਹੱਥ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜ ਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਸੀ:

ਮੈਂ ਭੰਨਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕਿੰਗਰੇ
ਦੇਵਾਂ ਸ਼ੱਕਰ ਵਾਂਝੂ ਭੋਰੇ
ਮੈਂ ਲਿਆਵਾਂ ਅਕਬਰ ਦੀਆਂ ਰਾਣੀਆਂ
ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਖੋਤੀਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਤੋਰਾਂ।
ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ ਜੋ ਕਿ ਬਹਾਦਰ ਪਠਾਣ
ਰਾਜਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ

ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਭਜਾਇਆ ਸੀ। ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੇ ਪਠਾਣਾਂ ਤੇ ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ- 'ਪਠਾਣ ਗੁਲਾਬ ਦਾ ਫੁੱਲ ਤੇ ਮੁਗ਼ਲ ਧਤੂਰੇ ਦੀਆਂ ਪੱਤੀਆਂ ਹਨ।' ਦੁੱਲਾ ਭੱਟੀ ਪਿੰਡ 'ਪਿੰਡੀ' ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਐਸਾ ਸੂਰਬੀਰ ਯੋਧਾ ਮਾਂ ਲੱਧੀ ਨੇ ਜੰਮਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਅੱਗੇ ਸੀਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਝੁਕਾਇਆ, ਕਟਵਾ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਭਰਾ ਮੋਹਰੂ ਪੋਸਤੀ ਵੀ ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਨਾਲ ਲੜਿਆ ਸੀ।

ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਤੇ ਪਠਾਣਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਬਾਰੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਨੇ ਤੋਪਾਂ ਤਾਣ ਲਈਆਂ ਤੇ ਪਠਾਣਾਂ ਨੇ ਹਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਗੱਡੀ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਚਿੱਠੀ ਧੁਰ ਦਰਗਾਹੋਂ ਆ ਗਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਰਨਾ ਪੈਣਾ ਹੈ।

ਮੁਗ਼ਲ ਪਠਾਣਾ ਭਈ ਲੜਾਈ
ਰਣ ਮਹਿ ਤੇਗ ਵਗਾਈ॥
ਓਨੇ ਤੁਪਕ ਤਾਣਿ ਚਲਾਈ
ਓਨੇ ਹਸਤਿ ਚਿਤਾਈ॥
ਜਿਨੇ ਕੀ ਚੀਰੀ ਦਰਗਹ
ਪਾਟੀ ਤਿਨਾ ਮਰਣਾ ਭਾਈ॥

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬਾਬਰ ਮੁਗ਼ਲ ਦੇ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨੀਆਂ ਪਠਾਣੀਆਂ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ।

ਮੁਸਲਮਾਨੀਆਂ ਪੜਹਿ ਕਤੇਬਾ
ਕਸਟ ਮਹਿ ਕਰਹਿ ਖੁਦਾਇ ਵੇ ਲਾਲੇ॥

ਮਈ 1930 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਸਿਵਲ-ਨਾ-ਫੁਰਮਾਨੀ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਇਕ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਫ਼ਰੰਗੀਆਂ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਮੌਤ ਦੀ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੋਸ਼ਾਵਰ ਦੇ ਪਠਾਣਾਂ ਨੇ ਇਕ ਜਲੂਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਘੁਮਾਇਆ ਤੇ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ। ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਕਈ ਪਠਾਣਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਫ਼ਰੰਗੀਆਂ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਮਾਰਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਠਾਣਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਪੋਸ਼ਾਵਰ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤਕ ਭਰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਨਬੀ ਖਾਨ ਤੇ ਗਨੀ ਖਾਨ ਦਾ ਵੰਸ਼ ਅਜੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪੀਰ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਵਰਗੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸੇਵਕ ਚੱਲੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪਠਾਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਖੂਨ ਵਹਾਉਣ ਬਾਰੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵੀ ਲਿਖਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ 1846 ਨੂੰ ਹੋਏ ਸਿੱਖ-ਫ਼ਰੰਗੀ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਰਾ ਇਕੱਠੇ ਲੜਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਲਿਖਦਾ ਹੈ:-

‘ਆਈਆਂ ਪੜਤਾਲਾਂ ਬੀੜ ਕੇ ਤੋਪਖਾਨੇ
ਅੱਗੋਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਪਾਸਤੋ ਮੋੜ ਸੁੱਟੇ
ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਾਥੇ ਖਾਂ ਹੋਏ ਸਿਧੇ
ਹੱਲੇ ਤਿੰਨੋਂ ਫ਼ਰੰਗੀ ਦੇ ਤੋੜ ਸੁੱਟੇ
ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰੀ ਵਾਲੇ
ਬੰਨ੍ਹ ਸ਼ਸਤਰੀਂ ਜੋੜ ਵਿਛੋੜ ਸੁੱਟੇ।
ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦਾ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਗੋਰਿਆਂ ਦੇ,
ਵਾਂਗ ਨਿੰਬੂ ਲਹੂ ਨਿਚੋੜ ਸੁੱਟੇ’

ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਹਮਲੇ 'ਰਹੀਤੋ ਦੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ' ਸਮੇਂ

ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਕੁਝ ਕੀਮਤੀ ਸਾਮਾਨ ਲੁੱਟ ਕੇ ਕਾਬਲ ਨੂੰ ਲੈ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਪਿੰਡ ਲੁਧਿਆਣਾ-ਧੂਰੀ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨ ਤੇ ਮੰਡੀ ਅਹਿਮਦਗੜ੍ਹ ਤੇ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ। ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਲੁੱਟ ਦੇ ਸਮਾਨ ਵਿਚ ਇਕ ਬੀੜ ਮਹਾਰਾਜ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਵੀ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਕਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹ ਬੀੜ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਅਦਬ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਕਾਬਲ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ

ਕਾਬਲ ਵਿਚ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਜਿਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਗਏ ਸਨ।

ਜਦੋਂ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗੰਗੂ ਦੇ ਫੜਾਉਣ 'ਤੇ ਨੀਂਹਾਂ ਵਿਚ ਚਿਣਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ, ਤਦ ਕਾਜ਼ੀ ਨੇ ਮਨ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਸੁੱਚਾ ਨੰਦ ਖੱਤਰੀ ਨੇ ਆਖਿਆ- ‘ਸ਼ੇਰ ਮੁਹੰਮਦ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਪ ਨੇ ਤੇਰੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਹੈ, ਤੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈ ਲਾ।’ ਤਦ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਦੇ ਨਵਾਬ ਸ਼ੇਰ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਆਖਿਆ- ‘ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦਾ ਬਦਲਾ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਪ ਤੋਂ ਲਵਾਂਗੇ, ਸਾਨੂੰ ਖੁਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ- ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਪ ਤੋਂ ਬਚਾਈ ਰੱਖੇ।’

‘ਬਦਲਾ ਹੀ ਲੈਨਾ ਹੈ ਤੇ ਹਮ ਲੋਗੇ ਬਾਪ ਸੇ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਰਖੇ ਹਮਕੋ ਖੁਦਾ ਐਸੇ ਪਾਪ ਸੇ’
‘ਬਾਲਕ ਸ਼ੀਰ ਖੋਰ ਕਿਆ ਦੇਸ਼,
ਹਾਣ ਲਾਭ ਕੀ ਇਨਹੇ ਨਾ ਹੋਸ਼’

ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਮਲੇਰਕੋਟਲੇ ਦੇ ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਬਿਪਤਾ ਸਮੇਂ ਸਾਥ ਦੇਣਾ ਹੈ।

ਅਗਰ ਤੁਰਕ ਸਭ ਹੀ ਜਰ ਦਹੈ॥
ਏਕ ਮਲੇਰੀਅਨ ਕੀ ਜੜ ਰਹੈ॥

ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਤੋਸ਼ਾਖਾਨਾ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਓਥੇ ਇਕ ਚੌਰ ਸਾਹਿਬ ਮਿਲੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਚੌਰ ਚੰਦਨ' ਵੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਫਕੀਰ ਹਾਜ਼ੀ ਮਸਕੀਨ ਨੇ ਇਹ ਦੋ ਚੌਰ ਨੌਂ-ਮਣ ਚੌਦਾਂ ਸੇਰ ਪੱਕੇ ਦੀ ਲੱਕੜ ਨਾਲੋਂ ਵਾਲ ਤਰਾਸ਼ ਕੇ ਬਣਾਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮੌਜੂਦਾ ਚੌਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ (ਰੋਸਿਆਂ) ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇਕ ਲੱਖ ਪੰਜਤਾਲੀ ਹਜ਼ਾਰ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਚੌਰ ਇਸ ਹਾਜ਼ੀ ਮਸਕੀਨ ਨੇ ਮੱਕੇ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਖੁਦਾ ਦਾ ਦਰਵੇਸ਼ ਇਹ ਫਕੀਰ ਹਰ ਖੁਦਾ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੱਕੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਬਾਰੇ ਕਥਾ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਫਿਰ ਇਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਜਦੋਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਆਇਆ ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਇਥੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਜਾਂ ਧਰਮ ਮਜ਼ਹਬ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸੇਵਕ ਸੰਗਤ

ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਇਕ ਪੰਗਤ ਵਿਚ ਲੰਗਰ ਛਕਦੇ ਹਨ, ਤਦ ਇਸ ਨੇ ਇਹ ਚੌਰ ਸਾਹਿਬ ਦਸੰਬਰ 1925 ਵਿਚ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਤੇ ਆਖਿਆ ਕਿ 'ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਏਥੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਚੌਰ ਇਥੇ ਭੇਟ ਕਰ ਦੇਣੇ ਸਨ।'

ਉਸ ਵਕਤ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਹਾਜ਼ੀ ਫਕੀਰ ਨੂੰ ਇਕੱਤਰ ਸੌਂ ਪੌਡ ਤੇ ਗਰਮ ਸ਼ਾਲ ਸਿਰੋਪਾਏ ਵਾਂਗ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ 'ਉੱਚ ਦੇ ਪੀਰ' ਦਾ ਬਾਣਾ ਪਹਿਨਾ ਕੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਬੀ ਖਾਨ ਤੇ ਗਨੀ ਖਾਨ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਪੀਰ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਵੰਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜ ਸੌ ਸਿਪਾਹੀ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਜਦ ਸਿਪਾਹੀ ਯੁੱਧ ਛੱਡ ਕੇ ਵਾਪਸ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਆ ਗਏ, ਓਦੋਂ ਪੀਰ ਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸੌ ਸਿਪਾਹੀ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਸਮੇਤ ਦੇ ਦਿੱਤੇ।

ਇਕ ਵਾਰੀ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ ਜਖਮੀ ਹੋਇਆ ਯੋਧਾ ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ, ਨਿਹੰਗ ਖਾਨ ਨਾਉਂ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਠਾਣ ਦੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਬੜਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸੀ। ਭਾਈ ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਮੁਗ਼ਲ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੁਗ਼ਲ ਸਿਪਾਹੀ ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿੰਡਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਿਹੰਗ ਖਾਂ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਦ ਉਸ ਨੇ ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲੜਕੀ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਪਲੰਘ 'ਤੇ ਲਿਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਨੇ ਜਦ ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਨਿਹੰਗ ਖਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ- ‘‘ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਘਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਉਸ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਧੀ ਤੇ ਜਵਾਈ ਆਰਾਮ ਫਰਮਾ ਰਹੇ ਨੇ।’’ ਤਦ ਮੁਗ਼ਲ ਸਾਰੇ ਘਰ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਕੋਟਲਾ ਨਿਹੰਗ ਖਾਂ ਦੀ ਲੜਕੀ ਬੀਬੀ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਨੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬੀਬੀ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਤੇ ਜਤ-ਸਤ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੱਥਾ ਦੁਆਰਾ ਕਹੇ ਬਚਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁੜ ਕੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣਾ ਠੀਕ ਨਾ ਸਮਝਿਆ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁੱਜਰਾਂਵਾਲਾ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਅਰੁਪ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਇੱਕੋ ਗੋਤ 'ਭਿੰਡਰ' ਦੇ ਬਾਜ਼ਿੰਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਨੇ ਤੇ ਸਿੱਖ ਵੀ ਹਨ। ਓਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਜ਼ੀਰ-ਏ-ਆਲਾ ਚੌਧਰੀ ਪ੍ਰਵੇਜ਼ ਇਲਾਹੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਅਰੁਪ ਹੈ। ਸੰਨ 1982 ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਜਥਾ ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਚੁੱਕ ਪ੍ਰਵੇਜ਼ ਇਲਾਹੀ ਦੇ ਤਾਇਆ ਸ੍ਰੀ ਚੌਧਰੀ ਜ਼ਹੂਰ ਇਲਾਹੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਭਰਾ ਜਥੇ ਵਿਚ ਆਏ ਹਨ, ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਖਰੀਦ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣ, ਮੈਂ ਬਿੱਲਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਾਂਗਾ। ਸਾਢੇ ਬਾਈ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਉਸ ਵਕਤ ਇਲਾਹੀ ਨੇ ਅੱਜ ਤੋਂ 26 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਸਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰੇ ਆਲਾ ਚੌਧਰੀ ਪ੍ਰਵੇਜ਼ ਇਲਾਹੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਚਿੱਠੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਟਿਕਟ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗੀ। ਫਿਰ ਸੰਨ 2006 ਦੇ ਏਸੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਉੱਪਰ ਇਹ ਟਿਕਟ ਰਿਲੀਜ਼ (ਸ਼ੁਰੂ) ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਬਚਨਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਾਰਨ ਇਕ ਮੁਸਲਿਮ ਬੀਬੀ ਮਾਤਾ ਕੌਲਾਂ ਗੁਰ ਘਰ ਦੀ ਗੁਰਸਿੱਖ ਬੀਬੀ ਬਣ ਗਈ। ਇਹ ਬੀਬੀ ਰੁਸਤਮ ਖਾਂ ਦੀ ਦਾਸੀ ਸੀ। ਪਰ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਜੀ ਵਾਂਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਅਤੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਬਣ ਗਈ। ਇਸ ਨੂੰ ਰੁਸਤਮ ਖਾਂ ਮਾਰਦਾ ਕੁੱਟਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਬੀਬੀ ਨੇ ਮੁਰੀਦ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਛੱਡ ਆਵੇ। ਇਸ ਬੀਬੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕੌਲਸਰ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਬੀਬੀ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਲਈ ਇਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਣਵਾਇਆ ਸੀ। ਮਾਤਾ ਕੌਲਾਂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਹੁਣ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹਸਪਤਾਲ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਖੋਜ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਹੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਵਲ ਲੈ ਗਈ

ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬੱਲ

ਸਵਾਲ-ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਣ ਵਲ ਤੁਹਾਡੀ ਰੁਚੀ ਕਿਵੇਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ?

-ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ-ਸੂਰੂ ਵਿਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੇਰੀ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੋਈ ਰੁਚੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਲਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੁਚੀ ਫੁਟਬਾਲ ਖੇਡਣ ਵਿਚ ਸੀ। ਐਫ.ਸੀ.ਕਾਲਜ, ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਬੀ.ਏ. ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਟੀਮ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸਾਂ। ਸਾਡੀ ਟੀਮ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਤਕਤੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਰੁਚੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਵੀ ਸੀ। ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ. ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਜੋ ਕਿ ਇਧਰ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਵਿਚਾਲੇ ਰਹਿ ਗਈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਧਰ ਆ ਕੇ ਮੈਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ ਦੁਬਾਰਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ. ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਇਕੋ ਸਾਲ ਅੰਦਰ (1949) ਪਾਸ ਕਰ ਲਈ। ਫੁਟਬਾਲ ਖੇਡਣਾ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਵਰ੍ਹੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਾਲਜ ਦੀ ਟੀਮ ਦੀ ਕਪਤਾਨੀ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਅਗਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਜੁਗਰਾਫੀਏ ਦੀ ਐਮ.ਏ. ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਵਾਜ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਜੋ 1985 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ ਬਣੇ, ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਰੰਤੂ ਮੇਰੀ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਚੋਣਕਾਰਾਂ ਨੇ ਉਸੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਡਿਟ ਐਂਡ ਅਕਾਊਂਟਸ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਲਈ ਚੁਣ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਨਾਗਪੁਰ ਜਾ ਕੇ ਟਰੇਨਿੰਗ ਵੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪਰੰਤੂ ਦੋ ਕੁ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਪਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਕਸ਼ਤਾ ਫਸ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ। ਨਾਲ ਹੀ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠਣ ਲਗ ਪਿਆ ਕਿ ਫਿਰ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈਗੀ ਕਿਸ ਗੱਲ ਵਿਚ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਮਨ ਅੰਦਰ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਹਿਮੀਅਤ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਝਲਕ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਲਗੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਘਰੋਂ ਜੋ ਚਾਰ ਪੈਸੇ ਮਿਲਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸੰਗ ਸਰਫੇ ਨਾਲ ਅਜੰਤਾ, ਐਲੋਰਾ, ਐਲੀਪੰਟਾ ਆਦਿ ਗੁਫਾਵਾਂ, ਅਮਰਾਵਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਥਾਵਾਂ ਦਾ ਭ੍ਰਮਣ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖਕੇ ਵਾਪਸ ਘਰੇ ਆ ਗਿਆ। ਇਹੋ ਉਹ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੱਧਕਾਲੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਸਮਝਣ ਵਾਸਤੇ ਗਹਿਰਾ ਰੁਮਾਂਸ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਉਸੇ ਤੀਬਰਤਾ ਨਾਲ ਤਾਰੀ ਹੈ।

? ਤੁਹਾਡੇ ਉਸ ਅਹਿਮ ਕੈਰੀਅਰ ਛੱਡ ਕੇ ਘਰ ਆ ਜਾਣ 'ਤੇ ਘਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਮਿੱਤਰਾਂ ਯਾਰਾਂ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ?

-ਸ਼ੌਂਕ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਲਈ ਦਿਲ ਲਹੂ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਜਾੜੇ ਪਿੱਛੋਂ ਇਧਰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1950-52 ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਰਿਫਿਊਜੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਮਾਇਕ ਹਾਲਤ ਅਜੇ ਕਾਫੀ ਖਸਤਾ ਸੀ। ਘਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਮਦਰਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਏਨਾ ਚੰਗਾ ਕੈਰੀਅਰ ਛੱਡ ਕੇ ਆ ਜਾਣਾ ਚੰਗਾ ਨਾ ਲਗਿਆ। ਘਰ ਤੋਂ ਮਦਦ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ। ਅਗਲੇ ਪੂਰੇ 10 ਵਰ੍ਹੇ ਕਠਿਨਾਈਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਸਹੇੜੇ ਸ਼ੌਂਕ ਨੂੰ ਪਾਲ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਚੋਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗਿਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਬੇਹੱਦ ਤਸੱਲੀ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਬੇਹੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ ਰਹੀ ਹੈ।

? ਇਤਿਹਾਸ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਹਿਲੇ ਰਹਿਨੁਮਾ ਕੌਣ ਬਣੇ?

-ਵੇਖੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਭਾਗ ਅਜੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਗੌਰਮਿੰਟ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਸੀ। ਮੈਂ ਜੇਬ ਵਿਚ ਉਥੋਂ ਤਕ ਪੁੱਜਣ ਅਤੇ ਦੋ ਚਾਰ ਡੰਗਾਂ ਦੀ ਰੋਟੀ ਜੋਗੇ ਪੈਸੇ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਐਮ.ਏ. (ਇਤਿਹਾਸ) ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਕਨਪਾਲੀਆ ਨੂੰ ਜਾ ਸਲਾਮ ਕੀਤੀ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਉਹ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਪ੍ਰੋ. ਹਰੀ ਰਾਮ ਗੁਪਤਾ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

? ਪ੍ਰੋ. ਹਰੀ ਰਾਮ ਗੁਪਤਾ ਖੁਦ ਵਧੀਆ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਮੁਢਲਾ ਸੰਪਰਕ ਕਿਵੇਂ ਰਿਹਾ?

-ਵੇਖੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪਿਛੋਕੜ ਪੁਛਿਆ ਜੋ

ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਜੇ.ਐਸ.ਗੁਰਦਿਆਲ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ

ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦਿਆਲ ਪੰਜਾਬੀ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਲੀਗਾਂ 'ਤੇ ਢਾਲਣ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਡਾ. ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਹਰੀ ਰਾਮ ਗੁਪਤਾ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਹਨ। ਇਤਿਹਾਸ ਲੇਖਣ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਵੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਪਾਈਆਂ। ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਤਸਲੀਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੈਂਬਰਿਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ ਵਲੋਂ 30 ਜਿਲਦਾਂ ਵਿਚ 'ਦਾ ਨਿਊ ਕੈਂਬਰਿਜ ਹਿਸਟਰੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ 'ਦਾ ਸਿਖਸ ਆਫ ਪੰਜਾਬ' ਪੁਸਤਕ ਲਿਖਵਾਈ ਗਈ ਜੋ 1994 ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਈ। ਅਗਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਿਆ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ। ਇਥੇ ਪੇਸ਼ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਮੁਲਾਕਾਤ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕਿ ਦੱਸਣਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਯਾਦ ਹੈ-ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 'ਆਪ ਬੜੇ ਬੇਵਕੂਫ ਆਦਮੀ ਹੈਂ ਜੀ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਹਿਜਾ ਬੜਾ ਬੋਝਾਕ ਪ੍ਰੰਤੂ ਨਰਮ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਨੌਕਰੀ ਤੂੰ ਛੱਡ ਆਇਆ-ਨੌਜਵਾਨ ਤਾਂ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਪਿੱਛੇ ਤਰਸਦੇ ਹਨ। ਯਾਦ ਰੱਖ, ਐਮ.ਏ. ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਤੈਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਕੋਈ ਕੰਮ ਦੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਵਿਚਾਲਿਓ ਹੀ ਟੋਕ ਕੇ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਇਕ ਪਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ। ਫਿਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸੇ ਵਕਤ ਮੈਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰ ਲਿਆ।

? ਪ੍ਰੋ. ਗੁਪਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਿਵੇਂ ਰਿਹਾ?

-ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿਫਿਊਜੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਜੇ ਸੈਟ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੋਏ। ਘਰ ਤੋਂ ਮਾਇਕ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਜੁਗਾਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੋ ਕੁ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਹੱਥ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੰਗ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਜੇਬ ਖਰਚੇ ਵਾਸਤੇ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨੀ ਪੈ ਗਈ। ਮੈਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਛੱਡ ਕੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਐਮ.ਏ. (ਇਤਿਹਾਸ) ਮੈਂ ਉਸੇ ਵਰ੍ਹੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ। ਉਂਜ, ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਪਤਾ ਦੇ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਫਾਇਦਾ ਨਾ ਉਠਾ ਸਕਿਆ।

? ਐਮ.ਏ. ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਮੁੱਢ ਹੀ ਸੀ,

ਗੱਲ ਅੱਗੇ ਕਿਵੇਂ ਤੁਰੀ। ਲੰਡਨ ਜਾਣ ਦਾ ਜੁਗਾਤ ਕਿਵੇਂ ਬਣਿਆ?

-ਉਹਨੀਂ ਦਿਨੀਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਚ ਹੀ ਪ੍ਰੋ. ਰਾਜ ਕੌਲ ਆਕਸਫੋਰਡ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਪ੍ਰੋ. ਫਜ਼ਲ-ਉਲ-ਰਹਿਮਾਨ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਡਰਹਮ ਵਿਚ ਇਸਲਾਮੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਅਤੇ ਰਹੱਸਵਾਦ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਸਨ। ਮੈਂ ਪ੍ਰੋ. ਕੌਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੱਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੋ. ਰਹਿਮਾਨ ਦੇ ਨਾਂ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਔਖਾ ਸੌਖਾ ਕਿਰਾਏ ਭਾਤੇ ਦਾ ਜੁਗਾਤ ਕਰਕੇ ਮੈਂ 1957 ਵਿਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋ. ਰਹਿਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਮੱਧਕਾਲੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਇਤਿਹਾਸ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਾਤੀ ਮੋਟੀ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੈਂ ਪਹਿਲੇ 8-9 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 3-4 ਚੈਪਟਰ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤੇ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਪ੍ਰੋ. ਰਹਿਮਾਨ ਇੰਗਲੈਂਡ ਛੱਡ ਕੇ ਮਾਂਟਰੀਅਲ (ਕੈਨੇਡਾ) ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਮੁੜ ਡਰਮਸ਼ਾ ਜਿਹਾ ਗਿਆ। ਇਤਫਾਕਵੱਸ ਲੰਡਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ ਮੈਂ ਮੱਧਕਾਲੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਪੀਟਰ ਹਾਰਡੀ ਦੀ ਲਿਖੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਕੁਝ ਪੰਨੇ ਪੜ੍ਹੇ। ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਇਹੋ ਮੇਰੀ ਅਸਲ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਇਹੋ ਹੀ ਉਹ ਆਦਮੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਮੈਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੀ ਸਕੂਲ ਆਫ ਓਰੀਐਂਟਲ ਐਂਡ ਐਫਰੀਕਨ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕ ਸਨ। ਇਕ ਹੋਰ ਨਾਮੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਪ੍ਰੋ. ਬੈਸ਼ਮ ਉਥੇ ਮੁਖੀ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਾ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੇਰੇ ਲਈ ਅਸਲ ਜਗ੍ਹਾ ਹੀ ਲੰਡਨ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੋ. ਪੀਟਰ ਹਾਰਡੀ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜਰ ਬਣ ਗਏ। ਪਰੰਤੂ ਮੇਰੇ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਘੇਰੇ ਬਾਰੇ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਹੱਸਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ਾ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਖਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਡਾਕਟਰੇਟ ਦੇ ਬੀਸਿਜ਼ ਨੂੰ ਸੰਕੋਚਣ ਲਈ ਕਹੇ

ਜਾਣ 'ਤੇ ਮੈਂ ਸੂਫੀ ਕਾਲ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਲਿਆ।

? ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਫੇਰ ਅੱਗੋਂ ਸੂਫੀ ਰਹੱਸਵਾਦ-ਇਹ ਸਬੰਧ ਕੀ ਬਣਿਆ। ਅਜਿਹੀ ਤੁਹਾਡੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਕੀ ਸੀ?

-ਸੰਸਕਾਰ ਤਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਹਨ ਅਤੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ 'ਚੋਂ ਟੋਲੇ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬੈਰ ਤੁਸੀਂ ਪੁੱਛ ਹੀ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਸਰਦਾਰ ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਾਰਾ ਜ਼ਬਾਨੀ ਯਾਦ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਮਹਾਂ ਭਾਰਤ ਰਮਾਇਣ ਅਤੇ ਯੋਗ ਵਸ਼ਿਸ਼ਟ ਦੇ ਉਰਦੂ ਅਨੁਵਾਦ ਵੀ ਅਕਸਰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਲਾਇਲਪੁਰ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਧਾਂਦਰਾ ਵਿਚ ਘਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਡਾ ਇਕ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਬਗੀਚਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਰਜਬਾਹਾ ਲੰਘਦਾ ਸੀ। ਖੂਹੀ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਠੰਢਾ ਪਾਣੀ ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਯਾਦ ਹੈ। ਉਥੇ ਸੱਬ ਲਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅਕਸਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਉਹ ਪ੍ਰਵਚਨ ਮੈਂ ਵੀ ਸੁਣੇ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਅਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੇਰੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਚ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਪ੍ਰਤੀ ਅਨਿੱਠ ਸਤਿਕਾਰ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਮੇਰਾ ਇਕ ਜਮਾਤੀ ਅਤੇ ਜਿਗਰੀ ਯਾਰ ਨਜ਼ਰ ਹੁਸੈਨ ਇਕ ਪੀਰ ਦਾ ਲੜਕਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੋਹ ਖੋਰੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ 47 ਦੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਨੇ ਮੇਰੀ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਤੰਦ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਗ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਹੋ ਕੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੋ ਜੋ ਸਵਾਲ ਤੁਸੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਮੈਨੂੰ ਲਗਦੇ ਮੇਰੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਧਿਐਨ ਵਲ ਜਾਣ ਪਿੱਛੇ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦਾ ਵੀ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਰੋਲ ਜ਼ਰੂਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ।

? ਸੂਫੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕੰਮ ਤੁਸੀਂ ਫਿਰ ਵਿਚਾਲੇ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਧੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵੱਲ ਮੁੜ ਪਏ?

-ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਇੰਡੀਆ ਆਫਿਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਵਿਚ ਸੂਫੀਆਂ ਬਾਰੇ ਫਾਰਸੀ ਜ਼ਬਾਨ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਖਰਤੇ ਸਾਂਭੇ ਪਾਏ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਫਾਰਸੀ ਜ਼ਬਾਨ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇਕ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖਰਤੇ 5-4 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪੜ੍ਹ ਮਾਰੇ।

ਮੈਂ ਸੂਫੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀਆਂ ਪਈਆਂ ਕਈ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਵੀ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਸਾਲ ਕੁ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਉਸਤਾਦ ਪੀਟਰ ਹਾਰਡੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸੂਫੀਆਂ ਵਲ ਪਹੁੰਚ ਬਾਰੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਆਖਿਆ। ਮੈਂ ਸੈਮੀਨਾਰ ਤਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤਕ ਸੂਫੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜੋ ਕੁਝ ਖੋਜ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਲੀਗੜ ਵਾਲੇ ਖਲੀਕ ਅਹਿਮਦ ਨਿਜਾਮੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਪੱਛਮੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਜਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਵਲੋਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਹ ਮੌਤ ਸੀ ਜਿਸ ਤੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਛਮੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਅਪਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਵਿਧੀ ਦੇ ਅੰਤਰਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਮਨੋਰਥਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਦੀ ਜਗਿਆਸਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ। ਮੇਰਾ ਇਹ ਜਾਨਣ ਤੇ ਜੀਆ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਛਮੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਮੱਧਕਾਲੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕਿਵੇਂ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਪ੍ਰੋ. ਪੀਟਰ ਹਾਰਡੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਦਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਤੁਰੰਤ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮੈਂ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਚਲਤ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾਲ

ਸਬੰਧਤ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ-ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੱਧਕਾਲੀ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵੇਖੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਅਧਿਐਨ ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੇ ਅਖੀਰੀ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਡਾਕਟਰੇਟ ਦਾ ਬੀਸਿਜ਼ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤਾ।

? ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦਾ ਸਮਾਂ ਕਿਵੇਂ ਰਿਹਾ?

-1963 ਵਿਚ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਅਧਿਆਪਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤਾਂ ਕਰੋੜੀ ਮੱਲ ਕਾਲਜ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਜਲਦੀ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆ ਗਿਆ। ਇਥੇ ਹੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੱਲ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਲਿਖੀ। ਫਿਰ 1969 ਵਿਚ 'ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖ ਕੇ ਛਪਵਾਈ।

? ਤੁਹਾਡਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਗੈਬੀ ਵਿਆਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦੇ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਾਲ ਕਮਾਈ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਸੋਮੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿ ਆਧੁਨਿਕ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਵਿਚ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 1968 ਵਿਚ ਮੈਕਲੇਡ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਪਹਿਲੀ ਪੁਸਤਕ ਬਾਹਰ ਆ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਪੁਸਤਕ ਤਿੱਖੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਾਰੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਨਜ਼ਿੱਠਿਆ?

-ਤੁਸੀਂ ਬਿਲਕੁਲ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਵਾਲ ਉਠਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਮੈਕਲੇਡ ਦੀ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੱਧਕਾਲੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੀ ਸੰਤ ਭਗਤੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅੰਗ ਵਜੋਂ ਵੇਖਦੇ ਹਨ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਮੇਰੀ ਜਾਚੇ ਉਹ ਮੁੱਢ ਵਿਚ ਹੀ ਟਪਲਾ ਖਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਨੋਤ ਹੀ ਗੜਬੜਾ ਜਾਵੇ ਉਹ ਅਗਲੇ ਸਿੱਟੇ ਸਹੀ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਮੈਕਲੇਡ ਨੂੰ ਗੈਰਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਹਿਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਤਾਂ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ 1469 ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਹ 1539 ਵਿਚ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਏ।

ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫਲਾਂ ਫਲਾਂ ਸਾਲਾ ਦੌਰਾਨ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਦੇ ਮੋਦੀਖਾਨੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਹਾਕਮ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਲਤ ਖਾਨ ਸੀ। ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈਗੀ। ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਾਜਨੀਤਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜੀਵਨ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਸੀ-ਦੌਲਤ ਖਾਨ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹਾਕਮ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਮਹਾਨ ਰੂਹਾਨੀ ਪ੍ਰਵਚਨ ਸਿਰਜ ਰਹੇ ਸਨ।

? ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਿੱਛੋਂ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਕਟਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਕੰਮ ਤੇ ਅਨੁਭਵ ਕਿਵੇਂ ਰਿਹਾ?

-ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਉਹੋ ਮੱਧਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਮਝਣ, ਸਮਝਾਉਣ

ਗੱਲ-ਬਾਤ

ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਮਾਲੀਆ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਮੇਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗੀ ਇੰਦੂ ਬਾਂਗਾ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੀ 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ 'ਜ਼ਰਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ' ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਡਾਕਟਰੇਟ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਰਫਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ 'ਮੁਗਲਾਂ ਦਾ ਜ਼ਰਦੀ ਸਿਸਟਮ' ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੱਧਕਾਲੀ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪੁਸਤਕ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਮੈਡਮ ਬਾਂਗਾ ਨੇ ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। ਬਤੌਰ ਗਾਈਡ ਮੈਨੂੰ ਨਿਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਇਸ ਕੰਮ ਉਤੇ ਬਹੁਤ ਤਸੱਲੀ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਹੀ ਅਸੀਂ 'ਜਰਨਲ ਆਫ ਰਿਜਨਲ ਹਿਸਟਰੀ' ਕੱਢਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਸਦੇ ਪੰਜ ਅੰਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਏ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਵਾਂ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਮੈਂ 'ਪ੍ਰੇਮ ਸੁਮਾਰਗ' ਰਹਿਤਨਾਮਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚਾਂਡਾ ਆਦਿ ਪੰਜਾਬੀ ਟੈਕਸਟ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗਵਾਹੀਆਂ ਵਜੋਂ ਅਧਿਐਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਸੁਰਜੀਤ ਹਾਂਸ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵਡਮੁੱਲਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਹੀ ਸਮੇਂ ਮੇਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਪ੍ਰੋ. ਦਿਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ 1750 ਤੋਂ 1800 ਤੱਕ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਰੀਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਸੁਖਵੰਤ ਅਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਅਤੇ ਮੈਡਮ ਰੀਟਾ ਦੇ ਖੋਜ ਕੰਮ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿਚ ਰਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

?-ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਵਜੋਂ ਕਾਰਜਕਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੋਗੇ?

-ਮੇਰਾ ਇਹ ਸਮਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਤਸੱਲੀ ਭਰਿਆ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਸਿਮਲਾ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। 'ਕੈਂਬਰਿਜ ਹਿਸਟਰੀ ਆਫ ਸਿੱਖਸ' ਲਿਖੀ ਅਤੇ ਕਈ ਸੈਮੀਨਾਰ ਤੇ ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ। ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਇਕ ਮਿਸ਼ਨ ਵਾਂਗੂ ਹੈ। ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਜ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 'ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠਲੀ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖੀ ਸੀ। ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਮੋਗਾ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਕੁਝ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਨੇਹ ਵਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਮੈਡਮ ਇੰਦੂ ਬਾਂਗਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਾਗਿਰਦਾਂ/ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੰਜ ਸਦੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਜੋ ਪੁਸਤਕ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਰਿਣੀ ਹਾਂ ਹੀ।

ਸਵਾਲ- 'ਸਿੱਖ ਇਨਕਲਾਬ' ਦੇ ਰਚੇਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ 'ਸਿੱਖ ਰਹੱਸਵਾਦ' ਦੇ ਲੇਖਕ ਸ਼੍ਰੀ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਤਿੰਨਾਂ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਪਰੇ. ਮੈਕਲੇਡ ਨਾਲ ਤਿੱਖੀ ਬਹਿਸ ਚਲਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਤੁਹਾਡਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਕੀ ਹੈ?

-ਵੇਖੋ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਮੈਂ ਕਹਿਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਨੁਕਤਾ ਨਿਗਾਹ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਲਗਨ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਆਖਰੀ ਸਵਾਲ-ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ 'ਸਹਿਜੇ ਰਚਿਓ ਖਾਲਸਾ' ਦੇ ਲੇਖਕ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਬੂਬ ਕਾਫੀ ਚਰਚਿਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਾ. ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ, ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ, ਹਰੀ ਰਾਮ ਗੁਪਤਾ, ਮੈਕਲੇਡ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਹੀ ਤਿੱਖੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸੈਕੂਲਰ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਤਹੀ-ਤੱਬਪੂਰਨ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਰਾਏ ਹੈ?

-ਇਸ ਸੱਜਣ ਦਾ ਨਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਧਰੇ ਸੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਲਿਖਤ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ।

ਬਟਵਾਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਮੰਜਕੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ

—ਅਸ਼ੋਕ ਚਰਨ ਆਲਮਗੀਰ

ਦੋ ਕੁੜੀਆਂ ਸਨ ਭਰ ਜੁਆਨ ਮੁਟਿਆਰਾਂ। ਅਸਲੀ ਨਾਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਨ ਪਰ ਮੰਜਕੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ-ਆਪਣੇ ਰਿਵਾਜ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ-ਦੋਹਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਕੁਨਾਂਅ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਿਹੜੀ ਕੁੜੀ ਪਤਲੀ ਤੇ ਉਚੇ ਕੱਦ ਵਾਲੀ ਸੀ ਉਸਦਾ ਨਾਂ ‘ਲੰਮੀ’ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਸਰੀ ਜੋ ਦਰਮਿਆਨੇ ਕੱਦ ਦੀ ਸੀ ਤੇ ਵਾਹਵਾ ਜੁੱਸੇ ਵਾਲੀ ਸੀ ਉਹਦਾ ਤਖੱਲਸ ਲੋਕਾਂ ‘ਬੰਮੀ’ ਰੱਖ ਛੱਡਿਆ ਸੀ। ਲੰਮੀ ਤੇ ਬੰਮੀ ਦਾ ਸਹੇਲਪੁਣਾ ਸਾਰੇ ਲਾਗਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਇਕ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੀ ਫ਼ਿਲਮ ਦਾ ਗਾਣਾ ਚੇਤੇ ਆ ਜਾਂਦਾ—

ਗੁੜ ਖਾਂਦੀ ਤੇ ਨਾਲੇ ਗੰਨੇ ਚੂਪਦੀ।

ਆ ਗਈ ਜਵਾਨੀ ਸੂਕਦੀ॥

ਜੁਆਨੀ ਦਾ ਆਉਣਾ ਤਾਂ ਸੁਭਾਵਕ ਹੈ। ਮੰਜਕੀ ਦਾ ਇੱਕ ਅਖਾਣ ਹੈ—ਢਾਈ ਦਿਨ ਜੁਆਨੀ ਤਾਂ ਭੇਡ ਦੇ ਲੇਲੇ ਤੇ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕੁੜੀ ਤੇ ਜੁਆਨੀ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿੱਸੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ ਉਡਾਉਣ ਵਾਲੇ ਖੂਬ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੁੜੀ ਤਾਂ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਲੰਮੀ ਤੇ ਬੰਮੀ ਹਰ ਸਮੇਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੀ ਰਿਹਾ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ ਫਿਰ ਦੁਪਹਿਰੀ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮੀ ਕਮਾਦਾਂ ਵਲ ਬਾਹਰ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਬੇੜੀ ਲਮੇਰੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਕਮਾਦਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ ਕਿਉਂਕਿ ‘ਮੰਜਕੀ’ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਰਮਣੀਕ ਖਿੱਤਾ ਆਪਣੇ ਕਮਾਦਾਂ, ਜਵਾਰਾਂ ਤੇ ਤਿਲਾਂ ਕਰ ਕੇ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ‘ਮੰਜਕੀ’ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਦਾ ਗੁੜ ਤੇ ਜਵਾਰ ਨਾਲ ਗੁੜ ਵਰਗਾ ਮਿੱਠਾ ਤੇ ਗੂੜ੍ਹਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ। ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਕਮਾਦ ਦਾ ਪੌਦਾ ਘਾਹ ਦੀ ਇਕ ਕਿਸਮ ਹੀ ਹੈ। ਐਸਾ ਘਾਹ ਜੋ ਤਣੇਦਾਰ, ਮੋਟਾ ਤੇ ਉੱਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨੀ ਇਸਨੂੰ ਗ੍ਰੈਮਿਨੀ ਕੁਲ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਤਣਾ ਜੋੜਾਂ ਜਾਂ ਭਾਗਾਂ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਤਣੇ ਵਿਚ 10-15 ਜੋੜ ਜਾਂ ਗੁੱਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਗੁੱਲ ਵਿਚ ਇਕ ਇਕ ਅੱਖ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਪੌਦੇ ਦੀ ਭਰੂਣ ਟਿਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਮਾਦ ਦਾ ਰੰਗ ਹਰਾ ਪੀਲਾ ਜਾਂ ਜਾਮਨੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਤੱਕ ਅਣਕੱਟੇ ਕਮਾਦ ਦੇ ਉਤਲੇ ਸਿਰੇ ਵਿਚ ਤੀਰ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ ਤੇ ਫੁੱਲ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਗੰਨੇ ਨੂੰ ਦਸ ਗੁਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਫੁੱਲ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਸੰਨ 1888 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਅੱਜ ਤਾਂ ਭਲਾ ਕਮਾਦ ਫਸਲ ਇਕ ਵਪਾਰਿਕ ਫਸਲ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਚੇਤਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਮੰਜਕੀ ਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮੇਵਾ ਗੰਨਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਬੁਝਾਰਤ ਵੀ ਹੈ;

ਲੰਮਾ ਝੰਮਾ ਆਦਮੀ ਤੇ ਗਿੱਟੇ ਦਾੜ੍ਹੀ!

‘ਗੰਨਾ’ ਕਹਿ ਕੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਬੁਝਾਰਤ ਬੁੱਝ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜ਼ਰਾ ਵਧੇਰੇ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਮਾਦ ਦੀ ਖੇਤੀ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਉਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਕਾਰਤਮਕ ਤੇ ਉਸਾਰੂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਮਿਠਾਸ ਭਰ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਮਲਤਾ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਕਮਾਦ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਭਾਰਤ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਈਸਾ ਜਨਮ ਤੋਂ ਅੱਠ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਮਾਦ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਰਨੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਗੰਨੇ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦਾ ਸੱਤਰ ਫ਼ੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਗੁੜ ਸ਼ੱਕਰ, ਮਿਸ਼ਰੀ ਜਾਂ ਖੰਡਸਾਰੀ ਆਦਿ ਆਮ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਈਸਾ ਜਨਮ ਤੋਂ ਛੇ ਸੌ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਚੀਨ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਾਈ ਹੋਂਗ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੂਤ ਭਾਰਤ ਭੇਜੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਏਥੋਂ ਸ਼ੱਕਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕਲਾ ਸਿੱਖ ਸਕਣ। ਮਹਾਨ ਸਿਕੰਦਰ ਦੀ ਸੈਨਾ ਜਦੋਂ ਤਿੰਨ ਸੌ ਪੰਜਾਹ ਈਸਾ ਪੂਰਵ ਵਾਪਿਸ ਯੂਨਾਨ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਢੇਰ ਸਾਰੇ ਗੰਨੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਏ ਸਨ। ਗੰਨੇ ਨੂੰ ਉਹ ਲੋਕ ‘ਹਨੀ-ਰੀਡ’ ਅਥਵਾ ਸ਼ਹਿਦ ਦਾ ਨਤਾ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ—। ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਨੇ ਗੰਨੇ ਦੇ ਸੁਆਗਤ ਵਿਚ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਏ ਸਨ। ਓਥੋਂ ਗੰਨਾ ਸਾਰੇ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਿਆ। ਫੈਲ ਤਾਂ ਗਿਆ ਪਰ ਗੰਨੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉੱਤਮ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਰਖੇਜ਼ ਮਿੱਟੀ ਦਰਕਾਰ ਹੈ। ਜਲਵਾਯੂ ਵੀ ਅਨੁਕੂਲ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਮਾਦ ਦੀ ਫਸਲ ਸੌਂਕੇ ਜਾਂ ਠੰਡ ਕੋਰੇ ਦਾ

ਕਮਾਦਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਚਦੀ

ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਕਮਾਦ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ, ਬਿਜਾਈ, ਸਿੰਜਾਈ ਅਤੇ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਫਾਸਫੋਰਸ ਆਦਿ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਗੋਡੀ ਤੇ ਖੁਦ-ਚੌਂ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਆਦਿ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਰਤਾ ਪੱਧਰਾ ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਹੀ। ਸੋ ਗੰਨੇ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਵਾਸਤੇ ਮੰਜਕੀ ਦੀ ਭੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸਿੱਧ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਰੀਝ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਗੰਨਾ ਪੀੜਦੇ ਹਨ, ਪੱਤਾਂ ਕਾੜਦੇ, ਪੇਸੀਆਂ ਪਾਉਂਦੇ ਜਾਂ ਮੂੰਗਫਲੀ ਨਾਰੀਅਲ ਜਾਂ ਬਾਦਾਮ ਪਾ ਪਾ ਬਾਲੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਉਹ ਰੀਝ ਤਾਂ ਹੁਣ ਪਰ ਲਾ ਕੇ ਉੱਡ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੰਜਕੀ ਦੇ ਲੋਕ ਵਧੇਰੇ ਹਿਸਾਬੀ ਕਿਤਾਬੀ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ। ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਹਦਿਲੀ, ਦਰਿਆਦਿਲੀ ਵਿਸਾਰਦੇ ਚਲੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ। ਨਾ ਉਹ ਜ਼ੋਰ ਰਿਹਾ ਨਾ ਸ਼ੌਂਕ! ਫਸਲ ਅੱਗੇ ਨਾਲੋਂ ਕਾਫੀ ਵਧ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਵੱਢ ਵਢਾ ਕੇ ਮਿੱਲ ਤੇ ਜਾ ਸੁੱਟਦੇ ਨੇ। ਜੇ ਕੋਈ ਭਈਏ ਵਧ ਭਾਅ ਦੇ ਦੇਣ ਤਾਂ ਦੋ ਚਾਰ ਪੈਲੀਆਂ ਭਈਆਂ ਕੋਲ ਵੇਚ ਵੱਟ ਛੱਡਦੇ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਭਈਏ ਰਹੁ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਸੋਕਦੇ ਕੇ ਕੈਮੀਕਲ ਦਵਾਈਆਂ ਪਾ ਪਾ ਰੋੜੀਆਂ ਵਲ ਦੇਂਦੇ ਨੇ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਰਾਜ਼ੀ ਰਹੇ ਜਾਂ ਬਿਮਾਰ ਪਏ ਖਾਏ ਖਸਮਾਂ ਨੂੰ!...

ਪਰ ਆਓ ਜ਼ਰਾ ਉਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੀਏ ਜਦੋਂ ਬਰਸਾਤਾਂ ਹਟਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਮੰਜਕੀ ਦੇ ਜੱਟ ਰੱਸੇ ਪੈੜੇ ਲੈਂਦੇ ਸੀ ਵੱਟ। ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਹੀ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦੇ ਬੇਟ ਦੀ ਪਾਣੀਓਂ ਪਾਣੀ ਹੋਈ ਧਰਤੀ ਵਿਚੋਂ ਨਵੇਂ ਗਾੜੀ ਰਾਹ ਬਣਾ ਬਣਾ ਸੂਰਜ ਦੀ ਟਿੱਕੀ ਨਿਕਲਣੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣਾ ਆਪਣਾ ਖੇਤਰ ਜਾ ਮੱਲਦੇ। ਲਾ ਲਾ, ਲਾ ਲਾ ਕਰਦੇ ਦੇਹ ਤੇਰੇ ਦੀ ਸੌਂਪਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਰੀਆਂ ਮਿੱਧਦੇ ਮਿਧਾਉਂਦੇ, ਕੰਡੇ ਬੁੱਝੇ ਲਵਾਉਂਦੇ ਚੁੰਭਾਉਂਦੇ ਦਾੜੀਆਂ ਵਾਹੀ ਜਾਂਦੇ। ਸਰਕੜਾ, ਸਰਕੜਾ, ਏਰਾ, ਕਿਲਕਾਂ, ਕਾਨੇ ਪੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਡਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਸਿਰੇ ਤੱਕ ਗੱਡੇ ਤੁੰਨ ਤੁੰਨ ਦੁਪਹਿਰੇ ਰੋਟੀ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਘਰੇ ਘਰੀ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੇ। ਬਾਲਣ ਦੇ ਇਹ ਢੇਰਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਪੱਤਾਂ ਕਾੜਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਬੇਫ਼ਿਕਰ ਹੋ ਕੇ ਕਮਾਦ ਪੀੜ ਸਕਣ।

ਫਿਰ ਦੀਵਾਲੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਕੰਮ ਵਿਸਾਖੀ ਤੱਕ ਚੱਲਦਾ ਸੀ। ਸਿਆਲ ਦੀ ਰੁੱਤ ਦਾ ਪਤਾ ਵੀ ਨਾ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਕਦੋਂ ਆਈ ਤੇ ਕਦੋਂ ਗਈ। ਸੁਬਾਹ ਮੂੰਹ ਮਨੇਰੇ ਕੁੱਕੜ ਦੀ ਬਾਂਗ ਨਾਲ ਵੇਲਣੇ ਜੁੱਪ ਪੈਂਦੇ ਸਨ। ਓਧਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬੇਤਨਖਾਹੀਆਂ ਹਰਕਾਰਾਂ ਕੰਮੀ ਕੰਮੀਣ ਜਾਂ ਗਈ ਮੱਝ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਮੁਨਾਦੀ ਵਾਂਗ ਮੁਨਾਦੀ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ;

“ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਦਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਲਿਹਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਵੇਲਣੇ ਦੀ ਚੱਠ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿੰਨ ਜਿੰਨ ਛੇਲੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਪਹੁੰਚ ਜਾਓ!”

ਨਾਲੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਆਗਾਂ ਦਾ ਚਾਰਾ ਤੇ ਨਿਆਣਿਆਂ ਲਈ ਬੱਬਾ ਬੱਬਾ ਗੰਨਿਆਂ ਦਾ....”

ਕੰਧ ਨਾਲ ਲੱਗੀ ਤਿਲਕੋ ਬਾਮੂਣੀ ਧੁੱਪ ਸੋਕਦੀ ਸੋਕਦੀ ਬੋਲ ਪੈਂਦੀ;

“ਵੇ ਵੀਰੇ ਇੱਕ ਦੋ ਕੂਲੇ ਕੂਲੇ ਗੰਨੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਲੈ ਆਇਓ। ਦੰਦ ਤਾਂ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਰਹੇ ਨਹੀਂ ਓਹੋ ਜਿਹੇ ਪਰ ਪੁਰਾਣਾ ਝੱਸ ਹੈ ਪੂਰਾ ਤਾਂ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੋਇਆ।”

ਮੁਨਾਦੀ ਵਾਲਾ ਨਿੱਝਕ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ, “ਮਾਈ ਓਥੇ ਤਾਂ ਖੜੇ ਦਾ ਖਾਲਸਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਜਾਵੇ ਚੁਣ ਚੁਣ ਕੇ ਲੈ ਆਵੇ! ਐਥੇ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਕਾਣਾਂ ਕੂਣਾ ਫੜਾ ਜਾਊ!”

ਤੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਕਹਿ ਜਾਂਦਾ, “ਜਿਹੋ ਜਹੀ ਵਿਚਾਰੀ ਬਾਮੂਣੀ ਸੋਈ ਕਛਹਿਰੀਆਂ ਚੂਪ!”

ਕੀ ਛੇਲੇ ਤੇ ਕੀ ਝੋਕੇ ਜਾਂ ਗੱਪੀ ਗਾਲਤੀ ਫੌਕੇ ਸਭ ਚੁੰਬੇ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਜਮ੍ਹਾ ਹੋਈ ਜਾਂਦੇ। ਗੁੜ ਦੁਆਲੇ ਕੇਵਲ ਮੱਖੀਆਂ ਹੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਇਕੱਠੀਆਂ। ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਟੋਲਿਆਂ ਦੇ ਟੋਲੇ ਤੁਰੇ ਆਉਂਦੇ। ਰਹੁ ਪੀਣ ਦਾ ਤੇ ਗੁੜ ਖਾਣ ਦਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਆਮ ਪਿਆਕ ਤਾਂ ਭਲਾ ਕੁਝ ਗਿਲਾਸਾਂ ਦੇ ਹੀ ਵਣਜਾਰੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਹਿੰਡੇ ਵਰਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਕਈ ਕਈ ਦਿਨ ਰੋਟੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੱਕਣੀ ਹੁੰਦੀ, ਉਹ ਲੱਸੀ ਰਲਾ ਰਲਾ ਕੇ ਟਿੰਡਾਂ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਸੁੱਟੀ ਜਾਂਦੇ। ਕੁਝ ਇੱਕ ਜੇਤੂ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਚਾਟੀ ਚਾਟੀ ਤੱਕ ਚੱਟ ਜਾਂਦੇ। ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੱਤਾ ਗੁੜ ਖਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਕਾਫੀ ਲਿਖਣ ਪੜ੍ਹਨ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ‘ਗਿੰਨੀਜ਼ ਬੁੱਕ ਆਫ ਵਰਡ ਰੀਕਾਰਡਜ਼’ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਛਪਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਪੰਨੇ ਮੰਜਕੀ ਦੇ ਗੁਰੂ-ਘੰਟਾਲਾ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦੇ। ਵੇਲਣੇ ਦੁਆਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਝੁਰਮਟ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਕਿਰਨਮ ਕਿਰਨੀ ਖਿਲਰਨਾ ਪੁਲਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਪੰਜ ਸੌਤ ਬੰਦੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ, ਉਹ ਵੀ ਘਰ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਇੱਕ ਝੋਕਾ ਤੇ ਇੱਕ ਗੰਨੇ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ।

ਫਿਰ ਘਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਖੰਗੂਰਾ ਮਾਰਦਾ ਤੇ ਝੋਕੇ ਨੂੰ ਚੇਤਨ ਕਰਦਾ;

“ਲੈ ਬਈ ਜੱਤੂ ਭੁੱਖ ਸਾਡੀ ਵੀ ਚਮਕੀ ਹੋਈ ਐ!”

ਤੇ ਚੂਹੇ ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਨੱਚ ਰਹੇ ਹੋਣੇ ਨੇ!

ਮੈਂ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਵੇਖ ਆਇਓਂ ਮੱਖੀ ਸ਼ੱਖੀ ਵੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ!”

“ਤਾਇਆ ਆਹ ਵੇਲਾ ਮੱਖੀਆਂ ਸ਼ੱਖੀਆਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਖਿੱਲਾਂ ਭੁੰਡ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਖੁੰਡਿਆਂ ਖੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਦੜੇ ਨੇ।”

“ਲੈ ਫੇ ਜੱਤੂ ਐਂ ਕਰ, ਕਰ ਆਪਣੇ ਗੁਰ ਪੀਰ ਨੂੰ ਯਾਦ, ਕੱਖ ਡਾਹੀ ਜਾ ਤੇ ਅੱਖ ਕੜਾਹੇ ਦੇ ਵਿਚ ਰੱਖੀ, ਨੀਂਦਰਾ ਤਾਂ ਤੂੰ ਹੈਂ ਈ ਪਲਕ ਨਾ ਕਿਤੇ ਝਮਕੀ। ਐਤਕੀਂ ਸ਼ੈਅ ਬਣੇ ਜਿਹੜੀ ਮੂੰਹੋਂ ਨਾ ਲੱਥੇ! ਸੋਡੇ ਦੀ ਚੁਟਕੀ ਨਾ ਸੁੱਟੀ। ਤੂੰ ਝੁੱਬੇ ਡਾਹ ਪੰਜ ਸੌਤ! ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਉਬਾਲੀ ਆਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਭਿੰਡੀਆਂ ਤੋਰੀਆਂ ਦਾ ਖਮੀਰ ਪਾ ਪਾ ਕੇ ਪੱਤ ਨਿਖਾਰਦਾ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਪੱਤ ਜਦੋਂ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਾਂਗ ਸਾਫ਼ ਨਿੱਤਰ ਪਏ ਵਿੱਚ ਝਿਲਮਿਲ ਹੁੰਦਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਤੂੰ

ਦੋ ਦੋ ਚਾਰ ਚਾਰ ਕੱਖ ਬੱਲੇ ਝੋਕੀ ਜਾਵੀਂ, ਬਾਕੀ ਮਾਲ ਮੱਤਾ ਮੈਂ ਇਸ ਪਰਨੇ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹੀ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਪੱਤ ਜਦੋਂ ਠੀਕ ਵੱਤ ਸਿਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਸਮਗਰੀ ਵਿਚ ਤਾਰ ਦਿਆਂਗਾ। ਤਿਲ ਹਨ, ਜਵਾਰ ਦਾ ਆਟਾ ਹੈ, ਬਾਜਰੇ ਦਾ ਦਲ ਹੈ ਤੇ ਅੱਧ ਸੋਰ ਘੀ ਵੀ। ਬਸ ਤੂੰ ਵੱਤਰ ਸਾਂਝੀ ਮੈਂ ਡੋਆ ਫੇਰਾਂਗਾ ਤੇ ਤੂੰ ਰੰਬੀ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਕੜਾਹਾ ਖੁਰਚ ਦੇਵੀਂ। ਫਿਰ ਆਪਾਂ ਦੋਵੇਂ ਕੜਾਹਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਗੰਡ ਵਿਚ ਉੱਲਦ ਦਿਆਂਗੇ। ਫੇਰ ਵੇਖੀਂ ਤੂੰ ਬਣਦਾ ਕੀ ਏ ਜੱਤੂ!”

ਉਕਤ ਵਿਧੀ ਬਹੁਤ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਸਤ ਅਗੋਂਚਰ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਉਸਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਤੇ ਨਾ ਅਜੋਕੇ ਵੇਲੇ ਦੀ ਕੋਈ ਮਠਿਆਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇਗੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੋ ਵਜਾਹ ਸੀ ਕਿ ਮੰਜਕੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਦਤ ਹੀ ਪੱਕ ਗਈ ਸੀ;

ਚੰਗਾ ਖਾਣਾ

ਮੰਦਾ ਬੋਲਣਾ

ਜੇ ਦਿਲ ਦੇਣਾ ਤੇ ਹਿੱਕ ਪਾੜ ਦੇਣਾ

ਉਹਲਾ ਪਾਹਲਾ ਰਤਾ ਨਾ ਰੱਖਣਾ।

ਭੌਅ ਮਰਲੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਸਭ ਕੋਲ ਤੇ ਦਿਲ ਸਨ, ਸਨ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੈਦਾਨ! ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ;

ਰੰਗ ਰੂਪ ਜਾਂ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ ਧਨ ਮਾਲ ਜਾਂ ਮੂਰਤ ਹੋਵੇ। ਭੋਂ ਚੋਂ ਉਪਜੇ ਭੋਇ ਪੈਣਗੇ। ਗੋਰੇ ਰੰਗ ਨੇ ਸਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਤੇ ਭਰ ਭਰ ਬੁੱਕ ਵੰਡ ਦੇ!

ਮੰਜਕੀ ਦੇ ਲੋਕ ਆਖਰਾਂ ਦਾ ਮਿੱਠਾ ਖਾਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੂਗਰ ਹੋਈ ਸੁਣੀ ਤੇ ਨਾ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ, ਨਾ ਟੀ ਬੀ ਆਦਿ। ਖੰਘ ਕੇ ਜ਼ਰੂਰ ਲੰਘਦੇ ਸਨ ਪਰ ਖੰਘ ਲੱਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ। ਜੇ ਕੋਈ ਅੱਗੋਂ ਵੀ ਖੰਘਣ ਵਾਲਾ ਟੱਕਰ ਪਵੇ ਤਾਂ ਕੁੰਡੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਛ ਫਸਣ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹੋਣ ਦਾ ਇਹੀ ਰਾਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਲੜਦਿਆਂ ਭਿੜਦਿਆਂ ਕਸਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਲੜਾਈ ਸਾਵੀਂ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਜਿੱਤ ਹਾਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ। “ਬਸ ਮੀਆਂ ਵੀ ਗਰਮ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਵੀ ਗਰਮ” ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਰੋਈ ਦੇਹ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੰਦੇਹ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੱਟਾ ਚੁੰਘਦਾ ਚੁੰਘਦਾ ਹਟ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਗੱਭਰੂ ਚੰਬੜ ਜਾਂਦੇ। ਰਿੜਕਦੀ ਰਿੜਕਦੀ ਸੁਆਣੀ ਤੋਂ ਮਧਾਣੀ ਖੋਹ ਕੇ ਪਰ੍ਹਾਂ ਰਖਵਾ ਦੇਣੀ ਤੇ ਅੱਧਚਿੜਕਾ ਮੱਠਾ ਦੋ ਘੁੱਟਾਂ ਵਿਚ ਹੋਣਾ। ਮਾਂਹ ਮੋਠਾਂ ਦੀਆਂ ਦਾਲਾਂ ਉੱਪਰੋਂ ਬਾਪੂ ਦੀਆਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ, ਜੋ ਘਿਉ ਦੀਆਂ ਨਾਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਅਸਰਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਬਾਪੂ ਨੇ ਬਬੇਰਾ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਾ—

“ਘੋੜੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਬੁਰੀ-ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਅਗਾੜੀ ਬੁਰੀ।”

ਪਰ ਗੱਭਰੂ ਕਦ ਮੰਨਦੇ ਨੇ, ਸਿਆਣੇ ਦੇ ਕਹੇ ਕਦ ਲੱਗਦੇ ਨੇ।

ਸਫ਼ਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ

ਕਮਾਦ ਦੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਖੜੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਅੱਗੋਂ ਅਫ਼ਸਰ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲੰਘੇ ਖਾਹਮਖਾਹ ਹੀ ਪੁੱਛ ਬਹਿੰਦੇ;

“ਕਿਹੜਾ ਓ ਤੂੰ! ਘੋੜਾ ਦੇਖਿਆ ਉਹਦੀ ਪਿੱਛੋਂ ਜਾ ਕੇ ਪੂਛ ਫੜ ਲਈ। ਘੋੜਾ ਦੇਲੱਤੀ ਝਾੜਨ ਲਈ ਖੁਰ ਅਜੇ ਚੁੱਕਣ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪਲਾਕੀ ਜੱਟ ਝੱਟ ਸਵਾਰ! ਕਦੀ ਦੁੜਕੀ, ਕਦੀ ਏਵੀਆ, ਕਦੀ ਤਾਲ ਤਾਲ! ਜੱਟ ਸਿਖਾਵੇ ਘੋੜੇ ਚਾਲ! ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹੇ ਮਸਤੀ ਜੱਟ ਨੂੰ ਖਰਮਸਤੀ!

ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਘੋੜਾ ਤੇ ਬੰਦਾ ਕਦੇ ਬੁੱਢਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ-ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਮਾਹਾਂ ਦਾ ਭੋਹ ਮਿਲਦਾ ਰਹੇ, ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕਾਨੇ ਕਮਾਦ ਦੀ ਸ਼ੱਕਰ ਤੇ ਰਹੁ ਮਿਲਦੀ ਰਹੇ। ਮੰਜਕੀ ‘ਚ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਕਾਨੇ ਕਮਾਦ ਦੀ ਰਹੁ ਵੀ ਤੇ ਘਿਉ ਵੀ। ਸਭ ਕੁਝ ਕੁਦਰਤੀ ਸੁੱਚਾ ਤੇ ਸੁਥਰਾ ਸੁਆਦੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਸੋਹਣਾ ਮਨਮੋਹਣਾ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਸੁਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁੱਧ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਵਗਦੀਆਂ ਨੇ ਤੇ ਏਧਰ ਕਾਨੇ ਕਮਾਦ ਦੀ ਰਹੁ ਦਾ ਰੰਗ ਮੱਝ ਦੇ ਚਿੱਟੇ ਦੁੱਧ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸ਼ੌਕੀਨ ਲੋਕ ਸ਼ੱਕਰ ਵਾਸਤੇ ਤੇ ਰਹੁ ਵਾਸਤੇ ਕਾਨੇ ਕਮਾਦ ਦੀ ਵੀ ਬੇੜੀ ਖੇਤੀ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮੰਜਕੀ ਵੀ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਰਗ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਦੁੱਧ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਰਹੁ ਦੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਵਗਦੀਆਂ ਸਨ। ਓਧਰ ਮੰਜਕੀ ਦੇ ਵਾਸੀ ਸਨ-ਜੇ ਰਹੁ ਗੁੜ ਬਹੁਤਾ ਖਾਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਪਚਾਉਣਾ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਜੇ ਕਦੇ ਸੁਰਮਾ ਪਾ ਲੈਣਾ ਤਾਂ ਮਟਕਾਉਣਾ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ।

ਜੱਟ ਕੀ ਤੇ ਘੱਟ ਕੀ

ਅਤੇ ਘੱਟ ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੁੰਦੇ। ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਵਾਸ ਘਾਸ ਸਾਂਝਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਖਾਸ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਕਮਾਦਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਚ। ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਜੇ ਅਤੀ ਕਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੌਣ ਮਨਾਵੇ।

ਘੋੜੇ ਘੋੜੇ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਅਤੀ ਛੱਡ ਦੇਣ ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣ। ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਝੱਡਦੇ ਨੇ ਮਰਨੀ ਮਰਨ ਭਾਵੇਂ ਮਰ ਜਾਣ। ਰੱਸੀ ਸੜ ਵੀ ਜਾਵੇ ਵੱਟ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਜੇ ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਬੁੱਢਾ ਵੀ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਦੇਹੀ ਵੀ ਕੰਬਣ ਲੱਗ ਜਾਵੇ, ਭਾਰੇ ਹੋਲੇ ਕੰਮਕਾਰ ਜੋਗਾ ਨਾ ਵੀ ਰਹੇ। ਤਾਂ ਵੀ ਵੇਲਣੇ ਤੇ ਆ ਕੇ, ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਧੂਣੀ ਲਗਾਕੇ ਸਣ ਦੇ ਪੰਜ ਸੌਤ ਗਰ੍ਹਨੇ ਚੁੱਕ ਲਿਆਉਂਦੇ ਤੇ ਸਣ ਕੱਢਦਾ ਰਹੁ। ਫਿਰ ਵਾਣ ਵਟਦਾ ਰਹੁ। ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਮੰਜੀਆਂ ਉਧੇੜ ਉਧੇੜ ਕੇ ਨਵੀਆਂ ਉਣ ਦਉ। ਜੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਹਟਾਵੇ ਤਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈ ਚੁੱਕੀਆਂ ਮੋਤੀਏ ਮਾਰੀਏ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਚਮਕ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਕਹੁ;

ਪਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਜਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਨਾ ਗੱਲ ਕਰੀਂ, ਮੈਂ ਆਹਨਾ :

ਜਦ ਤੱਕ ਦਮ ਹੈ

ਤਦ ਤੱਕ ਕੰਮ ਹੈ

ਕੰਮ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਯਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ, ਤੂੰ ਕਿਹੜੇ ਬਾਗ ਦੀ ਮੂਲੀ ਏ!

ਸੋ ਉਕਤ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਕਦੇ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਦੋਹਾਂ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਭਿਆਲੀ ਪੱਕੀ-ਸਣ ਤੋਂ ਵੱਟੇ ਵਾਣ ਵਰਗੀ। ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਜਾਨ ਵਾਰਨ ਤੱਕ ਤਾਂ ਉਹ ਬੜੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਕਈ ਰਾਤਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜੱਟ ਅਤੇ ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਨੂੰ ਪੱਤਾਂ ਕਾਹੜਦਿਆਂ ਕਿ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਬਰ ਵਿਚ ਪੂਛਲ ਤਾਰਾ ਦਿਸਿਆ। ਵਿਚੋਂ ਸੰਢੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਯਮ ਗੰਢਿਆਲ ਵਿਚ ਆ ਵੜਿਆ। ਕੜਕ ਕੇ ਬੋਲਿਆ;

ਦੱਸੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਖੜਾਂ?

ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਬੋਲ ਪਏ, “ਦੇਖ ਓ ਯਮ! ਬਹੁਤੇ ਦਬਕੇ ਮਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਠਾਣੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਦਬਕਿਆਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰੇ ਤੂੰ ਕਿਹੜੇ ਖੇਤ ਦੀ ਮੂਲੀ ਏ?” ਬਾਕੀ ਤੂੰ ਆਇਆਂ ਏਂ ਸਾਡੇ ਡੇਰੇ। ਜੇ ਆ ਹੀ ਗਿਆ ਏਂ ਤਾਂ ਕਾਹਲੇ ਫੇਰੇ ਨਾ ਲਿਆ। ਬਹਿ ਜਾ ਬਹਿ ਜਾ ਦੂਰੋਂ ਆਇਓਂ ਜ਼ਰਾ ਵਿਸਮ ਲੈ। ਤੂੰ ਕਿਹੜਾ ਮੁਕਲਾਵਾ ਲੈਣ ਜਾਣੈ। ਢੇਰੇ ਤਾਂ ਮੁਰਦੇ ਹੀ ਨੇ। ਤੈਨੂੰ ਇਸ ਮੋਟੇ ਕਮਾਦ ਦੀ ਰਹੁ ਨਹੀਂ ਪਿਆਲਦੇ ਆਏ ਗਏ ਵਾਸਤੇ ਅਸਾਂ ਦੇ ਕਿਆਰੇ ਕਾਨੇ ਕਮਾ ਦੇ ਬੀਜੇ ਹੋਏ ਨੇ। ਉਹਦੀ ਰਹੁ ਪਿਆਵਾਂਗੇ। ਉਹਦੀ ਬਣੀ ਸ਼ੱਕਰ ਖਵਾਵਾਂਗੇ। ਪਰਨੇ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਲੈ ਜਾਵੀਂ;

ਕਾਨੇ ਦੀ ਸ਼ੱਕਰ ਐਸੀ

ਜਿਹੜੀ ਕਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਹੀਂ ਲਹਿੰਦੀ।

ਤੂੰ ਜ਼ਰਾ ਚੁੱਬੇ ਅੱਗੇ ਬਹਿ ਕੇ ਅੱਗ ਸੇਕ। ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਝੋਟੇ ਨੂੰ ਵੇਲਣ ਜੋਅ ਲੈਨੇ ਆਂ। ਉਹਦੇ ਜੋਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਊ!

ਧਰਤੀ ਪਾਸੇ ਪਰਤਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਮਿਥਿਹਾਸ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਬਲਦ ਆਪਣੇ ਸਿੰਭ ਹਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਦਾ ਪਾਸਾ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਬਲਦ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਧਰਤੀ ਪਾਸਾ ਪਰਤੇ ਅਥਵਾ ਰਾਜ-ਬਦਲੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਉਤੇ ਕਰਾਂ, ਖਿਰਾਜਾਂ, ਰਸਮਾਂ ਰਿਵਾਜਾਂ ਤੇ ਨਵੇਂ ਉਸਰੇ ਸਮਾਜਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਰਾਜਾ ਜਦ ਰਾਜ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਖਾਧ-ਖੁਰਾਕ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੇ ਹੋਰ ਖ਼ਰਚੇ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰੀ ਉਤੇ ਸੁੱਟ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਧੇ ਭਾਰ ਹੇਠਾਂ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ ਦਾ ਲੋਕ ਚਰ੍ਹੀ ਦੇ ਟਾਂਡੇ ਵਾਂਗ ਤੜਕ ਕਰਕੇ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਤੇ ਉਨਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿਚਕਾਰ ਜਾ ਕੇ ਧਰਤੀ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਸਾ ਪਰਤ ਲਿਆ। ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਾਕੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵੀ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆ ਗਿਆ। ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਵਧੇ। ਉਹ ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲੱਗੇ।

ਇਸ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਘੁੱਗ ਵੱਸਦੀ ਮੰਜਕੀ ਉਤੇ ਜਿਵੇਂ ਅਚਿੱਤ ਬਾਜ ਆ ਪਏ ਹੋਣ। ਵਰ੍ਹਿਓਂ ਵਰ੍ਹੇ ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਜੰਗ, ਹਰ ਕੋਈ ਤੰਗ, ਮਹਿੰਗਾ ਹੀ ਮਹਿੰਗਾ। ਸਭ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਚੜ੍ਹੇ ਜਿਣਸਾਂ ਉਥੇ ਦੀਆਂ ਉਥੇ।

ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕਿਸਾਨ ਵੀ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਆਏ। ਸਿਆਸੀ ਸਮਝ ਵਧੀ। ਪੰਜਾਬੀ, ਉਰਦੂ ਸ਼ਾਇਰ ਕਿਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਜੁਬਾਨ ਬਣੇ;

ਡਾ. ਮੁਹੰਮਦ ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਲਿਖਿਆ-
ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਕੇ ਦਹਿਕਾਨ ਕੇ ਮਯੋਸਰ ਨਾ ਹੋ ਰੋਟੀ

ਉਸ ਦੇਸ਼ ਕੇ ਹਰ ਗੋਸ਼ਾ-ਇ-ਗੰਦਮ ਕੋ ਜਲਾ ਦੇ!

ਅਰਥਾਤ-ਜਿਸ ਮੁਲਕ ਦਾ ਕਾਮਾ ਕਿਸਾਨ ਸਾਰੇ ਜੰਗ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਆਪਣੂੰ ਰੋਟੀ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਣਕ ਦੇ ਹਰ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਫੂਕ ਦਿਓ!

ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਿਸਮਲ ਨੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰੇ ਲਈ ਬਾਗੀਆਨਾ ਸ਼ੇਅਰ ਵੀ ਲਿਖੇ;

ਸਰਫਰਸ਼ੀ ਕੀ ਤਮੰਨਾ ਅੱਬ ਹਮਾਰੇ ਦਿਲ ਮੇਂ ਹੈ।

ਦੇਖਨਾ ਹੈ ਜ਼ੋਰ ਕਿਤਨਾ ਬਾਜ਼ੂਏ ਕਾਤਿਲ ਮੇਂ ਹੈ।

ਸ਼ੇਅਰ ਤਾਂ ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਸਨ। ਪਰ ਮੰਜਕੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਠੇਠ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਹੀ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕੀਆਂ।

ਜਿਵੇਂ ਪਗੜੀ ਸੰਭਾਲ ਜੱਟਾ ਪਗੜੀ ਸੰਭਾਲ

ਓਏ!

ਲੁੱਟ ਲਿਆ ਮਾਲ ਤੇਰਾ ਲੁੱਟ ਲਿਆ ਮਾਲ ਓਏ!

‘ਜੱਟਾ ਜਾਗ ਬਈ ਹੁਣ ਜਾਗੋ ਆਈ ਆ’ ਆਦਿ ਬੋਲ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਗੂੰਜਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਪਰ ਮੰਜਕੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਕ ਅਸਲੋਂ ਨਿਵੇਕਲਾ ਰੂਪ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਜ਼ਰੋਂਦੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਕਾਵਿਕ ਰੂਪ ਦਾ ਨਾਮ ਸੀ ‘ਗੱਡੀ’

ਇਹ ਵਜ਼ਨ ਤੋਲ ਵਾਲੀ ਛੁਟੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤੁਕਾਂਤ ਮੇਲ ਦਾ ਅਭਾਵ ਸੀ ਪਰ ਰਵਾਨੀ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਵਰਗੀ ਹੀ ਸੀ। ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਆਖ਼ਰੀ ਤੁਕ ਦਾ ਤੁਕਾਂਤ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਗੱਡੀ ਨਮੂਨਾ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ;

ਜੱਟ ਗੋਡਦਾ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਲਾ ਮੋਢਾ
ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰਾਂ ਆ ਗਈਆਂ
ਵਿਘੇ ਚਾਰ ਸੀ ਕਮਾਦ ਉਸ ਲਾਇਆ
ਰੋਜ਼ ਰੋਜ਼ ਗੋਡਦਾ ਰਹੇ
ਬਸ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਸੱਤ ਅੱਠ ਕਰਮਾਂ
ਅੱਜ ਕੰਮ ਮੁਕ ਜਾਣਾ ਸੀ।
ਵਗੇ ਮੁੜ੍ਹਕਾ ਤੇ ਭਿੰਜ ਗਿਆ ਕੁਤਤਾ
ਪੱਛਾਂ ਨੇ ਸਰੀਰ ਪੱਛਿਆ
ਲੱਗੀ ਤੇਹ ਤੇ ਦੌੜਾ ਵੱਲ ਛੱਪਤੀ
ਲੰਮਾ ਪੈ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦਾ
ਪਾਣੀ ਤੱਤਾ ਸੀ
ਪਾਣੀ ਤੱਤਾ ਸੀ ਤਪਸ਼ ਨਾਲ ਹੋਇਆ
ਤਾਅ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਲੱਗ ਗਈ-
ਡਰਦਾ
ਡਰਦਾ
ਤੇ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾ ਕੇ ਮੁਆਮਲੇ ਹੱਥੋਂ
ਜੱਟ ਮਰਦਾ।

ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਟੇਜਾਂ ਉਤੇ ਕਵੀਸ਼ਰ ਤੇ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਹੋਕਾਂ ਲਾ ਲਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਭਾਵੇਂ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਖੁਦਕਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਮੰਜਕੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਦੇ ਦੇਖਣ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਹੁਣ ਫੇਰ ਇਹ ਰੱਜੇ ਪੁੱਜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਬਣ ਜਾਣ ਦੇ ਆਹਰ ਪਾਹਰ ਵਿਚ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਲੇਖ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਹਾਂ ਤੇ ਅਸੀਂ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਮੰਜਕੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕੁਤੀਆਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਸਾਡਾ ਇਖਲਾਕੀ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ-

ਦੋ ਕੁਤੀਆਂ ਸਨ-ਲੰਮੀ ਤੇ ਬੰਮੀ!
ਇੱਕ ਦਿਨ ਸੰਝ ਵੇਲੇ ਉਹ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਕਮਾਦਾਂ ਵਲ ਗਈਆਂ। ਕੋਈ ਅੱਧ ਮੁਰੱਬਾ ਕਮਾਦ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਬੰਦੇ ਦੇ ਕੱਦ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਉਚਾ! ਬੰਮੀ

ਬਾਹਰ ਖੜੀ ਰਹੀ ਤੇ ਲੰਮੀ ਕਮਾਦਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਵੜੀ।

ਘੜੀ ‘ਡੀਕ ਪਲ ‘ਡੀਕ!
ਉਹ ਆਉਣ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਨਾ ਲਵੇ।
ਬੰਮੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਬੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਫਿਰ ਉਚੀ ਉਚੀ ‘ਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰੀਆਂ। ਉਹ ਰੋਣਹਾਕੀ ਹੋ ਗਈ ਬੋਲਦੀ ਬੋਲਦੀ।

ਤਦ ਅੱਧੇ ਪਹਿਰ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਲੰਮੀ ਕਮਾਦੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਹੋਈ ਦਿਸੀ। ਜੋ ਹਾਲੋਂ ਬੇਹਾਲ ਹੋਈ ਪਈ ਸੀ। ਮੂੰਹ ਤੇ ਬਾਹਵਾਂ ਉਤੇ ਚੀਰਾਂ ਜਿਹੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਚਿਹਰਾ ਸਾਰਾ ਤੁੱਲੇ ਤੁੱਲੇ! ਛਾਤੀ ਸਾਹੇ ਸਾਹੀ। ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਵੱਟ ਉਤੇ ਜਿਵੇਂ ਢਹਿ ਹੀ ਗਈ ਹੋਵੇ।

ਬੰਮੀ ਉਸ ਵਲ ਤੱਕ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ!
ਕਾਫੀ ਚਿਰ ਤੁਕ ਕੇ ਬੰਮੀ ਨੇ ਪੁੱਛ ਹੀ ਲਿਆ,
“ਸੱਚ ਸੱਚ ਦਸ ਅਤੀਏ! ਤੂੰ ਐਨਾ ਚਿਰ ਲਾਇਆ ਕਿੱਥੇ ਰਹੀ!”

“ਕੀ ਦੱਸਾਂ ਅਤੀਏ! ਕੱਲ੍ਹ ਦੱਸਾਂਗੀ! ਚਿਰ ਜਿਹਤਾ ਲੱਗਣਾ ਸੀ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੁਣ ਘਰ ਚੱਲੀਏ! ਘਰਦੇ ‘ਡੀਕਦੇ ਹੋਣਗੇ।”

“ਅਤੀਏ ਲੰਮੀਏ ਤੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਸਹੁੰ ਸਹੀ ਸਹੀ ਤੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀਂ ਮੈਂ ਅੱਗੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਾਂਗੀ।”

“ਨਹੀਂ ਬੰਮੀਏ ਤੂੰ ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਈਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਡਰ ਬੋਤਾ!”

“ਫਿਰ ਵੀ ਦੱਸ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਕੀ ਕੀ ਬੀਤੀ? ਗੀਤ ਤਾਂ ਤੂੰ ਸੁਣਿਆ ਈ ਹੋਣੈ-
ਕਾਲੀ ਤਿੱਤਰੀ ਕਮਾਦੋਂ ਨਿਕਲੀ
ਤੇ ਉਡਦੀ ਨੂੰ ਬਾਜ ਪੈ ਗਿਆ।
ਕਿਤੇ ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਬਾਜ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪੈ ਗਏ?”

“ਨਹੀਂ ਬੰਮੀਏ! ਬਾਜ਼ਾਂ ਬੁਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕੀ ਜਾਣਨੀਆਂ ਸੰਘੀਓਂ ਫੜਾਂ ਤੇ ਗਿੱਦੀ ਮਰੋਤ ਦਿਆਂ। ਲੈ ਹੁਣ ਤੈਥੋਂ ਕਾਹਦਾ ਲੁਕਾ ਏ। ਗਈ ਸਾਂ ਮੈਂ ਦੇ ਗੰਨੇ ਭੰਨਣ ਇਕ ਤੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਆਪਣੇ ਲਈ। ਕਮਾਦ ਵਿਚ ਵੜੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੰਨਾ ਹੀ ਨਾ ਪਸੰਦ ਆਵੇ।”

“ਤੈਨੂੰ ਲੰਮੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਲੰਮੇ ਤੋਂ ਲੰਮਾ ਗੰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਿੱਕਾ ਮੋਟਾ ਈ ਫੜੀ ਆਉਨੀਓ।”

“ਹੁਣ ਸੁਣ ਤਾਂ ਸਹੀ ਐਵੇਂ ਟਿੱਚਰਾਂ ਵਿਚ ਗੱਲ ਨਾ ਪਾ। ਗੰਨੇ ਲੱਭਦੀ ਲੱਭਦੀ ਮੈਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕਿਆਰੇ ਟੱਪ ਗਈ। ਵਾਹਵਾ ਸੰਘਣੇ ਜਹੇ ਸੁਇਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਹਿਲਦਾ ਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਲੱਗਾ। ਸੈਚਿਆ ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਈ ਸੱਧ ਹਉ। ਸੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਇਸ ਪੈਲੀ ਵਿਚ ਖੜੱਪੇ ਸੱਧ ਦੀ ਖੁੰਡ ਆ। ਮੈਂ ਡਰਦੀ ਦੌੜੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਧਰ ਨੂੰ ਦੌੜਦੀ ਗਈ। ਅੱਗੇ ਕੀ ਦੇਖਦੀ ਆਂ-ਇੱਕ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਸੰਦੂਕਤੀ, ਨਵੇਂ ਸਵਾਏ ਵਰੀ ਦੇ ਕੱਪੜੇ, ਸ਼ਿੰਗਾਰ

ਡੱਬਾ, ਪਾਉਡਰ, ਟਿੱਕੇ, ਸੰਧੂਰ, ਸੁਰਖੀ, ਕਰੀਮਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ-ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਚੋਰਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਨਵੇਂ ਵਿਆਹ ਵਾਲਾ ਘਰ ਲੁੱਟਿਆ ਹੋਣਾ। ਗਹਿਣਾ ਗੱਟਾ ਤੇ ਪੈਸਾ ਧੋਲਾ, ਵੰਡ ਕੇ ਲੈ ਗਏ ਹੋਣਗੇ ਬਾਕੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਉਹ ਏਥੇ ਸੁੱਟ ਗਏ ਹੋਣੇ ਨੇ। ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਕਮਾਦਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਫੈਦਾ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਚੋਰਾਂ ਯਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਫੇਰ ਡਰੀ ਕਿਤੇ ਕੁਝ ਚੋਰ ਡਾਕੂ ਕਿਤੇ ਲਾਗੇ ਹੀ ਨਾ ਦੜੇ ਹੋਣ। ਡਰ ਕੇ ਫੇਰ ਦੌੜੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੈਂ ਨੂੰ। ਅੱਗੇ ਬੋਤਾ ਜਿਹਾ ਪੱਧਰ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਚੁਲ੍ਹ ਕੱਢੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਲਾਗੇ ਗੰਨੇ ਦਾ ਚੂਰਾ ਤੇ ਕੁਝ ਕਿਸੇ ਬਲਦੇ ਸਿਵੇਂ ‘ਚੋਂ ਲਿਆਦੀਆਂ ਅੱਧਲੂਸੀਆਂ ਲੱਕੜਾਂ ਪਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇੱਕ ਵਲਟੋਹਾ ਤੇ ਕੁਝ ਮੱਟ ਮਤਲਬ ਸੁਰਾਬ ਕੱਢਣ ਵਾਲਾ ਸਾਮਾਨ।”

“ਫੇਰ ਤਾਂ ਅਤੀਏ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲੀ ਏਂ ਕਿ ਤੂੰ ਐਨਾ ਕੁਝ ਵੇਖ ਆਈਂ ਚੱਲ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਦਖਾ ਚੱਲ ਕੇ।”

“ਨਾ ਬਾਬਾ ਕਮਾਦ ਵੱਲ ਤਾਂ ਹੁਣ ਮੈਂ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੀ ਕਦੀ।

ਅੱਗੇ ਸੁਣ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਅਜੇ ਮੁੱਕੀ ਬੋਤੀ ਏ।”

“ਚੱਲ ਸੁਣਾਈ ਚੱਲ ਕੁਤੀਏ ਮੈਨੂੰ ਮਜਾ ਆ ਰਿਐ।

ਸ਼ੱਕ ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਅਸਲੀ ਗੱਲ ਮੈਥੋਂ ਛਿਪਾ ਰਹੀ ਏਂ।”

“ਨਹੀਂ ਬੰਮੀਏ ਤੇਥੋਂ ਕਦੀ ਛਪਾਇਆ ਕੁਝ! ਮੈਂ ਬੋਤਾ ਹੀ ਅੱਗੇ ਗਈ ਤਾਂ ਅਗੋਂ ਮੈਨੂੰ ਨਹਿਰੋਂ ਪਾਰਲੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਾ ਦਾਲੀ ਹਕੀਮ ਮਿਲ ਪਿਆ। ਹੱਥ ਵਿਚ ਰੁੱਗ ਇੱਕ ਪੱਠਿਆਂ ਜਿਹਾਂ ਦਾ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਕਮਾਦ ਦੇ ਮੁੱਢਾਂ ਵਲ ਘੂਰ ਘੂਰ ਕੇ ਦੇਖੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਹੌਸਲਾ ਕੀਤਾ, “ਤਾਇਆ! ਤੂੰ ਏਥੇ ਕਿੱਥੇ?”

ਧੀਏ ਮੇਰੀਆਂ ਤਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਮੁੱਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ ਮੈਂ ਆ ਗਿਐਂ ਕਮਾਦਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਬੂਟੀਆਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ-ਗੋਰਖਮੁੰਡੀ, ਨਾਗਦੋਣ, ਘੋੜ ਸੁੰਬੀ, ਹਜ਼ਾਰ ਦਾਣੀ, ਖਟਕਲ ਤੇ ਦੋਧਕ ਮੈਂ ਤਾਂ ਟੱਬਰ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰੋਂ ਪਾਲਦੇਂ। ਚਾਰ ਧੀਆਂ ਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਤੇਰੇ ਵਰਗੀਆਂ। ਇਹਨਾਂ ਜੜੀਆਂ ਬੂਟੀਆਂ ਦੇ ਆਸਰੇ ਚੌਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਪੀਲੇ ਕਰਨੇ ਨੇ।

ਕਿਤੇ ਭਾਰ ਲੱਭੂ!”

ਉਹਨੇ ਅਜੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਾਉਣੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਮੈਂ ਖਿਸਕ ਤੁਰੀ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਦਾਲੀ ਘੀਮ ਗਾਲੜੀ ਬੜਾ। ਮੈਂ ਅਗਲੀਆਂ ਦੇ ਪੈਲੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਲੀ ਵੱਟੇ ਤੁਰਨ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਖੁਰਚ ਖੁਰਚ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਕੋਈ ਬੋਲਿਆ, “ਕੁਤੇ ਲੰਮੀਏ ਤੂੰ ਏਥੇ ਕਿੱਥੇ? ਏਥੇ ਕਮਾਦਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਦਿਨੇ ਹੀ ਰਾਤ ਪਈ ਰਹਿੰਦੀ ਏ। ਜਾ

ਘਰ ਜਾ।” ਬੱਬਾ ਘਮਿਆਰ ਬਥਲਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, “ਮੈਂ ਤਾਂ ਭਲਾ ਆਪਣੀਆਂ ਖੋਤੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਘਾਹ ਖੋਤਣ ਆਉਨੇ। ਤੂੰ ਜਾਹ!”

ਮੈਂ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਪੁਲਾਘਾਂ ਪੁੱਟਦੀ ਬੱਬੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਚਲੀ ਗਈ। ਅੱਗੇ ਮੈਂ ਕੀ ਦੇਖਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਘਣੇ ਮੂਇਆਂ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਭਿਆਨਕ ਅੱਖਾਂ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਝਾਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮੂੰਹ ਸਿਰ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਚਿੱਟੀ ਭੂਰੀ ਜੱਤ। ‘ਚੀਤਾ’ ਮੇਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਜਿਵੇਂ ਬਹਿ ਹੀ ਗਈ ਸੀ। ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਹਨੇਰਾ ਛਾ ਗਿਆ। ਗੰਨੇ ਪੈਰਾਂ ਬੱਲੇ ਸਿੱਧਦੀ ਮੈਂ ਠੇਡੇ ਖਾਂਦੀ ਖਾਂਦੀ, ਚੀਤੇ ਤੋਂ ਬਚਦੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਧਰ ਨੂੰ ਦੌੜ ਰਹੀ ਸਾਂ। ਮੇਰੀ ਚਾਲ ਵਿਚ ਏਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਧੌਰ ਕਿੱਥੋਂ ਆ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਬਿਨਾ ਰੁਕੇ ਵਾਹੇ ਦਾਹੀ ਦੌੜ ਰਹੀ ਸਾਂ। ਕਿ ਦੋ ਕੁੱਤੇ ਭੱਕਦੇ ਤੇ ਹੱਕਦੇ ਮੇਰਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਵੱਡਾ ਗੰਨਾ ਭੰਨ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਦਾ ਹੀਆ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਡਰਨ, ਉਹਨਾਂ ਮੈਨੂੰ ਭਜਾ ਭਜਾ ਕੇ ਕਮਾਦੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਹੀ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਹਰ ਚਾਰ ਪੰਜ ਸਾਹਸੀ ਡਾਗਾਂ ਸੋਟੇ ਲਈ ਖੜੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਜਦ ਕੁੱਤੇ ਮੇਰੇ ਮਗਰ ਲੱਗੇ ਤੱਕੇ ਤਾਂ ਕੁੱਤੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਮੇਰੇ ਮਗਰੋਂ ਲਾਹ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਉਲੂਮਾ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ,

“ਕੁਤੀਏ! ਤੂੰ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਡੰਗ-ਮਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅੱਜ! (ਮੇਢੇ ਤੇ ਰੱਖੀ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਗੋਹ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ) ਦੱਸ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਕੀ ਬੁਣ! ਅਸੀਂ ਆਪ ਖਾਵਾਂਗੇ ਜਾਂ ਘਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਆਵਾਂਗੇ। ਕੁੱਤੇ ਤਾਂ ਅਸਾਂ ਛੱਡੇ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਕੋਈ ਬਿੱਲਾ ਸਿਹਾ, ਲੁੱਬੜ ਜਾਂ ਗਿੱਦਤ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਗੇ। ਇਹਨਾਂ ਤੈਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਿਆਂਦਾ!”

“ਚੱਲ ਥੇਰ ਸੱਲਾ ਤੂੰ ਬਚ ਗੀ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਬਚ ਗਿਆ।”

“ਅਤੀ ਬੰਮੀਏ! ਛੇਤੀ ਕਰ ਬਾਕੀ ਗੱਲਾਂ ਫੇਰ ਕਰਾਂਗੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਕਮਾਦਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਚੀਤੇ ਬਾਬਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੀਏ। ਕਿਸੇ ਨਿਆਣੇ ਸਿਆਣੇ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਕਰ ਦਏ!”

ਬੰਮੀ ਤੋਂ ਲੰਮੀ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚਿਆਂ ਅਜੇ ਪੰਜ ਸੱਤ ਪਲ ਹੀ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਵਹੀਰਾਂ ਕਮਾਦਾਂ ਵਲ ਦੌੜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਲਾਠੀ, ਖੁੰਡਾ, ਟਕੂਆ, ਛਵੀ, ਬਰਛੀ ਜਾਂ ਤਲਵਾਰ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲੱਭਾ ਲੈ ਤੁਰੇ ਸਨ ਚੀਤਾ ਮਾਰਨ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਿਆਰ ਹੋਣ।ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਕਮਾਦਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਦਾ ਚੱਪਾ ਚੱਪਾ ਛਾਣ ਮਾਰਿਆ। ਰੌਲਾ ਰੱਪਾ ਸੁਣ ਕੇ ਮਾਈ ਬੰਬੇ ਮਹਿਰੀ ਕਮਾਦੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੀ। ਲੋਕ ਏਨਾ ਕੁੱਬਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਕਿ ਚਹੁੱ ਲੱਤਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਹੀ ਤੁਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਸਿਰ ਦੁਆਲੇ ਚਿੱਟਾ ਖਿਲਰਿਆ ਪੁਲਰਿਆ ਝਾਟਾ ਚੀਤੇ ਦੀ ਜੱਤ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਭੱਠੀ ਤੋਣ ਵਾਸਤੇ ਦੂਜੇ ਚੌਥੇ ਦਿਨ ਕਮਾਦਾਂ ਚੋਂ ਖੋਰੀ ਚੁਣਨ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਚੀਤਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

—ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਜਨਵਰੀ, 1974 ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ, ਮੁੱਖ ਅਫ਼ਸਰ ਬੋਹਾ ਤੋਂ ਸੀ. ਟੀ. ਡੀ. ਐਸ. ਕੋਰਸ ਲਈ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਥੇ 100 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਕੋਰਸ ਸੀ। ਉਹ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਵਿਚ ਮੁਲਾਹਜ਼ੇ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਤਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਸਾਡਾ ਹੋਸਟਲ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਜੇ. ਏ. ਵਾਲਾਵਲਕਰ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਸਾਥੀ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦਾ ਰਾਜ ਗੋਪਾਲਮ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਥੇ ਰਵਾਇਤ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ (ਅਫ਼ਸਰ) ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਬੀ. ਏ. ਪਾਸ ਨੂੰ ਹੀ ਉਸ ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹੀ ਸੀ। ਸਵੇਰ ਸਮੇਂ ਪੀ. ਟੀ. ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਖੇਡੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। 5-6 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਬਾਹਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਇਕ ਕੋਠੀ ਦੇ ਬਾਹਰ, ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਦਾ ਇਕ ਹੱਟਾ-ਕੱਟਾ ਨੌਜਵਾਨ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਹਾਲ-ਚਾਲ ਪੁੱਛਿਆ। ਸਰਦਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਇੰਜਤ-ਮਾਣ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੋਠੀ ਅੰਦਰ ਲੈ ਗਿਆ। ਚਾਹ ਪਿਲਾਈ। ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਸਨ, ਇਕ 7 ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਕੁੜੀ ਤੇ 4 ਕੁ ਸਾਲ ਦਾ ਮੁੰਡਾ। ਉਸ ਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਸੁਘੜ ਸਿਆਈ, ਪੂਰੀ ਫੈਸ਼ਨੇਬਲ ਔਰਤ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਆਪ ਪਾਇਲਟ ਸੀ ਅਤੇ ਇਕ ਰੱਜੇ-ਪੁੱਜੇ ਘਰ ਦਾ ਸੀ। ਗੱਲੀਬਾਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਪੂਰੇ ਕੱਟੜ ਸਨ। ਪਾਇਲਟ ਨੇ ਮੇਰੇ ਰੋਕਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਰਾਂਡੀ ਦੀ ਬੋਤਲ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਮੈਂ ਨਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਖਹਿਤਾ ਛੁਡਾ ਲਿਆ।

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਹੋਸਟਲ ਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਟਾਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਨਿੱਘ ਅੱਗੇ ਲਾਚਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੋ ਟੁੱਕ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਹੌਸਲਾ ਨਾ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਇਲਟ ਦੀ ਹਰ ਗੱਲ ਵਿਚ ਅਪਣੱਤ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਟੁਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਸਾਡੀ ਮੈਸ ਇੰਚਾਰਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਸਿੰਘ ਖਾਣਾ ਖਾ ਕੇ ਹੀ ਆਉਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਸਕੀ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਮੇਰੇ ਰੋਕਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਕਮਰੇ ਤਕ ਆਏ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਪਾਇਲਟ ਸਾਹਿਬ ਵਿਹਲੇ ਹੁੰਦੇ, ਅਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ।

ਸਾਥ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਔਰਤ ਭਟਕ ਜਾਂਦੀ

ਕਦੇ-ਕਦੇ ਪਾਇਲਟ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵੀ 1-2 ਪੈਗ ਲਾ ਲੈਂਦੀ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਬੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪਈ ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਚਰਚੇ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਕਿ ਇਹ, ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਐਨੇ ਬੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਨੇੜੇ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਏ ਜਦਕਿ ਸਾਡੀ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀ ਸੀ।

ਅਚਾਨਕ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ‘ਤੇ ਕਹਿਰ ਟੁੱਟ ਪਿਆ। ਪਾਇਲਟ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਘਰ ਵਿਚ ਮਾਤਮ ਪਸਰ ਗਿਆ। ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਅੰਤਮ ਸੰਸਕਾਰ ‘ਤੇ ਤਾਂ ਆਏ ਪਰ ਕੋਈ ਖਾਸ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਘਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ। ਘਰ ਦਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੌਕਰ ਆਪਣੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਪੂਰਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਹਿਕਮੇ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ। ਪਾਇਲਟਾਂ ਦੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੇ ਵੀ ਸਨ। ਮਹਿਕਮੇ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਹੋਰ ਵਿੱਤੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲਣ ਲੱਗ ਗਈ।

ਪੈਸੇ ਦੀ ਆਮਦ ਨੇ ਉਸ ਘਰ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਰੋਗ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਗ਼ਮ ਵਿਚ ਪਾਇਲਟ ਦੀ ਪਤਨੀ ਲਛਮੀ ਨੇ ਬਰਾਂਡੀ ਅਤੇ ਵਿਸਕੀ ਪੀਣ ਦੀ ਆਦਤ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਲਿਆ। ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਗੱਡੀ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਨ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਕਲੱਬ ਘੱਟ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਅਕਸਰ ਹੀ ਕਲੱਬ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਏਨੀ ਸੁਰਾਬ ਪੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਗੱਡੀ ਵਿਚੋਂ ਉਤਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦੀ। ਇਕ-ਦੋ ਵਾਰ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕੁੜੀ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਲਿਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਮੈਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤ, ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਗੱਡੀ ਵਿਚੋਂ ਉਤਾਰਦੇ।

ਇਕ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ, ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ‘ਤੇ ਸਨ ਤਾਂ ਸੁਰਾਬੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਲਛਮੀ ਸਾਡੇ ਡਾਈਨਿੰਗ ਰੂਮ ਵਿਚ ਆ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਇਕ ਲਿਫਾਫਾ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ 80 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਲਿਫਾਫਾ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ, “ਯੇਹ ਆਪ ਕੇ ਲੀਏ ਹੈ।” ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੌਕਰ ਵੀ ਆ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਠੀ ਤਕ ਲੈ ਕੇ ਗਏ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਮੈਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਪੈਸੇ ਮਿਆਦੀ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਪਾਇਲਟ ਦੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਕ ਕਰਤੀ ਚਿੱਠੀ ਵੀ ਲਿਖਵਾਈ। ਬੋੜ੍ਹੇ ਚਿਰ ਵਿਚ ਹੀ ਮੈਂ ਉਸ ਘਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਰੰਗ ਵੇਖੇ। ਮੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ‘ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਉਸ ਕੋਲ ਆ ਗਏ ਤੇ ਪੋਤੇ-ਪੋਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ਲਛਮੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ

ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਪੱਤਰ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੰਨਵਾਈ ਪੱਤਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਭਟਕਣ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਸੀ।

ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੀਨੀਅਰ ਅਹੁਦੇ ‘ਤੇ ਬੈਠੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਮੈਡਮ, ਤੁਸੀਂ ਅਜੇ ਤਕ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ? ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਘਰੇਲੂ ਝੰਜਟ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ। ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਤੇ ਵਧੀਆ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊਂਦੇ ਹੋ।” ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਮ ਸਨ ਤੇ ਦਬੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਔਰਤ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸਾਥ ਦੀ ਬਹੁਤ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਕੱਲੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਸੀਨੀਅਰ ਅਤੇ ਸਾਥੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਗਲਣਾ ਹੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਦਮੀ ਜ਼ਰੂਰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਹੀ ਹੋਵੇ।” ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਲਾਜਵਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪ੍ਰੋ. ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ

ਵੀਹ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਮੈਂ ਸੱਤ ਵਰ੍ਹੇ ਦਾ ਸੀ ਤੇ ਮੇਰੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਗਿਆਰਾਂ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ। ਸਾਡਾ ਖੇਤ ਘਰੋਂ ਮੀਲ ਕੁ ਦੀ ਵਿਥ 'ਤੇ ਸੀ। ਅੱਧ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਜਰਨੈਲੀ ਸੜਕ ਲੰਘਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਜਾਂਗਲੀਆਂ, ਪਠਾਣਾਂ, ਰਾਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਪਰਦੇਸੀਆਂ ਦਾ ਕਾਫੀ ਲਾਘਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਭ ਇੱਕੱਠੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਘਰ ਬੈਠਿਆਂ ਵੀ ਡਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਸੜਕ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਸਿਆਣੇ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਲੰਘਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਭੈ ਖਾਂਦੇ ਸਾਂ। ਪਰ ਟੰਟਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਦਿਨੇ ਇਕ ਦੋ ਵੇਲੇ ਸਾਨੂੰ ਖੇਤ ਬਾਪੂ ਤੇ ਕਾਮੇ ਦੀ ਰੋਟੀ ਫੜਾਣ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਸਾਡੀ ਅਵਸਥਾ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇਕ ਮੁਸ਼ਕਲ ਘਾਟੀ ਲੰਘਣ ਵਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਰੋਂ ਤਾਂ ਹੌਸਲਾ ਕਰ ਕੇ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ, ਪਰ ਜਦ ਸੜਕ ਦੇ ਤਿੰਨ ਘੁਮਾਂ ਦੀ ਵਿਥ ਉਤੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਨਹਿਰ ਸੂਆ ਟੱਪਣ ਲਗੇ ਪਠੇਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਖਲੋ ਕੇ ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਤੱਕਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ, ਤਾਂ ਜੂ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡੋਂ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਸਿਆਣੇ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਭੈ-ਸਾਗਰ ਨੂੰ ਤਰਨ ਜੋਗੇ ਹੋ ਜਾਈਏ।

ਸਾਡੀ ਮਜ਼ਹਬੀ ਤਬੀਅਤ ਵੀ ਕੁਝ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਡਰ ਸਾਡੇ ਸੁਭਾਵਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਘਰ ਸਿਆਣਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਨਰਕ ਸਵਰਗ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸੁਣਦੇ। ਸਵਰਗ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਖੇਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਤੇ ਘਟ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਨਰਕ ਦੇ ਹਰ ਥਾਂ ਖੁਲ੍ਹੇ ਗੱਢੇ ਮਿਲਦੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨਰਕ ਮਦਰਾਸਾ ਸੀ ਤੇ ਜੇ ਉਸਤੋਂ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਛੁਟ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਖੇਤ ਰੋਟੀ ਦੇਣ ਜਾਣ ਦਾ ਨਰਕ ਪੇਸ਼ ਆ ਜਾਂਦਾ। ਗੱਲ ਕੀ ਸਾਡੇ ਇੱਕੱਠੇ ਰਾਹ ਦੇ ਹਰ ਇਕ ਮੋੜ ਤੇ ਜਾਣੇ ਨਰਕ ਘਾਟ ਲਾਈ ਖਲੋਤੇ ਹੁੰਦੇ। ਖ਼ਬਰੇ ਇਸ ਸੜਕ ਦਾ ਭੈ-ਸਾਗਰ ਲੰਘਣ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਖੇਤ ਜਾਣਾ ਨਰਕ ਲਗਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਖੇਤ ਰੋਟੀ ਲੈ ਜਾਣ ਲਗੇ ਇਸ ਸੜਕ ਨੂੰ ਲੰਘਣਾ ਸਾਨੂੰ ਭੈ-ਸਾਗਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਬਾਬਤ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤ ਸਵਰਗ ਸੀ ਤੇ ਖੇਤ ਰੋਟੀ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਨਰਕ ਅਤੇ ਉਹ ਜਰਨੈਲੀ ਸੜਕ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਭੈ-ਸਾਗਰ।

ਸਿਆਲ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਦੁਪਹਿਰ ਦੀ ਰੋਟੀ ਲੈ ਕੇ ਖੇਤ ਨੂੰ ਚਲ ਪਏ। ਨਿੱਘੀ ਨਿੱਘੀ ਧੁੱਪ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਅਸੀਂ ਟੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਵੀ ਜਾਣੇ ਸਿਆਲ ਦੀ ਧੁੱਪ ਦੀ ਨੀਂਦ ਦਾ ਨਿੱਘ ਲੈ ਰਹੇ ਸਾਂ, ਪਰ ਦਿਲ ਵਿਚ ਸੜਕ ਲੰਘਣ ਦਾ ਡਰ ਚੂਹੇ ਵਾਂਗਰ ਕੁਤਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਡਰ ਨੂੰ ਦਬਾਣ ਦਾ ਇਕ ਆਮ ਤਰੀਕਾ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹਿਆ। ਭੈਣ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਣ ਲਗ ਪਈ। “ਇਕ ਸੀ ਰਾਜਾ, ਉਹਦੀ ਰਾਣੀ ਮਰ ਗਈ। ਮਰਨ ਲੱਗੀ ਰਾਣੀ ਨੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ‘ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਕਰਾਰ ਦੇਹ।’ ਰਾਜੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ‘ਕੀ?’

ਮੈਂ ਕਹਾਣੀ ਵਲੋਂ ਧਿਆਨ ਮੋੜ ਕੇ ਪਿਛਾਂਹ ਪਿੰਡ ਵਲ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਸਾਡੇ ਰਾਹ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

“ਤੂੰ ਸੁਣਦਾ ਨਹੀਂ, ਬੀਰ!” ਭੈਣ ਨੇ ਮੇਰੇ ਮੋਢੇ ਨੂੰ ਹਲੂਣ ਕੇ ਆਖਿਆ।

“ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਸੁਣਦਾ”, ਮੈਂ ਭਰਾਵਾਂ ਵਾਲੀ ਗੁਸਤਾਖੀ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

“ਅੱਛਾ, ਜਦ ਉਹ ਰਾਣੀ ਮਰਨ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਰਾਜੇ

ਪੇਮੀ ਦੇ ਨਿਆਣੇ

ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਕਿਹਾ, ‘ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਰਾਰ ਕਰ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ‘ਕੀ?’ ਰਾਣੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਤੂੰ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਨਾ ਕਰਾਈਂ।’ ਸੱਚ, ਦੱਸਣਾ ਭੁਲ ਗਈ, ਰਾਣੀ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤ ਤੇ ਇਕ ਧੀ ਸੀਗੇ।

ਸਾਨੂੰ ਰਾਜਾ ਤੇ ਰਾਣੀ ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਪਿਉ ਵਰਗੇ ਹੀ ਭਾਸਦੇ ਸਨ। ਜੇ ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਮਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਅਸਾਡੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਬਚਨ ਦੇਣ ਲਈ ਆਖੇ-ਇਹ ਖ਼ਿਆਲ ਸਾਡੇ ਅਚੇਤ ਮਨ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਧੀ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਲੱਗੀ ਤੇ ਉਹ ਦੋ ਪੁੱਤ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਆਪ।

ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਪਿੰਡ ਵਲ ਦੇਖ ਰਹੀ ਸੀ। “ਸੁਣਾ ਵੀ ਗਾਹ”, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਰ੍ਹੇ ਬੋਲ ਨਾਲ ਆਖਿਆ।

“ਰਾਣੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਬਈ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਾਂ ਤੇ ਧੀ ਨੂੰ ਮੜ੍ਹੇਈ ਦੁਖ ਦੇਉਗੀ”, ਭੈਣ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਮਿੱਠੀ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਤ੍ਰੀਮਤ ਬਣ ਕੇ ਦੱਸਿਆ। “ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸਨੇ ਰਾਜੇ ਤੋਂ ਇਹ ਕਰਾਰ ਮੰਗਿਆ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਚੰਗਾ ਮੈਂ ਕਰਾਰ ਦਿੰਨਾ।’

ਜਿਵੇਂ ਕਿਤੇ ਜੇ ਰਾਜਾ ਇਹ ਇਕਰਾਰ ਨਾ ਦੇਂਦਾ ਤਾਂ ਰਾਣੀ ਮਰਨ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦੇਂਦੀ।

“ਹੂੰ!”

ਭਾਵੇਂ ਸਾਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਦਿਨੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪਾਣ ਨਾਲ ਰਾਹੀਂ ਰਾਹ ਭੁਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਸਾਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਇਹ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨਾ ਕਰਵਾਈ, ਤੇ ਇਸ ਸੂਝ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਉਤੇ ਅਸਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦਿੱਤਾ।

“ਪਰ ਰਾਜੇ ਨੇ ਬਟ ਹੀ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ।”

“ਹੂੰ!”

ਪਿਛਲੇ ਮੋੜ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਆਦਮੀ ਆਉਂਦਾ ਦਿਸਿਆ। ਅਸਾਂ ਸੁਖ ਦਾ ਸਾਹ ਭਰਿਆ ਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਰਲਣ ਲਈ ਖਲੋ ਗਏ। ਸਾਡੀ ਬਾਤ ਵੀ ਖਲੋ ਗਈ। ਪਰ ਉਹ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਸਾਡੇ ਵਲ ਨਾ ਮੁੜਿਆ।

ਜਿਸ ਮੰਤਵ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸਾਂ ਇਹ ਬਾਤ ਦਾ ਪਖੰਡ ਰਚਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਪੂਰਾ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਸਾਡਾ ਖ਼ਿਆਲ ਸੀ, ਬਾਤ ਦੇ ਰੁਝੇਵੇਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਅਚੇਤ ਹੀ ਸੜਕ ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਪਰ ਹੁਣ ਜਦ ਸੜਕ ਥੋੜ੍ਹੀ ਕੁ ਦੂਰ ਰਹਿ ਗਈ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਠਠਬਰ ਕੇ ਖਲੋ ਗਈ ਤੇ ਕਿਸੇ ਸਿਆਣੇ ਸਾਬੀ ਦੇ ਆ ਰਲਣ ਦੀ ਆਸ ਵੀ ਟੁੱਟ ਗਈ, ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਸਹਿਮ ਕੇ ਖਲੋ ਗਏ।

ਦਸ ਵੀਹ ਕਦਮ ਹੋਰ ਪੁਟੇ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਡਰ ਹੋਰ ਵਧ ਗਿਆ। ਸੜਕ ਵਿਚ ਇਕ ਪਾਸੇ ਇਕ ਕਾਲੇ ਸੂਟ ਦੀ ਵਾਸਕਟ ਤੇ ਪਠਾਣਾਂ ਵਰਗੀ ਖੁਲ੍ਹੀ ਸਲਵਾਰ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਲੰਮਾ ਪਿਆ ਸੀ।

“ਔਹ ਦੇਖ ਬੀਬੀ! ਰਾਜਾ ਪਿਆ।”

ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਪਾਸਾ ਪਰਤਿਆ।

“ਇਹ ਤਾਂ ਹਿਲਦੈ, ਜਾਗਦੈ”, ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਨੇ ਸਹਿਮ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਹੁਣ ਕੀ ਕਰੀਏ?”

“ਇਹ ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਉ?”

“ਹੋਰ ਕੀ?” ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

ਅਸੀਂ ਰਾਤ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਤਾਂ ਘਟ ਹੀ ਕਦੀ ਨਿਕਲੇ ਸਾਂ,

ਪੁਰਾਣਾ ਮਾਖਿਓਂ

ਪਰ ਇਹ ਸੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਡਰ ਲਗੇ ਤਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਡਰ ਹਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਸਾਨੂੰ ਮਾਮੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾਈ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਸਾਡਾ ਮਾਮਾ ਤੇ ਇਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕਿਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਦਿਆਂ ਸਿਵਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਦਗਦੇ ਅੰਗਿਆਰ ਡਿਗਣ ਲਗ ਪਏ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਸਾਡੇ ਮਾਮੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ‘ਕੀ ਕਰੀਏ?’ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਪੰਡਤ ਜੀ, ਰੱਬ ਰੱਬ ਕਰੋ।’ ਸਾਡਾ ਮਾਮਾ ‘ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ’ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਪੰਡਤ ‘ਰਾਮ, ਰਾਮ’। ਅੰਗਿਆਰ ਡਿਗਦੇ ਤਾਂ ਰਹੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਮਾਮੇ ਉਤੇ ਬੜਾ ਮਾਣ ਸੀ।

“ਆਪਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰੀਏ”, ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ।

“ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਭੂਤ ਪਰੇਤ ਈ ਡਰਦੇ ਨੇ, ਆਦਮੀ ਨੀ ਡਰਦੈ”, ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਮੈਂ ਮੰਨ ਗਿਆ। ਸੜਕ ਵਿਚ ਪਿਆ ਰਾਸ਼ਾ ਤਾਂ ਆਦਮੀ ਸੀ, ਉਹ ਰੱਬ ਤੋਂ ਕਦ ਡਰਨ ਲੱਗਾ ਸੀ?

“ਤਾਂ ਫੇਰ ਹੁਣ ਕੀ ਕਰੀਏ?”

ਅਸੀਂ ਪੰਜ ਸੱਤ ਮਿੰਟ ਸਹਿਮ ਕੇ ਖਲੋਤੇ ਰਹੇ। ਹਾਲੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਆਸ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਇਸ ਰਾਸ਼ੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਡਰਾਣ ਵਾਲਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆ ਮਿਲੇਗਾ। ਪਰ ਇਹ ਆਸ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਨਾ ਦਿਸੀ।

ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਲ ਤਕਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਲੱਭ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਸਕਦੇ। ਸਾਡਾ ਭਰੋਸਾ, ਸਾਡੀ ਏਕਤਾ, ਬੇਕਾਰ ਹੋਏ ਖਲੋਤੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਤਕ ਮੇਰਾ ਰੋਣ ਨਿਕਲ ਗਿਆ।

ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਨੇ ਪੱਲੇ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਅੱਥਰੂ ਪੁੰਝਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, “ਨਾ ਬੀਰ! ਰੋਂਦਾ ਕਿਉਂ ਐ? ਆਪਾਂ ਇਥੇ ਖੜੋਨੇ ਹਾਂ, ਹੁਣੇ ਪਿੰਡੋਂ ਕੋਈ ਆ ਜਾਊ।”

ਮੈਂ ਚੁਪ ਕਰ ਗਿਆ।

ਅਸਾਂ ਕੁਝ ਕਦਮ ਸੜਕ ਵਲ ਪੁਟੇ, ਪਰ ਖਲੋ ਗਏ ਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਹੀ ਪੰਜ ਕਦਮ ਮੁੜ ਆਏ।

ਅੰਤ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਨੇ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ, “ਆਪਾਂ ਕਹਾਂਗੇ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਪੇਮੀ ਦੇ ਨਿਆਣੇ ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਨਾ ਫੜਾ।”

ਉਸਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਪੇਮੀ ਸ਼ਬਦ ਬੜਾ ਮਿੱਠਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਤਾਂ ਜਦ ਉਹ ਮੇਰੇ ਵਲ ਝੁਕ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਹ ਖੁਦ ਪੇਮੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਢਾਰਸ ਬੜ ਗਈ। ਰਾਸ਼ੇ ਨੂੰ ਜਦ ਪਤਾ ਲਗੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੇਮੀ ਦੇ ਨਿਆਣੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਆਖੇਗਾ, ਨਹੀਂ ਫੜੇਗਾ।

ਜਿਵੇਂ ਕੰਬਦਾ ਹਿਰਦਾ ਤੇ ਬਿੜਕਦੇ ਪੈਰ ਰੱਬ ਰੱਬ ਕਰਦੇ ਸਮਸ਼ਾਨ ਭੂਮੀ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਹਿੰਦੂ ਗਊ ਦੀ ਪੂਛ ਫੜ ਕੇ ਭਵ-ਸਾਗਰ ਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਪੇਮੀ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਸੜਕ ਪਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਰਾਸ਼ਾ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਥੇ ਹੀ ਪਿਆ ਰਿਹਾ।

(‘ਸਮਾਚਾਰ’ ਵਿਚੋਂ)

ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ

ਕਾਲਜ ਮਾ ਪੜ੍ਹਦੇ ਉਹ ਪੱਕੇ ਆੜੀ ਬਣਗੇ। ਕਾਲਜ ਕੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਲੱਗੇਗੇ। ਇਸੀ ਟੈਮ ਮਾ ਉਹ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਮਾ ਬਦਲਗੇ। ਮਲਵਈ ਛੋਕਰੇ ਕਾ ਪੁਆਧੀ ਕੇ ਘਰਾਂ ਗੋਂ (ਗਾਉਂ) ਪਹਿਲਾਂ ਆਣ-ਜਾਣ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਕਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬੈਦਵਾਣਾਂ ਕੇ ਇਕ ਗੋਂ ਮਾ ਕਰ ਦਿਆ। ਜਦ ਵਿਆਹ ਕੀ ਤਰੀਕ ਪੱਕੀ ਕਰਨੀ ਤੀ ਤਾਂ ਕੁੜੀ ਕਾ ਭਾਈ ਛੋਕਰੇ ਕੇ ਗੋਂ ਮਾ ਆਇਆ। ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਪੀ ਕੇ ਉਹ ਬਾਹਰ ਅੰਬਾਂ ਕੇ ਬਾਗ ਮਾ ਬਾਬਿਆਂ ਕੋਲ ਜਾ ਬੈਠੇ।

“ਆ ਬਈ... ਹੋਰ ਬਾਰੇ ਬਾਪੂ ਚਾਚੇ ਉਨਕਾ ਕਿਆ ਹਾਲ ਐ? ਫਸਲ ਬਾੜੀ ਠੀਕ ਐ।” ਬਾਬੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਨਾਲੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਪਿਆਰ ਦਿਆ।

“ਬਾਬਾ ਜੀ ਸਭ ਠੀਕ ਐ।” ਮਲਵਈ ਛੋਕਰਾ ਬੋਲਿਆ।

ਕੁਛ ਦੇਰ ਰਸਮੀ ਗੱਲਾਂਬਾਤਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਫੇਰ ਅਸਲੀ ਬਾਤ ਪੁੱਛੀ।

“ਬਾਬਾ ਜੀ ਵਿਆਹ ਕਦੋਂ ਕਰੀਏ?”

“ਮਾਰੂਾ ਵਿਚਾਰ ਤਾਂ ਠੰਢ ਮਾ ਤਾ ਸਾਊ” ਬਾਬੇ ਨੇ ਜੁਆਬ ਦਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਲਾ ਕੇ ਫਰਵਰੀ ਮਾ ਤਰੀਕ ਪੱਕੀ ਕਰ ‘ਤੀ।

ਵਿਆਹੀ ਆਈ ਨਵੀਂ ਮਲਵੈਣ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਕੀ ਨਣਦ ਨੇ ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਚਾਹ ਕਾ ਭਰ ਕੇ ਗਲਾਸ ਫੜਾਇਆ ਤਾਂ ਮੂਹਰੇ ‘ਤੇ ਵਿਆਹਦਤ ਬੋਲੀ, “ਬਾਹਲੀ ਐ।”

ਪੁਆਧਣ ਨਣਦ ਚਾਹ ਕਾ ਗਲਾਸ ਮੋੜ ਕੇ ਬਲਿਆਨੀ (ਰਸੋਈ) ਮਾ ਚਲੀ ਗਈ। ਉਸਨੇ

ਪੁਆਧੀ ਛੋਕਰੇ ਕਾ ਮਲਵੈਣ ਕੁੜੀ ਗੈਲ ਵਿਆਹ

ਚਾਹ ਨੂੰ ਪਤੀਲੀ ਮਾ ਪਾਇਆ, ਲੱਗਗੀ ਉਬਾਲਣ। ਪੰਦਰਾਂ ਮਿੰਟਾਂ ਬਾਅਦ ਉਸੀ ਚਾਹ ਨੂੰ ਉਸੀ ਗਲਾਸ ਮਾ ਪਾ ਕੇ ਮੁੜ ਭਾਬੀ ਨੂੰ ਜਾ ਫੜਾਈ। ਨਵੀਂ ਭਾਬੀ ਹੱਕੀ-ਬੱਕੀ। ਚਾਹ ਤਾਂ ਉਤਨੀ ਈ ਐ। ਪੁਆਧੀ ਲਾਤਾ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਤਾ। ਸਮੱਸਿਆ ਉਲਝਦੀ ਦੇਖ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਸਾਊ ਚਾਹ ਬਹੁਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾ ਤੇ ਕੱਢ ਕੇ ਘੱਟ ਕਰਦੇ। ਯੋ ਮਾਲਵੇ ਮਾ ਬਹੁਤੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ “ਬਾਹਲੀ” ਕਹਾਂਗੇ। ਅੱਗੋਂ ਭੈਣ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਬਾਈ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਮਝੀ ਤੀ ਭਾਬੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਚਾਹ ‘ਬਾਲਣੀ’ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਪਤੀਲੀ ਮਾ ਪਾ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇ ਦੀਆਂ ਦਸ ਉਬਾਲੀਆਂ।

ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਜਦ ਨਵੀਂ ਬਹੁਤ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਨਣਦ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਭੈਣ ਪਰਲੀ ਸਬਾਤ ਵਿਚੋਂ ਕਰੇਲਾ ਤਾਂ ਲਿਆਈ।”

ਭੈਣ, ਭਾਬੀ ਦਾ ਕਰਿਆ ਇਸ਼ਾਰਾ ਸਮਝ ਕੇ ਦੂਜੇ ਦਲਾਨ ਵਿਚ ਗਈ। ਉਥੇ ਇਧਰ ਉਧਰ ਦੇਖੇ। ਕਾਫੀ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਕਰੇਲਾ ਟੋਲਦੀ ਰਹੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਛੋਟੀ ਭਾਬੀ ਜਿਹੜੀ ਪੁਆਧਣ ਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਤ ਕਰੀ, “ਏ ਭਾਬੀ, ਬੜੀ ਭਾਬੀ ਕਰੇਲਾ ਮੰਗਾ।” ਉਹ ਕਾਸ ਨੂੰ ਕਰੇਲਾ ਕਹਾ। ਛੋਟੀ ਭਾਬੀ ਨੇ ਨਣਦ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਉਹ ਕਿਆ ਕਰ ਰਹੀ ਐ।”

ਨਣਦ ਨੇ ਜੁਆਬ ਦਿਆ, “ਸਿਰ ਬਾਹ ਲਿਆ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੀ ਐ।”

“ਅੱਛਾ! ਭੈਣ ਐਂ ਕਰ ਤੋਂ ਉਸ ਕਾ ਯੋ

ਛੋਟਾ ਟਰੰਕ ਜਾ ਲੈ ਜਾ ਉਸ ਪਾ। ਆਪੇ ਲੈ ਲੂ ਜੋ ਲੈਣਾ ਉਸ ਨੇ। ਮਾਰੂੀ ਸਮਝ ਮਾ ਨਾ ਆਵਾ ਹਾਲੀ ਉਸ ਕੀ ਹਮਕੋ ਤਮਕੋ।” ਛੋਟੀ ਭਾਬੀ ਕਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨ ਕੇ ਨਣਦ ਬੜੀ ਭਾਬੀ ਦਾ ਛੋਟਾ ਟਰੰਕ (ਸੂਟਕੇਸ) ਚੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਈ।

“ਲੈ ਭਾਬੀ ਲੈ ਲੈ ਇਸ ਮਾ ਤੇ, ਜੋ ਲੈਣਾ। ਮਿੰਨੂ ‘ਨੀ’ ਮਿਲਿਆ ਕਰੇਲਾ ਕੁਰੂਲਾ।” ਨਣਦ ਨੇ ਸੂਟਕੇਸ ਉਸ ਕੋਲ ਰੱਖ ਆਪ ਵੀ ਮੰਜੇ ਪਰ

ਬੈਠ ਗਈ।

ਨਵੀਂ ਭਾਬੀ ਨੇ ਸੂਟਕੇਸ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਉਸ ਮਾ ‘ਤੇ ਸੁਰਮੇਦਾਨੀ ਕੱਢੀ। ਸੂਟਕੇਸ ਬੰਦ ਕਰਿਆ। ਨਾਲ ਕਿਹਾ, “ਭੈਣ ਸਾਡੇ ਇਸਨੂੰ ਆਖਦੇ ਐਂ ਕਰੇਲਾ।” ਨਣਦ, ਸੱਸ, ਦਰਾਣੀ, ਬੜੀ ਬੇਬੇ (ਦਾਦੀ) ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਥੇ ਈ ਬੈਠੀਆਂ ਤੀਆਂ ਸਭ ਹੱਸ ਹੱਸ ਕੇ ਲੋਟ ਪੋਟ ਹੋ ਗਈਆਂ, “ਮਾਰੂ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਸੁਰਮੇਦਾਨੀ ਕਹਾਂ ਬਾਈ। ਜੇ ਤੋਂ ਸੁਰਮਚੂ ਆਲੀ ਵੀ ਕਹਿ ਦੇਂਦੀ ਤਾਂ ਛੋੜੀ ਟੋਲ ਲੈਣੀ ਤੀ” ਨਣਦ ਨੇ ਜੁਆਬ ਦਿਆ।

ਦਾਦੀ ਅੰਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਕੁੜੇ ਫੇਰ ਸੁਰਮੇਦਾਨੀ ਲਿਆ ਕਹਾਂ।”

“ਬੇ ਜੀ ਸਾਡੇ ਵਲ ਚਾਰ ਲੱਤਾਂ ਵਾਲੀ ਪਿੱਤਲ ਦੀ ਛੋਟੀ ਡੱਬੀ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਐ। ਉਸਨੂੰ ਆਂਹਦੇ ਨੇ ਸੁਰਮੇਦਾਨੀ। ਨਵੀਂ ਬਹੁਤਾ ਜੁਆਬ ਤਾ।

“ਅੱਛਾ ਬਾਈ ਬੋਲੀ ਬੋਲੀ ਮਾ ਫਰਕ ਐ। ਦਾਦੀ ਮਾਂ ਜੋ ਘਾੜ ਕੇ ਇਲਾਕੇ ਕੀ ਤੀ ਉਸਨੇ ਜੁਆਬ ਦਿਆ, ‘ਕੋਈ ਨੀ ਪੁੱਤ ਬੋਲੀ ਤਾਂ ਚਾਰ ਕੋਰ ਬਾਅਦ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਐ।’ ਮੇਰੀ ਬੋਲੀ ਵੀ ਤੇਰੇ ਬਾਬੇ ਨਾਲ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਤੀ। ਮੈਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਇਨਕੀ ‘ਉਚਰੇ ਕੀ ਮੁਚਰੇ’ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕੇ ਤੀ।”

ਹਾਲੀ ਸੁਰਮੇਦਾਨੀ ਆਲਾ ਮਸਲਾ ਮੁੱਕਿਆ ਈ ਤਾ ‘ਮਾਂਜੇ’ ਆਲਾ ਮੁਦਾ ਆਣ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ। ਹੋਇਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਦੁਪਹਿਰੇ ਕੇ ਬਾਅਦ ਗੋਂ ਮਾ ਤੇ ਲਾਗਣ ਆਈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਏ ਬੜੀ

ਲਾਣੇਦਾਰਨੀ, ਫਲਾਣੇ ਕੇ ਛੋਕਰੇ ਕੀ ਜੰਨ ਚੜ੍ਹਨੀ ਐ ਸਵੇਰ ਨੂੰ। ਨਾਲੇ ਬਮੇ ਕੱਪੜੇ ਦੇਖ ਆਇਓ ਨਾਲੇ ਮਾਂਜੇ ਦੇ ਆਇਓ।”

ਦਾਦੀ ਅੰਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਕੁੜੇ ਕਿਰਪੀ ਚਾਹ ਤਾਂ ਪੀ ਜਾ।”

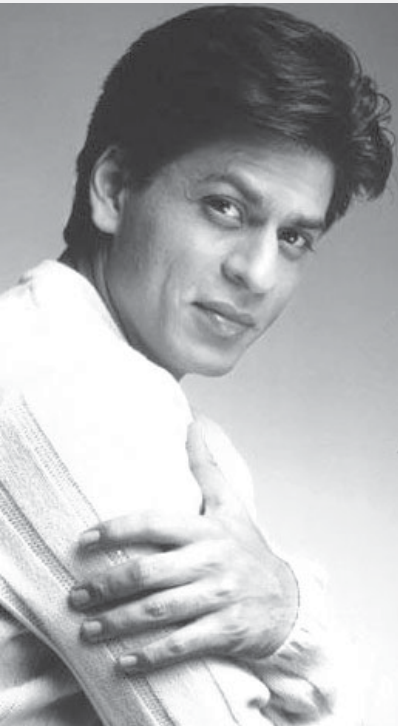
“ਨਾ ਲਾਣੇਦਾਰਨੀ ਹਾਲੀ ਤਾਂ ਕਈ ਘਰਾਂ ਮਾ ਕਹਿਣਾ। ਫੇਰ ਆਉਗੀ ਕਿਦਣੀ ਨਾਲੇ ਚਾਹ ਪਿਉਗੀ ਨਾਲੇ ਨਵੀਂ ਬਹੁਤ ਦੇਖ ਕੇ ਜਾਊਗੀ।” ਲਾਗਣ ਤਾਂ ਇਤਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਚਲੀ ਗਈ। ਨਵੀਂ ਬਹੁਤ ਨੇ ਹੌਲੀ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀ ਨਣਦ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਭੈਣ ਇਧਰਲੇ ਪਾਸੇ ਜਿਸ ਮਾਂਜੇ ਕਾ ਵਿਆਹ ਹੁੰਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਦੇਖਣੇ ਗਏ ਝਾੜੂ ਵੀ ਦੇ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਐਂ।”

“ਨਹੀਂ ਭਾਬੀ, ਨਹੀਂ, ਝਾੜੂ ‘ਨੀ ਦੇ ਕੇ ਆਂਦੇ। ਨਾਲੇ ਤਾਂ ਘਰਦਿਆਂ ਕੇ ਕੱਪੜੇ ਦੇਖ ਕੇ ਆਵਾਂ ਨਾਲੇ ਬਾਲ ਦਾਣਿਆਂ ਕਾ, ਨਾਲ ਬੋੜ੍ਹੇ ਜੇ ਸ਼ਗਨ ਕੇ ਪੈਸੇ। ਇਸਨੂੰ ਮਾਰੂ ਮਾਂਜਾ ਕਹਾਂ।” ਨਣਦ ਨੇ ਜੁਆਬ ਦਿਆ। ਨਾਲੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਅੱਛਾ ਭਾਬੀ ਐਂ ਦੱਸ ਮਾਂਜਾ ਕਾਸ ਨੂੰ ਕਹਾਂ।”

“ਸਾਡੇ ਤਾਂ ਪਿਤਾਂ ਵਿਚ ਕਣਕ ‘ਕੱਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੋਹਕਰ ਨੂੰ ਆਂਹਦੇ ਆਂ।” ਭਾਬੀ ਨੇ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ ਨਾਲ ਵਿਹੜੇ ਕੇ ਇਕ ਕੋਨੇ ਮਾ ਪਏ ਝਾੜੂ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਉਹ ਪਿਆ ਐ ਬੋਹਕਰ।”

ਹੌਲੇ-ਹੌਲੇ ਸੱਸ, ਨਣਦ, ਦਾਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਨੂੰਹਾਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਬੋਲੀ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਤੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਹੁਣ ਵੀ ਤੀਹ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਦੋਹਾਂ ਸਾਲਾ-ਭਣੇਈਆਂ ਕਧਿਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮਜ਼ਾਕ ਸ਼ੁਰੂ। “ਫੇਰ ਮਾਰੂ ਵਿਚਾਰ ਤਾਂ ਠੰਢ ਮਾ ਤਾ।...”

ਬਾਲੀਵੁਡ ਦੀਆਂ ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਰੇਟਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ

ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿਚ ਬੜਾ ਕੁਝ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਆਪਣੇ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਉਡੀਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮਕਸਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਸਿਤਾਰੇ ਲਈ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਸਨੂੰ ਬੁਸਟ ਮਿਲੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਦੀ ਖਾਸੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਆਉਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਤਾਰੇ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੋਵੇ। ਅੱਜਕਲ ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਬਾਰੇ ਇਕ ਆਮ ਚਰਚਾ ਪ੍ਰਤ੍ਨ 'ਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੇਟ ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਤਿੰਨ-ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਹੁਣ 11 ਕਰੋੜ ਤੱਕ ਵੀ ਪੁੱਜ ਗਏ ਹਨ। ਆਓ, ਜ਼ਰਾ ਝਾਤੀ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁੰਦਰੀਆਂ ਦੇ ਵਧਦੇ ਰੇਟਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਜਾਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਖਿਰ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਸੱਚ ਹੈ ਕੀ?

ਫਿਲਮੀ ਸੁੰਦਰੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਫਲਾਣੀ ਹੀਰੋਇਨ ਦਾ ਰੇਟ ਫਲਾਣਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਰੇਟਾਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਜਦੋਂ ਸਵੇਰੇ ਚਾਹ ਦਾ ਕੱਪ ਪੀਂਦਿਆਂ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਬਕ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖ਼ਬਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਚੋਪੜਾ ਨੂੰ ਫਿਲਮ 'ਪਿਆਰ ਇੰਪਾਸੀਬਲ' 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ 6 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕੰਗਨਾ ਰਣਾਉਤ ਵਰਗੀ ਹੀਰੋਇਨ, ਜੋ ਇਕ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਇਕ ਫਿਲਮ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਨੂੰ 5 ਕਰੋੜ 'ਚ ਸਾਈਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਖ਼ਬਰ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਨੂੰ 'ਗੋਲਮਾਲ-3' ਫਿਲਮ ਲਈ 10 ਕਰੋੜ 'ਚ ਸਾਈਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਅਦ 'ਚ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਆਈ ਕਿ ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ 7 ਕਰੋੜ ਹੈ। ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ ਨੂੰ 7 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅੱਥਾਸ ਮਸਤਾਨ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਦਿ ਇਟਾਲੀਅਨ ਜੋਬ' ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਮੰਡਰਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਅਚਾਨਕ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਰਾਏ ਬੱਚਨ, ਜਿਸਦੀ ਮੰਗ ਅੱਜ ਵੀ ਓਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਦੇ ਰੇਟ ਦੀ ਗੱਲ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ ਉਪਰਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ ਜੋੜ ਬਣ ਕੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਫਵਾਹਾਂ ਦਾ ਉਤਾਇਆ ਜਾਣਾ ਆਮ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਟਰੇਡ ਕੰਸਲਟੈਂਟ ਮਿਸਟਰ ਅਮੋਦ ਮਹਿਰਾ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, "ਸੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਫਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।" ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਰੇਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।" ਮਿਸਟਰ ਮਹਿਰਾ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬੜਾ ਸਾਧਾਰਨ ਜਿਹਾ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਆਇਨਸਟਾਈਨ ਤਾਂ ਹੋ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਕਿ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਹੀਰੋਇਨ ਕਰਕੇ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਰਮਾਤਾ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੀਰੋਇਨ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇਸਦਾ ਮੁੱਲ ਤਾਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਔਰਤ ਮੁਖੀ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਬਣੀ ਫਿਲਮ 'ਤੇ ਬਾਤ ਪੁੱਕੀ' ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਲੈ ਲਓ। ਤੱਥ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਹੀਰੋਇਨ ਹੈ, ਜੋ ਦੋ ਵਾਰ ਐਕਟਿੰਗ 'ਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਐਵਾਰਡ ਜਿੱਤ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੇ 1 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ 'ਚ ਸਾਈਨ ਕੀਤਾ। ਫਿਲਮ ਭੇਰਾ ਵੀ ਬਿਜਨੈਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਤੱਥ ਨੂੰ ਇਕ ਕਰੋੜ ਦਿੱਤਾ, ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਮੁੜਿਆ।

ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਟਰੇਡ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਐਂਕਰ ਤਰਨ ਆਦਰਸ਼ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਫਿਲਮ ਦੇ ਟੋਟਲ ਬਜਟ ਦਾ 40 ਤੋਂ 45 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਸਟਾਰ ਕਾਸਟ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ 'ਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰਾਸ਼ੀ 25 ਫੀਸਦੀ ਹੀਰੋ ਦੇ ਖਾਤੇ 'ਚ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਦੇ 20 ਫੀਸਦੀ ਬਜਟ 'ਚ ਹੀਰੋਇਨ ਅਤੇ ਸਟਾਰ ਕਾਸਟ ਨੂੰ ਸਾਈਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸੈਕਿੰਡ ਲੀਡ ਵਾਲੇ ਕਲਾਕਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕੁਝੀਆਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਫਹਿਮੀ 'ਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਫਵਾਹਾਂ ਸੁੰਦਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਐਡਵਰਟਾਈਜ਼ਿੰਗ' ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਮਾਡਲਿੰਗ ਲਈ ਰੇਟ ਵਧਾਉਣਾ ਸੌਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਤਰਨ ਠੀਕ ਹੀ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੰਦਰਲੀ ਖ਼ਬਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਅੱਧ ਲੀਡਿੰਗ ਲੇਡੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੀਰੋਇਨ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਮਿਹਨਤਾਂ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ 5 ਕਰੋੜ ਦੇ ਮਾਰਕ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਤਰਨ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਵਿਸ਼ਵ ਮੰਦੇ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਲੀਡਿੰਗ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਰੇਟਾਂ 'ਚ ਫਰਕ ਪਿਆ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਸਾਡੇ ਹੀਰੋ ਹੀ ਆਪਣੇ ਰੇਟ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਹਰੁਖ ਖ਼ਾਨ, ਆਮਿਰ ਖ਼ਾਨ, ਰਿਤਿਕ ਰੋਸ਼ਨ, ਅਕਸ਼ੈ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਰਣਬੀਰ ਕਪੂਰ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਅੱਗੇ ਹਨ।

ਬਾਲੀਵੁੱਡ 'ਚ ਇਕ ਲੀਜੈਂਡ ਸਿਤਾਰਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਕ ਫਿਲਮ ਲਈ 11 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮਿਲੇ ਪਰ ਫਿਲਮ ਚੱਲੀ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਕਾਮਿਕ ਫਿਲਮ ਲਈ ਹੀਰੋ ਨੂੰ 8 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਇਹ ਫਿਲਮ ਵੀ ਫੇਲ੍ਹ ਸਾਬਤ ਹੋਈ, ਸਿਤਾਰਿਆਂ 'ਚ ਇਹ ਕਲਾਕਾਰ ਵਿਲੱਖਣ ਹਨ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਰੇਟਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਜੇ ਆਪਾਂ ਸੁੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ, ਕੰਗਨਾ ਰਣਾਉਤ ਇਕ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਹੀਰੋ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਰੋਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਮੋਟੇ ਪੈਸੇ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕੰਗਨਾ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੈਸਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਮਾਰਕੀਟ ਰੇਟ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਨੇ ਫਿਲਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਕ ਫਿਲਮ ਲਈ ਮੋਟੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰ ਇਹ 7 ਕਰੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਫਿਲਮ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਭਿਨੇਤਰੀਆਂ ਦੇ ਪਬਲਿਸਿਟੀ ਵਿੰਗ ਵਿਚ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਇਹ ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਅਸਲ ਰਕਮ ਕਿੰਨੀ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿਰਫ 2 ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਇਸ ਸੱਚ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਤੇ ਦੂਜਾ ਹੈ ਫਿਲਮ ਦੀ ਹੀਰੋਇਨ। ਦੋਵਾਂ 'ਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸੱਚ ਦੱਸਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ।

ਸੰਨੀ-ਸ਼ਿਲਪਾ ਦੀ 'ਦਿ ਮੈਨ' ਅੱਧਵਾਟੇ ਅਟਕੀ

ਸੰਨੀ ਦਿਓਲ ਅਤੇ ਸ਼ਿਲਪਾ ਸ਼ੈਟੀ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ 'ਦਿ ਮੈਨ' ਕਰੀਬ ਇਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਜਾਣੀ ਸੀ ਪਰ ਨੀਰਜ ਪਾਠਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਫਿਲਮ ਕਈ ਵਾਰ ਲੇਟ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਲਪਾ ਨੇ ਖਿੱਝ ਕੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਤੋਂ, ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਪੱਲਾ ਝਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਬਣਨ ਨੂੰ ਵੀ 3 ਸਾਲ ਲੱਗ ਗਏ ਸਨ। ਸੰਨੀ ਅਤੇ ਨੀਰਜ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਸਹਿ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਬਾਡੀ ਗਾਰਡ' ਦਾ ਹੀ ਰੀਮੇਕ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਲ 2008 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਲਪਾ ਨੂੰ ਦੋਸਤਾਨਾ ਲਈ ਇਕ ਆਈਟਮ ਗੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਈਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸੰਨੀ ਨੇ ਕਰਨ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਸਦੀ ਲੀਡਿੰਗ ਲੇਡੀ ਇਕ ਹੋਰ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਆਈਟਮ ਗਰਲ ਦਾ ਰੋਲ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਫਿਲਮ ਦੀਆਂ

ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਰਨ ਜੋਹਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਰਿਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਜਦਕਿ ਦੋਸਤਾਨਾ ਦਾ ਰਿਲੀਜ਼ ਨਵੰਬਰ 2008 ਵਿਚ ਤੈਅ ਸੀ ਪਰ 'ਦਿ ਮੈਨ' ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਅਜੇ ਅੱਧਵਾਟੇ ਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਲਪਾ ਵਿਆਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਵੀ ਸੰਨੀ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਫਿਲਮ ਦੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਤਕ ਵਿਆਹ ਅੱਗੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਗੱਲ 3 ਮਹੀਨੇ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ। ਖਬਰ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸ਼ਿਲਪਾ ਫਿਲਮ ਲਈ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾਂ ਦੇਣ ਦੇ ਰੁੱਝੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਬਕਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ 'ਦਿ ਮੈਨ' ਲਈ ਤਰੀਕਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸਾਇਦ ਫਿਲਮ ਬੰਦ ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸਿਓਂ ਤਰੀਕਾਂ ਲਈ ਮੇਰੇ ਤਕ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪਹੁੰਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਬਣੇਗੀ ਮਾਰਲਿਨ ਮੁਨਰੋ

ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਅਦਾਕਾਰਾ ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀ ਵਿਵਾਦਤ ਅਦਾਕਾਰਾ ਮਾਰਲਿਨ ਮੁਨਰੋ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿਚ ਜਾਨ ਪਾਵੇਗੀ। ਮਧੁਰ ਭੰਡਾਰਕਰ ਮਾਰਲਿਨ ਮੁਨਰੋ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਫਿਲਮ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਰੀਨਾ ਮੁਨਰੋ ਦਾ ਕਿਸਦਾਰ ਨਿਭਾਵੇਗੀ। ਮੁਨਰੋ ਦਾ ਜੀਵਨ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਸਿਰਫ 36 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵਧ ਡਰੱਗ ਲੈਣ ਨਾਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜਦਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਵੀ ਕਿਆਏ ਲਗਾਏ ਗਏ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਮਧੁਰ ਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਲਈ ਬੇਬੇ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰੀਨਾ ਹੀ ਇਹ ਭੂਮਿਕਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਹੀਰੋ ਦੀ ਭਾਲ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਤਨੂਸ਼ੀ ਨੇ ਬਦਲਿਆ ਬਦਲਿਆ ਰੰਗ ਢੰਗ

ਦੱਤਾ 'ਚ ਤਬਦੀਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ 'ਆਸ਼ਿਕ ਬਨਾਯਾ ਆਪਨੇ' ਜਾਂ 'ਚਾਕਲੇਟ' ਵਾਲੀ ਸਿਰਫ ਜਿਸਮ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਬਾਲੀਵੁੱਡ 'ਚ ਸਥਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ ਬਦਲ ਲਏ ਹਨ। ਉਹ ਲੀਕ ਤੋਂ ਹੱਟ ਕੇ ਕਿਰਦਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਾਬਕਾ ਮਿਸ ਇੰਡੀਆ ਤਨੂਸ਼ੀ ਦੱਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਹੁਣ ਤਕ ਦੀਆਂ ਲਗਭਗ ਸਾਰੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਇੰਨੇ ਗਰਮ-ਗਰਮ ਸੀਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖੂਬ ਅੰਗ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤਨੂਸ਼ੀ ਦੱਤਾ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ 'ਸੈਕਸੀ ਗਰਲ' ਦਾ ਤਮਗਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਬਿੰਦਾਸ ਅਤੇ ਸੈਕਸੀ ਇਮੇਜ ਦਾ ਤਨੂਸ਼ੀ ਨੇ ਖੂਬ ਲਾਭ ਵੀ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਗਲੈਮਰਸ ਇਮੇਜ ਦੇ ਦਮ 'ਤੇ ਤਨੂਸ਼ੀ ਬਾਲੀਵੁੱਡ 'ਚ ਆਪਣਾ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਸਥਾਨ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਸਫਲ ਹੋਈ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਹੱਟ ਅਤੇ ਸੈਕਸੀ ਇਮੇਜ ਦੇ ਦਮ 'ਤੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਕੈਰੀਅਰ ਦੀ ਗੱਡੀ ਅਗਾਂਹ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੀ ਤਨੂਸ਼ੀ ਬਾਰੇ ਹੁਣ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹੁਣ ਗਲੈਮਰ ਅਤੇ ਚੁੰਮਣ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਤੌਬਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ।

ਤਨੂਸ਼ੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹੁਣ ਅਸਲੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਖੈਰ, ਤਨੂਸ਼ੀ ਭਾਵੇਂ ਗਲੈਮਰਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਕਸਮਾਂ ਖਾਵੇ ਪਰ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦਾ ਦਸਤੂਰ ਇਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਹੀਰੋਇਨ

ਆਪਣੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤੇ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ। ਉਂਜ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਈਏ ਕਿ ਅੱਜ-ਕਲ੍ਹ ਤਨੂਸ਼ੀ ਮਨਮੋਹਨ ਮੁੰਦਤਾ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ' ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਊਥ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਫਿਲਮਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਸਿਰਫ ਚੰਗੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਹੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੇਗੀ।

ਪਰਵਾਸੀ ਵੀਰਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ 'ਚ ਵੱਸਦਾ ਪਿੰਡ ਬੋਪਾਰਾਏ ਕਲਾਂ

ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਬੋਪਾਰਾਏ ਕਲਾਂ*

‘ਮੁੜ ਮੁੜ ਯਾਦ ਸਤਾਵੇਂ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਦੀ’, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਸੱਚਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਕਿਸੇ ਪਰਦੇਸੀ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਭਲਾ ਕੌਣ ਜਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਪਿੰਡ ਦੇ

ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਬੋਪਾਰਾਏਕਲਾਂ ਡਾਟ ਕਾਮ ‘ਤੇ ਪਰਤੱਖ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਥੇ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸੋਚਦੇ ਹੋਏ

ਵੱਡਾ ਜਨਰੇਟਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਲਈ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ‘ਤੇ ਲੁਆ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਆਰ ਓ ਸਿਸਟਮ ਨਾਲ ਸ਼ੁੱਧ ਕੀਤਾ ਪਾਣੀ ਘਰ ਘਰ ਟੂਟੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੋ ਰਹੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਰਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਬੋਪਾਰਾਏਕਲਾਂ ਡਾਟ ਕਾਮ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਥੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਅਤੇ ਖੇਡ ਮੇਲਿਆਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹੀ ਮਾਣ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਅਤੇ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਵਾਸੀ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਵੀ ਇਸੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਨ।

ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ “ਵੈਦ ਜੀ” ਜੋ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਤਕਰੀਬਨ 95 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਨਗਰ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਰਹਿ ਕੇ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸੱਚਖੰਡ ਜਾ ਬਿਰਾਜੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਪਾਠੀ ਤੇ ਕਥਾਵਾਚਕ ਬਣਾ ਕੇ ਪੰਥ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਵੈਦ ਜੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਤੇ ਪਰਦੇਸੀ ਵੀਰਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਨਵਾਂ ਤੇ ਵੱਡਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ। ਵੈਦ ਜੀ ਦੇ ਸੱਚਖੰਡ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਨਗਰ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਪਰਦੇਸੀ ਵੀਰਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਗਿਆਨੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁਖੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੱਚਖੰਡ ਬੋਪਾਰਾਏ ਕਲਾਂ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਇਕ ਨਵੀਂ ਸੰਸਥਾ ਗ੍ਰਾਮ ਵਿਕਾਸ ਸੰਸਥਾ ਬਣਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਾਸਟਰ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ, ਮਾਸਟਰ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਵੈਦ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਅਤਿ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕ ਵਾਲਾ ਸਮਾਜਿਕ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਰੰਭਿਆ ਜੋ ਤਕਰੀਬਨ ਪੈਂਤੀ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਲਾ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਸਰਪੰਚ ਬੀਬੀ ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ ਪਤਨੀ ਸ. ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ

ਸਿੰਘ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਵੱਡਮੁਲਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਆਰੰਭੀ ਇਕਵੰਜਾ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਗਰੀਬ ਦੀ ਧੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੀ ਪਹੁੰਚਦੀ ਇਕਵੰਜਾ ਰੁਪਏ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਇਕ ਪੇਂਡੂ ਐਨ. ਆਰ. ਆਈ. ਵੀਰ ਨੇ

ਵਿਛੋੜੇ ਵਿਚ ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਹੀ ਤਤਕਰਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਤੇ ਅਰਾਮਦਾਇਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਘਰ-ਪਰਿਵਾਰ, ਪਿੰਡ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਕੇ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੜੀਆਂ ਕਠਿਨਾਈਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੇ ਖੜ੍ਹਨ ਜੋਗੀ ਥਾਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਜਿੱਥੇ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਘੁੰਮਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਦਿਨ ਰਾਤ ਅਣਥੱਕ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ-ਬਾਰ ਨੂੰ ਸੰਵਾਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਦਸਵੇਂ ਕੱਢ ਕੇ ਭਲੇ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ‘ਤੇ ਵੀ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਰਦੇਸੀ ਵੀਰਾਂ ‘ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਆਸਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰਦੇਸੀ ਵੀਰਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕੰਮ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣੇ ਔਖੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮਨ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਹੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਘੁੰਮਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਵੀਰਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲਈ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ।

ਜੇ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਨੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਦਮ ਨਾਲ ਕਦਮ ਮਿਲਾ ਕੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਸਿਖਰਾਂ ਨੂੰ ਛੋਹਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈ ਇਸ ਜ਼ਿਲੇ ਦਾ ਪਿੰਡ ਬੋਪਾਰਾਏ ਕਲਾਂ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਜਿਥੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪਰਦੇਸੀ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਘੱਟ ਯੋਗਦਾਨ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦੇ

ਇਸ ਪਿੰਡ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਬਣਾ ਲਈ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੋ ਰਹੇ ਵਿਕਾਸ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਬੈਠੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਅਤਿ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮਾਜਿਕ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਦੇਹ ਸੰਭਾਲ ਘਰ ਪੂਰੇ ਇਲਾਕੇ ਲਈ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਸਾਂਭਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਥ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ

ਲਈ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਗ੍ਰਾਮ ਵਿਕਾਸ ਸੰਸਥਾ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤੀ। ਗਰੀਬ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੇ

ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਮੂਹ ਪੰਚਾਇਤ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਮ ਵਿਕਾਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੈਡ ਮਾਸਟਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਹਰਚੰਦ

ਸਫਾਈ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਸਫਾਈ ਵੀ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹਰ ਸਹੂਲਤ ਉਪਲਬੱਧ ਹੈ।

ਐਨ. ਆਰ. ਆਈ. ਵੀਰ ਆਪਣੇ ਤੱਪਤਾਂ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲੇ। ਬਿਨਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਸੋਹਣੇ ਬਣਾਇਆ। ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਮੁਹੱਈਆ

ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸ਼ਗਨ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਵਾਲਾ ਕਾਰਜ ਇਕੱਲਿਆਂ ਹੀ ਅਰੰਭਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਗਨ ਗਰੀਬ ਦੀ ਧੀ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਇਕਵੰਜਾ ਸੌ ਰੁਪਏ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ।

ਸੰਤ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖਾਲਸਾ

ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕੰਪਿਊਟਰ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤੇ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਲੁਕਣ-ਮੀਟੀ ਕਰਕੇ ਵੱਡੇ ਜਨਰੇਟਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਐਨ. ਆਰ. ਆਈ. ਵੀਰ ਜਿੱਥੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦ ਪਏ ਘਰਾਂ ਦੀ

ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਬਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ. ਡਾਕਟਰ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਨਾਮਾਤਰ ਸਰਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਪਿੰਡ ਨਿਵਾਸੀ ਤੇ ਐਨ. ਆਰ. ਆਈ. ਵੀਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸਾਲ ‘ਚ ਦੋ ਵਾਰ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਫਰੀ ਕੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਸਾਲ ਤਕਰੀਬਨ ਚਾਰ ਸੌ ਮਰੀਜ਼ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਮੁਫਤ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਜੱਗ ਵਾਲਾ ਮੇਲਾ ਵੇਖਣਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁਫਤ ਦਵਾਈਆਂ ਤੇ ਲੰਗਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਟਾਲ 24 ਘੰਟੇ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਨਵੀਂ ਸਿੱਖ ਪਨੀਰੀ ਵਿਚ ਆ ਰਹੇ ਨਿਘਾਰ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਲਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਨਵੀਂ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਸਟੂਡੈਂਟ ਸੰਸਥਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਦੀ ਸੰਬਿਆ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦੋ ਸੌ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਕਰੀਬਨ ਪੰਜਾਹ ਬੱਚੇ ਕੇਸ ਰੱਖ ਕੇ ਸੰਬਿਆ ਲੈਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ। ਇਕ ਕੈਨੇਡਾ ਨਿਵਾਸੀ ਵੀਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ-ਇਕ ਵਧੀਆ ਸਾਈਕਲ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਜੋ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਪੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਕਾਪੀਆਂ, ਫੀਸਾਂ ਤੇ ਵਰਦੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਦੇਵੇਂ ਅਸਮਰਥ ਹਨ। ਪੰਜਾਹ ਦੇ ਕਰੀਬ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੇਸਧਾਰੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਰਚਾ ਐਨ. ਆਰ. ਆਈ. ਵੀਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਲਿਆ ਹੈ। ਸੰਤ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖਾਲਸਾ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ‘ਚ ਹਰ ਸਾਲ ਟਰਨਾਮੈਂਟ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਰ ਸਮਾਜਿਕ ਨੂੰ ਐਨ. ਆਰ. ਆਈ. ਵੀਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਅਪਗਰੇਡ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰੱਬ ਕਰੇ ਮੇਰਾ ਇਕੱਲਾ ਪਿੰਡ ਨਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹਰ ਪਿੰਡ ਦਿਨ ਦੁੱਗਣੀ ਰਾਤ ਚੌਗੁਣੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰੇ। ਰੱਬ ਰਾਖਾ।

*ਫੋਨ:916-273-2856

ਹਾਲੀਵੁਡ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬਗੀਚੇ ‘ਚ ਖਿੜਿਆ ਦੇਸੀ ਫੁੱਲ ਕਰਨ ਬਰਾੜ

ਸੁਪਨੇ ਲੈਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਹ ਸੱਚ ਜਾਗਦਿਆਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਹੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸੱਚ ਕਰ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਫੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਕਰਨ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਿਰਫ 11 ਸਾਲ ਦੀ ਫੋਟੀ ਜਿਹੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਹਾਲੀਵੁਡ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਪਰਦੇ ਉਪਰ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਲਿਖਵਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਫਿਲਮ ‘ਡਾਇਰੀ ਆਫ ਵੰਪੀ ਕਿਡ’ (Diary of a Wimpy Kid) ਦੇ ਆਡੀਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸਖਤ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪਿਆ। ਕੋਈ 9 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਪਛਾੜ ਕੇ ਕਰਨ ਨੇ ਹਾਲੀਵੁਡ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਐਂਟਰੀ ਦਾ ਡੰਕਾ ਵਜਾ ਦਿੱਤਾ।

ਲੰਘੀ 19 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਫਿਲਮ ‘ਡਾਇਰੀ ਆਫ ਵੰਪੀ ਕਿਡ’ ਵਿਚ ਕਰਨ ਬਰਾੜ ਨੇ ਚਿਰਾਗ ਗੁਪਤਾ ਨਾਂ ਦੇ ਪਾਤਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ‘ਡਾਇਰੀ ਆਫ ਵੰਪੀ ਕਿਡ’ ਨਾਂ ਦੇ ਇਕ ਨਾਵਲ ਉਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ 28 ਮਿਲੀਅਨ ਵਿਕ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਬਾਕਸ ਆਫਿਸ ‘ਤੇ ਵੀ ਹੁਣ ਤੱਕ 53 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਮਾਈ ਕਰ ਚੁਕੀ ਹੈ।

ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰਨ ਬਰਾੜ ਨੇ ਟਵੈਂਟੀਐਥ ਸੈਂਚੁਰੀ ਫੋਕਸ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਸਾਈਨ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਜੀਦਾ

ਅਤੇ ਮਿਹਨਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਉਹ ਹਾਲੀਵੁਡ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਐਂਟਰੀ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਐਕਟਿੰਗ ਦੇ ਸ਼ੌਕ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਹ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਅਨਿਨ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਵੀ ਹੈ। ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਆਫ ਸਿਆਟਲ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਹ ਸੇਵਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਜਦ ਅਸੀਂ ਆਰਥਿਕ ਪਨਾਹਗੀਰ ਬਣ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਸੰਵਾਰਨ ਲਈ ਸਿਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਾ ਹੀ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਕੀ ਬਣਨਾ ਹੈ। ਪਰ ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਦੇ ਅਚੇਤ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸੇ ਹੋਏ ਅਭਿਨੇਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ। ਸਿਆਟਲ ਮਹਾਨਗਰ ਦੀਆਂ ਜੂਹਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦਾ ਫੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸ਼ਹਿਰ ਮਿਲ ਕਰੀਕ ਕਰਨ ਬਰਾੜ ਦਾ ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਹੈ। ਕਰਨ ਬਰਾੜ ਦੀ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਰੱਬ ਕਰੇ ਉਹ ਲੰਮੀਆਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਤੈਅ ਕਰੇ।

—ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਸਿਆਟਲ

PCS South Bend, Indiana

ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਾਜੇ-ਨਿਵਾਜੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਅਤੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਦੀ

ਕੋਟਾਨਿ ਕੋਟਿ ਵਧਾਈ

Paul Khalil
President

Joga Singh Khalil
Secretary

Gurmeet Singh
Sr. Member

Avtar Singh Lakha
Vice President

Balwinder Singh Nick
Sr. Member/Advisor

Daljinder Singh Jinder
Treasurer

Kuljit Singh Ruby
Treasurer

Japneet Singh Khaira
Gen. Secretary

Sukhwinder Singh Sonu
Chairman

Jagmohan Singh
Vice Chairman

Rajvir Singh Bhullar
Executive Secretary

Amarjeet Singh
Sr. Member

Surjit Singh Johnny
Media In charge

Members:

Lucky Singh Nadala
Nirmal Singh Bainsa-
Bobby Singh
Mike

Jorawar Singh Elk Hart
Rinku Singh Elk Hart
Rakesh Verma Peru
Kulbir Singh Shuby
Varinder Singh Fauji

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਜਬ ਲਗ ਖਾਲਸਾ ਰਹੇ ਨਿਆਰਾ। ਤਬ ਲਗ ਤੇਜ ਦੇਊ ਮੈ ਸਾਰਾ।
ਜਬ ਯਹ ਜਹੈ ਬਿਪਰਨ ਕੀ ਰੀਤ। ਮੈ ਨ ਕਰਹੂੰ ਇਨ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤ।ਸਮੂਹ ਸਾਧ-ਸੰਗਤ
ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ
ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ

ਕੋਟਾਨਿ ਕੋਟਿ ਵਧਾਈ

ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਖੰਡੇ ਬਾਟੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕੇ ਇਕ ਨਵੇਂ ਪੰਥ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ 1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਪਵਿੱਤਰ ਦਿਹਾੜਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਇੰਡੀਆਨਾ ਸਾਊਥਬੈਂਡ ਵਿਖੇ ਸਾਊਥਬੈਂਡ ਤੇ ਮਿਸ਼ਵਾਕਾ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ 25 ਅਪਰੈਲ, 2010 ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈ ਕੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ ਕਰੋ ਜੀ

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਅਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ
23 ਅਪਰੈਲ, 2010
ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ
25 ਅਪਰੈਲ, 2010

ਭਾਈ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਅਤੇ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਸ਼ਾਮ
6 ਵਜੇ ਤੋਂ 8 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਗੇ।

ਐਤਵਾਰ 25 ਅਪਰੈਲ, 2010

ਕੀਰਤਨ ਭਾਈ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਵੇਰੇ 11:30 ਤੋਂ 12:30

ਕੀਰਤਨ ਭਾਈ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 12:30 ਤੋਂ 2 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸ. ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ:

ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ 574-532-7858, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ 574-532-1217 ਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ 574-309-8301

ਵਿਸਾਖੀ
ਮੁਬਾਰਕ

Sikh Cultural Society of Indiana
Guru Nanak Darbar

12800 Day Rd. Mishawaka, IN, 46545, Tel: (574) 255-7400

ਵਿਸਾਖੀ
ਮੁਬਾਰਕ